OBMOČNI RAZVOJNI PROGRAM SAVINJSKO-ŠALEŠKE REGIJE ZA OBDOBJE 2021-2027

DOPOLNJEN 10. 04. 2026
na podlagi sklepa Območnega razvojnega sveta SAŠA regije (na osnovi revizije ukrepov v okviru projektov PLASTIX in COMMIT programa Interreg Europe)

Nelektoriran

RA SAŠA
info@sasaora.si

KAZALO VSEBINE

UVOD **1**

1 ANALIZA RAZVOJNIH POTENCIALOV, OPREDELITEV KLJUČNIH RAZVOJNIH OVIR IN PREDNOSTI **4**

1.1 PAMETNEJŠA IN TRAJNEJŠA SAŠA 4
1.1.1 Poslovanje gospodarskih subjektov v SAŠA regiji *4*
1.1.2 Gospodarske družbe v letu 2019 ..... *7*
1.1.3 Samostojni podjetniki v letu 2019 ..... *11*
1.1.4 Poslovanje zadrug v SAŠA regiji v letu 2019 ..... *12*
1.1.5 Zaposleni in čisti prihodki od prodaje po dejavnosti v SAŠA regiji *13*
1.1.6 Društva v SAŠA regiji *16*
1.1.7 Občinske poslovno-industrijske-obrtne cone *17*
1.1.8 Podporno okolje za podjetja *26*
1.2 NIZKOOGLJIČNA, BOLJ ZELENA IN POVEZANA SAŠA 30
1.2.1 Občine (geografske značilnosti) *30*
1.2.2 Energetika, obnovljivi viri energije *31*
1.2.3 Prilagojenost na podnebne spremembe *33*
1.2.4 Gospodarjenje z vodnimi viri (pitna voda in čiščenje) *35*
1.2.5 Prehod na krožno gospodarstvo *35*
1.2.6 Zelena infrastruktura, zmanjšanje onesnaženja *40*
1.2.7 Širokopasovne povezave *42*
1.2.8 Prometna infrastruktura *42*
1.3 SOCIALNA SAŠA 46
1.3.1 Socio-demografski podatki *46*
1.3.2 Izobraževanje *49*
1.3.3 Zdravstvo *56*
1.3.4 Sociala *60*
1.3.5 Trg dela *69*
1.4 SAŠA ZA TRAJNOSTNI IN CELOSTNI RAZVOJ 74
1.4.1 Turizem *76*
1.4.2 Kmetijstvo in podeželje *89*
1.4.3 Mehanizmi *100*
1.5 PRAVIČNI PREHOD ZA SAŠA REGIJO 106
1.5.1 Značilnosti premoškega sloja v Šaleški dolini *107*
1.5.2 Parametri odkopavanja *108*
1.5.3 Zaposlenost v občinah SAŠA regije, v povezavi s sistemom Premogovnika Velenje *110*
1.6 POVZETEK RAZVOJNIH POTENCIALOV, OPREDELITVE KLJUČNIH RAZVOJNIH OVIR IN PREDNOSTI – SWOT ANALIZA 113
1.6.1 PAMETNEJŠA IN TRAJNEŠA SAŠA *113*
1.6.2 NIZKOOGLJIČNA, ZELENA IN POVEZANA SAŠA *114*
1.6.3 BOLJ SOCIALNA SAŠA *116*
1.6.4 SAŠA TRAJNOSTNEGA IN CELOVITEGA RAZVOJA *118*
1.6.5 SAŠA ZA PRAVIČNI PREHOD *120*
1.6.6 SWOT POVZETEK *122*

2 OPREDELITEV VIZIJE RAZVOJA SUBREGIJE **125**

3 OPREDELITEV IN OPIS (STRATEŠKIH) RAZVOJNIH CILJEV SUBREGIJE **126**

3.1 PAMETNEJŠA IN TRAJNEJŠA SAŠA 126
3.2 NIZKOOGLJIČNA, ZELENA IN POVEZANA SAŠA 126
3.3 BOLJ SOCIALNA SAŠA 127
3.4 SAŠA ZA TRAJNEJŠI IN CELOVITI RAZVOJ 129
3.5 SAŠA ZA PRAVIČNI PREHOD 130

4 OPREDELITEV IN UTEMELJITEV RAZVOJNE SPECIALIZACIJE SUBREGIJE **132**

5 OPREDELITEV IN OPIS RAZVOJNIH PRIORITET SUBREGIJE S KVANTIFICIRANIMI KAZALNIKI IN NAVEDBO VIROV PODATKOV ZA SPREMLJANJE KAZALNIKOV IN OPREDELITEV IN PODROBEN OPIS UKREPOV V OKVIRU POSAMEZNE PRIORITETE **135**

5.1 PAMETNEJŠA IN TRAJNEJŠA SAŠA 140
5.1.1 RP 1.1. Krepitev konkurenčnosti gospodarstva *140*
5.1.2 RP 1.2. Krepitev kompetenc v podjetjih *141*
5.1.3 RP 1.3. Krepitev podpornega okolja za konkurenčnost MSP *142*

5.1.4 RP 1.4. Krepitev mednarodnega sodelovanja ... 143
5.1.5 RP 1.5. Digitalizacija ... 144
5.2 NIZKOOGLJIČNA, ZELENA IN POVEZANA SAŠA ... 147
5.2.1 RP 2.1. Energetska učinkovitost ... 147
5.2.2 RP 2.2. Energetska samooskrba s spodbujanjem OVE ... 148
5.2.3 RP 2.3. Odporna regija na podnebne spremembe ... 150
5.2.4 RP 2.4. Ohranjati in izboljšati kakovost okolja, ustvariti pogoje za poseljenost ... 151
5.2.5 RP 2.5. Prehod na krožno gospodarstvo ... 152
5.2.6 RP 2.6. Kakovostno, zeleno in zdravo okolje ... 154
5.2.7 RP 2.7. Trajnostna mobilnost ... 155
5.2.8 RP 2.8. Ustvarjanje pogojev za večjo konkurenčnost regije ... 157
5.3 SOCIALNA SAŠA ... 159
5.3.1 RP 3.1. Aktivna politika zaposlovanja ... 159
5.3.2 RP 3.2. Posodobitev programov za prilagoditev trga dela in spodbujanje mobilnosti delovne sile ... 160
5.3.3 RP 3.3. Izobraževanje ... 160
5.3.4 RP 3.4. Vseživljenjsko učenje in prekvalifikacije ... 163
5.3.5 RP 3.5. Socialna aktivacija, zmanjšanje revščine ali socialne izključenosti ... 164
5.3.6 RP 3.6. Socialna zaščita, izboljšanje dostopnosti do zdravstvenih in socialnovarstvenih storitev ... 166
5.3.7 RP 3.7. Socialno vključevanje oseb, izpostavljenih tveganju revščine ... 167
5.3.8 RP 3.8. Izboljšanje dostopa do vključujočih in kakovostnih storitev na področju izobraževanja, usposabljanja in vseživljenjskega učenja in športa ... 168
5.3.9 RP 3.9. Infrastrukturno izboljšanje socialno-ekonomske vključenosti marginaliziranih skupnosti, migrantov in zapostavljenih skupin prek celostnih ukrepov, vključno s stanovanjskimi in socialnimi storitvami ... 169
5.3.10 RP 3.10. Vlaganje v infrastrukturo v zdravstvu ... 170
5.3.11 RP 3.11. Vlaganje v infrastrukturo in spodbujanje kulture in turizma ... 171
5.3.12 RP 3.12. Sodelovanje različnih sektorjev ... 172
5.4 SAŠA ZA TRAJNOSTNI IN CELOSTNI RAZVOJ ... 174
5.4.1 RP 4.1. Celostni razvoj urbanih območij ... 174
5.4.2 RP 4.2. CLLD ... 176
5.4.3 RP 4.3. Gorska, odmaknjena in obmejna problemska območja ... 178
5.4.4 RP 4.4. Zavarovana območja ... 181
5.4.5 RP 4.5. Lokalna samooskrba in vitalno podeželje ... 182
5.4.6 RP 4.6. Trajnostni butični turizem ... 184
5.5 SAŠA V PRAVIČNEM PREHODU ... 187
5.5.1 RP 5.1. Pravična energetska tranzicija doline ... 188
5.5.2 RP 5.2. Ureditev degradiranih območij ... 189
5.5.3 RP 5.3. Povezljivost in trajnostna mobilnost ... 190
5.5.4 RP 5.4. Trajnosten, vzdržen in diverzificiran gospodarski razvoj ter delovna mesta z visoko dodano vrednostjo ... 191
5.5.5 RP 5.5. Usposobljena, visoko motivirana delovna sila ... 193
5.5.6 RP 5.6. Spodbujanje družbenega in kulturnega razvoja v regiji ... 194

6 SKUPNA OKVIRNA FINANČNA OCENA VREDNOSTI ORP ... 198

6.1 PREGLEDNICA FINANČNE OCENE PO POSAMEZNIH PODROČJIH ... 198
6.2 FINANČNI PREGLED PROJEKTOV ZA PODROČJE 1. PAMETNA IN TRAJNOSTNA SAŠA ... 200
6.3 FINANČNI PREGLED PROJEKTOV ZA PODROČJE 2. NIZKOOGLJIČNA, ZELENA IN POVEZANA SAŠA ... 202
6.4 FINANČNI PREGLED PROJEKTOV ZA PODROČJE 3. SOCIALNA SAŠA ... 213
6.5 FINANČNI PREGLED PROJEKTOV ZA PODROČJE: 4. SAŠA ZA TRAJNOSTNI IN CELOSTNI RAZVOJ ... 225
6.6 FINANČNI PREGLED PROJEKTOV ZA PODROČJE: 5. SAŠA V PRAVIČNEM PREHODU ... 236

7 PREGLEDNICA SKLADNOST PODROČIJ, RAZVOJNIH PRIORITET IN UKREPOV ORP SAŠA 2021-2027 Z OPERATIVNIMI DOKUMENTI NACIONALNEGA NIVOJA ZA OBDOBJE 2021 – 2027 ... 248

8 OPREDELITEV SISTEMA SPREMLJANJA, VREDNOTENJA IN ORGANIZIRANOSTI IZVAJANJA ORP ... 260

8.1 POSTOPEK PRIPRAVE ORP ... 260
8.2 ORGANIZIRANOST IZVAJANJA ORP ... 261
8.2.1 Spremljanje in vrednotenje učinkov RRP ... 261

9 OPREDELITEV SISTEMA INFORMIRANJA IN OBVEŠČANJA JAVNOSTI O NAČRTOVANJU ... 263

10 PREDSTAVITEV NAJPOMEMBNEJŠIH (SUB)REGIJSKIH PROJEKTOV ... 264

11 VIRI ... 265

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Struktura gospodarskih subjektov v SAŠA regiji v letu 2019 ... 5
Graf 2: Dinamika števila podjetij v SAŠA regiji 2010-2018 ... 5
Graf 3: Dinamika ustvarjenih prihodkov gospodarskih družb, samostojnih podjetnikov in zadrug v SAŠA regiji 2010-2019 ... 6
Graf 4: Dinamika zaposlenih in samozaposlenih oseb v SAŠA regiji 2010-2019 ... 6
Graf 5: Struktura zaposlenih v SAŠA regiji v gospodarskih družbah ... 9
Graf 6: Struktura ustvarjene dodane vrednosti v SAŠA regiji glede na velikost gospodarskih družb ... 9
Graf 7: Dinamika števila zaposlenih v rudarski dejavnosti v SAŠA regiji 2015-2019 ... 13
Graf 8: Dinamika števila zaposlenih v predelovalnih dejavnostih v SAŠA regiji 2015-2019 ... 14
Graf 9: Dinamika števila zaposlenih v dejavnosti gradbeništva v SAŠA regiji 2015-2019 ... 14
Graf 10: Dinamika čistih prihodkov od prodaje (v tisoč EUR) v rudarski dejavnosti v SAŠA regiji 2015-2019 ... 15
Graf 11: Dinamika čistih prihodkov od prodaje (v tisoč EUR) v predelovalnih dejavnostih v SAŠA regiji 2015-2019 ... 15
Graf 12: Dinamika čistih prihodkov od prodaje (v tisoč EUR) v dejavnosti gradbeništva v SAŠA regiji 2015-2019 ... 16
Graf 13: Dinamika novo vpisanih in izbrisanih podjetnikov SAŠA regije v AJPES 2016-2019 ... 27
Graf 14: Komunalni odpadki, zbrani z javnim odvozom (tone) ... 39
Graf 15: Komunalni odpadki, zbrani z javnim odvozom (kg/prebivalca) ... 39
Graf 16: Število avtomobilov na 1.000 prebivalcev ... 43
Graf 17: Načini potovanja v FUA Velenje za leto 2016 ... 44
Graf 18: Dinamika indeksa staranja v SAŠA regiji ... 47
Graf 19: Dinamika gibanja rodnosti v SAŠA regiji 2010-2019 ... 48
Graf 20: Število vrtcev in enot v SAŠA regiji po posameznih šolskih letih ... 49
Graf 21: Število predšolskih otrok v vrtcih in enotah v SAŠA regiji po posameznih šolskih letih ... 49
Graf 22: Število osnovnih šol in podružnic v SAŠA regiji po posameznih šolskih letih ... 50
Graf 23: Število osnovnošolskih otrok v SAŠA regiji po posameznih šolskih letih ... 51
Graf 24: Število dijakov s stalnim prebivališčem v SAŠA regiji po posameznih šolskih letih ... 52
Graf 25: Dinamika števila dijakov na ŠCV v obdobju 2010-2020 ... 52
Graf 26: Dinamika števila študentov na ŠCV v obdobju 2012-2020 ... 53
Graf 27: Prejemniki zdravil za zdravljenje duševnih motenj v SAŠA regiji ... 58
Graf 28: Število hospitalizacij zaradi možganske kapi v SAŠA regiji ... 58
Graf 29: Število hospitalizacij zaradi klopnega meningoencefalitisa v SAŠA regiji ... 59
Graf 30: Dinamika stopnje tveganja revščine 2015-2018 ... 61
Graf 31: Dinamika stopnje tveganja socialne izključenosti 2015-2018 ... 62
Graf 32: Delovno aktivno prebivalstvo in registrirani brezposelni po dinamiki ... 70
Graf 33: Prosta delovna mesta za območje Uradov za delo Mozirje in Velenje po dejavnostih ... 70
Graf 34: Povprečna mesečna bruto plača na zaposleno osebo (EUR) v primerjavi s povp. Savinjske regije in celotne Slo. ... 72
Graf 35: Povprečna mesečna neto plača na zaposleno osebo (EUR) v primerjavi s povpr. Savinjske regije in celotne Slo. 73
Graf 36: Prenočitve domačih in tujih turistov v SAŠA regiji, letni podatki za 2018 in 2019 ... 83
Graf 37: Prihodi domačih in tujih turistov v SAŠA regiji, letni podatki za 2018 in 2019 ... 84
Graf 38: Število prenočitev in prihodov turistov med leti 2008 – 2017 ... 84
Graf 39: Delež nočitev v posamezni letnih časih (v %) ... 85
Graf 40: Prenočitve turistov v posameznih občinah SAŠA regije, 2018 in 2019 ... 86
Graf 41: Delež nočitev po občinah SAŠA regije v letu 2019 ... 86
Graf 42: Prenočitve turistov v mesecu juliju 2018-2020 ... 88
*Graf 43: Število kmetijskih gospodarstev in kmetijska zemljišča v uporabi (ha)** ... 95
*Graf 44: Površina gozda v SAŠA regiji** ... 97
Graf 45: Proizvodnja Premogovnika Velenje 2009-2019 ... 108
Graf 46: Proizvodnja energije v GJ v obdobju 2009-2019 ... 109
Graf 47: Kurilna vrednost odkopanega premoga v letih 2009-2019 ... 109

KAZALO TABEL

Tabela 1: Število društev v posameznih občinah in skupaj v SAŠA regiji ... 16
Tabela 2: Pomembnejše razvojne inštitucije območja, ki delujejo na področju razvoja podeželja, turizma in podjetništva ... 28
Tabela 3: Površina, gostota naseljenosti in število prebivalcev posameznih občin SAŠA regije ... 30
Tabela 4: Razdelitev občin glede na Statistični urad Slovenije ... 31
Tabela 5: Pregled obstoječih zmogljivosti omrežnih priključnih točk po občinah ... 42
Tabela 6: Skupni prirast SAŠA regije 2015-2019 ... 46
Tabela 7: Indeks staranja v posameznih občinah SAŠA regije ... 47
Tabela 8: Podatki o rodnosti v SAŠA regiji ... 48
Tabela 9: Primerjava uradov za delo Mozirje in Velenje ter Slovenije ... 72
Tabela 10: Naravne zanimivosti, primerne za turistični obisk v DP SAŠA ... 77
Tabela 11: Nepremična kulturna dediščina DP SAŠA – spomeniki ... 78
Tabela 12: Kulturne znamenitosti urejene za turistični obisk v DP SAŠA ... 78
Tabela 13: Možne vsebine objektov po občinah ... 80
Tabela 14: Kulturne znamenitosti predstavljene v muzejskih zbirkah in razstavah v DP SAŠA ... 81
Tabela 15: Nastanitvene zmogljivosti v DP SAŠA ... 82
Tabela 16: Prenočitve domačih in tujih turistov v SAŠA regiji, letni podatki za 2018 in 2019 ... 82
Tabela 17: Prihodi domačih in tujih turistov v SAŠA regiji, letni podatki za 2018 in 2019 ... 83
Tabela 18: Število koriščenih bonov v primerjavi z regijo in državo ... 87
Tabela 19: Najuspešnejše občine glede na število koriščenih bonov v DP SAŠA ... 87
Tabela 20: Primerjava koriščenja bonov z drugimi destinacijami ... 87
Tabela 22: Število posameznih dopolnilnih dejavnosti na kmetiji v Zgornje Savinjski dolini in Šaleški dolini ... 91
Tabela 23: Število registriranih dopolnilnih dejavnosti po občinah ... 93
Tabela 24: Število Ekoloških kmetij v SAŠA regiji ... 94
Tabela 25: Število ekoloških kmetij po občinah SAŠA regije ... 94
*Tabela 26: Število kmetijskih gospodarstev in kmetijska zemljišča v uporabi (ha)** ... 95
*Tabela 27: Število kmet. gospodarstev po velikostnih razredih, 2010** ... 96
*Tabela 28: Raba zemljišč v SAŠA regiji, 2000 in 2010** ... 96
*Tabela 29: Površina gozdov v posameznih občinah in skupaj v SAŠA regiji** ... 97
Tabela 30: Število članov LAS in višina dodeljenih sredstev ... 101
Tabela 31: Razdelitev sredstev po posameznem skladu glede na 2. spremembo SLR (prejem dodatnih sredstev EKSRP) ... 102
Tabela 32: Število operacij glede na Javni poziv LAS ZSŠD ... 102
Tabela 33: Doseženi kazalniki glede na predvidene ukrepe po tematskih področij iz SLR ... 102
Tabela 34: EKSRP ... 103
Tabela 35: ESRR ... 103
Tabela 36: Število zaposlenih delavcev v Sistemu Premogovnika Velenje po občinah na dan 15.7.2020 ... 110
Tabela 37: Starost zaposlenih delavcev v Sistemu Premogovnika Velenje ... 110
Tabela 38: Manjkajoča leta do upokojitve zaposlenih na dan 15.07.2020 ... 110
Tabela 39: Število zaposlenih delavcev v TEŠ po občinah na dan 15.7.2020 ... 111
Tabela 40: Starostna struktura zaposlenih na dan 15.07.2020 ... 111
Tabela 41: Manjkajoča leta do upokojitve zaposlenih na dan 15.07.2020 ... 112
Tabela 42: SWOT analiza Odbora za pametno in trajno SAŠO ... 113
Tabela 43: SWOT analiza Odbora za nizkoogljično, zeleno in povezano SAŠO ... 114
Tabela 44: SWOT analiza Odbora za socialno SAŠO ... 116
Tabela 45: SWOT analiza Odbora za trajnostni in celostni razvoj ... 118
Tabela 46: SWOT analiza o Odbora za pravični prehod ... 120

KAZALO SLIK

Slika 1: Prikaz postopka obravnave ORP SAŠA 2
Slika 2: Poplavna območja 33
Slika 3: Prikaz območja, ki ima tveganje za sušo 35
Slika 4: Diagram krožnega gospodarstva 37

UVOD

Območni razvojni program Savinjsko-šaleške regije za obdobje 2021-2027 (v nadaljevanju ORP) ima vsebino določeno skladno s 13. členom Zakonom o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja, ki zajema strateški in programski del. Strateški del obsega analizo regionalnih razvojnih potencialov, opredelitev ključnih razvojnih ovir in prednosti regije, razvojne cilje in prioritete regije v programskem obdobju ter določa razvojne specializacije regije. Programski del pa vsebuje programe za spodbujanje razvoja v regiji s časovnim in finančnim ovrednotenjem ter določa sistem spremljanja, vrednotenja in organiziranja izvajanja regionalnega razvojnega programa.

Območni svet županov ORP SAŠA je dne 23. 10. 2019 sprejel sklep, da se konstituira Območni razvojni svet ORP SAŠA. Območni razvojni svet je nato dne 4. 3. 2020 na svoji konstitutivni seji skladno z Uredbo o regionalnih razvojnih programih, ki se smiselno uporablja za ORP, sprejel Program priprave Območnega razvojnega programa za Savinjsko-šaleško regijo za obdobje 2021-2027.

Območje priprave ORP SAŠA 2021-2027 pokriva 10 občin:

- Občina Gornji Grad,
- Občina Ljubno,
- Občina Luče,
- Občina Mozirje,
- Občina Nazarje,
- Občina Rečica ob Savinji,
- Občina Solčava,
- Občina Šmartno ob Paki.
- Občina Šoštanj,
- Mestna občina Velenje.

Vodja priprave ORP:

- vodja priprave: mag. Biljana Škarja,
- strokovna priprava: Urška Ošljak.

Člani priprave ORP:

- sodelavci RA SAŠA,
- vodje odborov Območnega razvojnega sveta ORP SAŠA in njeni člani.

Območni razvojni svet ORP SAŠA sestavljajo:

- predsednica: Andreja Katič (nadomestila Petra Dermola z dne 21.10. 2020);
- predstavniki občin ustanoviteljic ORP: Matej Pečovnik, Mateja Brlec, Andreja Katič (nadomestila Petra Dermola z dne 21.10.2020);

- predstavniki gospodarstva ORP: dr. Janez Rošer, Samo Mirnik, Janez Kaker;
- predstavnik nevladnih organizacij ORP: Marko Slapnik.

Območni razvojni svet ORP SAŠA najprej sprejme dokument na podlagi podanega predloga, ki ga pripravi Razvojna agencija SAŠA, nato pa ga Območni svet županov ORP SAŠA potrdi.

Območni razvojni program za SAŠA regijo za obdobje 2021-2027 je dinamičen dokument, ki se lahko dopolnjuje in glede na spremenjene okoliščine prilagodi. Postopek sprejemanja in potrjevanja pa ostane enak.

Slika 1: Prikaz postopka obravnave ORP SAŠA

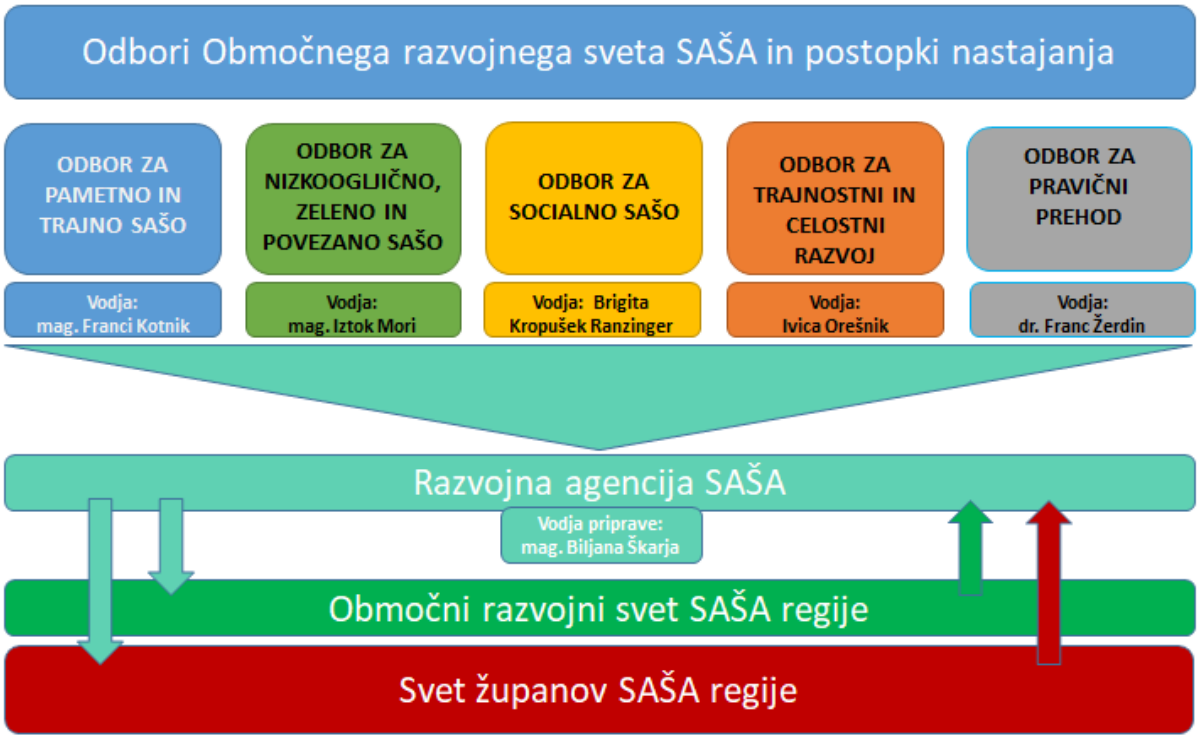

Vodje in člani odborov v sestavi:

Člani odbora za pametno in trajno SAŠO

Naziv	Ime	Priimek
SŠGZ	Franci	Kotnik
Občina Gornji Grad	Anton	Špeh
KLS Ljubno	Luka	Zgojznik
Občina Šoštanj	Drago	Koren
Muzej Vrbovec	Barbara	Šoster Rutar
SAŠA inkubator	Karla	Sitar
Premogovnik Velenje	Borut	Kac
IPAK inštitut	Stanko	Blatnik

Člani odbora za nizkoogljično, zeleno in povezano SAŠO

Naziv	Ime	Priimek
MO Velenje	Iztok	Mori
Občina Ljubno	Radenko	Tešanovič
Občina Solčava	Albina	Štiftar
MO Velenje	Katarina	Ostruh
Premogovnik Velenje	Janez	Rošer
Zavod KSSENA	Boštjan	Krajnc
NOVUS-Stičišče NVO	Selma	Filipančič Jenko

Člani odbora za socialno SAŠO

Naziv	Ime	Priimek
LU Velenje	Brigita	Kopušar Razinger
OŠ Ljubno ob Savinji	Samo	Kramer
Visoka šola za varstvo okolja	Gašper	Gantar
Občina Rečica ob Savinji	Ana	Rebernik
Občina Šoštanj	Alenka	Verbič
ZD Nazarje	Božena	Herzog
ŠC Velenje	Janko	Pogorelčnik
Stičišče NVO, Društvo NOVUS	Snježana	Lekić

Člani odbora za trajnostni in celostni razvoj SAŠA

Naziv	Ime	Priimek
Zavod Savinja	Ivica	Orešnik
Občina Rečica ob Savinji	Majda	Potočnik
Občina Luče	Aneta	Šiljar
Občina Šmartno ob Paki	Drago	Kovač
Občina Solčava	Katarina	Prelesnik
Občina Mozirje	Ivo	Glušič
MO Velenje	Mojca	Kodrič
Eurofins ERICO	Matej	Šuštaršič
KZ Šaleška dolina	Ivan	Drev
Premogovnik Velenje	Irena	Podgoršek
Poseben dan	Marko	Slapnik

Člani odbora za pravični prehod

Naziv	ime	priimek
CRTI	Franc	Žerdin
TEŠ	Mitja	Tašler
BSH	Franc	Miklavc
MO Velenje	Branka	Gradišnik
Mega M	Matej	Meža
Sindikat delavcev	Branko	Sevčnikar
Premogovnik Velenje	Vladimir	Malenković
Visoka šola za varstvo okolja	Klemen	Kotnik
Ekologi brez meja	Urša	Zgojznik

1 ANALIZA RAZVOJNIH POTENCIALOV, OPREDELITEV KLJUČNIH RAZVOJNIH OVIR IN PREDNOSTI

1.1 PAMETNEJŠA IN TRAJNEJŠA SAŠA

(Cilj politike EU 1: Pametnejša Evropa)

1.1.1 Poslovanje gospodarskih subjektov v SAŠA regiji

Na območju SAŠA regije je v letu 2019 poslovalno skupaj 3.438 gospodarskih subjektov (7 več kot v letu 2018), od tega 1.131 gospodarskih družb (ena manj kot predlani), 2.299 samostojnih podjetnikov (osem več kot leta 2018) in 8 zadrug (enako kot predlani). Letna poročila za minulo leto je oddalo 1.482 samostojnih podjetnikov (- 3,9 %), preostalih 817 (+ 9,2 %) je bilo obdavčenih na podlagi ugotovljenega dobička z upoštevanjem normiranih odhodkov, ki niso zavezani k predložitvi letnih poročil. Iz tega razloga njihovi rezultati v tem poročilu niso zajeti.

Po podatkih Poslovnega registra Slovenije je bilo v letu 2019 v SAŠA regiji na novo registriranih 401 poslovnih subjektov (- 11,7 %), izbrisanih pa 296 poslovnih subjektov (- 5,7 %). V lanskem letu je bilo uvedenih 32 stečajnih postopkov (+ 28,0 %) in en postopek prisilne poravnave.

Gospodarske družbe, samostojni podjetniki in zadruge so skupaj:

- Zaposlovali 18.360 delavcev oziroma 2,0 % več kakor v letu 2018;
- Ustvarili 2.777.585 tisoč evrov prihodkov (+ 6,5 %);
- Ustvarili 2.784.791 tisoč evrov odhodkov (+ 1,4 %);
- Ustvarili 670.261 tisoč evrov neto dodane vrednosti (+ 11,7 %);
- Izkazali 82.978 tisoč evrov čistega dobička (+ 20,4 %);
- Izkazali 98.197 tisoč evrov čiste izgube (- 52,8 %);
- Izkazali 15.219 tisoč evrov neto čiste izgube, kar predstavlja devetino neto čiste izgube iz leta 2018.

Glede na število **gospodarskih subjektov** je bilo tudi lani v SAŠA regiji največ samostojnih podjetnikov (66,9 %), gospodarskih družb je bilo 32,9 %, zadrug 2,0 %. Glede na **število zaposlenih** v gospodarstvu SAŠA regije so imele največji delež gospodarske družbe (91,2 %), sledijo samostojni podjetniki z 8,4-odstotnim deležem in zadruge 0,4-odstotnim deležem. Upoštevajoč **obseg prihodkov** so največji delež prav tako zavzemale gospodarske družbe (93,6 %), samostojni podjetniki so ustvarili 5,7 % prihodkov, zadruge pa 0,7 %.

Graf 1: Struktura gospodarskih subjektov v SAŠA regiji v letu 2019

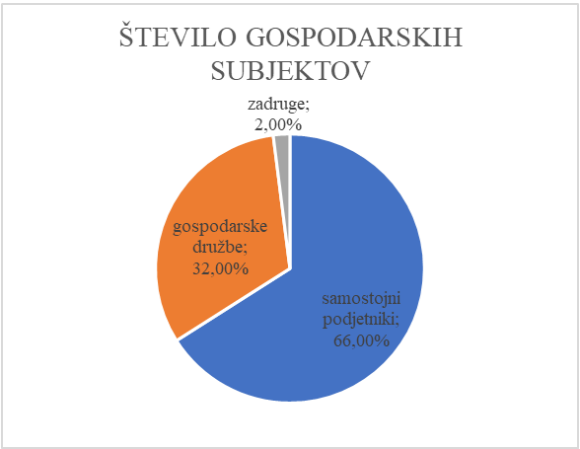

Vir: SŠGZ, 2020, AJPES, 2020

Graf 2: Dinamika števila podjetij v SAŠA regiji 2010-2018

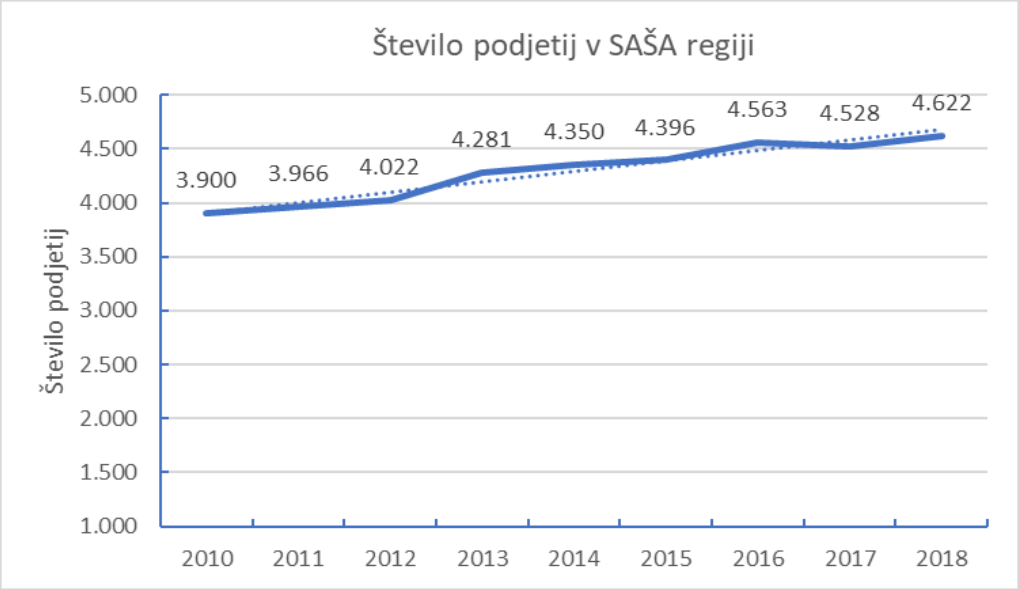

Vir: SURS, 2020*

Graf 3: Dinamika ustvarjenih prihodkov gospodarskih družb, samostojnih podjetnikov in zadrug v SAŠA regiji 2010-2019

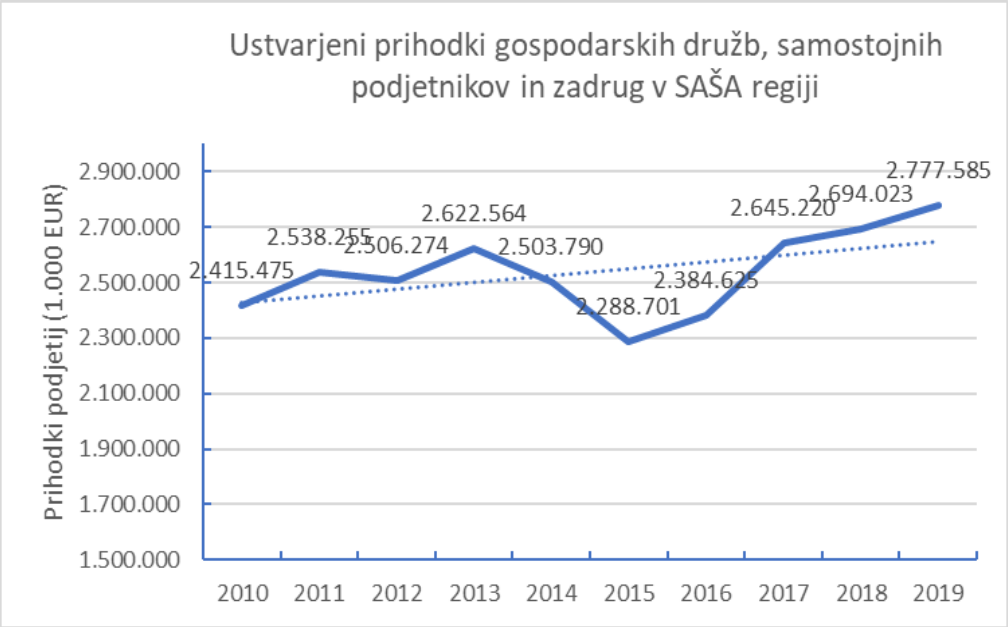

Vir: SURS, 2020

Graf 4: Dinamika zaposlenih in samozaposlenih oseb v SAŠA regiji 2010-2019

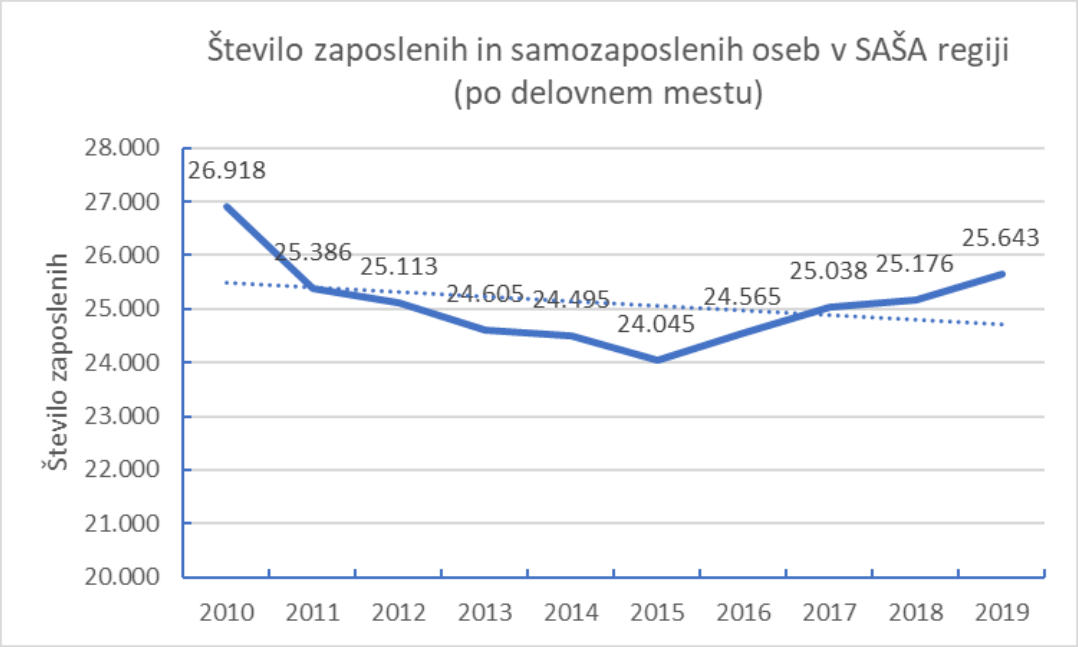

Vir: SURS, 2020

Iz zgornjih grafov ugotavljamo, da se število prihodkov v podjetjih v SAŠA regiji (do razlike pride med zajemanjem podatkov iz evidence SURS in AJPES) povečuje, dolgoročni trend zaposlenih kaže na manjšanje števila zaposlenih, vendar se ta trend v zadnjih štirih letih povečuje).

1.1.2 Gospodarske družbe v letu 2019

- Zaposlovale 16.744 delavcev oziroma 1,4 % več kakor v letu 2018;
- Ustvarile 2.600.450 tisoč evrov prihodkov (+ 6,6 %);
- Ustvarile 2.619.000 tisoč evrov odhodkov (+1,2 %);
- Ustvarile 618.938 tisoč evrov neto dodane vrednosti (+ 12,1 %) oziroma 36.966 evrov neto dodane vrednosti na zaposlenega (+ 10,5 %);
- Izkazale 70.634 tisoč evrov čistega dobička (+ 25,1 %), pri čemer so s čistim dobičkom sklenile poslovno leto tri četrtine gospodarskih družb;
- Izkazale 26.538 tisoč evrov neto čiste izgube (- 82, 3 %).

SAŠA regija v strukturi slovenskega gospodarstva:

- delež števila gospodarskih družb 1,7 % (enaka raven),
- delež števila zaposlenih 3,2 % (pada),
- delež prihodkov 2,5 % (raste),
- delež prihodkov na tujih trgih 3,2 % (pada),
- delež neto dodane vrednosti 2,5 % (enaka raven).

Gospodarske družbe v SAŠA regiji so v letu 2019 povečale obseg prihodkov od prodaje na domačem trgu za 4,6 % na 1.062.572 tisoč evrov, obseg prihodkov na trgu EU se je povečal za 5,1 % in je znašal 1.014.351 tisoč evrov, obseg prihodkov na trgih izven EU pa je zrasel za 3,8 % in je znašal 386.438 tisoč evrov.

Primerjava prihodkov gospodarskih družb v obdobju 2007-2019 pokaže, da so bili lani prihodki v opazovanem obdobju najvišji in so **prvič presegli 2,6 milijarde evrov**.

V sestavi odhodkov so v letu 2019 po obsegu največji **stroški blaga, materiala in storitev (70,8 %,** za 0,8 odstotne točke manjši kot 2018), sledijo mu **stroški dela (18,2 %**, in so se od 2018 povečali za 5,9 %).

Stroški plač so se dvignili za 4,5 % in so znašali 335.273 tisoč evrov, njihov delež v strukturi odhodkov se je povečal za desetinko odstotne točke in je znašal 12,8 %. **Lanska povprečna mesečna bruto plača v gospodarskih družbah SAŠA regije je znašala 1.669 EUR.** Glede na leto prej je bila višja za 3,1 %, a se je po drugi strani zaostanek za povprečno plačo v gospodarskih družbah na nivoju Slovenije z 2,0 povečal na 2,6 %.

Družbe so lani ustvarile 618.938 tisoč evrov **neto dodane vrednosti** (+ 12,1 %) oziroma **36.966 evrov na zaposlenega (+ 10,5 %). Neto dodana vrednost na zaposlenega v gospodarskih družbah SAŠA regije je lani dosegala 78,1 % neto dodane vrednosti na zaposlenega v**

slovenskem merilu. Zaostanek za republiškim povprečjem se je zmanjšal za 2,8 odstotne točke. Glede na dejavnost so največ dodane vrednosti, tako kot leto prej, **ustvarile družbe s področja predelovalnih dejavnosti (52,1 % celotnega obsega).**

Družbe z območja **Občine Ljubno** so v lanskem letu ustvarile skoraj **dve petini čistega dobička regije,** pregled po dejavnostih pa pokaže, da so **polovico (50,1 %) čistega dobička ustvarile družbe s področja predelovalnih dejavnosti.**

Leto 2019 je s **čisto izgubo** končala četrtina (25,3 %) družb, ki je **zaposlovale slabo polovico vseh zaposlenih v regiji.** Več kot 60 % so ustvarile družbe predelovalne dejavnosti.

Ker je čista izguba družb SAŠA regije v letu 2019 presegala čisti dobiček, so družbe poslovno leto sklenile z **neto čisto izgubo** v znesku 26.538 tisoč evrov, kar je bilo bistveno manj (- 82,3 %) kot v letu 2018.

Velikost gospodarskih družb

Večina gospodarskih družb v SAŠA regiji (950 oziroma 84,0 %) sodi v kategorijo **mikro podjetij** (-0,8 % manj kot 2018). V letu 2019 so te družbe zaposlovale 1.956 delavcev (+ 7,1 %), kar je pomenilo 11,7 % vseh zaposlenih v gospodarskih družbah (+ 0,6 % več kot 2018). Glede na prihodek imajo mikro podjetja 7,0-odstotni delež (+ 0,6 odstotne točke), 8,9 % neto dodane vrednosti gospodarskih družb, poslovno leto pa so v primerjavi z letom 2018 zaključile z več kot **trikrat višjim neto čistim dobičkom**.

V letu 2019 je v regiji delovalo 152 (13,4 %) **majhnih družb**; njihov delež seje povečal za 0,9 odstotne točke. Zaposlovale so 3.235 delavcev (+ 10,8 %) oziroma 19,3 % vseh zaposlenih v gospodarskih družbah (+ 1,6 odstotne točke). Glede na prihodek imajo 13,9-odstotni delež (+ 0,8 odstotne točke) in 18,0 % delež neto dodane vrednosti vseh družb SAŠA regije. Majhne družbe so poslovno leto sklenile z **neto čistim dobičkom.**

Število **srednje velikih družb** v regiji se je lani zmanjšalo za štiri na 22. Srednje družbe so zaposlovale 4.006 delavcev (- 11,0 %), kar je pomenilo 23,9-odstotni delež (-3,4 %). Srednje družbe so ustvarile 12,8 % vseh prihodkov gospodarskih družb (- 5,2 odstotne točke). Neto dodana vrednost je predstavljala 22,8 % (- 3,8 odstotne točke) skupne neto dodane vrednosti. Poslovno leto 2019 so srednje družbe zaključile z **neto čistim dobičkom,** ki je 2,7-krat presegal predlanskega.

7 **velikih gospodarskih družb** (leto prej jih je bilo 5) je lani zaposlovalo 7.547 delavcev (+ 3,9 %) oziroma 45,1 % vseh zaposlenih v gospodarskih družbah (+ 1,1 odstotne točke). Velike družbe so zabeležile kar 66,3 % (+ 3,8 odstotne točke) vseh prihodkov gospodarskih družb v SAŠA regiji. Ustvarile so **50,3 % neto dodane vrednosti** (+ 3,5 odstotne točke), končni rezultat njihovega poslovanja pa je bila **neto čista izguba v višini 60.312 tisoč evrov, ki je bila za 63,8 % manjša kot leto prej**.

Graf 5: Struktura zaposlenih v SAŠA regiji v gospodarskih družbah

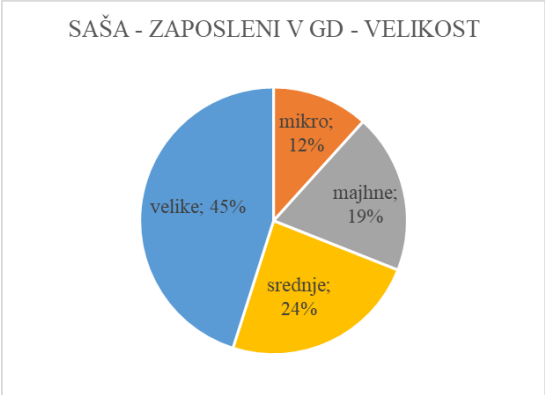

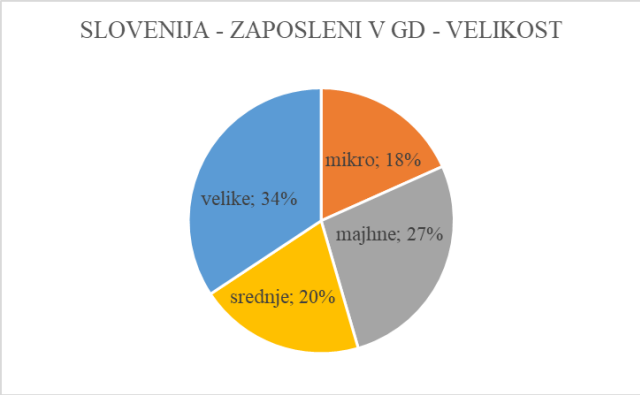

Vir: SŠGZ, Ajpes, 2020

Graf 6: Struktura ustvarjene dodane vrednosti v SAŠA regiji glede na velikost gospodarskih družb

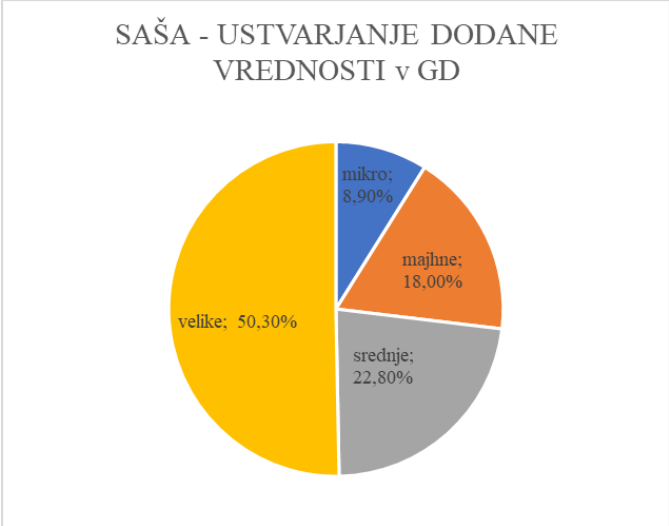

Vir: SŠGZ, Ajpes, 2020

Gospodarske družbe po dejavnostih

Največ gospodarskih družb, kar 211, je 2019 poslovalo na področju strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti ter na področju trgovine in vzdrževanja motornih vozil (skupaj 37,4 %). Na tretjem mestu so bile družbe s področja predelovalnih dejavnosti, teh je bilo 183 (16,2 %), družb s področja gradbeništva pa je bilo 176 (15,6 %).

Daleč **največ zaposlenih** - 9.976 (59,6 % delež SAŠA) - so tudi v letu 2019 imele predelovalne dejavnosti. V gradbeništvu se je število zaposlenih povečalo za 15 % na 1.940 (11,6 % delež SAŠA), v rudarstvu je padlo za 2,2 % na 1.176 (7,0 % delež SAŠA). Delež omenjenih treh dejavnosti je po številu zaposlenih znašal 78,2 %.

Tudi po **kriteriju prihodkov** so v SAŠA regiji še naprej daleč v ospredju predelovalne dejavnosti (63,5 %), sledi ji oskrba z električno energijo (8,8-odstotni delež), na tretjem pa trgovina (6,8 %).

Največ neto dodane vrednosti so v letu 2019 ustvarile gospodarske družbe s področja predelovalnih dejavnosti (52,2 %), sledijo ji rudarstvo (9,6 %), oskrba z električno energijo (9,4 %), na četrtem pa gradbeništvo (9,3 %).

Največ neto čistega dobička so zabeležile finančne in zavarovalniške dejavnosti, neto čiste izgube pa so zabeležile predelovalne dejavnosti.

Gospodarske družbe po občinah

Največ gospodarskih družb - 697 oziroma 61,6 % - je bilo v letu 2019 registriranih na območju Mestne občine Velenje, sledi Občina Šoštanj s 120 družbami oziroma 10,6-odstotnim deležem, na tretje mesto pa se po tem kriteriju uvršča Občina Mozirje z 81 družbami, njihov delež v SASA regiji znaša 7,2 %.

Tudi po **številu zaposlenih** v gospodarskih družbah je v SAŠA regiji v ospredju Mestna občina Velenje. Velenjske družbe so lani zaposlovale 12.115 delavcev (72,4 %, zmanjšuje), sledi občina Nazarje 1.639 zaposlenih (9,8 %, povečuje) in Občine Šoštanj so lani imele 1.200 (7,2 %, zmanjšuje).

Prihodki gospodarskih družb na območju Mestne občine Velenje so 2019 predstavljali v strukturi 61,6 % vseh prihodkov, na območju Občine Nazarje 15,2 %, Šoštanjske gospodarske družbe pa 8,8 % vseh prihodkov.

Gospodarske družbe z območja Mestne občine Velenje so ustvarile 59,3% dodane vrednosti, šoštanjske 13,8 % (velika porast), gospodarske družbe iz občine Nazarje pa 13,0 %.

V letu 2019 so v SAŠA regiji **največ neto čistega dobička** ustvarile gospodarske družbe na območju Občine Ljubno, kar 60,5 % vsega neto čistega dobička gospodarskih družb v SAŠA regiji, sledi Občina Nazarje z 32,4 % celotnega neto čistega dobička gospodarskih družb.

Neto čisto izgubo 2019 gospodarskih družb v SAŠA regiji so ustvarile gospodarske družbe z območja Mestne občine Velenje (75,0 %) in Občine Šoštanj (24,8 %).

Ugotavljamo, da ima SAŠA regija v primerjavi s slovenskim povprečjem v svoji strukturi več velikih družb. Iz statističnih podatkov pa je razvidno, da napredujejo (dobiček) predvsem mikro družbe in srednje velike družbe. Velike družbe kumulativno poslujejo z izgubo, in sicer je izguba največja v gospodarskih družbah v Mestni občini Velenje in Občini Šoštanj, medtem kot največ neto čistega dobička ustvarijo gospodarske družbe na Ljubnem, sledi Nazarje. Povečanje števila zaposlenih opazimo predvsem pri mikro in majhnih gospodarskih družbah. V strukturi velike družbe ustvarijo največ dodane vrednosti v naslednjih dejavnostih:

1. predelovalna 52 %, (v Sloveniji je delež 36,4 %)

2. rudarstvo 9,6 %, (v Sloveniji 0,5 %),
3. oskrba z električno energijo 9,4 %, (v Sloveniji 3,6 %),
4. gradbeništvo 9,3 %, (v Sloveniji 6,1%).

Zaradi drugačne strukture dejavnosti v primerjavi s slovenskim povprečjem, ugotavljamo, da v SAŠA regiji izrazito prevladujejo predelovalne dejavnosti, sledi rudarstvo in oskrba z električno energijo, gradbeništvo. Poleg tega imamo polovico vseh zaposlenih v velikih gospodarskih družbah. Iz tega razloga smo posebno pozornost smo namenili tudi dinamiki gibanja zaposlenih in prihodkov, da bi ugotovili v katero smer se razvija SAŠA regija.

1.1.3 Samostojni podjetniki v letu 2019

- Zaposlovali 1.548 delavcev oziroma 9,4 % več kot v letu 2018;
- Ustvarili 158.941 tisoč evrov prihodkov oziroma 5,7 % več kakor v letu 2018;
- Izkazali 147.729 tisoč evrov odhodkov oziroma 6,3 % več kakor leto prej;
- Ustvarili 49.385 tisoč evrov neto dodane vrednosti oziroma 7,8 % več kakor v letu 2018;
- Izkazali 12.231 tisoč evrov podjetnikovega dohodka oziroma 0,6 % manj kot v letu 2018;
- Izkazali negativni poslovni izid v znesku 1.019 tisoč evrov oziroma 3,0 % več kot predlani;
- Skupaj ugotovili neto podjetnikov dohodek v znesku 11.212 tisoč evrov oziroma 0,9 % manj kot v letu 2018.

SAŠA regija v strukturi slovenskega gospodarstva:

- delež števila samostojnih podjetnikov 2,8 %,
- delež števila zaposlenih 3,5 %,
- delež prihodkov 3 %,
- delež podjetnikovega dohodka 2,9 %,
- delež neto dodane vrednosti 3,3 %.

Samostojni podjetniki so v letu 2019 ustvarili na domačem trgu 83,2 % vseh poslovnih prihodkov, na tujem trgu so bili za četrtino višji kot predlani. Večina poslovnih odhodkov (65,9 %) so predstavljali **stroški blaga, materiala in storitev**, sledijo **stroški dela** so pri samostojnih podjetnikih (18,0 %), s**troški plač** so v lanskem letu bili za 11,4 % višji kot predlani. V letu 2019 je bila **povprečna mesečna bruto plača** na zaposlenega pri samostojnih podjetnikih v SAŠA regiji **1.069 evrov** in je bila za 1,8 % višja kakor v letu 2018 (za 37 evrov manj kot republiški nivo), zaostajajo pa v primerjavi s povprečno mesečno plačo zaposlenih v gospodarskih družbah SAŠA regije (- 35,9 %). Navedeno odstopanje je delno tudi posledica dejstva, da v maso plač zaposlenih pri s. p. niso vštete »plače« nosilcev dejavnosti.

Samostojni podjetniki so na 100 evrov odhodkov ustvarili 108 evrov prihodkov, kar je na ravni slovenskega povprečja. **Neto dodano vrednost** so ustvarili v vseh dejavnostih in v vseh občinah SAŠA regije, največ pa v predelovalnih dejavnostih (25,4 %), gradbeništvu (23,2 %) in prometu ter skladiščenju (14,0 %). **Neto dodana vrednost na zaposlenega** je znašala **16.301 evrov** (+ 5,3

%), pri čemer velja opozoriti, da so v ta izračun vključeni tudi nosilci dejavnosti. Omenjeni znesek je za **5,2 % višji od republiškega povprečja**, kar pomeni, da so podjetniki v SAŠA regiji bolj produktivni od povprečja podjetnikov v Sloveniji.

Podjetnikov dohodek (dobiček) v letu 2019 je ugotovilo 87,3 % samostojnih podjetnikov v SAŠA regiji. S pozitivnim rezultatom so preteklo poslovno leto sklenili samostojni podjetniki v vseh dejavnostih in vseh občinah SAŠA regije.

Samostojni podjetniki glede na dejavnost

Največ samostojnih podjetnikov v SAŠA regiji - 274 (18,5 % vseh) se je ukvarjalo z gradbeništvom. **Največ zaposlenih pri samostojnih podjetnikih**, in sicer 399 (25,8 % vseh), je opravljajo predelovalne dejavnosti. **Največ prihodkov** (25,5 %) so ustvarili samostojni podjetniki s predelovalnimi dejavnostmi, **najvišji znesek neto dodane vrednosti** (25,4 % vseh) in neto podjetnikov dohodek (22,9 % celotnega) so prav tako zabeležili samostojni podjetniki s predelovalnimi dejavnostmi.

Samostojni podjetniki po občinah

Največ samostojnih podjetnikov v letu 2019 je bilo registriranih na območju Mestne občine Velenje, in sicer 614 (41,4 % SAŠA regije), ki so zaposlovali 608 delavcev (39,3 %). Velenjski samostojni podjetniki so ustvarili največji delež prihodkov v regiji (32,0%), največji deleže neto dodane vrednosti (36,4 %) in največji delež neto podjetnikovega dohodka (38,3 %).

Ugotavljamo, da samostojni podjetniki v SAŠA regiji ustvarijo višjo dodano vrednost na zaposlenega od slovenskega povprečja (za 5,2 %) in predstavljajo večji delež v strukturi samostojnih podjetnikov na nivoju države kot gospodarske družbe.

1.1.4 Poslovanje zadrug v SAŠA regiji v letu 2019

V SAŠA regiji je bilo lani registriranih 8 zadrug, kar je 1,7 % delež slovenskih zadrug po številu in 2,4 % vseh zaposlenih in prav toliko vseh celotnih prihodkov slovenskih zadrug.

Zadruge v SAŠA regiji so v letu 2019:

- Zaposlovale 68 delavcev (3,0 % več kot leta 2018);
- Ustvarile 18.194 tisoč evrov prihodkov (6,2 % manj kot leta 2018);
- Ustvarile 18.062 tisoč evrov odhodkov (- 6,0 %);
- Ustvarile 1.938 tisoč evrov neto dodane vrednosti (+ 3,0 %) oziroma 28.350 evro neto dodane vrednosti na zaposlenega, kar je bilo praktično enako kot leto prej;
- Izkazale 113 tisoč evrov čistega dobička (- 34,7 %);
- Izkazale 6 tisoč evrov čiste izgube (+ 50 %);
- Izkazale 107 tisoč evrov neto čistega dobička oziroma 36,7 % manj kot predlani.

Zadruge v SAŠA regiji so 2019 ustvarile za 6,2 % manj **prihodkov,** vse na domačem trgu. **Neto dodana vrednost** je zrasla za 3,0 %, povečalo se je število zaposlenih, zaostanek za neto dodano vrednostjo na zaposlenega v gospodarskih družbah SAŠA se je še povečal in je znašal 23,3 %. V primerjavi s povprečjem zadrug na republiškem nivoju je bila neto dodana vrednost na zaposlenega nižja za 6,5 %.

Čisti dobiček so ugotovile 4 zadruge, 3 zadruge so poslovno leto 2019 zaključile s **čisto izgubo**. **Najpomembnejša panoga** po številu zaposlenih in po prihodkih v letu 2019 je bila trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil. V SAŠA regiji so v tej panogi poslovale 3 zadruge, ki so imele 98,9 % vseh zaposlenih in ustvarile 98,5 % vseh prihodkov, njihov končni rezultat poslovanja pa je neto čisti dobiček, vendar manjši za 38,1 % kot v letu 2018.

Zadruge v SAŠA regiji so lani ustvarile 266.184 evrov **prihodkov na zaposlenega**, kar je bilo 9,0 % manj kot predlani in 2,5 % manj od republiškega povprečja. **Čisti poslovni izid na zaposlenega** je znašal 1.567 evrov in je bil za 38,4 % manjši od predlanskega, v primerjavi s slovenskim povprečjem pa je bil večji za 81,2 %. **Povprečna plača** zaposlenega v zadrugah v SAŠA regiji v letu 2019 je bila **1.165 evrov**, glede na povprečno plačo v zadrugah na nivoju države je bila ta nižja za 20,0 %.

1.1.5 Zaposleni in čisti prihodki od prodaje po dejavnosti v SAŠA regiji

Zaradi drugačne strukture dejavnosti glede na celotno slovensko gospodarstvo, v nadaljevanju prikazujemo dinamiko gibanja zaposlenih in čistih prihodkov od prodaje po izbranih dejavnostih (zajete gospodarske družbe, zadruge), da ugotovimo v katero smer se razvija SAŠA regija.

Graf 7: Dinamika števila zaposlenih v rudarski dejavnosti v SAŠA regiji 2015-2019

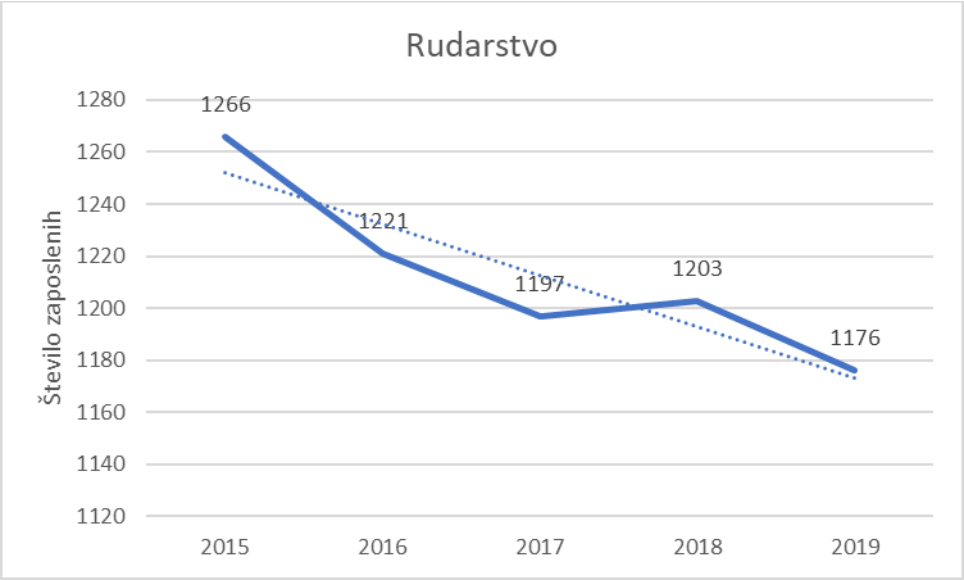

Vir: AJPES, 2020

Graf 8: Dinamika števila zaposlenih v predelovalnih dejavnostih v SAŠA regiji 2015-2019

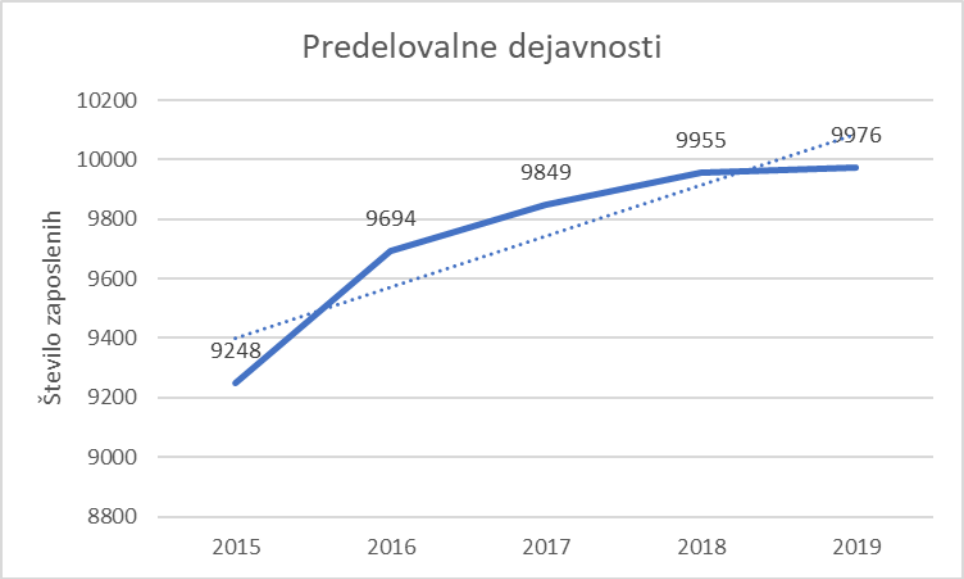

Vir: AJPES, 2020

Graf 9: Dinamika števila zaposlenih v dejavnosti gradbeništva v SAŠA regiji 2015-2019

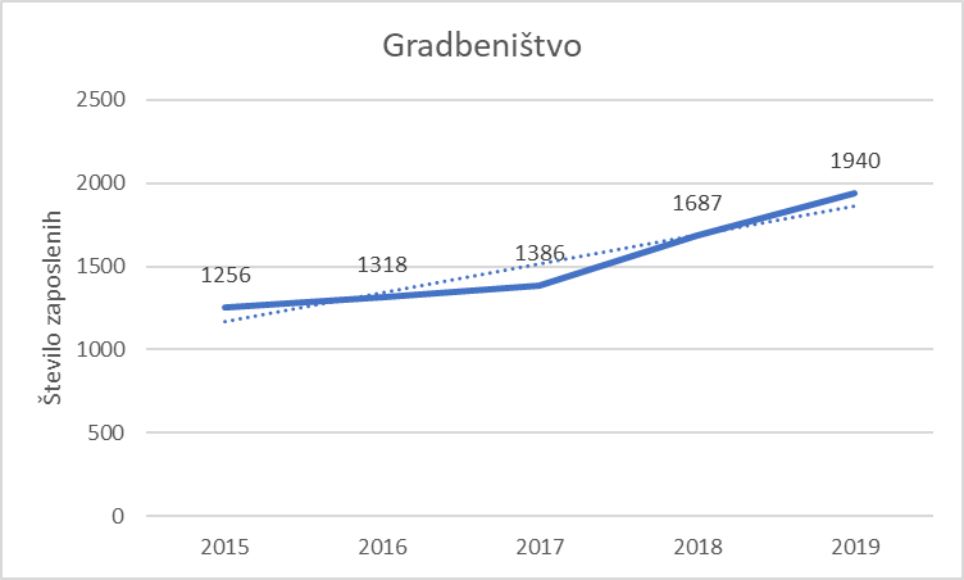

Vir: AJPES, 2020

Dinamika števila zaposlenih kaže, da se je v dejavnosti rudarstva število zaposlenih v zadnjih petih letih zmanjšalo za 7,1 %. Predelovalne dejavnosti in gradbeništvo zaposlujejo iz leta v leto več delavcev, kar kaže, da gre za razvijajoči se panogi v regiji.

Dinamika čistih prihodkov od prodaje v nadaljevanju kaže, da je trend v panogi rudarstva v zadnjih letih negativen, medtem ko v predelovalnih dejavnostih in gradbeništvu čisti prihodki od prodaje naraščajo.

Graf 10: Dinamika čistih prihodkov od prodaje (v tisoč EUR) v rudarski dejavnosti v SAŠA regiji 2015-2019

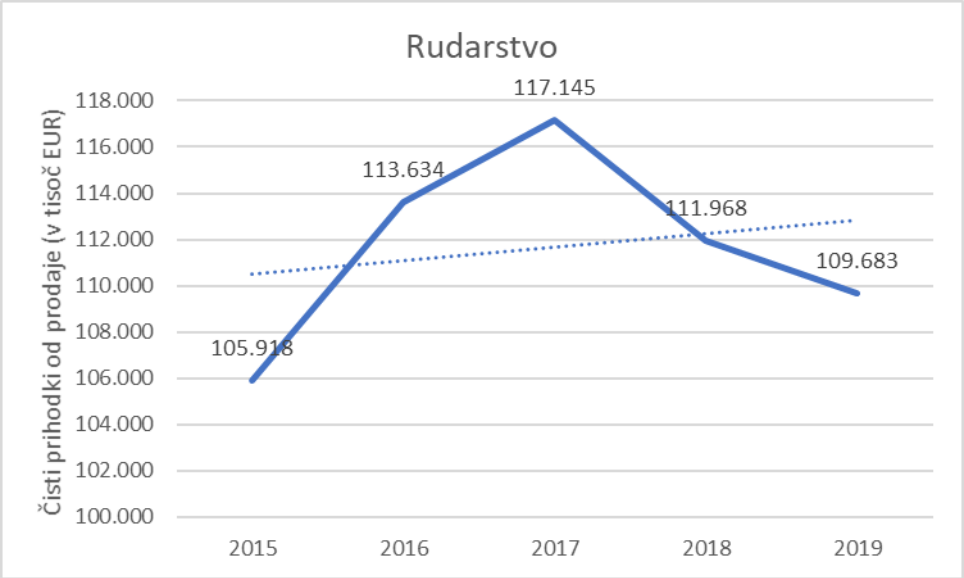

Vir: AJPES, 2020

Graf 11: Dinamika čistih prihodkov od prodaje (v tisoč EUR) v predelovalnih dejavnostih v SAŠA regiji 2015-2019

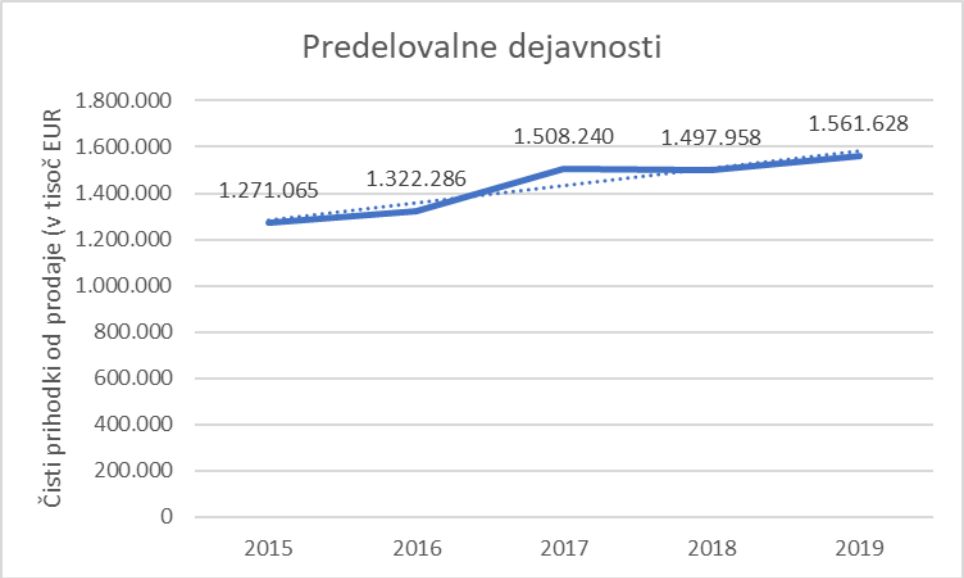

Vir: AJPES, 2020

Graf 12: Dinamika čistih prihodkov od prodaje (v tisoč EUR) v dejavnosti gradbeništva v SAŠA regiji 2015-2019

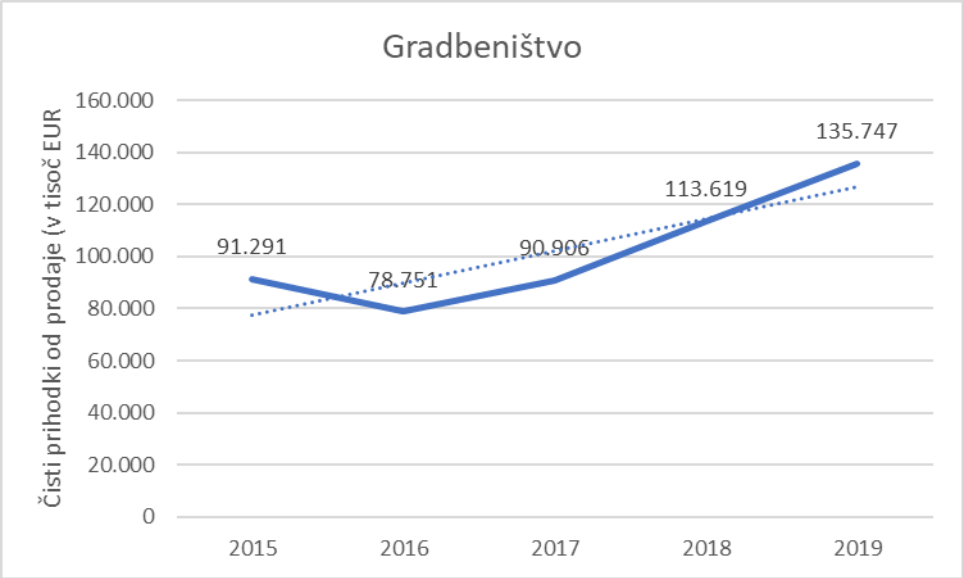

Vir: AJPES, 2020

1.1.6 Društva v SAŠA regiji

V SAŠA regiji deluje 722 društev, od tega 486 v UE Velenje in 236 v UE Mozirje.

Tabela 1: Število društev v posameznih občinah in skupaj v SAŠA regiji

Občina	Število društev
Gornji Grad	28
Ljubno	37
Luče	28
Mozirje	69
Nazarje	31
Rečica ob Savinji	24
Solčava	19
Šmartno ob Paki	32
Šoštanj	108
Velenje	346
SAŠA	**722**

Vir: Iskalnik društev, gov.si

1.1.7 Občinske poslovno-industrijske-obrtne cone

V SAŠA regiji z oblikovanjem poslovnih con (PC) stremijo k trajnostnemu okoljskemu in prostorskemu razvoju ter k uravnoteženi in kvalitetni infrastrukturni opremljenosti regije, spodbujanju novih investicij za ustvarjanje novih delovnih mest ter ustvarjanju čim boljših razmer za razvoj vseh gospodarskih dejavnosti. Glavni cilj poslovnih con je tako zagotovitev ustrezne infrastrukture za hitrejšo rast in razvoj MSP ter ustvarjanje novih delovnih mest.

Na podlagi podatkov pridobljenih s strani občin SAŠA regije je večje število – to je 16 poslovnih con lociranih v MO Velenje, 5 v Občini Šoštanj, 3 cone v Občini Mozirje, 3 cone v Občini Šmartno ob Paki, 3 cone v Občini Nazarje, 2 coni v Občini Gornji Grad, 1 cona v Občini Ljubno in 6 manjših sklopov nepremičnin v Občini Rečica ob Savinji, medtem ko bo imela Občina Luče 1 manjšo poslovno cono opredeljeno z novim OPN.

- **Mestna občina Velenje** – 16 poslovnih con

Glede na različne lokacije posameznih poslovnih con jih lahko razdelimo na štiri večja območja: A-zahodno območje, B-severno območje, C-južno območje, D-vzhodno območje in VG-območje naselja Vinska gora.

Stopnja primernost in urejenosti je po posameznih conah različna, v glavnem pa je definirana skozi infrastrukturno opremo, lastniško strukturo in predvidenost gradnje v prostorskih aktih občine (v nadaljevanju PIA). Verjetno največji problem poslovnih con v Velenju je njihova raznolika lastniška struktura. Mesto Velenje je nastalo po vojni večinoma na nacionaliziranih površinah, ki jih je v preteklih letih v denacionalizacijskih postopkih država vračala upravičencem. Postopki so večinoma končani, za njimi pa ostaja precej raznolik zemljiški sklad.

Komunalna urejenost je drugi večji problem teh območij. Velika večina con komunalno ni opremljena, skoraj vse pa imajo nastavke za realizacijo priklopov. Komunalna oprema območja je bistveno odvisna od tipa in velikosti zainteresiranih poslovnih subjektov, zato zaradi njihovega nepoznavanja komunalne opreme večina poslovanju namenjenih zemljišč ni urejena.

Pokritost posameznih območij s prostorskimi akti je tretji urbanistični kriterij izvedljivosti gradnje v posamezni coni. Urbanistično planiranje vedno vsebuje strateški in izvedbeni del, pri čemer je strateški del prikazan v Dolgoročnem prostorskem planu občine (oz. novejšem Občinskem prostorskem načrtu v pripravi), izvedbeni, bolj natančen del pa v prostorskih izvedbenih aktih (PIA). Vse spodaj prikazane poslovne cone so v strateškem urbanističnem dokumentu opredeljene kot poslovne cone medtem ko njihova urejenost v nižjih, izvedbenih aktih ni vedno povsem določena. Trenutno razen dveh, treh con postavitve objektov vsled nedefiniranih pogojev v PIA niso dovoljene, je pa mogoče posamezne PIA preko javnih razgrnitev in s potrditvijo Sveta Mestne občine Velenje v roku 6 - 8 mesecev ustrezno spremeniti, skladno z veljavno prostorsko zakonodajo.

A/ ZAHODNO OBMOČJE VELENJA:

- A/1 Območje južno od odlagališča pepela in žlindre TEŠ (47.700 m^2)
- A/2 Poslovna cona Pesje (71.700 m^2)
- A/3 Poslovna cona Gorenje – zahod (36.000 m^2)
- A/4 Poslovna cona Stara vas (29.000 m^2 + 131.000 m^2)
- A/5 Poslovna cona Stari jašek (105.000 m^2)

B/ SEVERNO OBMOČJE VELENJA:

- B/1 Poslovna cona – opuščeni glinokop (38.000 m^2)

C/ JUŽNO OBMOČJE VELENJA:

- C/1 Poslovno trgovska cona Trebuša – zahod (4700 m^2)
- C/2 Poslovno trgovska cona Trebuša – vzhod (16.000 m^2)
- C/3 Obrtno poslovna cona Trebuša (30.000 m^2)
- C/4 Poslovno stanovanjska cona južno od Šaleške ceste (27.000 m^2)

D/ VZHODNO OBMOČJE VELENJA:

- D/1 Poslovna cona Selo (65.000 m^2)
- D/2 Poslovna cona kamnolom Selo (114.000 m^2)

VG/ VINSKA GORA:

- VG Poslovna cona Vinska gora 2 (5500 m^2)

- **Občina Šoštanj** – 5 poslovnih con

Industrijske cone so skladno z veljavnim Odlokom o Občinskem prostorskem načrtu (OPN) občine Šoštanj opredeljene znotraj EUP:

Za območje Metleč;

1. ME 10 : potrebna je izdelava novega OPPN,
2. ME 12: potrebna je izdelava novega OPPN,

Zgornje območje skupaj meri cca 75.500 m^2. ME 12 se nahaja v pasu med železniško progo in Pako in nima zagotovljenega dostopa.

3. ŠO 21 in ŠO 24 (101. člen OPN; na delu območja proti Trgu bratov Mravljakov velja tudi OPPN za mestno jedro Šoštanj. V območju se med drugim že nahajajo objekti Gorenja, Turne, čistilna naprava in žaga. Območje je veliko cca 151.000 m^2.
4. ŠO 25 (industrijska cona TEŠ; določila do navedena v 103. členu OPN, območje delno pokriva tudi OPPN za blok 6 TEŠ, OPPN za hladilni stolp bloka 6 TEŠ in Ureditveni načrt TEŠ. Območje meri cca 297.000 m^2).
5. ŠO 28 (določila so navedena v 104. členu OPN, na delu območja velja tudi Ureditveni načrt za področje sanacije ugreznin s pepelom, žlindro in produkti razžveplanja. Območje je veliko cca 172.000 m^3).

Na območju Družmirskega jezera OPN v 100. členu predpisuje izdelavo OPPN in usmeritve zanj. V izdelavi so strokovne podlage, naročena je bil tudi izdelava OPPN, obenem pa se pripravlja projekt ureditve.

Za nove namene obstaja možnost uporabe nekaterih obstoječih objektov (dvorec Gutenbuchel, Kajuhov dom v Šoštanju, opuščeni objekti TEŠ …).

- **Občina Mozirje** – 3 poslovne cone

1. Proizvodno območje Cinkarna, locirano pri cinkarni v Ljubiji, se bo z naslednjimi spremembami predvidoma širilo proti vzhodu. Območje je komunalno urejeno. Za novo širitev in gradnjo je potreben OPPN. Površina namenske rabe za IG – je 23.286 m^2.

2. Poslovna cona, locirana na lokaciji nekdanjega transporta Kokalj v Žekovcu. Območje je komunalno urejeno. Površina namenske rabe za IG je 7.625 m^2.

3. Območje ob čistilni napravi v Lokah, kjer naj bi bile površine namenjene za dejavnost Mlekarne ali druge poslovne površine. Območje ni komunalno urejeno. Površina namenske rabe za IG je 1.372 m^2.

- **Občina Šmartno ob Paki** – 3 poslovne cone

1. Obstoječa obrtna cona Šmartno ob Paki z namensko rabo stavbno zemljišče za proizvodne in obrtne dejavnosti. Sprejet lokacijski načrt. Območje še ni v celoti pozidano in je komunalno urejeno. Površina namenske rabe za IG je 5,3 ha.

2. Z novim OPN Šmartno ob Paki se načrtuje nova obrtna cona pri blagovnih rezervah ob priključku na novo hitro cesto v Podgori. Območje bi bilo veliko cca. 37.800 m^2.

3. Rezervna lokacija za novo obrtno cono v opuščenem kamnolomu Tufa ob naselju Gorenje. Območje ni komunalno urejeno. Velikost cca 38.900 m^2.

- **Občina Nazarje** – 3 poslovne cone

1. Območje obrtne cone Prihova. Za to območje velja OPPN Prihova oz. Zazidalni načrt industrijsko-obrtne cone Prihova – Nazarje. Velikost cca 20 ha, kapaciteta 100 zaposlenih, komunalno opremljeno v celoti.
2. Območje industrijsko obrtne cone nekdanjega Glina. Za to območje je predvidena izdelava novega OPPN. Velikost cca 12,8 ha, kapaciteta do 1000 zaposlenih, komunalno opremljeno v celoti, možnost uporabe in rekonstrukcije starih tehnoloških objektov za namene inovativne in tržne dejavnosti ter ustvarjanja novih delovnih mest.

3. Območje industrijske cone BSH hišni aparati. Za to območje velja OPN Občine Nazarje. Velikost cca 5,2 ha, kapaciteta 1200 zaposlenih, komunalno opremljeno v celoti.

- **Občina Gornji Grad** - 2 manjši industrijski coni

1. Industrijsko obrtna cona Smreka, velikosti 3 ha, namenska raba je G – gospodarske cone, območje je komunalno delno opremljeno, predviden je OPPN, trenutno za to območje velja OPN občine Gornji Grad, možnost števila zaposlenih je cca 200, možnost uporabe in rekonstrukcije starih tehnoloških objektov za namene inovativne in tržne dejavnosti ter ustvarjanja novih delovnih mest, namreč nekdanja lesna industrija Smreka se je prestrukturirala v več manjših podjetij, rekonstruirali so se tudi objekti in naprave.

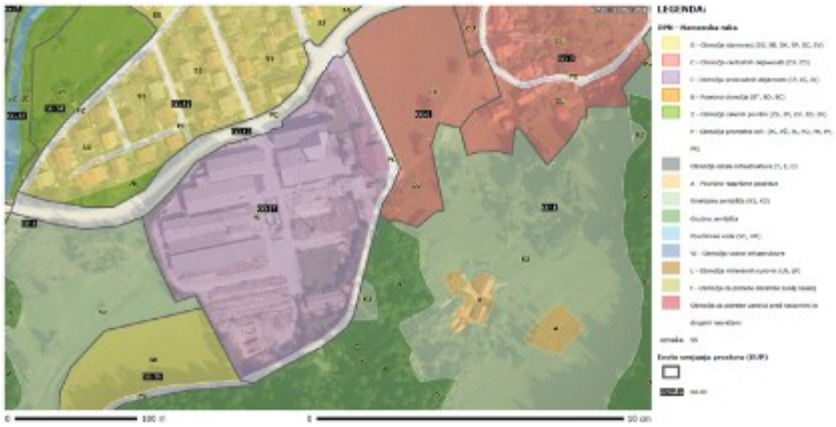

2. Industrijsko obrtna cona Bočna velikosti 0,5 ha, namenska raba je G – gospodarske cone, območje je komunalno opremljeno, za to območje velja OPN občine Gornji Grad, možnost števila zaposlenih je cca 100, možnost uporabe in rekonstrukcije starih tehnoloških objektov za namene inovativne in tržne dejavnosti ter ustvarjanja novih delovnih mest, namreč nekdanja lesna industrija Mikek se je prodala drugemu podjetju, rekonstruirali so se tudi objekti in naprave.

Odlok o občinskem prostorskem načrtu Občine Gornji Grad (Uradno glasilo slovenskih občin, št. 21/2018).

- **Občini Rečica ob Savinji in Solčava**

Občina Rečica ob Savinji nima izrazite industrijske cone kot jih po navadi poznamo. V občini je nekaj območij (Brinečev mlin, Spodnja Rečica, Marovt, Mizarstvo Potočnik, Mizarstvo Kopušar, Huda mlaka), kjer (večinoma) posamezni poslovni subjekti delujejo in opravljajo svojo dejavnost.

Občina Solčava praktično nima industrije oz. industrijske cone. V občini se nahaja malo večji obrtni objekt (Medica) enega poslovnega subjekta ter nekaj žag, ki pa so locirane znotraj kmetij. V OPN, ki je še v fazi priprave, je predvidena ena obrtna cona za lesno dejavnost.

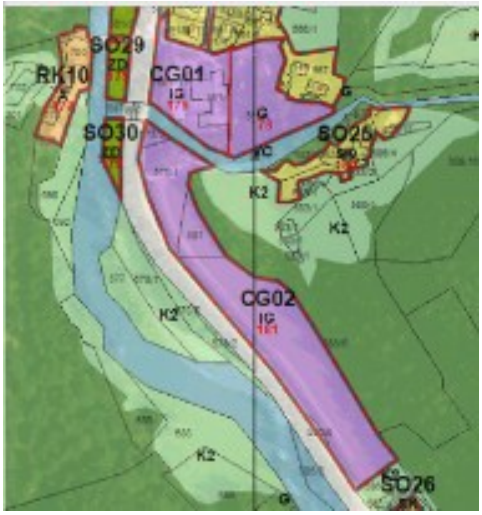

- **Občina Ljubno** – 1 poslovna cona

Industrijsko poslovna cona Loke obsega cca 13 ha površine. Območje je komunalno urejeno. V poslovni coni je zaposlenih 400+ oseb. Namembnost območja je IG. Za del območja cone je v veljavi LN IPC Loke. Občina Ljubno je v fazi priprave OPPN IPC Loke. Nekatere obstoječe objekte v coni je možno spremeniti v center za nujno pomoč …

- **Občina Luče**

V Občini Luče ni opredeljene poslovne cone. Manjši poslovni objekti so v sklopu kmetij. OPN-ja občina še nima sprejetega. Z OPN-jem bo formirana manjša poslovna cona.

1.1.8 Podporno okolje za podjetja

Razvojna agencija Savinjsko-šaleške regije.

Osnovni namen, zaradi katerega je bila ustanovljena, je potreba po organiziranem in skupnem razvoju lokalnega in regionalnega okolja, s poudarkom na razvoju in vzpostavljanju učinkovitih podpornih storitev za pospeševanje podjetništva ter promocije podjetniške kultur. Je podporna vstopna točka SPOT registracija, z nadgrajenim nivojem SPOT svetovanja na lokalnem nivoju (in je del regijske mreže SPOT svetovanje Savinjska, deluje na področju spodbujanja regionalnega razvoja in spodbujanju podjetništva in turizma.

V SAŠA regiji je za spodbujanje in podporo razvoju mladih perspektivnih podjetji vzpostavljen **podjetniški center SAŠA inkubator**. SAŠA inkubator je stičišče mladih podjetniških talentov, Freelancerjev, Startupov, hitro rastočih podjetij, managerjev in korporacij. Skupaj tvorijo Startup skupnost SAŠA regije, ki je vedno odprta za ambiciozne posameznike, ekipe ali podjetja, ki želijo nekaj več. Poleg brezplačnih svetovanj, mentorskih programov, delavnic in Štartup večerov z uspešnimi podjetniki, so razvili svoj koncept treh ključnih stebrov SAŠA inkubatorja.

Savinjsko-šaleška gospodarska zbornica, ki povezuje gospodarske subjekte različnih dejavnosti v SAŠA regiji ter vzpostavlja komunikacijo med njimi ter širšim družbenim okoljem. zagotavlja članom ugodnejše pogoje za poslovanje, doseganje konkurenčnih prednosti in izvajanje njihove družbene odgovornosti.

Območna obrtno-podjetniška zbornica Velenje, ki povezuje znanja in ljudi iz poslovnega ter obrtniškega sveta. Področje delovanja OOZ Velenje zajema tri občine, in sicer Velenje, Šoštanj in Šmartno ob Paki.

Območna obrtno-podjetniška zbornica Mozirje, ki povezuje znanja in ljudi iz poslovnega ter obrtniškega sveta. Področje delovanja OOZ Mozirje zajema 7 občin, in sicer Mozirje, Nazarje, Rečica ob Savinji, Gornji Grad, Ljubno, Luče in Solčava.

Svetovanje SPOT Savinjska - projekt podpornega okolja za podjetja, v katero sta vključeni Razvojna agencija Savinjsko-šaleške regije in Savinjsko šaleška gospodarska zbornica predstavlja tako na nivoju subregije kot regije zelo dober inštrument za podporo podjetjem.

Namen projekta SPOT je brezplačna podpora in pomoč potencialnim podjetnikom ter mikro, malim in srednje velikim podjetjem v skladu z Zakonom o podpornem okolju za podjetništvo ki se srečujejo s podjetniškimi izzivi v Republiki Slovenije ter izboljšanje podjetniške kulture, krepitvi podjetniškega potenciala in pospeševanje ustanavljanja novih podjetij. Cilj projekta je povečanje informiranosti in znanja za reševanje izzivov na podjetniški poti v vseh fazah podjetniškega ciklusa ter povečanje zgodnje podjetniške aktivnosti.

Projekt SPOT zagotavlja izvajanje celovitih podpornih storitev za potencialne podjetnike in MSP, povezovanje različnih institucij in vzpostavljanja partnerstva za spodbujanje podjetništva na

lokalni in regionalni ravni, evidentiranje potreb na lokalni in regionalni ravni, poročanje o zaznanih administrativnih ovirah s strani svetovancev pri nastajanju in delovanju podjetij.

Aktivnosti SPOT regije so:

- informiranje,
- svetovanje,
- animiranje in povezovanje regionalnega okolja,
- usposabljanja in delavnice,
- izmenjava dobrih praks in odpiranje poslovnih priložnosti,
- poročanje in sooblikovanje podpornega okolja za poslovne subjekte.

Obdobje izvajanja projekta je od 1.1.2018 do 31.12.2022 v skupni vrednosti 2.980.400,00 €. Savinjska statistična regija je upravičena do 1.790.400,00 €.

Graf 13: Dinamika novo vpisanih in izbrisanih podjetnikov SAŠA regije v AJPES 2016-2019

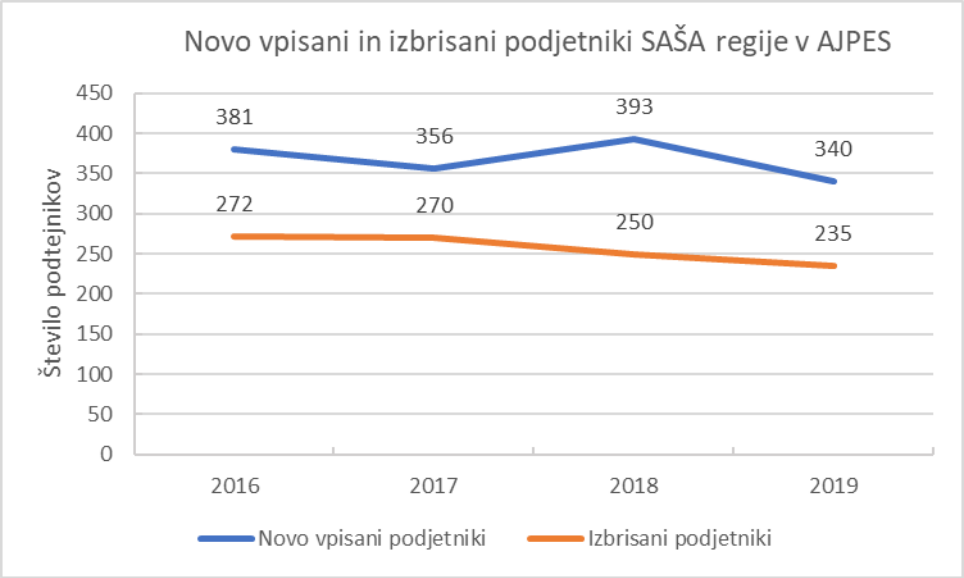

Vir: AJPES, 2020

Iz dinamike novo vpisanih in izbrisanih podjetnikov SAŠA regije vidimo, da se je podjetniška dinamika umirila (zmanjšala), kar je znak za okrepitev podpornega okolja, ki bo ugodnejše za optimizem in s tem ustvarjanje novih podjetij.

Tabela 2: Pomembnejše razvojne inštitucije območja, ki delujejo na področju razvoja podeželja, turizma in podjetništva

Zap. št.	Razvojna inštitucija	Namen ustanovitve in področje dela
1.	Center Rinka, Zavod za trajnostni razvoj solčavskega	Spodbujati trajnostni razvoj solčavskega.
2.	Savinja, zavod za razvoj podeželja in turizma	Podeželsko razvojno jedro in upravljanje Fašunove hiše; LEADER, CLLD
3.	Mesto na vasi, senzorialno eksperimentalni zasebni zavod za ohranjanje in reinterpretacijo naravne in kulturne dediščine, Gornji Grad	Delo v zeliščani in interpretacijsko vodenje po naravni in kulturni dediščini; zeliščarna, TIC, vodenje skupin.
4.	Muzej Vrbovec, muzej gozdarstva in lesarstva Nazarje	Upravljanje z muzejem gozdarstva in lesarstva v Nazarjah ter promocija turizma v Nazarjah.
5.	Center za družine Medgen hiša (Društvo prijateljev mladine + občina Rečica ob Savinji)	Druženje različnih generacij; zagotavljanje prostora za neformalno druženje otrok, mladostnikov, starostnikov; različne delavnice, izobraževanja,…
6.	Razvojna agencija Savinjsko - šaleške regije d.o.o.	Osnovni namen, zaradi katerega je bila ustanovljena, je potreba po organiziranem in skupnem razvoju lokalnega in regionalnega okolja, s poudarkom na razvoju in vzpostavljanju učinkovitih podpornih storitev za pospeševanje podjetništva ter promocije podjetniške kulture. Je podporna vstopna točka VEM na lokalnem nivoju, deluje na področju spodbujanja regionalnega razvoja in spodbujanju podjetništva in turizma.
7.	Mladinski center Šmartno ob Paki	Ustanovljen za potrebe aktivnega preživljanja prostega časa mladih. Spodbuja turizem v občini Šmartno ob Paki, upravlja s hostlom, organizira izobraževanja, delavnice za otroke, prireditve,..
8.	Andragoški zavod Ljudska univerza Velenje	Izobraževanje za osebnostni in karierni razvoj, vodenje in izvedba nacionalnih in mednarodnih projektov.
9.	Društvo NOVUS	Namen ustanovitve je razvoj človeških virov, filantropije in socialnih programov, spodbujanje partnerskega sodelovanja, povezovanja in združevanja nevladnih organizacij in drugih pravnih oseb ter nudenje brezplačne pomoči ranljivim skupinam prebivalstva, nevladnim organizacijam in drugim pravnim osebam v obliki izobraževanj, usposabljanj, svetovanj, mentorstev, strokovne podpore in drugih oblik pomoči.
10.	INVEL d.o.o.	Zasebno podjetje, registrirano za izobraževanje in poslovno podjetniško svetovanje; nudenje različnih oblik neformalnega izobraževanja, usposabljanja in strokovnega svetovanja, ki posameznikom omogoča osebni in poklicni razvoj, povečuje zaposlitvene možnosti, spodbuja vseživljenjsko učenje, ustvarjalnost, inovativnost in podjetniško miselnost.

11.	Javni zavod Center za razvoj terciarnega izobraževanja SAŠA Velenje CRTI SAŠA	Osnovni namen zavoda je intenzivirati aktivnosti na področju razvoja terciarnega izobraževanja na območju SAŠA regije in realizirati cilje, ki so sprejeti v Strategiji razvoja terciarnega izobraževanja v Mestni občini Velenje, in sicer: »strukturo obstoječih višjih in visoko strokovnih študijskih programov, ki se izvajajo v regiji SAŠA, v čim večji meri prilagoditi potrebam gospodarstva in obrti, v sodelovanju z gospodarstvom v naslednjih letih dvigniti nivo medsebojnega sodelovanja v okviru delujočih univerz in drugih zavodov organizirati izvedbo specialističnih, višje in visokošolsko strokovnih študijskih programov, ki so oziroma bodo odraz dejanskih potreb lokalnega gospodarstva«.
12.	SAŠA Inkubator	Je stičišče mladih podjetniških talentov, Freelancerjev, Startupov, hitro rastočih podjetij, managerjev in korporacij. Skupaj tvorijo Startup skupnost SAŠA regije, ki je vedno odprta za ambiciozne posameznike, ekipe ali podjetja, ki želijo nekaj več. Poleg brezplačnih svetovanj, mentorskih programov, delavnic in Štartup večerov z uspešnimi podjetniki, so razvili svoj koncept treh ključnih stebrov SAŠA inkubatorja.
13.	Zavod za turizem Šaleške doline	Deluje v prostorih Vile Biance in ureja ter posreduje informacije o Velenju, SAŠA regiji in Sloveniji domačim in tujim turistom ter občanom. Organizirajo enodnevne izlete po Šaleški dolini, izvajajo promocijo preko tiskanih in elektronskih medijev, prodajajo spominke in vstopnice preko portala www.mojekarte.si. Organizirajo in izvajajo vodene oglede Vile Biance ter oddajajo v najem poslovne prostore Vile Biance. V Vili Bianco skrbijo za izvajanje poročnih obredov.
14.	Muzej Velenje	Sedež ima na Velenjskem gradu, ima pa še osem dislociranih enot: Muzej usnjarstva na Slovenskem v Šoštanju, Kavčnikovo domačijo v Zavodnjah nad Šoštanjem, Grilovo domačijo v Lipjah, Hišo mineralov v starem Velenju, Spominski center 1991, F-bunker, spominski sobi v Topolšici in Graški gori.
15.	Izpostave območnih enot javnega zavoda Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije v Šoštanju in Mozirju	Cilji, zaradi katerih se je ustanovila in deluje zbornica, so: varovanje in zastopanje interesov kmetijstva, gozdarstva in ribištva; svetovanje posameznikom in pravnim osebam, ki opravljajo kmetijsko, gozdarsko in ribiško dejavnost; pospeševanje gospodarnega in okolju prijaznega kmetovanja, gozdarstva in ribištva.
16.	Območne enote Zavoda za gozdove Slovenije v Nazarjah	Zasledujejo interese lastnikov gozdov, delajo načrte. Z izobraževanjem lastnikov gozdov, upravljanjem gozdnih učnih, naravoslovnih in turističnih poti, s študijskimi krožki in vzpodbujanjem povezovanja lastnikov gozdov, je ZGS dejaven tudi na področju razvoja podeželja in turizma v gozdu in gozdnem prostoru.

1.2 NIZKOOGLJIČNA, BOLJ ZELENA IN POVEZANA SAŠA

(Cilj politike EU 2: Bolj zelena, nizkoogljična Evropa + Cilj politike EU 3: Bolj povezana Evropa)

1.2.1 Občine (geografske značilnosti)

Savinjsko – šaleška regija je del Savinjske statistične regije in obsega območje desetih občin: Solčava, Luče, Ljubno, Gornji Grad, Rečica ob Savinji, Mozirje, Nazarje, Šmartno ob Paki, Šoštanj in Mestne občine Velenje.

Regija obsega po velikosti 705,5 km^2 ozemlja, na katerem živi 61.803 prebivalcev. Po številu prebivalcev predstavlja regija okrog 3,5 % slovenskega prebivalstva in okrog 2,9 % celotnega ozemlja.

Regija (mezoregija) se upravno deli na dve upravni enoti. Upravna enota Velenje zajema tri občine: Mestno občino Velenje ter občini Šoštanj in Šmartno ob Paki. Upravna enota Mozirje zajema ostalih sedem občin: Solčava, Luče, Ljubno, Gornji Grad, Mozirje, Nazarje in Rečico ob Savinji.

Zgornjesavinjska dolina se razteza na 507,5 m^2 površine, kar predstavlja kar 72 % območja SAŠA regije in 21 % Savinjske statistične regije. V sedmih občinah živi 16.098 prebivalcev (26 % SAŠA regije), s skupnim upravnim središčem v Mozirju. Dolina je sicer relativno redko naseljena, s povprečno 42 prebivalci/km^2 (povprečje SAŠA 97). Najredkeje poseljeni sta Solčava in Luče, najgosteje pa Mozirje in Rečica ob Savinji.

Šaleška dolina se razteza na 198 m^2 površine, kar predstavlja 28 % območja SAŠA regije in 8,2 % Savinjske statistične regije. V treh občinah živi 45.705 prebivalcev (74 % SAŠA regije), s skupnim upravnim središčem v Velenju. Dolina je nadpovprečno gosto naseljena, s povprečno 224 prebivalci/km^2 (povprečje SAŠA 97). Najredkeje poseljena občina v Šaleški dolini je Šoštanj, najgosteje pa Velenje.

Tabela 3: Površina, gostota naseljenosti in število prebivalcev posameznih občin SAŠA regije

2019	Površina (km^2)	Število prebivalcev	Gostota naseljenosti
Gornji Grad	90	2476	28
Ljubno	79	2550	32
Luče	110	1448	13
Mozirje	54	4150	77
Nazarje	43	2639	60
Rečica ob Savinji	30	2322	78
Solčava	103	513	5
Šmartno ob Paki	18	3265	180
Šoštanj	96	8784	91
Velenje	84	33656	401

Vir: SURS, 2020

Tabela 4: Razdelitev občin glede na Statistični urad Slovenije

Občina	Status glede na STAT
Solčava	Gorska občina
Luče	Gorska občina
Ljubno	Gorska občina
Gornji Grad	Gorska občina
Nazarje	Gorska občina
Mozirje	Gorska občina
Rečica ob Savinji*	Druga občina
Šmartno ob Paki	Druga občina
Šoštanj	Zdraviliška občina
Velenje	Mestna občina

*Občina Rečica ob Savinji je bila del občine Mozirje in iz tega razloga po STAT ni evidentirana kot gorska občina, ampak kot druga občina.

1.2.2 Energetika, obnovljivi viri energije

Za SAŠA regijo je značilna nizka energetska samooskrba v posameznih občinah ter neizkoriščeni potenciali majhnih hidroelektrarn predvsem v ZSD (MHE Rogovilc…). Kot primer dobre prakse lahko izpostavimo energijsko ozaveščeno in napredno samooskrbno skupnost v Lučah. Osrednji cilj projekta Compile je bil vzpostavitev lokalnih energetskih sistemov, ki bodo s pomočjo novih energetskih skupnosti, omogočili nadaljnjo integracijo obnovljivih virov energije v omejenih omrežjih in pospešili prehod centralno zastavljenega energetskega omrežja s pasivnimi odjemalci v prožno in aktivno omrežje. Samooskrbne energetske skupnosti, ki temeljijo na obnovljivih virih energije, so ena od pomembnih strategij, ki imajo pozitivne okoljske in družbene učinke in s katerimi lahko povečujemo samozadostnost, zanesljivost in varnost oskrbe z električno energijo. V Lučah so doslej uspešno namestili in priključili devet sončnih elektrarn na stanovanjskih hišah, hišne baterije in večjo sistemsko baterijo, v nadaljevanju projekta pa načrtujejo tudi namestitev javne in več hišnih električnih polnilnic.

V Šaleški dolini se soočajo s popolnoma drugimi potenciali OVE. Leta 2020 se je začela snovati Nacionalna strategija za izstop iz premoga in prestrukturiranje premogovnih regij v skladu z načeli pravičnega prehoda. Zaradi tega je bil tudi v okviru snovanja ORP SAŠA ustanovljen poseben odbor – Odbor za pravični prehod, ki je tematiko prestrukturiranja premogovništva zaradi postopnega zapiranja rudnika, obravnaval ločeno. Nadomestiti bo namreč potrebno energijo, ki jo ustvarja Termoelektrarna Šoštanj, tako na lokalnem nivoju (daljinsko ogrevanje), kot tudi na nacionalnem nivoju (predvsem električna energija). Ker se Šaleška dolina sooča z izzivom, kako

do čistejšega zraka, je tudi za izboljšano kakovost zraka v regiji primerno, da Šaleška dolina preide na čistejše, t.j. obnovljive vire energije, kot so sončna, vetrna in hidro energija, vodik, sintetični metan itd., kjer ima potencial, tudi z izkoriščanjem degradiranih območji.

Regija lahko postane samooskrbna z energijo iz obnovljivih virov energije. Na območju so naravne danosti, kot so les, veter in voda, ki so še premalo izkoriščene na področju proizvodnje energije iz obnovljivih virov. Tudi trend v Evropi je povečati število obnovljivih virov energije. Evropa ne govori o definiranem viru, temveč splošno o povečanju OVE. Poslovni objekti v regiji lahko postanejo samooskrbni z energijo s postavitvijo sončnih celic, tudi kmetije in stanovanjske hiše. Možnosti proizvodnje elektrike so v postavitvi vetrnih in vodnih elektrarnah ter elektrarnah na biomaso. V primeru medsektorskega povezovanja in posluha države, ki bi omogočila pridobitev ustreznih dokumentov in dovoljenj z manjšo prilagoditvijo zakonodaje, bi lahko postala regija na področju energetike popolnoma samozadostna. Že sedaj je na območju samo preko registrirane dopolnilne dejavnosti na kmetijah postavljenih 19 sončnih elektrarn, 23 malih hidroelektrarn in 3 vetrne elektrarne.

Proizvodnja električne energije iz OVE se kljub investicijam zmanjšuje predvsem zaradi nižje vodnatosti rek. Po drugi strani se povečuje raba električne energije. Za izpolnitev zastavljenega cilja 25 % delež OVE v skupni rabi bruto končne energije, tako na evropski, kot nacionalni ravni, je potrebno pospešiti investicije v OVE. Leta 2013 je bil ta delež 23,16 %, leta 2019 pa le še 21,97 %. Delež proizvedene energije iz obnovljivih virov se mora tudi v SAŠA regiji bistveno povečati.

Tabela 5: Skupni delež OVE od leta 2014 do 2019

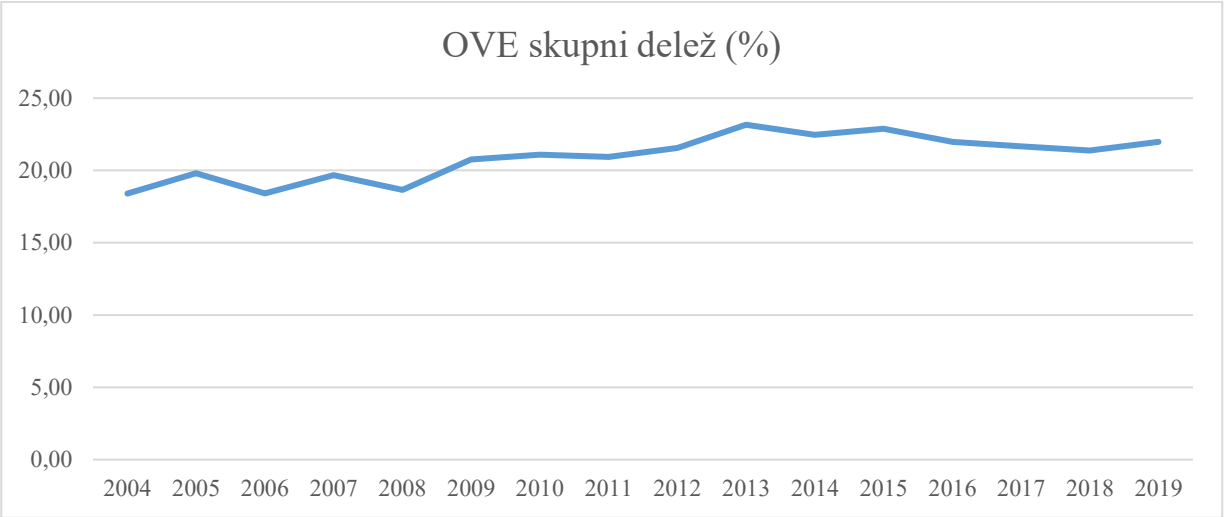

Vir: SURS, 2020

1.2.3 Prilagojenost na podnebne spremembe

Za SAŠA regijo so značilne ugodne klimatske razmere, zasnežene zimske alpske pokrajine, prijetna topla poletja, ne prevroče zelene pomladi in pisane jeseni. V zadnjem obdobju pa je v regiji čutiti tudi podnebne spremembe, in sicer: dvig povprečnih temperatur; daljša sušna obdobja; zime brez snežne odeje ter nenadne podnebne spremembe v obliki neurij.

Podnebne spremembe predstavljajo enega najresnejših problemov in izzivov, saj jih spremljajo številni ekstremni pojavi, med katerimi so za SAŠA regijo najbolj pereče poplave. V prihajajočem obdobju se predvideva velik poudarek k zagotavljanju poplavne varnosti na območjih, ki so določena kot pomembna območja vpliva poplav, in sicer se bo vlagalo v gradbene in negradbene protipoplavne ukrepe.

Ocena poplavne nevarnosti, tj. območja poplavljanja (poplave fluvialnega in pluvialnega tipa s povratno dobo 50 let ali več) z uporabo poenostavljenega dvodimenzijskega hidrološko-hidravličnega modela je ocenjena tudi na delu porečja **Savinje** skupne površine 417 km^2. Podatkovne sloje z območji poplavljanja, namenjene poznejši objavi na opozorilni karti poplav, izdeluje Direkcija Republike Slovenije za vode. Več na http://www.evode.gov.si/

Slika 2: Poplavna območja

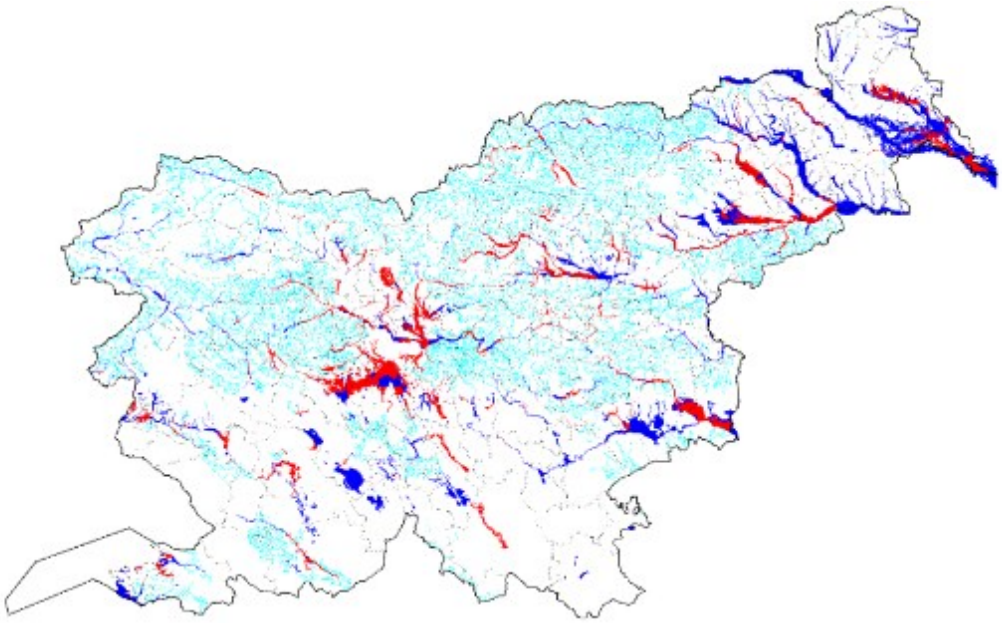

Vir: MOP, Direkcija za vode, 2016

Zgoraj je prikazana slika razpoložljivih in relevantnih prostorskih podatkov o poplavnih območjih. S svetlo modro barvo so zarisana potencialna hudourniška območja ob strmih pobočjih, s temno modro barvo območja poplavljanja in z rdečo poplavna območja. Iz publikacije Direkcije za vode (MOP) »Razvrstitev občin v razrede poplavne ogroženosti« je razvidno, da se glede na različna vrednotenja glede poplavne ogroženosti v SAŠA regiji uvrščajo občine Ljubno, Rečica ob Savinji, Nazarje, Mozirje in Šoštanj.

Kazalnik, ki je za območje relevanten je »število prebivalcev, deležnih ukrepov varstva pred poplavami«, sedanje stanje le-tega na nacionalnem nivoju je po trenutno razpoložljivih podatkih 1.323 prebivalcev, ki so bili deležni ukrepov varstva pred poplavami v načrtovanem obdobju 2014-2020. (Vir: Letno poročilo za izvajanje Evropske kohezijske politike 2019).

V Savinjsko-šaleški regiji v obdobju 2014-2020 ni bilo evidentiranih projektov za poplavno varnost.

Tabela 6: Povprečne letne in mesečne temperature zraka

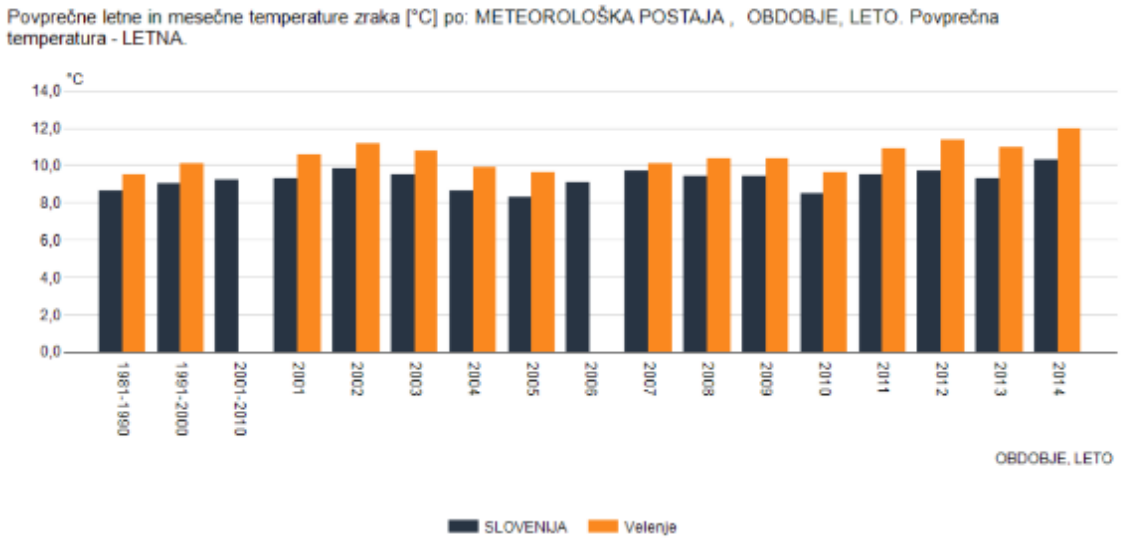

Vir: MOP, ARSO, 2016

Iz zgornjega grafa vidimo, da temperature celo bolj naraščajo v Velenju kot v povprečju v Sloveniji (po SURS-MOP ima le Velenje v SAŠA regiji vremensko postajo, kjer se spremljajo mesečne in letne temperature).

Plazovi

Na nivoju Slovenije je vzpostavljena spletna aplikacija e-Plaz (https://www.e-plaz.si/), ki je namenjena centralnemu zbiranju podatkov o pojavih plazenj in pridobitvi enotne evidence podatkov o plazenju tal. V SAŠA regiji so plazove evidentirali le Občina Solčava (4) in Občina Gornji Grad (2), zato podatki pridobljeni preko aplikacije ne odražajo dejanskega stanja teh pojavov v Sloveniji.

Suše

Prav tako kot e-Plaz, je preko evropskega projekta nastala aplikacija za spremljanje suš (https://www.droughtwatch.eu/), v okviru katere je možno pogledati več lastnosti tal v Podonavski regiji. Območje SAŠA pa glede na t.i. kazalnik tveganja za sušo (obarvan z rdečo) ni izpostavljena.

Slika 3: Prikaz območja, ki ima tveganje za sušo

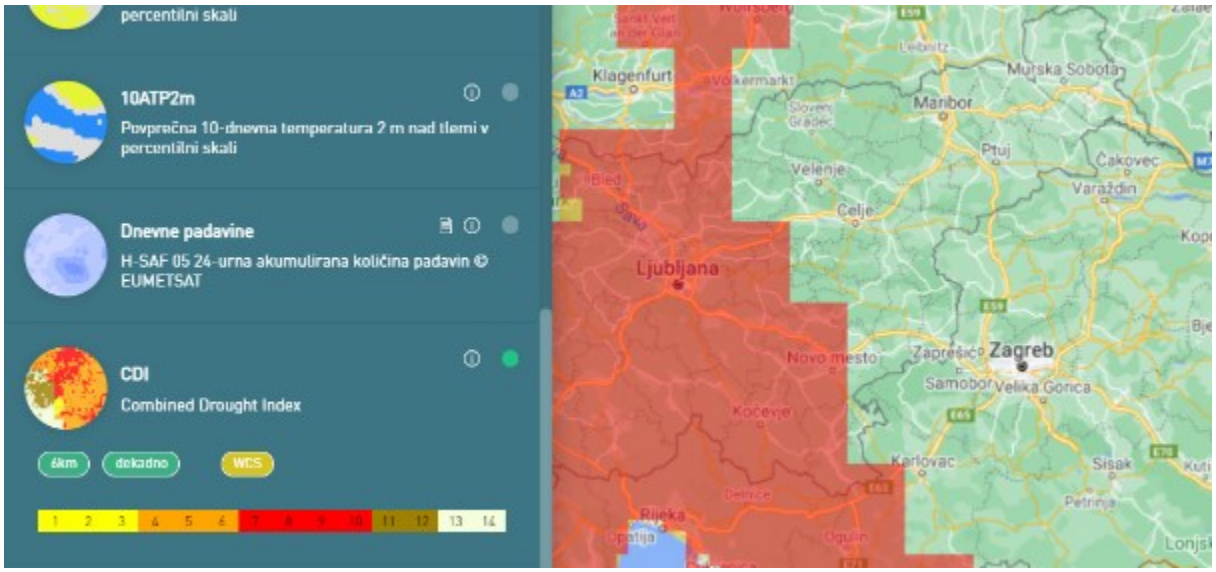

Vir: https://www.droughtwatch.eu/

1.2.4 Gospodarjenje z vodnimi viri (pitna voda in čiščenje)

Območje SAŠA regije je bogato z vodnimi viri. Večina prebivalcev se s pitno vodo oskrbuje iz javnih vodovodov, ostali iz zasebnih vodnih virov. Na območju ZSD so upravljalci vodovodnega sistema Komunalna podjetja (Komunala Mozirje, Komunala Gorni Grad ter Režijski obrat Občine Solčava). Na območju Šaleške doline deluje Komunalno podjetje Velenje, ki je z operacijo Celovita oskrba s pitno vodo v Šaleški dolini vzpostavila pogoje za čisto in zdravo okolje, višjo kakovost bivanja in nadaljnji gospodarski razvoj doline. Operacija, ki je bila namenjena učinkoviti oskrbi prebivalstva s kakovostno pitno vodo na območju mestne občine Velenje, občine Šoštanj in občine Šmartno ob Paki, je vključevala:

- izgradnjo dveh novih naprav za pripravo pitne vode,
- obnovo in rekonstrukcijo obstoječe naprave za pripravo pitne vode Grmov vrh,
- izgradnjo 43,5-km magistralnega in primarnega vodovodnega omrežja,
- izvedbo sistema za daljinski nadzor s hidravlično analizo.

Dodatnih prebivalcev, ki so deležni boljše oskrbe z vodo na nacionalnem nivoju je 204.735 (Vir: Letno poročilo za izvajanje Evropske kohezijske politike 2019).

1.2.5 Prehod na krožno gospodarstvo

Krožno gospodarstvo pogosto povezujemo samo z recikliranjem odpadkov, a je mnogo več kot. Na globalni ravni se soočamo z omejenostjo naravnih virov in naraščajočo populacijo. Dodatno

breme predstavlja neodgovoren način rabe virov, ki ogroža naravo, biološko raznovrstnost in obstoj vseh živih bitij. Krožno gospodarstvo je gospodarno ravnanje, ki narekuje, da vire v proizvodnem in potrošnem ciklu zadržimo čim dlje. Proces krožnega prehoda je sistemski proces s soodvisnostjo različnih področij, panog, regij, držav, kontinentov.

Krožno gospodarstvo je v ospredju Evropskega zelenega dogovora in je tudi pomemben element Strategije EU »od vil do vilic«. Hkrati pa uvajanje krožnosti izpostavlja tudi posodobljena Strategija EU za biogospodarstvo »Trajnostno biogospodarstvo za Evropo: krepitev povezave med gospodarstvom, družbo in okoljem«.

Krožno gospodarstvo pomeni priložnost za pospeševanje tako zelenega, kot digitalnega prehoda, saj znižuje negativen okoljski vpliv v dobaviteljski verigi, pri tem je ključna optimizacija z digitalizacijo in umetno inteligenco (npr. za izboljšanje sledljivosti proizvodov, materialov ali snovi) in uporaba digitalizacije pri uvajanju novih poslovnih modelov, ki podpirajo prehod v nizkoogljično krožno gospodarstvo.

Krožno gospodarstvo kot eden najbolj razvitih konceptov (povzeto po Kažipot prehoda v Krožno gospodarstvo Slovenije) je odziv na pritisk rastočega gospodarstva in potrošnje na omejene vire in nosilno sposobnost okolja. Prehod v krožno gospodarstvo se zato usmerja v ponovno uporabo, popravila in recikliranje obstoječih materialov in izdelkov. Temelji na uporabi energije iz obnovljivih virov, opušča uporabo nevarnih kemikalij, znižuje porabo surovin ter preko zasnove izdelkov nastajanje odpadkov znižuje na ničelno stopnjo.

Diagram krožnega gospodarstva oz. celovit prikaz krožnega gospodarstva fundacije Ellen MacArthur (spodaj) prikazuje zaključene snovne tokove na različnih ravneh – tako za tehnološki kot za biološki del. Za razliko od linearnega modela gospodarjenja, kjer velja pravilo »vzemi – uporabi – zavrzi«, v krožnem stremimo k podaljševanju uporabe (in s tem vrednosti) izdelka v tehnološkem delu, oz. k vračanju bioloških materialov v biosfero, v biološkem.

Slika 4: Diagram krožnega gospodarstva

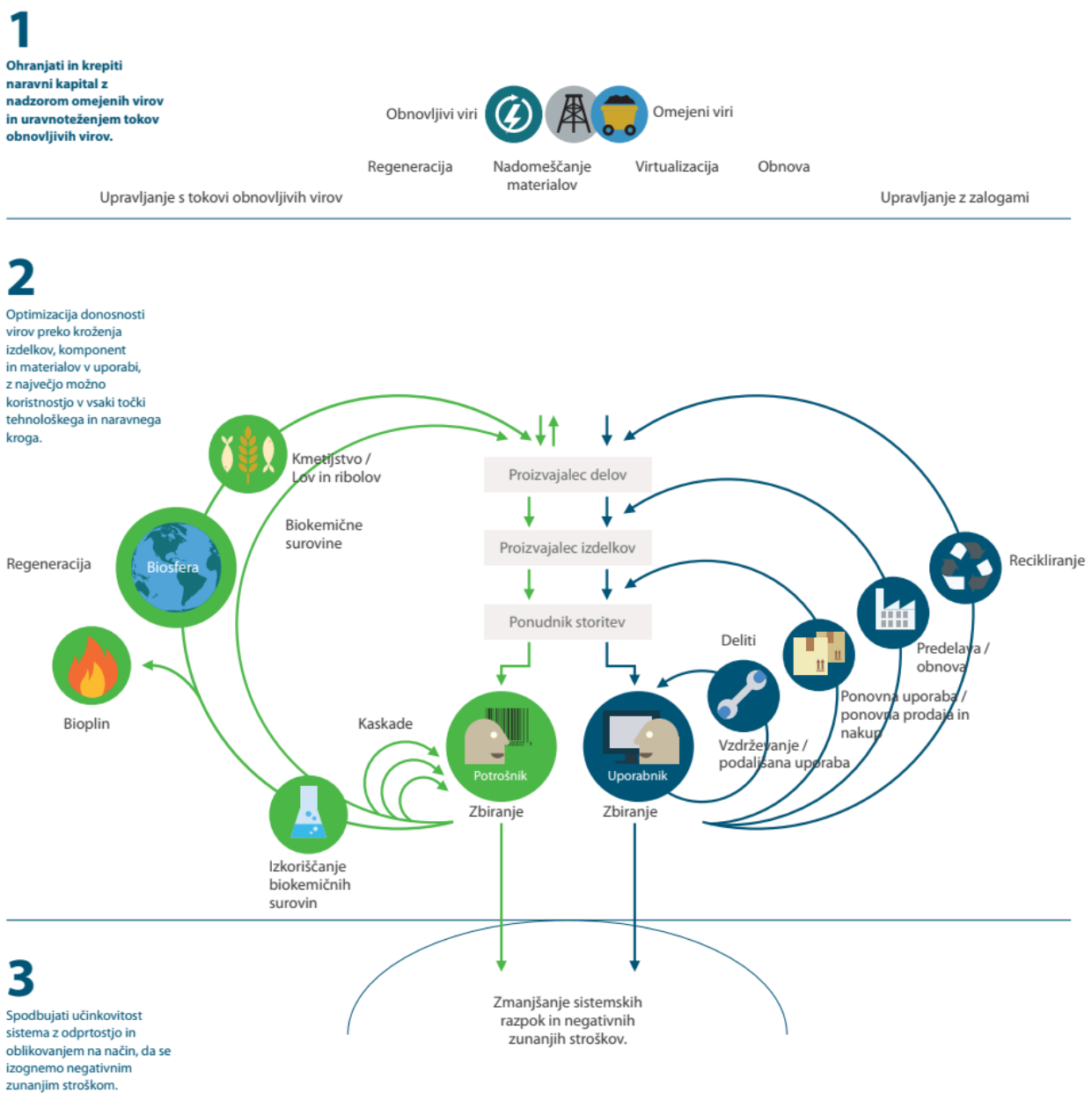

Vir: Kažipot prehoda v krožno gospodarstvo Slovenije, 2018

Lesna pridelava in predelava kot odličen primer krožnega gospodarstva

Slovenija, kot ena izmed štirih najbolj gozdnatih evropskih držav (cca 58 % procentov ozemlja je poraščeno z gozdovi, v SAŠA regiji še več) razpolaga z zadostnimi količinami lesa za dolgoročen razvoj temelječ na domači surovini. V Sloveniji je letni prirast cca 9 mio m³ lesa, med tem ko je letni posek cca 5,3 mio m³, od česar se ga doma predela le cca 1,9 mio, cca 0,9 mio m³ porabi za energent, ostalo pa izvozi v tujino (nato pa se uvaža polizdelke oz. izdelke iz lesa). Z namenom izkoriščanja razvojnega potenciala je bil postavljen **srednjeročni cilj, to je do leta 2030**

zagotoviti pogoje za domačo predelavo 3 mio m³ lesa letno, vendar pa je za dosego postavljenega cilja potrebno odpraviti določene ovire oz. izvesti določene aktivnosti.

V obdobju pandemije Covid-19 se je pokazal primanjkljaj zadostnih kapacitet za predelavo domačega lesa, kar je povzročalo težave tako pri gozdnem delu verige kot ostalih delih lesnopredelovalne verige. Z razrešitvijo navedene problematike bi pomembno prispevali k bistvenemu povečanju **samooskrbe na področju oskrbe z lesenimi polizdelki/izdelki**, k ustvarjanju novih zelenih delovnih mest, prispevali k skladnejšemu regionalnemu razvoju in pospešili doseganje ciljev iz Evropskega zelenega dogovora.

Kot enega izmed pomembnih akterjev udejanjanja prehoda v krožno gospodarstvo v Sloveniji je potrebno omeniti tudi Strateško razvojno-inovacijsko partnerstvo SRIP – Mreže za prehod v krožno gospodarstvo (SRIP – krožno gospodarstvo). Gre za javno-zasebno partnerstvo, ki ga sestavlja 92 članov tako iz vzhodne kot Zahodne Kohezijske regije Slovenije. SRIP izvaja aktivnosti na šestih fokusnih področjih: trajnostna energija, biomasa in alternativne surovine, sekundarne surovine, funkcionalni materiali, procesi in tehnologije ter krožni poslovni modeli. Glavna cilja SRIP – krožno gospodarstvo, sta: izboljšati indeks snovne učinkovitosti z 1,07 (iz leta 2011) na 1,50 v letu 2020 ter vzpostaviti pet novih verig vrednosti z zaključenimi snovnimi tokovi (https://srip-krozno-gospodarstvo.si/).

V SŠGZ ocenjujejo, da v regiji obstaja precejšen interes za prehod iz linearnega v krožno gospodarstvo. Osrednji cilj podjetij je ustvariti čim manj odpadkov in kar največ surovin reciklirati, predelati ter ponovno uporabiti v lastnem proizvodnem okolju ali v sodelovanju z drugimi podjetji. Cilj je tudi uporabljati čim več energije iz obnovljivih virov in podaljšati življenjski cikel proizvodov.

Nekaj primerov uveljavljanja krožnega gospodarstva v regiji:

- Center ponovne uporabe Velenje,
- Plastika Skaza,
- BSH – ogljično nevtralno podjetje,
- Energetika – postopno prenehanje uporabe fosilnih goriv in prehod na druge alternative.

Trenutno razložljivi kazalniki krožnega gospodarstva prikazujemo v nadaljevanju, vendar jih poznamo samo na nacionalnem nivoju. Za območje SAŠA pa smo izbrskali podatke o komunalnih odpadkih, zbranih z javnim odvozom

Tabela 7: Preglednica podatkov na nacionalnem nivoju

Kazalniki ravnanja z odpadki (Slovenija)	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**
Stopnja recikliranja komunalnih odpadkov (%)	55,5	57,8	58,8	59,2
Stopnja recikliranja odpadkov, brez mineralnih odpadkov (%)	79,8	83,9	87,5	84,5
Stopnja recikliranja odpadne embalaže (%)	69,0	69,9	69,7	...
Stopnja recikliranja odpadne plastične embalaže (%)	63,0	63,3	50,5	...
Stopnja recikliranja odpadne lesene embalaže (%)	23,5	30,1	27,0	...
Stopnja recikliranja e-odpadkov (%)	35,1	34,7	34,8	...
Recikliranje biološko razgradljivih odpadkov (kg/prebivalca)	69,5	73,0	79,6	84,2
Stopnja predelave gradbenih odpadkov (%)	98	98	98	98

Vir: SURS, eksperimentalna statistika (marec, 2021)

Iz preglednice je razvidno, da se recikliranje komunalnih odpadkov in biološko razgradljivih odpadkov izboljšujejo, recikliranje ostalih odpadkov pa se ne izboljšuje kot bi si želeli.

Graf 14: Komunalni odpadki, zbrani z javnim odvozom (tone)

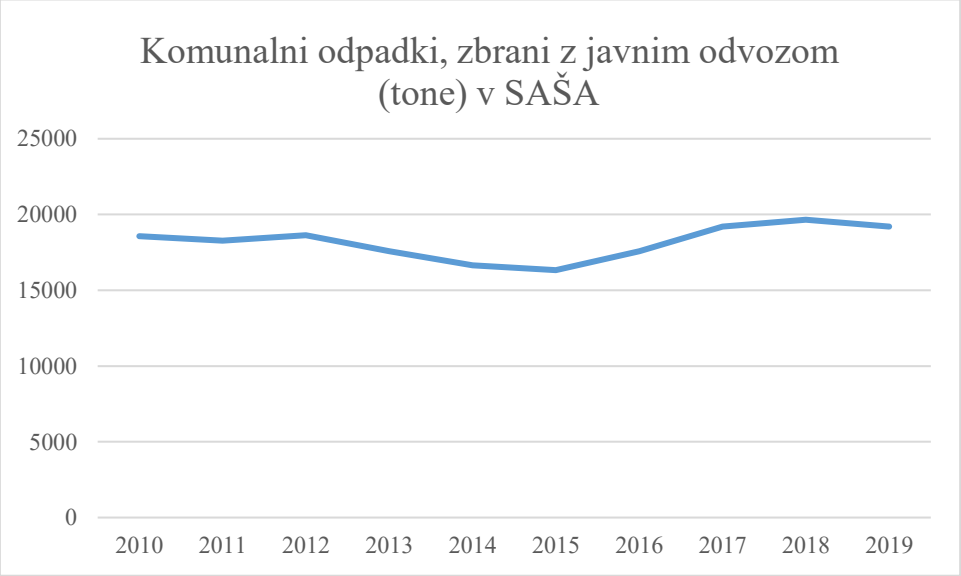

Graf 15: Komunalni odpadki, zbrani z javnim odvozom (kg/prebivalca)

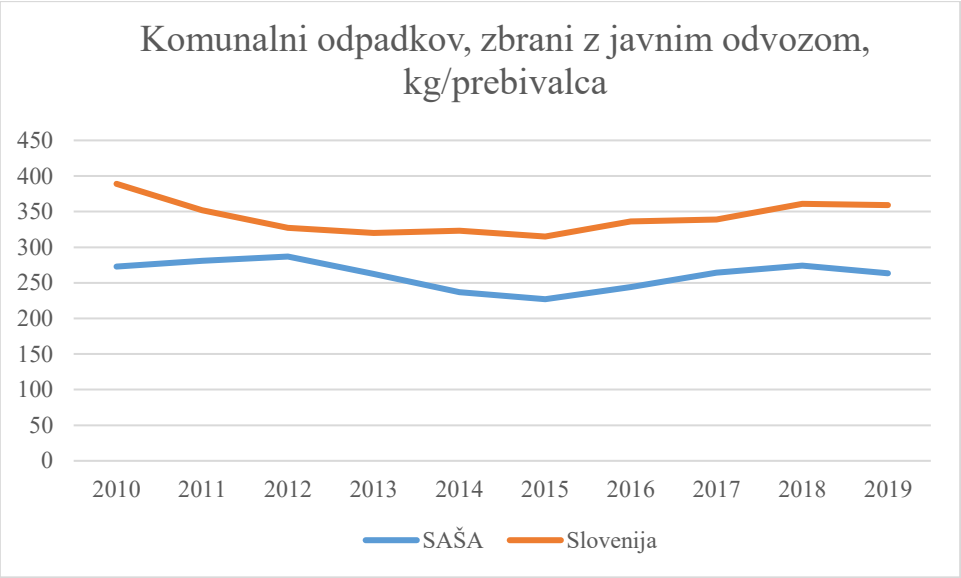

Iz zgornjih grafov lahko razberemo, da se število komunalnih odpadkov povečuje. V primerjavi s slovenskim povprečjem (kg/prebivalca) v SAŠA regiji vseeno dobro prispevamo k zmanjševanju komunalnih odpadkov.

1.2.6 Zelena infrastruktura, zmanjšanje onesnaženja

V SAŠA regiji imamo na eni strani Zgornjo Savinjsko dolino, ki ima ohranjen ekosistem, pogoje za pitno vodo, opraševanje in s tem hrano, čist zrak, območja s statusom omrežja Natura 2000, na drugi strani pa Šaleško dolino z urbanim mestnim središčem in degradiranimi površinami, ki so posledica premogovniške dejavnosti.

Tako kot na območju celotne Evrope, se stanje ohranjenosti živalskih in rastlinskih vrst ter njihovih življenjskih okolij slabša. Vzrok temu je tudi povečan pritisk na naravo zaradi turizma, obiskovanja in ogledovanja in izvajanja raznih športno - rekreativnih dejavnosti, kar lahko povzroči preobremenjenost delov narave, nemir v habitatih in posledično ogrožanje naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti.

Da bi na eni strani ohranili naravo in habitate, na drugi strani pa zagotovili ustrezne površine za kvalitetno preživljanje prostega časa, gredo smernice Evrope v smeri trajnostnega razvoja turizma in trajnostnega razvoja urbanih središč.

Evropski trajnostni turizem se uvršča v segment zelenega gospodarstva. S spodbujanjem ohranjanja naravne in kulturne dediščine predstavlja integracijsko funkcijo in povezovanje različnih praks, kar pozitivno vpliva na »zeleni« razvoj. Ta potencial ima Zgornja Savinjska dolina in obrobje Šaleške doline.

Osnovni cilj trajnostnega urbanega razvoja je izboljšanje kakovosti življenja in ohranjanje zelene infrastrukture (prenova namesto novogradnje) ter povečanje okolju prijaznega trajnostnega

razvoja, kar pa je temeljna usmeritev zelenega gospodarstva in sodobne družbe. Ta potencial ima Velenje in vse ostale občine SAŠA regije s strnjenimi naselji.

Tako revitalizacija razvrednotenih območij neposredno prispeva k ohranjanju biotske raznovrstnosti. Z vzpostavljanjem zelene infrastrukture v mestih, hkrati pa reaktivacijo razvrednotenih površin (zemljišč in objektov) v mestih, posredno zmanjšuje pritisk širitve naselij na površine za ohranjanje narave in pridelavo hrane, s čemer omogoča ohranjanje in oživljanje objektov kulturne dediščine v mestnih jedrih in okolici.

Mesto Velenje je zasnovano kot vrtno mesto z obsežnimi zelenimi površinami. Drevesa so bila zasajena ob izgradnji mesta. V mestu sta 2 parka, Sončni park in park pred gimnazijo, ki poteka ob strugi reke Pake. V Velenju je izveden popis vseh dreves. Pri vzdrževanju in negi dreves je potrebno posvetiti večjo pozornost pravilnemu obrezovanju dreves, zagotavljanju primernega rastišča in izbiri ustreznih drevesnih vrst za urbano okolje pri novih zasaditvah. Mesto obkroža več zelenih površin, namenjenih rekreaciji občanov: območje Škalskega in Velenjskega jezera, Koželj, območje okoli Velenjskega gradu, Jakec, trim steza pri vili Herberstein, območje gradu Šalek in Ekenštajn. Priljubljene planinske in pohodne poti pa vodijo tudi na vzpetine v širšem mestnem obrobju: Lubela, Vodemla, Radojč, Ramšakov vrh in Paški Kozjak.

Urejene tematske poti v Mestni občini Velenje so: Pozojeva grajska pot, Učna pot škrata Bisera, Tematska pot na območju Šaleških jezer, Tematska kolesarska pot na Paški Kozjak, Želodkova pot, Sadni gozd, poti na Koželj (družinska, glasbena…). Urejeni planinski poti, ki potekata skozi Mestno občino Velenje sta: Šaleška planinska pot in Po poteh Vinske Gore. Na območju MOV je območje Nature 2000 – Huda luknja, ekološko pomembno območje Velenjsko – Konjiško hribovje, ter več posameznih naravnih vrednot.

Urejene tematske poti v Občini Šoštanj so: Tematska pot Za metulji na potep, Tematska pot okoli Kavčnikove domačije, Mini gozdna učna pot v Gaberkah in Trška kolesarska pot okoli Šoštanja.

1.2.7 Širokopasovne povezave

Geografska segmentacija omrežnih priključnih točk (v nadaljevanju OPT) temelji na analizi kartiranja obstoječe infrastrukture elektronskih komunikacij in podatkov o prebivalstvu in gospodinjstvih iz dostopnih baz podatkov SURS, GURS, MNZ in AJPES, ki jo je izvedel AKOS.

Tabela 8: Pregled obstoječih zmogljivosti omrežnih priključnih točk po občinah

Pregled zmogljivosti OPT po občinah	Št. gospodinjstev	Št. podjetij	št. OPT 0<zmogljivost <30 (v Mb/s)	št. OPT 30<zmogljivost<100 (v Mb/s)	št. OPT 110<zmogljivost (v Mb/s)
Gornji Grad	1.039	258	253	954	8
Ljubno	1.172	291	477	389	353
Luče	657	207	220	317	1
Mozirje	1.688	539	475	1.353	100
Nazarje	1.115	297	615	730	39
Rečica ob Savinji	973	226	423	369	4
Solčava	220	122	124	149	2
Šmartno ob Paki	1.301	236	443	910	49
Šoštanj	3.656	678	1.015	2.721	110
Velenje	14.409	2.903	2.696	7.776	5.236
SKUPAJ SAŠA	**26.230**	**5.757**	**6.741**	**15.668**	**5.902**

Vir: Agencija za komunikacijska omrežja in storitve (AKOS), 2016

1.2.8 Prometna infrastruktura

V SAŠA regiji so na voljo avtobusni promet ter v 3 občinah tudi železniški potniški promet. Slednjega izvaja en ponudnik, Slovenske železnice. Medkrajevni avtobusni prevoz izvaja en prevoznik (NOMAGO) v vseh občinah, v Zgornji Savinjski dolini se temu pridružuje manjši lokalni prevoznik (ŠAMU-TURS), ki opravlja prevoze v Zgornji Savinjski dolini do Velenja. Javni potniški promet v regiji ni konkurenčen avtomobilu, saj ne zagotavlja ustrezne pogostosti voženj in hitrosti v primerjavi z avtomobilom. Vsa naselja so najhitreje dostopna z avtomobilom, z izjemo dostopnosti Šoštanja iz Velenja z vlakom. Avtobusne povezave v terminih prihoda in odhoda iz službe so prav tako zelo omejene in popolnoma nekonkurenčne osebnemu avtomobilu. Izhajajoč iz analiz celostnih prometnih strategij občin tudi število potnikov na sredstvih javnega potniškega prometa ali stagnira ali upada, kar vpliva negativno na sam razvoj. V Velenju in Šoštanju je na voljo mestni avtobusni prevoz in avtomatiziran sistem izposoje mestnih koles.

V SAŠA regiji so na dan 31.12.2019 zabeležili 33.083 osebnih avtomobilov, kar predstavlja 2,8 % slovenskega deleža (1,165.371). Število osebnih avtomobilov na tisoč prebivalcev v spodnji

tabeli kaže primerjavo med slovenskim povprečjem (2019: 556) in območjem SAŠA (2019: 574), iz katerega je razvidno odpiranje škarij, kar nakazuje na izziv regije, da zmanjša število osebnih avtomobilov z nadomeščanjem ostalih trajnostnih oblik prevoza. Občini Solčava (616) in Rečica ob Savinji (607) sta imeli največ, občina Velenje (507) pa najmanj osebnih avtomobilov na 1.000 prebivalcev (Vir: SURS, presečni datum 31.12.2019).

Graf 16: Število avtomobilov na 1.000 prebivalcev

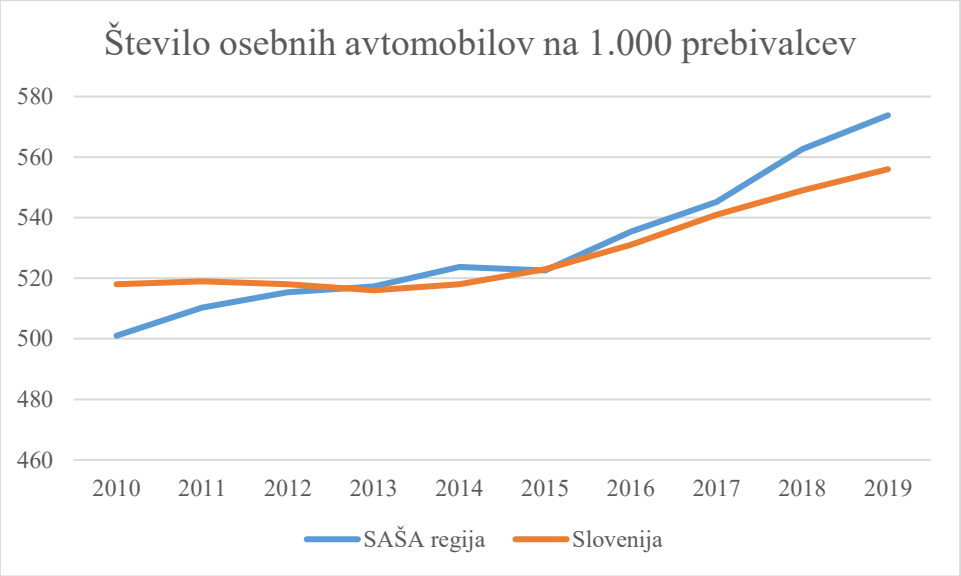

Vir: SURS, 2020

Konkretne številke o razdrobljenosti deležev potovanj po posameznih prometnih sredstvih v vseh občinah niso znane, vendar se lahko povprečna statistika na nacionalni ravni implicira na funkcionalno urbano območje (FUA). Statistične podatke o načinu potovanja (angl. modal split) na nacionalni ravni zbira Ministrstvo za infrastrukturo Slovenije v dokumentu Strategija razvoja prometa v Republiki Sloveniji (2014). V potniškem prometu prevladuje uporaba osebnih vozil, 8 % potuje z javnim potniškim prevozom, 5 % s kolesom in 18 % je pešcev. Večino potovanj v Sloveniji se opravi z osebnimi vozili, saj ima Slovenija nižjo stopnjo urbanizacije in ni večjih mest, vendar pa obstaja veliko majhnih, razdrobljenih in razpršenih podeželskih naselij. V majhnih naseljih se opravlja več potovanj z osebnimi vozili, kot v večjih mestih. Opisano je mogoče prenesti tudi na SAŠA regijo, saj so značilnosti podobne. Zbrani podatki za osrednje mesto Velenje so precej podobni podatkom na nacionalni ravni:

Graf 17: Načini potovanja v FUA Velenje za leto 2016

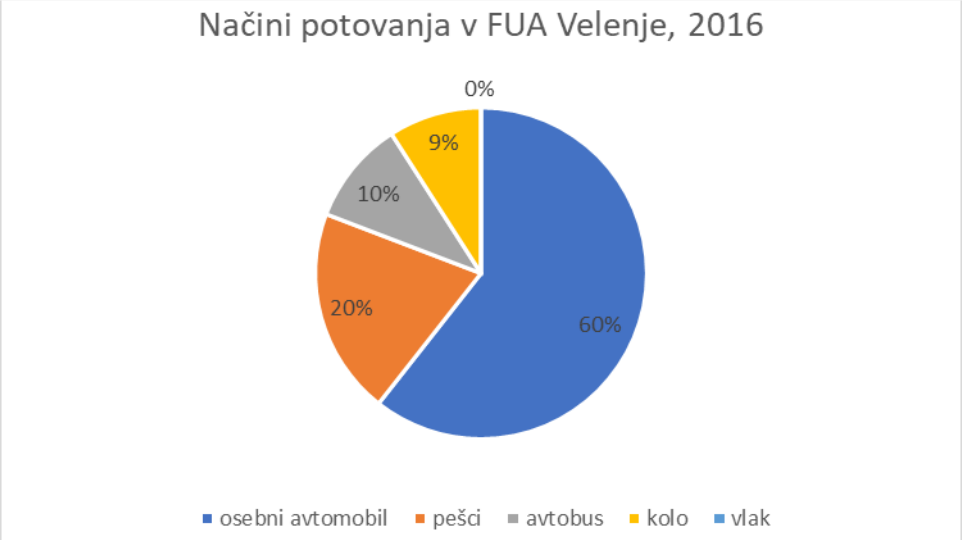

Vir: Celostna prometna strategija SAŠA regije, 2018

Glavne razlike v SAŠA regiji so, da je večina občin podeželskih (nizka gostota poselitve, slaba infrastruktura itd.). Uporaba avtomobilov je zato večja, saj javni prevoz ni dovolj razvit, za daljše razdalje pa je osebni avtomobil skoraj nepogrešljiv. Razdalje in hribovit teren so razlog za neuporabo koles ali hojo, pomanjkanje varne infrastrukture pa tudi ne pomaga pri razvoju. Najbolj razvita z urbanimi značilnostmi je občina Velenje, kjer se nahaja osrednje mesto. Je edino naselje v regiji z zadovoljivo infrastrukturo, z alternativnimi, okolju prijaznimi možnostmi gibanja (lokalni avtobus, brezplačna mestna kolesa itd.). Tudi v Šoštanju je na voljo avtomatiziran sistem izposoje koles.

Uporabniki javnega prevoza, koles ali pešci so večinoma tisti, ki si uporabe avtomobila ne morejo privoščiti ali nimajo vozniškega dovoljenja (mladi, starejši, socialno šibkejši itd.). Analiza sedanjega stanja je pokazala na pomanjkanje infrastrukture in storitev javnega prevoza, kar pomeni, da so tisti, ki nimajo avtomobila, tudi prikrajšani za osnovne mobilnostne storitve.

Po anketi, ki je bila izvedena za območje Mestne občine Velenje v letu 2016 (v okviru izdelave Celostne prometne strategije MOV) ugotavljamo, da poteka večina vsakodnevnih poti prebivalcev z namenom dostopa do delovnega mesta (44 %) in za nakupovanje (27 %), sledi rekreacija (16 %). Končni cilj večine potovanj (78 %) je mesto Velenje z okolico, najbolj uporabljeno prevozno sredstvo za omenjene poti pa je osebni avtomobil (62 %), 20 % oseb se odloči za hojo, 8 % ljudi se na pot odpravi s kolesom in le 7 % z javnim potniškim prometom (Lokalc). Ocenjujemo, da bi bilo največ spodbude potrebne pri spreminjanju potovalnih navad na poti do dela in službe, kamor se večina vprašanih občanov odpravi samih in z avtomobilom.

Mobilnostne navade v Velenju in deloma v Šoštanju, niso primerljive s podeželskim območjem Zgornje Savinjske doline, kjer je zaradi razpršenosti poselitve in dejavnosti ter nerazvitosti javnega

prevoza, uporaba osebnega avtomobila še toliko večja (Celostna prometna strategija SAŠA regije, 2018).

Urbano mesto Velenje

Za razvoj mesta Velenje kot tudi celotne Šaleške doline je omejitveni dejavnik njena prometno neugodna lega v oddaljenosti okrog 17 km od avtoceste AC A1 Ljubljana–Maribor oziroma V. vseevropskega prometnega koridorja, s katerim jo povezujejo slabše regionalne ceste, kar se bo izboljšalo z izgradnjo ceste v 3. razvojni osi RS.

Do Velenja poteka regionalna železniška proga C3 Celje–Velenje v dolžine 37,5 km, ki je bila zgrajena v drugi polovici 19. stoletja. Odsek je bil pomemben predvsem zaradi premogovnikov v Šaleški dolini (okolica Velenja in Šoštanja). Leta 1899 so odsek podaljšali do Dravograda, a so ga (med Velenjem in Otiškim Vrhom) leta 1968 demontirali.

V MO Velenje ni beležiti večjih težav s parkiranjem na javnih površinah, težave se kažejo večinoma le v povezavi z zasebnimi parkirišči, ki so v lasti etažnih lastnikov večstanovanjskih objektov. Razlog za to je predvsem neupoštevanje prometne signalizacije o prepovedi parkiranja (znak prepovedan promet, z dopolnilno tablo dovoljeno za stanovalce na določenem naslovu) ter, po mnenju prebivalcev, premajhno število parkirišč glede na število stanovanj.

Manjše težave z mirujočim prometom so na področju turističnega potniškega in tovornega prometa. V občini namreč ni parkirnih mest namenjenim turističnim avtobusom ter parkirišč za tovorna vozila. V Velenju uradno ni parkirišča P+R, sta pa trenutno dve obstoječi parkirišči, ki bi lahko izpolnjevali osnovne pogoje:
1. Parkirišče Velenjka na Celjski cesti, ki predstavlja t.i. vhod v mesto s strani Celja,
2. Parkirišče Interspar v Šaleku, ki predstavlja t.i. vhod v mesto s strani Slovenj Gradca.

Kot boljšo možnost se za parkirišči P+R, ki že sedaj omogočata predvsem učinkovito pešačenje ali kolesarjenje v center mesta (P+Walk in P+Bike), ponujata dve obstoječi parkirni hiši na Šaleški cesti. Njuna kapaciteta večinoma ni zasedena, tako da povečanje parkirišča v tem trenutku ne bi bilo potrebno:
1. Garažna hiša Mercator in
2. Garažna hiša Avtobusna postaja

Glede lokacije in količine dnevnih migracij pa ima potencial še bodoče parkirišče Jezero, kjer bo navezava na predvideno hitro cesto in bo predstavljalo t.i. vhod v mesto s strani Šoštanja.

Nova prometna povezava t.i. Tretja razvojna os bo generirala tudi nekaj prometa, tako da je lokacija parkirišča P+R zelo primerna.

Ob parkirišču P+R je potrebno zagotoviti navezavo na kakovostno ponudbo javnega potniškega prometa (JPP). Zelo zaželeno je tudi, da se P+R naveže na kolesarsko povezavo, ki predstavlja dopolnilno ponudbo JPP.

1.3 SOCIALNA SAŠA

(Cilj politike EU 4: Bolj socialna Evropa)

1.3.1 Socio-demografski podatki

Današnjo demografsko podobo SAŠA regije zaznamujejo povprečna rodnost, hitro staranje in posledično spremembe v starostni sestavi prebivalstva.

Skupni prirast prebivalstva v SAŠA regiji je pozitiven (l.2019 +4,9/1000 prebivalcev), vendar zelo neenakomeren po posameznih občinah, od -14,0 do +10,9. Neenakomeren skupni prirast prebivalstva v posameznih območjih je moč pripisati neenakim možnostim dostopa do osnovnih zdravstvenih in drugih storitev.

Tabela 9: Skupni prirast SAŠA regije 2015-2019

SKUPNI PRIRAST na 1000 prebivalcev	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**
Gornji Grad	-11,4	0,0	-1,2	-12,6	-14,0
Ljubno	1,2	-12,8	-10,5	-1,6	3,9
Luče	9,4	-3,4	-12,2	-6,8	-9,6
Mozirje	-3,2	-4,4	**13,1**	**3,4**	**10,9**
Nazarje	1,6	0,0	**2,7**	**13,1**	**6,5**
Rečica ob Savinji	-9,4	-8,6	-17,5	**21,1**	**3,4**
Solčava	19,9	13,4	-15,4	1,9	-1,9
Šmartno ob Paki	4,0	-11,5	6,5	11,4	1,2
Šoštanj	-0,7	-7,4	3,0	4,4	9,0
Velenje	0,1	-0,9	2,0	14,9	11,0

Vir: SURS, 2020

Opazimo lahko tudi velike razlike Indeksa staranja med občinami – v razponu 118 do kar 176. Indeks, ki predstavlja razmerje med številom oseb, starih 65 ali več let in številom oseb, mlajših od 15 let, znaša v SAŠA regiji 130,6 (v Sloveniji 131,7). To pomeni, da je na 100 oseb, mlajših od 15 let, v SAŠA regiji prebivalo 130 oseb, starih 65 ali več let.

Tabela 10: Indeks staranja v posameznih občinah SAŠA regije

2019	**INDEKS STARANJA**
Gornji Grad	176,4
Ljubno	121,5
Luče	139,5
Mozirje	132,1
Nazarje	123,4
Rečica ob Savinji	131,8
Solčava	128,7
Šmartno ob Paki	112,2
Šoštanj	122,5
Velenje	118,1
SAŠA	***130,6***

Vir: SURS, 2020

Na spodnjem grafu opazimo, da trend Indeksa staranja v SAŠA regiji skozi leta narašča.

Graf 18: Dinamika indeksa staranja v SAŠA regiji

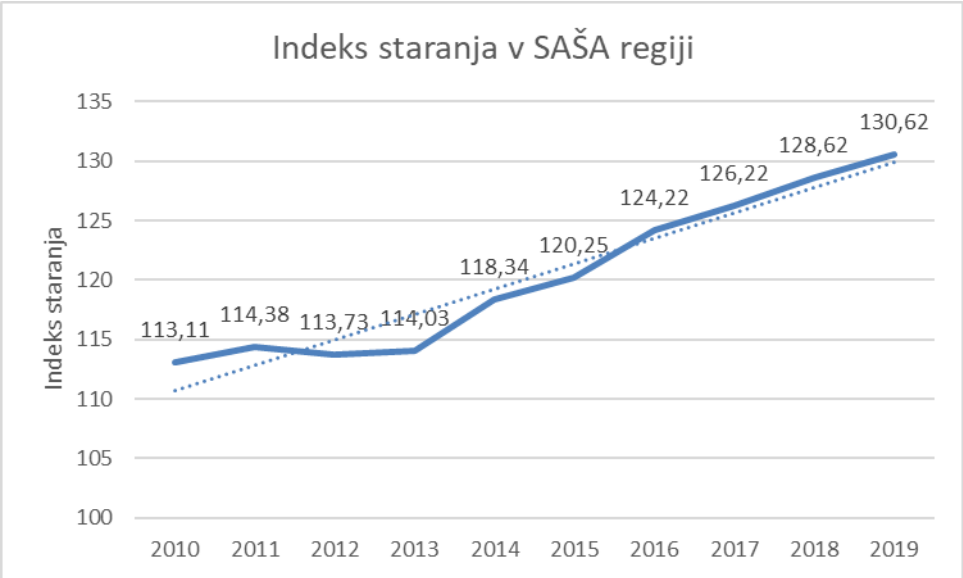

Vir: SURS, 2020

Trend staranja nakazuje, da bo nadaljnji razvoj regije vse bolj odvisen od starejšega prebivalstva (vse pomembnejša bo njihova integracijska vloga) ter nenazadnje prilagojen njihovim potrebam.

Tudi podatki o številu rojstev kažejo na izrazito neenakomernost med občinami SAŠA regije.

Tabela 11: Podatki o rodnosti v SAŠA regiji

ŽIVOROJENI na 1.000 prebivalcev	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2015-19**
Gornji Grad	8,2	10,6	7,9	7,5	8,4	42,6
Ljubno	10,0	11,6	10,1	14,5	12,2	58,4
Luče	8,7	11,4	10,8	10,8	12,4	54,1
Mozirje	10,9	9,1	9,9	9,2	12,6	51,7
Nazarje	10,2	9,3	12,3	12,7	9,6	54,1
Rečica ob Savinji	8,5	9,1	7,0	7,9	4,3	36,8
Solčava	17,9	17,3	11,5	9,6	9,7	66,0
Šmartno ob Paki	10,2	9,0	11,2	10,2	10,7	51,3
Šoštanj	12,4	10,0	10,9	8,2	10,3	51,8
Velenje	10,1	10,0	10,1	10,6	9,8	50,6
SAŠA	***10,7***	***10,7***	***10,2***	***10,1***	***10,0***	***51,7***

Vir: SURS, 2020

Graf 19: Dinamika gibanja rodnosti v SAŠA regiji 2010-2019

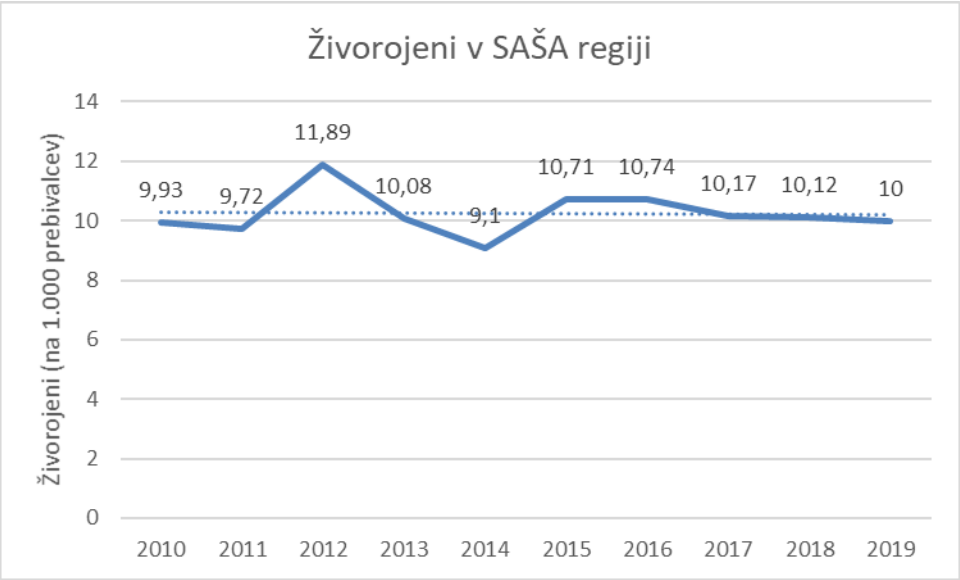

Vir: SURS, 2020

Z vidika gibanja rodnosti v bližnji prihodnosti je še posebej zaskrbljujoča deficitarnost starostnih skupin žensk med 10 in 25 letom. Kljub temu, da je bilo obdobje zadnjih desetih let, obdobje nekoliko višje rodnosti, pa je imela le-ta (še) osnovo v pomembni komponenti demografskega potenciala in sicer številu žensk v »najbolj rodni« dobi 25–35 let. Njihovo število se je od preloma tisočletja do leta 2015 ni bistveno spreminjalo, nato pa se je pričelo hitro zmanjševati. Po zadnjih podatkih statističnega urada (leto 2020) je na območju SAŠA regije v starostni kategoriji 25–34 let živelo 3.441 žensk. Za primerjavo, v kategoriji 15–24 let je živelo (le) 2.519 žensk.

1.3.2 Izobraževanje

Formalno izobraževanje

1.2.1.1. Predšolska vzgoja

Predšolsko izobraževanje se izvaja v 25 vrtcih, v letu 2019/2020 je vrtce skupaj obiskovalo 2.639 otrok. Po dinamiki skozi leta vidimo, da se število enot manjša, število otrok v vrtcih pa iz leta v leto narašča.

Graf 20: Število vrtcev in enot v SAŠA regiji po posameznih šolskih letih

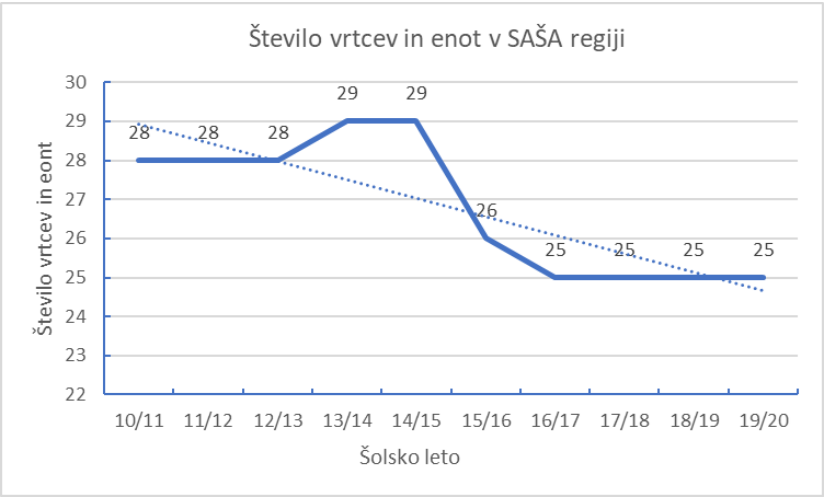

Vir: SURS, 2020

Graf 21: Število predšolskih otrok v vrtcih in enotah v SAŠA regiji po posameznih šolskih letih

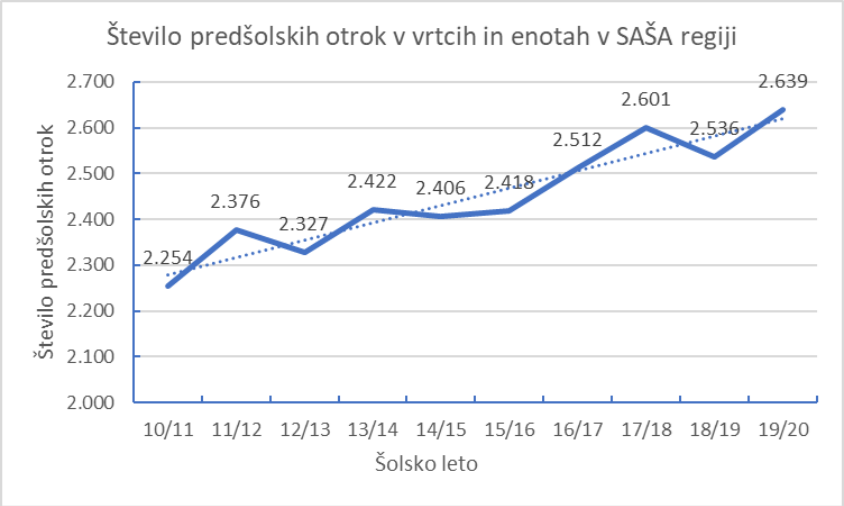

Vir: SURS, 2020

Na zgornjem grafu vidimo konstantno naraščajočo visoko vključenost otrok v Vrtec Velenje, kar je pokazatelj pomembnosti predšolske vzgoje in kakovostnega delovanja vzgojno-izobraževalnih institucij v SAŠA regiji. V regiji stremijo k zagotavljanju zadostnih prostorskih kapacitet za vpis vseh otrok, katerih starši izrazijo ta interes in s tem dvig vključenosti predšolskih otrok v javni vrtec.

1.2.1.2. Osnovnošolsko izobraževanje

Osnovnošolsko izobraževanje v SAŠA regiji se izvaja v štirinajstih matičnih osnovnih šolah. V Mestni občini Velenje poteka osnovnošolsko izobraževanje v šestih matičnih osnovnih šolah: Gustava Šiliha, Antona Aškerca, Mihe Pintarja - Toleda, Gorica, Šalek, Livada, v Centru za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje ter šestih podružnicah: Pesje, Plešivec, Cirkovce, Škale, Vinska Gora in Šentilj. V šolskem letu 2020/2021 pouk v osnovnih šolah Mestne občine Velenje obiskuje 3.255 otrok.

V SAŠA regiji poteka osnovnošolsko izobraževanje tudi v osnovni šoli Šoštanj (Podružnica Topolšica), Šmartno ob Paki, Mozirje (Podružnica Šmihel nad Mozirjem), Nazarje (Podružnica Šmartno ob Dreti), Rečica ob Savinji, Ljubno ob Savinji, Gornji Grad (Podružnici Nova Štifta in Bočna) in Luče (Podružnica Solčava).

Temeljna strategija in cilji razvoja osnovnega šolstva v SAŠA regiji narekujejo optimalno uporabo šolskega prostora in smotrno vlaganje vanj. Poudarek je na prilagajanju prostorov za delo v šolah zaradi novih izobraževalnih programov in novih oblik dela.

Graf 22: Število osnovnih šol in podružnic v SAŠA regiji po posameznih šolskih letih

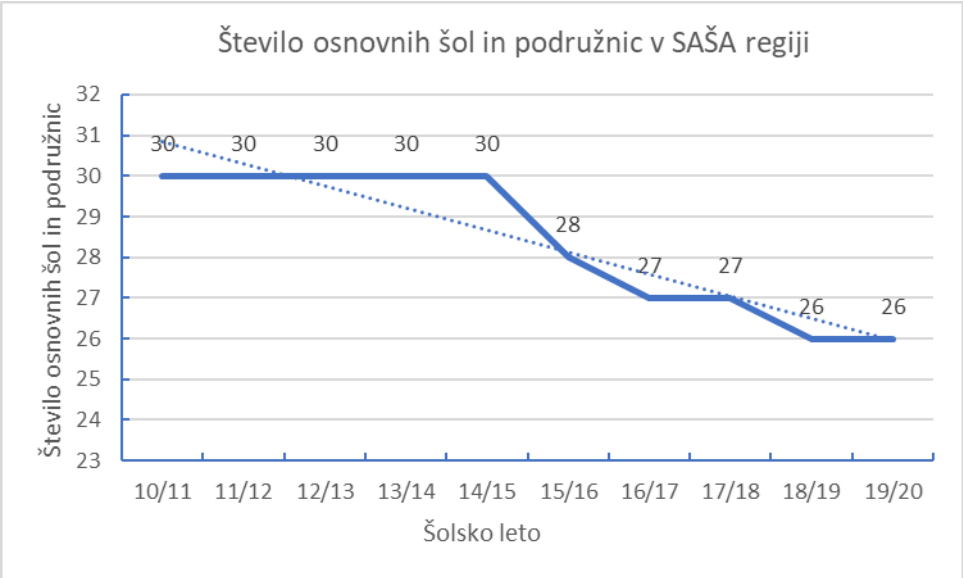

Vir: SURS, 2020

Graf 23: Število osnovnošolskih otrok v SAŠA regiji po posameznih šolskih letih

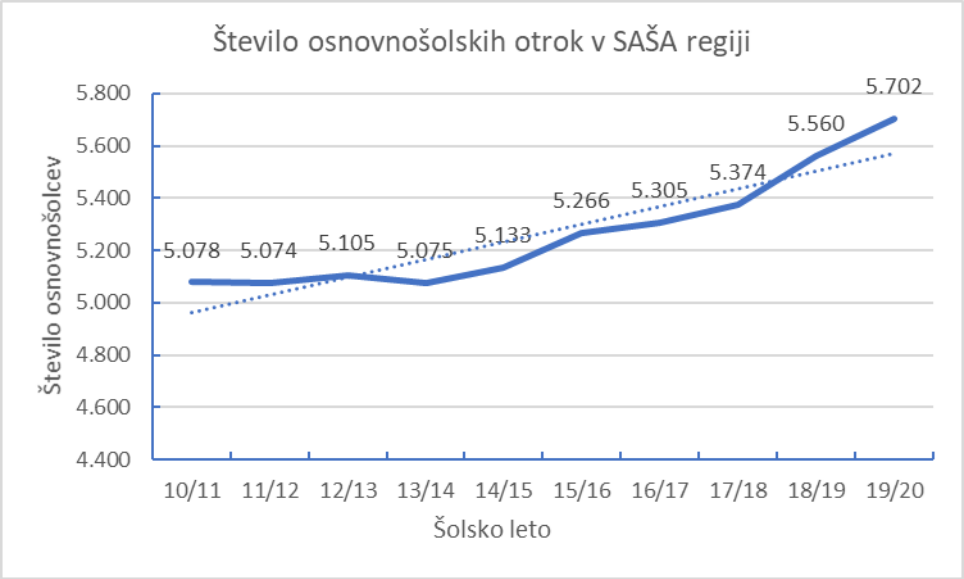

Vir: SURS, 2020

1.2.1.3. Srednješolsko izobraževanje

Srednješolsko izobraževanje v SAŠA regiji se izvaja na Šolskem centru Velenje (v nadaljevanju ŠCV). Ustanovitelj ŠCV je Republika Slovenija. Šolski center Velenje je eden največjih vzgojno-izobraževalnih zavodov v Sloveniji, ki ga sestavljajo štiri srednje šole (Šola za strojništvo, geotehniko in okolje, Elektro in računalniška šola, Šola za storitvene dejavnosti, Gimnazija), višja strokovna šola, Medpodjetniški izobraževalni center in skupne službe, v okviru katerih izvajajo tudi dejavnost dijaškega doma. ŠCV ima 27.007 m^2 funkcionalnih površin, 130 učilnic, od tega 72 specializiranih, 15 računalniških in 4 multimedijske učilnice, športno dvorano s 600 sedeži, jedilnici z 270 sedeži.

Na Šolskem centru Velenje je v šolskem in študijskem letu 2020/2021 na štirih srednjih šolah in Višji strokovni šoli približno 1600 dijakov, 310 študentov in 700 odraslih.

Graf 24: Število dijakov s stalnim prebivališčem v SAŠA regiji po posameznih šolskih letih

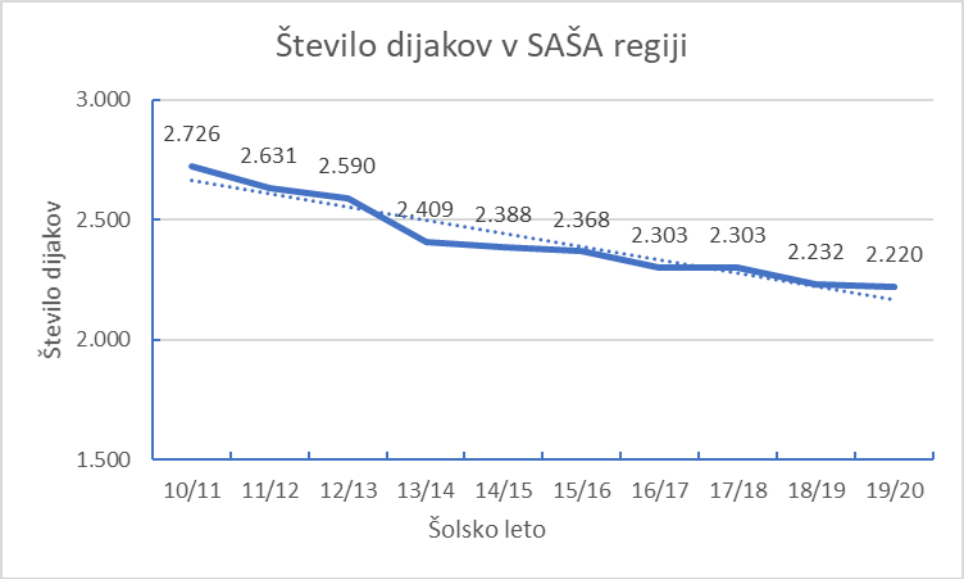

Vir: SURS, 2020

Graf 25: Dinamika števila dijakov na ŠCV v obdobju 2010-2020

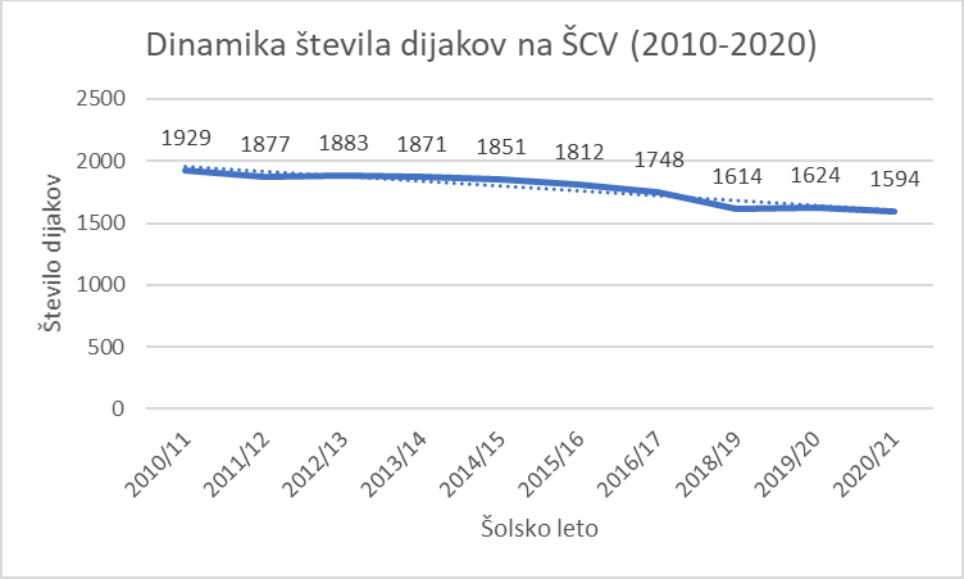

Vir: ŠCV, 2020

1.3.2.1 Višje in visokošolsko izobraževanje

Višješolsko strokovno izobraževanje se izvaja na Višji strokovni šoli Velenje, ki študentom omogoča redno in izredno izobraževanje na področju informatike, mehatronike, geotehnologije in

rudarstva, gostinstva in turizma ter elektronike. Število študentov v študijskem letu 2020/21 je 286.

Graf 26: Dinamika števila študentov na ŠCV v obdobju 2012-2020

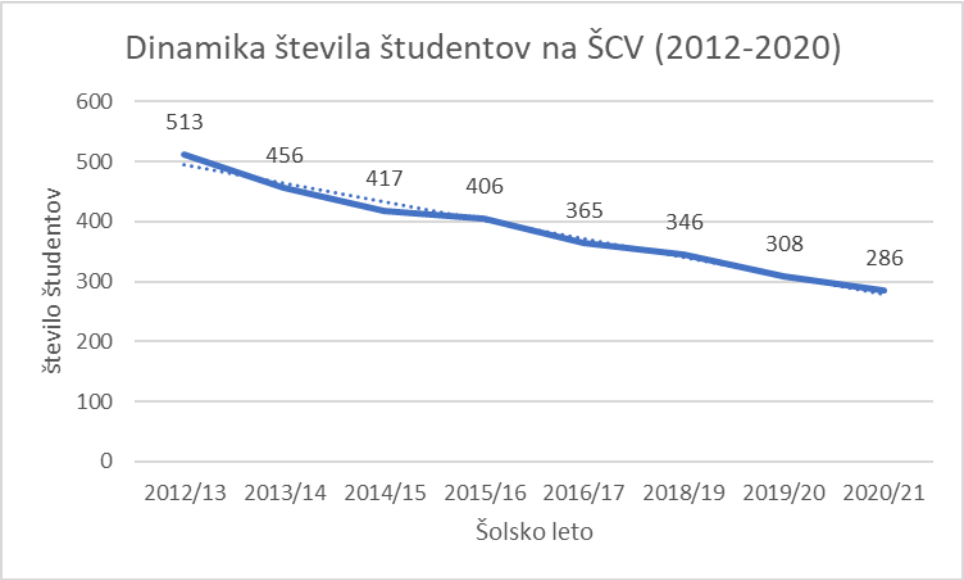

Vir: ŠCV, 2020

Visoka šola za varstvo okolja

Varstvo okolja je eden ključnih izzivov sodobne družbe, zato narašča potreba po kakovostno usposobljenem kadru s tega področja. Visoka šola za varstvo okolja (VŠVO) s sedežem v Velenju izvaja študijski program Varstvo okolja in ekotehnologije na dodiplomski in magistrski stopnji. Od leta 2008 je na VŠVO diplomiralo 238 študentov, magistriralo pa 17.

Na VŠVO v študijskem letu 2020/21 študira 110 študentov, trenutno pa so na začetku drugega prijavnega roka za vpis v prvi letnik. Po prvem prijavnem roku kaže, da je zanimanje za študijski program stabilno in, da se za študij v Velenju še vedno odločajo maturanti iz prav vseh slovenskih pokrajin, zato je tudi interes za bivanje v študentskem domu velik.

Fakulteta za energetiko

Na Fakulteti za energetiko Univerze v Mariboru študenti pridobivajo poglobljena znanja s širokega področja energetike, tako s področja učinkovite rabe energije, pretvarjanje različnih oblik energije v električno energijo, prenosa, distribucije in transformacije energije ter drugih povezanih področij. Z individualnim pristopom k študentom ter vrhunsko opremljenimi laboratoriji so zagotovljeni primerni pogoji za kvaliteten študij in pripravljenost diplomantov na izzive, ki jih prinaša prihodnost na področju energetike.

V Velenju deluje oz. izobražuje dislocirana enota s sedežem na MIC-u. Trenutno na Fakulteti za energetiko študira 208 študentov, od tega 101 v Velenju.

Doslej je študij na Fakulteti za energetiko uspešno zaključilo 402 študentov oz. študentk, od tega: 176 na visokošolskem strokovnem študijskem programu Energetika, 100 na univerzitetnem študijskem programu Energetika, 124 na magistrskem študijskem programu Energetika in 2 študenta na doktorskem študijskem programu Energetika.

Neformalno izobraževanje

1.2.1.4. Izobraževanje odraslih

V SAŠA regiji za področje izobraževanja odraslih, tako formalnega kot neformalnega izobraževanja, skrbijo izobraževalne institucije, z več desetletnimi izkušnjami, uspehi in dobrimi zgodbami posameznikov. Med slednje se uvrščajo:

- Andragoški zavod Ljudska univerza Velenje (www.lu-velenje.si),
- Šolski center Velenje,
- Invel d.o.o., Inkubator za razvoj podjetništva in
- Društvo NOVUS Velenje.

Vse organizacije vsebine izobraževalnih programov in usposabljanj ves čas prilagajajo aktualnim potrebam gospodarstva v regiji in širom celotne Slovenije.

Omenjene izobraževalne organizacije ponujajo naslednje izobraževalne programe za odrasle:

- Pridobitev poklicne in strokovne izobrazbe s področij elektro, strojništva, rudarstva in storitvenih dejavnosti, predšolske vzgoje, ekonomski tehnik, logistični tehnik, administrator in prodajalec.
- Izvedbo mojstrskih izpitov in nacionalnih poklicnih kvalifikacij (v nadaljevanju NPK) s področja računalništva, varilstva, mehatronike, vzdrževalna in hišniška dela, sobarica, računovodja in knjigovodja, čistilec prostorov, savnar, posrednik za nepremičnine, vodja projektne naloge, vodja projektov ter viličarist in socialni oskrbovalec na domu, ki sta zadnja leta vse bolj v porastu.
- izobraževanja in usposabljanja, ki se v veliki meri nanašajo na področje računalniškega in jezikovnega izobraževanja, komunikacije, kariere in podjetništva, marketinga, projektnega menedžmenta, itd.

Na področju NPK so v občini Velenje izdali skupaj 451 trajno veljavnih certifikatov.

Ponudba dodatnega usposabljanja, izpopolnjevanja znanja, informiranja in kariernega svetovanja v SAŠA regiji nudi odraslim brezplačne vključitve v številne projekte, ki omogočajo odraslim izboljšanje njihovih lastnih znanj, veščin in sposobnosti na trgu dela. Med aktualne projekte se uvrščajo:

- Projekt Munera 3,

- Projekt SPIN,
- Projekt Pridobivanje temeljnih in poklicnih kompetenc 2018-2022,
- Projekt Informiranje in svetovanje ter ugotavljanje in vrednotenje neformalno pridobljenega znanja od 2016 - 2022,
- Projekt Svetovanje za odrasle 2020.

Raziskava CRTI SAŠA z naslovom »Priložnosti za delo in življenje mladih v SAŠA regiji v obdobju do leta 2030«, ki je bila v sodelovanju z gospodarskimi družbami SAŠA regije izvedena v letu 2017 je pokazala, da je v SAŠA regiji povečano zanimanje po deficitarnih poklicih s področja lesarstva, gradbeništva, kovinarstva, obrtništva in zdravstva, kar je v regiji na področju izobraževanja odraslih v velikem pomanjkanju.

1.2.1.5. Glasbeno in plesno izobraževanje

Glasbena šola Fran Korun Koželjski Velenje ima dolgo tradicijo, saj je utrdila eno najkvalitetnejših glasbenih izobraževanj na osnovni in srednji stopnji v Sloveniji. Na številnih področjih je opravila pionirsko delo, prva uvedla pouk nekaterih inštrumentov, vpeljala je dodatno izobraževanje v obliki mojstrskih šol, ki jih vodijo domači in tuji strokovnjaki. Desetletja je razvijala svoj kvaliteten učiteljski kader in trenutno na šoli poučuje 84 učiteljev oz. profesorjev. V šolskem letu 2020/21 je vpisanih 980 učencev, od tega je 79 dijakov Umetniške gimnazije Velenje. Pouk poteka tudi v oddelkih v Šoštanju in Šmartnem ob Paki. Poleg glasbenih programov kar 150 učencev obiskuje plesne programe (baletni vrtec, plesna pripravnica, balet). Stavba Glasbene šole Fran Korun Koželjski Velenje je bila zgrajena 1985 in s prizidkom dograjena 1997. Šola razpolaga s 47 učilnicami in petimi dvoranami na 6.360 m^2.

Osnovna dejavnost je kvalitetno glasbeno izobraževanje in vključevanje učencev v orkestre, zbore in komorne skupine. Zaradi tega poslanstva je šola prisotna na kulturnem področju tako v regijskem kot v državnem prostoru. Za osnovne šole in vrtce glasbena šola pripravlja glasbene abonmaje ter otroške in mladinske koncerte. Šola nadaljuje z lastno produkcijo koncertov in baletnih predstav, sodeluje pri dogodkih povezanih z Mestno občino Velenje, s Festivalom Velenje in skupaj z glasbenimi šolami ZSGŠ organizira revije in dogodke, ki prispevajo k večji prepoznavnosti glasbenega izobraževanja v Sloveniji.

Poleg bogate lastne produkcije se Glasbena šola Velenje odlikuje z organizacijami številnih predavanj, seminarjev, revij različnih orkestrov, tekmovanj itd. Mnogi projekti so zasnovani mednarodno, torej zaobjemajo širši evropski kulturni prostor. Mednarodni projekti, predvsem tekmovanja in seminarji, ki jih vodijo profesorji iz različnih evropskih univerz, nudijo dragocen vpogled v nivo dela na visoki stopnji izobraževanja. Številni vrhunski koncerti in bogato kulturno okolje nudijo pozitivno vsebino za celostni razvoj mladih glasbenikov.

Vse omenjene dejavnosti so bile zaradi izrednih razmer v času epidemije COVID-19 zelo okrnjene. Predvsem se je ustavilo delo večjih zasedb (zborov in orkestrov), pri individualnem pouku pa so vsi deležniki, tako učenci kot učitelji, pogrešali osebni stik. Po zaslugi vseh

zaposlenih, učencev in njihovih staršev so z različnimi oblikami in metodami poučevanja uspešno premagali omenjene ovire.

Razvojne prioritete Glasbene šole Velenje pri delu z mladimi so poleg individualnega pouka predvsem na področjih vzpodbujanja timskega dela, igranja v orkestrih, zborih, v komornih skupinah, kjer je cilj skupno muziciranje, sodelovanje, tovarištvo…

Vedno več je tudi povpraševanja po izobraževanju za odrasle. Glede na to, da se starostna struktura v Sloveniji spreminja in, da marsikdo v mladosti ni imel možnosti glasbenega izobraževanja, bi bilo potrebno razmisliti (tako na regijskem kot na državnem nivoju), kako starejšim generacijam omogočiti tovrstno izobrazbo.

V Glasbeni šoli Velenje so zaznali priložnost tudi v delu z otroki s posebnimi potrebami, za katere je glasba velikokrat terapevtski pripomoček. Temu v državah Zahodne Evrope in v Skandinaviji že namenjajo posebno pozornost, pri nas pa se zaenkrat učitelji s posameznimi učenci organizirajo vsak po svoje.

Prav tako želijo nadgraditi medgeneracijsko sodelovanje z Domom za varstvo odraslih Velenje in Centrom starejših Zimzelen v Topolšici, kjer vedno radi prisluhnejo mladim glasbenikom Glasbene šole Fran Korun Koželjski.

1.3.3 Zdravstvo

1.3.3.1 Zdravstveno stanje in nataliteta SAŠA regije

- Bolniška odsotnost delovno aktivnih prebivalcev SAŠA regije je trajala povprečno 16,2 koledarskih dni na leto, v Sloveniji pa 16,4 dni.
- Delež oseb, ki prejemajo zdravila zaradi povišanega krvnega tlaka (24,1 na 100 prebivalcev), je bil višji od slovenskega povprečja (23,0), delež prejemnikov zdravil zaradi sladkorne bolezni pa je enak slovenskemu povprečju (5,2 na 100 prebivalcev).
- Stopnja bolnišničnih obravnav zaradi srčne kapi je bila v SAŠA regiji primerljiva s Slovenijo, in sicer 2,1 na 1.000 prebivalcev, starih 35 do 74 let.
- Število hospitalizacij zaradi klopnega meningoencefalitisa je v SAŠA regiji (17,0 na 100.000 prebivalcev) bistveno višje od slovenskega povprečja (9,2).
- Pri starejših prebivalcih SAŠA regije (4,8 na 1.000 prebivalcev) je bila stopnja bolnišničnih obravnav zaradi zlomov kolka nižja kot v Sloveniji (6,5).
- Delež uporabnikov pomoči na domu (1,3) je bil nižji od slovenskega povprečja 1,7.
- Delež prejemnikov zdravil za zdravljenje duševnih motenj je bil v SAŠA regiji (16,2 na 100 prebivalcev) višji od slovenskega povprečja (14,7).
- Stopnja umrljivosti zaradi samomora je bila 21 na 100.000 prebivalcev, v Sloveniji pa 19.

Razvita primarna zdravstvena dejavnost, ki jo izvajajo javni zdravstveni domovi ter zasebniki-koncesionarji, predstavlja pomemben dejavnik t.i. socialne kvalitete regije – zdravje postaja pomembno v osebnem in v poslovnem življenju. Okolja, kjer je zdravstvena služba bolj razvita, imajo bolj zdravo populacijo, zdravi ljudje imajo višjo delovno storilnost. Zdrava populacija vpliva tudi na manjši delež stroškov za socialne namene, tako da je možno več sredstev iz regijskega okolja nameniti v produktivne investicije. Zelo pomembne so zdravstvene storitve turizmu, saj bogatijo turistično ponudbo regije in istočasno nudijo zaposlitev specializiranim zdravstvenim strokovnjakom.

V SAŠA regiji javno zdravstveno službo izvajata 2 zdravstvena domova (ZD Velenje ter ZSZD Nazarje) z 8 zdravstvenimi postajami, koncesionarji ter specializirana Bolnišnica Topolšica. Primarna zdravstvena dejavnost v ZS dolini se odvija na več lokacijah (5 zdravstvenih postajah), s sedežem v Zgornjesavinjskem zdravstvenem domu v Nazarjah ter 4 koncesijskimi ambulantami. Primarna zdravstvena dejavnost v Šaleški dolini pa se odvija v Zdravstvenem domu Velenje skupaj z zdravstvenima postajama v Šoštanju in Šmartnem ob Paki.

Pomemben dejavnik zdravstvenega stanja predstavlja razvita zdravstvena služba, ki jo sestavljajo javni zdravstveni domovi, koncesijske in privatne prakse. Okolja, kjer je zdravstvena služba bolj razvita, imajo bolj zdravo populacijo, kar vpliva tudi na manjši delež stroškov za socialne namene.

Ključni dolgoročni izziv je zagotavljanje ustreznih prostorskih možnosti, saj je potrebnih prenove večina objektov v ZS dolini, v katerih se izvaja zdravstvena dejavnost. Kot popolnoma neustrezne ocenjujemo prostore zdravstvenega centra (ZSZD Nazarje), v katerih se poleg splošnih ambulant izvajajo tudi vse specialistične in druge zdravstvene dejavnosti. Takšno stanje predstavlja ključno oviro za bodoči razvoj zdravstvene oskrbe prebivalcev doline. Ocenjujemo tudi, da v SAŠA regiji primanjkuje prostorov za izvajanje preventivnih programov zdravja.

Graf 27: Prejemniki zdravil za zdravljenje duševnih motenj v SAŠA regiji

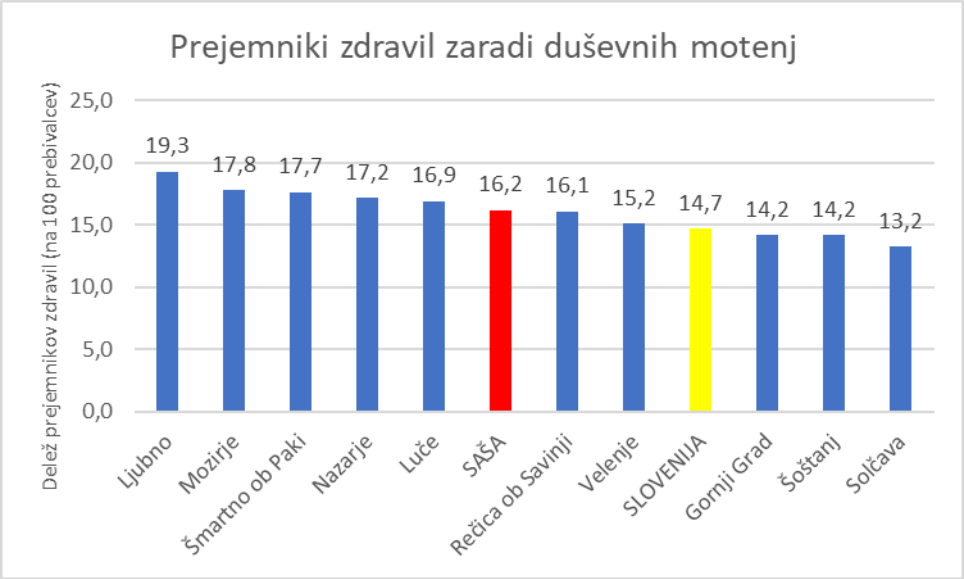

Vir: NIJZ, 2020

Graf 28: Število hospitalizacij zaradi možganske kapi v SAŠA regiji

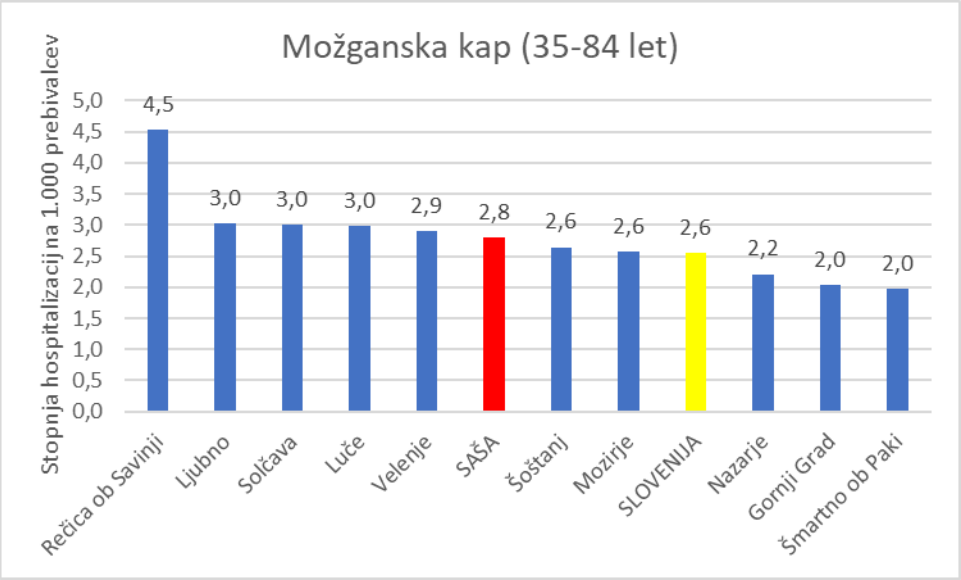

Vir: NIJZ, 2020

Graf 29: Število hospitalizacij zaradi klopnega meningoencefalitisa v SAŠA regiji

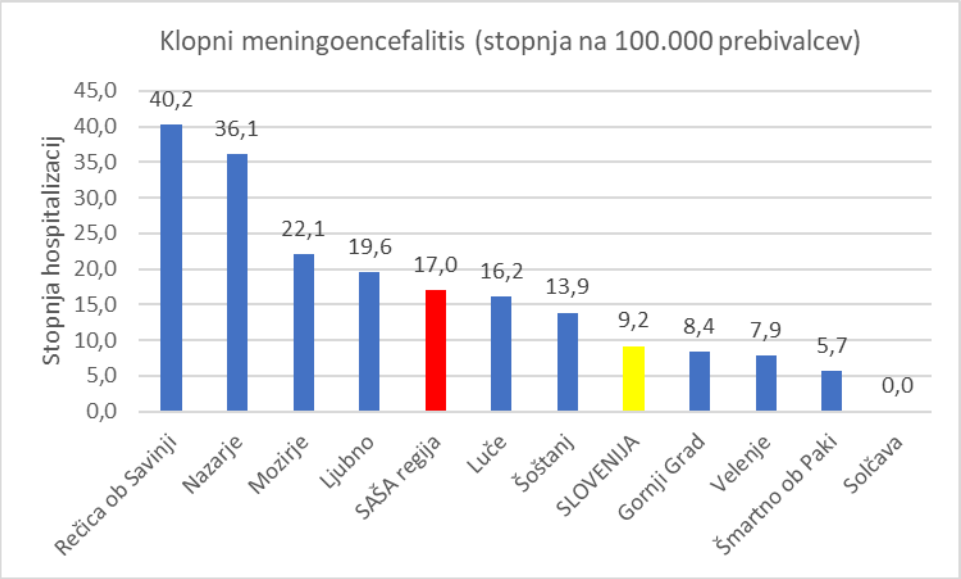

Vir: NIJZ, 2020

1.3.3.2 Preventiva in dejavniki tveganja za zdravje

- Telesni fitnes otrok (53,5) je bil blizu slovenskemu povprečju (52,3).
- Stopnja bolnišničnih obravnav zaradi poškodb v transportnih nezgodah je bila v SAŠA regiji enaka kot v Sloveniji, in sicer 1,4 na 1000 prebivalcev.
- Delež prometnih nezgod z alkoholiziranimi povzročitelji v SAŠA regiji (15,38) je bil višji od slovenskega povprečja (9,1).
- Odzivnost v Program Svit - presejanju za raka debelega črevesa in danke je bila v SAŠA regiji 66,7 %, v Sloveniji pa 64,6 %.
- Presejanost v Programu Zora (ženske, 20-64 let) - presejanju za raka materničnega vratu je bila v SAŠA regiji 76,7 %, v Sloveniji pa 71,7 %.
- Presejanost v programu DORA – presejanju za raka na dojkah je bila v SAŠA regiji 70,5 % , v Sloveniji pa 76,2 %.

Preventivna zdravstvena dejavnost je izjemnega pomena za stanje zdravja. Kronične nenalezljive bolezni predstavljajo veliko breme za družbo, ki se s staranjem prebivalstva še povečuje. So vzrok za večjo smrtnost in prezgodnjo umrljivost, nezmožnost za delo in invalidnosti ter povečujejo stroške na področju zdravstva in socialnega varstva. Glavni razlog za razvoj kroničnih nenalezljivih bolezni je nezdrav življenjski slog.

Poslanstvo zdravstvenih domov zato presega kurativne oblike zdravljenja, obsega tudi aktivno skrb za preventivne dejavnosti oz. sistematično izvajanje različnih preventivnih programov in

aktivnosti promocije zdravja ter strukturirano in v posameznika usmerjeno zdravstvenovzgojno delo.

1.3.3.3 Dodatne storitve

Javna zdravstvena mreža se sooča z različnimi omejitvami, tako finančnega, organizacijskega kot kadrovskega značaja, obvezno zdravstveno zavarovanje pa zadovoljuje osnovne zdravstvene potrebe, ki ne omogočajo doseganja razvojnih ciljev na področju zdravstva. Potrebno bo zagotavljati dodatne ukrepe in inovativnejše storitve, predvsem z vidika zahteve po enakosti dostopa do zdravstvene oskrbe prebivalcev SAŠA regije.

1.3.4 Sociala

Problematiko socialnega varstva v regiji pokrivajo javne in privatne institucije: Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (Izpostava Velenje), Center za socialno delo Savinjsko-Šaleška z enoto v Mozirju, Velenju in Žalcu, trije domovi za starejše občane (DSO) v Gornjem Gradu, Velenju in Topolšici, Varstveno delovni center SAŠA (enote Velenje, Mozirje), Varstveno-delovni center Ježek Velenje, Medobčinska Lokalna akcijska skupina (LAS) za preprečevanje zasvojenosti z drogami in ostale: Rdeči križ Slovenije (OZ Velenje), Karitas, prostovoljne skupine in društva. Socialno varstvo je zakonsko urejeno in izhaja iz določenih pravic posameznika.

Center za socialno delo Velenje, ki pokriva MO Velenje, občino Šoštanj in občino Šmartno ob Paki, ima javna pooblastila na področju starševskega varstva in družinskih prejemkov, denarnih socialnih pomoči in oprostitev pri plačilu socialno varstvenih storitev, družinske zakonodaje, pomoči otrokom in mladostnikom s težavami v odraščanju, ter opravlja socialno varstvene storitve in izvaja dopolnilne programe.

Varstveno-delovni center SAŠA (VDC SAŠA) je bil ustanovljen leta 2003 in je z reorganizacijo prevzel tri enote obstoječih VDC-jev, med njimi tudi enoto pri CVIU Velenje, Ježek Velenje. VDC Ježek Velenje je od oktobra 2003 ena od treh enot, ki združuje potrebe odraslih invalidnih oseb z motnjami v duševnem in telesnem razvoju. VDC Velenje je javni socialno varstveni zavod, ki pokriva potrebe odraslih invalidnih oseb z motnjami v duševnem in telesnem razvoju za področje treh upravnih enot (Velenja, Mozirja in Žalca, skupaj 15 občin). V VDC Velenje so vključene odrasle osebe z zmerno motnjo v duševnem razvoju, odrasle osebe z zmerno motnjo v duševnem razvoju z dodatnimi motnjami v gibanju, odrasle osebe z lažjo motnjo v duševnem razvoju in dodatnimi motnjami in odrasle osebe s težjo motnjo v duševnem razvoju od lažjih dodatnih motnjah.

Lokalna akcijska skupina (LAS) za preprečevanje zasvojenosti z drogami je od Svetovne zdravstvene organizacije priporočena oblika za koordinirano delo organizirane skupine strokovnjakov, zainteresiranih posameznikov in drugih družbenih skupin na področju preprečevanja zasvojenosti z drogami in pomoči zasvojenim. Sestavlja jo 17 predstavnikov s

področij sociale, zdravstva, šolstva, kulture, policije, nevladnih organizacij, mladih, zaposlovanja, politike in predstavnik staršev. Organizacija v dosedanjem delovanju dosegla mnoge uspehe.

Kazalnika revščine in socialne izključenosti

Na spodnjem grafu vidimo prikaz gibanja stopnje tveganja revščine ter prikaz stopnje tveganja socialne izključenosti od leta 2015 do 2018. Podatki so prikazani za savinjsko statistično regijo.

Iz podatkov lahko vidimo, da trend stopnje tveganja revščine, torej odstotek oseb, ki živijo v gospodinjstvih z ekvivalentnim razpoložljivim dohodkom, nižjim od praga tveganja revščine, z leti pada.

Graf 30: Dinamika stopnje tveganja revščine 2015-2018

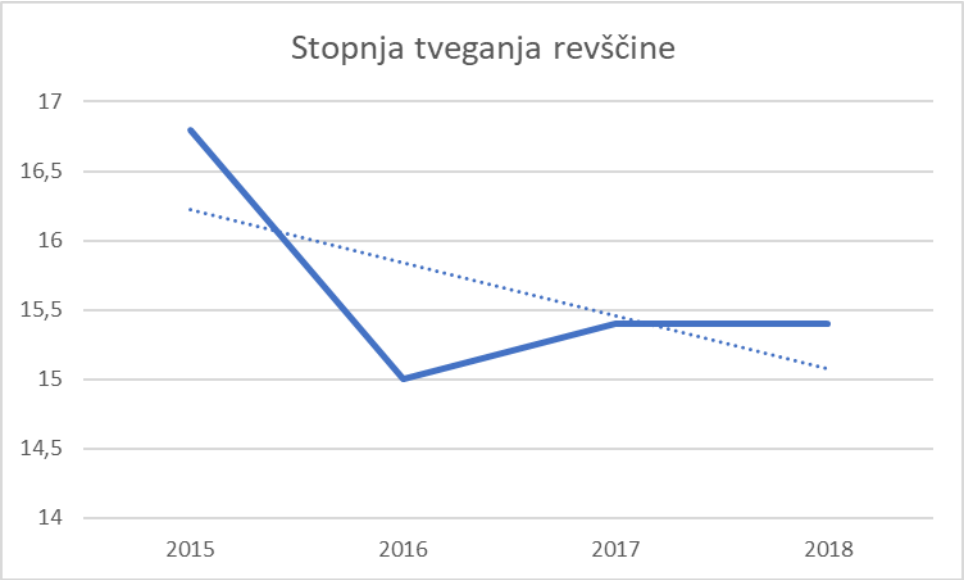

Vir: SURS, 2020

Spodnji graf nam prikazuje padajoči trend stopnje tveganja socialne izključenosti. Kazalnik stopnje tveganja socialne izključenosti prikazuje odstotek oseb, izpostavljenih tveganju socialne izključenosti. Gre za osebe, ki živijo pod pragom tveganja revščine ali so resno materialno prikrajšane ali živijo v gospodinjstvih z zelo nizko delovno intenzivnostjo.

Graf 31: Dinamika stopnje tveganja socialne izključenosti 2015-2018

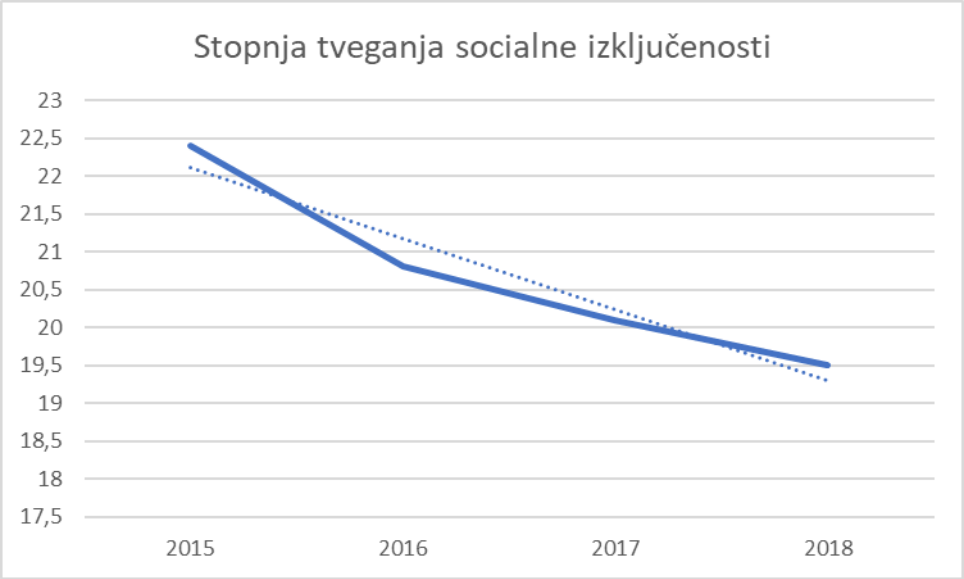

Vir: SURS, 2020

1.3.4.1 Ranljive ciljne skupine

Na območju SAŠA regije so zastopane ciljne skupine ljudi iz različnih socialnih ozadij, med njimi so še posebej ogrožene ranljive skupine prebivalstva, ki v večji meri tvegajo socialno izključenost in zdrs v revščino:

- Družine/osebe z nizko delovno intenzivnostjo,
- Osebe, zlasti otroci in mladi, ki tvegajo socialno izključenost,
- Starejši, zlasti tisti iz socialno ogroženih okolij,
- Družine, v katerih so bile zaznane slabe starševske kompetence,
- Otroci in mladi s posebnimi potrebami,
- Migrantski in begunski posamezniki in družine, zlasti otroci in mladi iz teh družin,
- Enostarševske družine,
- Invalidi.

V Šaleški dolini se soočamo s problemom nadpovprečne stopnje registrirane brezposelnosti, ki je v konec leta 2018 znašala 8,6 odstotka, kar pomeni, da je bila za pol odstotne točke višja od povprečja na nivoju države, v Zgornji Savinjski dolini pa je znašala 7,8 odstotka in je bila za tri desetinke odstotne točke nižja od republiškega povprečja. V Šaleški dolini je nadpovprečen tudi delež brezposelnih z nižjo izobrazbo in delež dolgotrajno brezposelnih, v Zgornji Savinjski dolini pa je nad povprečjem delež brezposelnih, starih do 29 let, delež iskalcev prve zaposlitve in delež brezposelnih s srednjo izobrazbo (Vir: ZRSZ, 2019).

Podatki o ravneh izobrazbe registrirano brezposelnih oseb kažejo, da se med brezposelnimi hitreje znajdejo manj izobraženi zaposleni. Podatki kažejo, da imajo osipniki težji dostop do izobraževanja in usposabljanja, še zlasti, če so zaposleni v malih ali srednje velikih podjetjih. V občinah SAŠA regije je velik delež oseb, starih 15 ali več, ki imajo končano osnovno šolo ali manj, od tega v Šmartnem ob Paki 52, v Gornjem Gradu 39, na Ljubnem 40, v Lučah 31, v Rečici ob Savinji 42, v Mozirju 57, v Nazarjah 61, v Šoštanju 170, v Velenju kar 749. (Zavod republike Slovenije za zaposlovanje). Ne vključevanje v izobraževanje in usposabljanje povečuje ogroženost zaposlitve, slabšo mobilnost v razvoju delovne kariere, težjo vnovično zaposljivost ob izgubi dela, socialna ne vključenost, slabše razumevanje družbeno-ekonomskega dogajanja, slabšo državljansko udeležbo, slabšo kakovost življenja idr.

Aktivno vključevanje ranljivih skupin v družbo prinaša pozitivne učinke na posameznike, družine, lokalne skupnosti in prispeva k razvoju vključujoče družbe, ki predstavlja prostor enakih možnosti, vrednot in znanja, ki ga ustvarjata človeška in umetna inteligenca, prostor, v katerem ljudje dejansko lahko vplivajo na svoj družbeni položaj.

1.3.4.2 Pokojninsko in invalidsko zavarovanje

Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje je pri izvajanju svojega poslanstva razvojno usmerjen v zagotavljanje kakovostnega, učinkovitega, gospodarnega in prijaznega sistema uresničevanja pravic za primer starosti, invalidnosti, smrti in drugih rizikov, določenih z zakonom, ter njihovega varstva. Območna izpostava, kjer lahko prebivalci regije uveljavljajo pravice, se nahaja v Velenju.

1.3.4.3 Socialno varstvo

Socialno varstvo skupinam in posameznikom brez zadostnih sredstev za preživljanje omogoča vrsto storitev in denarnih prejemkov. Ukrepi temeljijo na socialni pravičnosti, solidarnosti in enakih možnostih, z njimi pa se omogoča socialno varnost in socialno vključenost vseh prebivalcev Slovenije.

Z revščino se spopadajo vse družbe na svetu, ki se poleg prikrajšanosti v finančnem smislu soočajo z marginalizacijo in socialno izključenostjo. Država skrbi za finančno, materialno in nematerialno pomoč in tako zagotavlja socialno varnost in dostojanstvo posameznikom in družinam, ki si sredstev za preživetje ne morejo zagotoviti sami, ter jim pomaga pri vključevanju v družbo in iskanju zaposlitve.

Posameznikom in družinam so na voljo različne oblike socialne pomoči, subvencij ter znižanih plačil, ki jih lahko uveljavljajo na krajevnem centru za socialno delo. Poleg pravic na podlagi zakona so posameznikom in družinam v SAŠA regiji na voljo tudi programi mreže programov socialnega varstva (MDDSZ) in drugi socialni programi in projekti:

- Center za brezdomne osebe, ki omogoča namestitev, prehrano in psihosocialno podporo (Društvo HIŠA);
- Društvo regionalna varna hiša, enota Velenje;
- Program socialne vključenosti za invalide, namenjen podpori in ohranjanju invalidovih delovnih sposobnosti (Inštitut Integra);
- Dnevni center za zmanjševanje škode zaradi drog Velenje (Šent);
- Večgeneracijski center Planet generacij (Ljudska univerza Velenje);
- Center za družine Harmonija (Društvo NOVUS Velenje);
- Center za družine Medgen Hiša (Rečica ob Savinji);
- Medgeneracijsko središče SAŠA - Generacije pod krošnjo (Ljudska univerza Velenje).

1.3.4.4 Socialna aktivacija

Socialna aktivacija predstavlja celovit pristop, ki naslavlja problematiko dolgotrajno brezposelnih oseb in dolgotrajnih prejemnikov denarne socialne pomoči.

Po zadnjih razpoložljivih podatkih SURS (za leto 2018) imajo najvišjo stopnjo tveganja revščine enostarševska gospodinjstva z vsaj enim vzdrževanim otrokom in brezposelni moški ter osebe z zahtevnimi zdravstvenimi težavami ter so tudi brez socialne mreže, ki bi skrbele zanje, osebe v duševnem zdravju, osebe, ki so izgubile zaposlitev, družine, kjer je zaposlen le eden od staršev in družine, v katerih sta zaposlena oba starša, a prejemata dohodke v višini minimalne plače, obenem pa v teh družinah presežejo cenzus za socialne prejemke in ugodnosti, osebe z nerešeno stanovanjsko problematiko, družine z neurejenimi družinskimi odnosi, osebe, ki imajo težave s funkcionalno pismenostjo.

Zgornja Savinjska dolina je ena izmed slabše razvitih regij Slovenije. Na razvoj in poselitev je v največji meri vplival relief. Najbolj sta razviti občini Mozirje in Nazarje. Mozirje je upravno in trgovsko, medtem ko je Nazarje industrijsko in zaposlitveno središče doline. Problematika duševnih motenj, ki so v svetovnem merilu na 2. mestu lestvice najpomembnejših bolezni, je tudi v Evropi velika. Za katerokoli duševno motnjo letno zboli več kot desetina Evropejcev. Slovenija pa v EU izstopa po samomorilnosti. Ta problem je značilen tudi za Zgornjo Savinjsko dolino. Zgornja Savinjska dolina je pri številu prejemnikov zdravil zaradi duševnih motenj statistično gledano (portal zdravje v občini 2019) nad slovenskim povprečjem. Delež prejemnikov omenjenih zdravil je v slovenskem povprečju (14,9 na 100 prebivalcev) le v občini Gornji Grad, vse ostale občine imajo višji delež. Najvišji je v občini Ljubno in sicer delež znaša 19,1 na 100 prebivalcev. Še dodatno pa je zaskrbljujoče dejstvo, da ti podatki temeljijo na osnovi ljudi, ki so poiskali strokovno pomoč za svoje tegobe.

V programe socialne aktivacije se vključujejo uporabniki, pri katerih so stiske zelo poglobljene in kompleksne in potrebujejo pomoč v večjem obsegu in bolj pogosto. To so osebe z neurejenimi statusi in nizkimi dohodki, zdravstvenimi težavami, neurejenimi stanovanjskimi razmerami,

dolgotrajno brezposelni, s težavami z zasvojenostjo, šibko socialno mrežo ter so izpostavljeni osamljenosti in socialni izključenosti.

Nedvomno bi udeleženci po zaključku šestmesečne vključenosti v program socialne aktivacije potrebovali kontinuirano pomoč in spremljevalne ukrepe, podporo mentorja, ki bi jim pomagal in ohranjal širjenje socialne mreže (družabništvo, skupine, delavnice, vključitev v prostovoljstvo), aktivno preživljanje prostega časa, podporo družinam in posameznikom pri srečevanju z vsakodnevnimi težavami, delavnice za starše in otroke svetovanje tre dolgotrajne podpore pri socialni in zaposlitveni aktivaciji. Potrebno je delati na razblinjanju predsodkov pri osebah, ki imajo zadržke prositi za pomoč, so preveč skromni ali ne dovolj informirani.

Društvo za razvoj človeških virov in socialnih programov NOVUS je bilo med prvimi, ki je začelo leta 2017 izvajati takrat še pilotni projekt Socialne aktivacije (2017 – 2019). Projekt, ki se je izvajal pod okriljem Evropske unije in Evropskega socialnega sklada ter MDDSZ, je bil sestavljen iz dveh dolgih izvedb, ki sta trajali vsaka po cca. eno leto. V obe izvedbi smo vključili kar 45 težko zaposljivih oseb iz ranljivih skupin prebivalstva, ki smo jih skozi celo leto spremljali in jim nudili celostno podporo na področju aktivacije in opolnomočenja. Udeležence programa smo najprej oborožili s teoretičnimi znanji, jim okrepili samopodobo in jih nato vključevali v posamezne delovne aktivnosti in jih učili skozi delo. Na koncu smo dosegli vse zastavljene cilje, saj so se 4 osebe redno zaposlile, 2 osebi sta se vključili v izobraževanje, 4 osebe pa so se vključile v ukrepe APZ (2 v zaposlitev preko programa Zaposli.me in 2 osebi v program javnih del). Na naslednjem javnem razpisu smo bili zopet izbrani prijavitelj za sofinanciranje izvajanja programov socialne aktivacije na območju Kohezijske regije Vzhodne Slovenije, tako da nadaljujemo dobro delo tudi v obdobju 2020 – 2022. Na območju regijskih enot Velenje, Žalec in Mozirje, izvajamo in bomo skupaj s partnerji Zavod za izobraževanje in usposabljanje USPEŠEN.SI in Andragoški zavod Ljudska univerza Velenje izvedli kar 10 programov socialne aktivacije, ki so z novim razpisom časovno skrajšani na 8 mesecev. Programske aktivnosti tudi v novem razpisu ostajajo enake, in sicer udeležencem nudimo podporo in strokovna pomoč, jih spodbujamo in zastopamo pri vzpostavljanju stikov z delodajalci, zavodi, ustanovami v lokalnem okolju, jim omogočamo predstavitve, obiske in oglede pri izvajalcih in delodajalcih v lokalnem okolju in jih zastopamo pri vključevanju v njihove dejavnosti, jih motiviramo pri njihovi osebni rasti, ter jih vključujemo v delovne aktivnosti v lokalnem okolju. Do konca leta 2020 smo uspešno izpeljali že 2 programa v Velenju in 2 v Mozirju, v katere je bilo skupno vključenih kar 62 udeležencev, od tega se jih je kar 25 (40,32%) do konca leta 2020 bodisi zaposlilo bodisi vključilo v izobraževanja.

1.3.4.5 Varstvo starejših odraslih

Starejši potrebujejo več zdravstvene oskrbe, pogosto se srečujejo s socialno izključenostjo, visoka je tudi stopnja tveganja revščine. V Resoluciji o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2013–2020 je bilo starejši populaciji namenjeno veliko pozornosti, s poudarkom na koriščenju obstoječih programov in razvoju inovativnih ukrepov ter širitvi mreže programov za starejše, ki jim grozi socialna izključenost ali potrebujejo podporo in pomoč v vsakodnevnem

življenju, vključno s programi pomoči in podpore za dementne osebe in njihove svojce, ter medgeneracijska središča.

Domovi za starejše in pomoč na domu

V regiji SAŠA je omogočeno institucionalno varstvo, ki ga izvajajo domovi za starejše in zasebniki s koncesijo. Pomoč družini na domu v obliki socialne oskrbe na domu se izvaja na območju Upravne enote Velenje in Upravne enote Mozirje in vsebuje socialno oskrbo v primeru starosti, invalidnosti ter v drugih primerih, ko socialna oskrba lahko vsaj za določen čas nadomesti potrebo po institucionalnem varstvu v zavodu, v drugi družini ali v drugi organizirani obliki. Z izvajanjem pomoči na domu je upravičencem omogočena ustrezna oblika pomoči v njihovem bivalnem okolju in s tem tudi vpliv na izboljšanje kvalitete življenja ljudi v starejših letih (Pomoč na domu deluje pod okriljem CSD ob sofinanciranju občin).

Aktivnosti pri obvladovanju demence

Ugotovitve MDDSZ kažejo, da se med uporabniki socialno varstvenih storitev povečuje število oseb z demenco, zato je pomembno prilagajanje storitev osebam z demenco in izobraževanju izvajalcev storitev. Demenci prijazni točki – DPT sta Dom za varstvo odraslih Velenje in DEOS Center starejših Zimzelen Topolšica.

Večgeneracijski centri

V kontekstu dviga kakovosti življenja je po podatkih Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti eden takšnih projektov tudi evropski in nacionalni projekt Večgeneracijski center (VGC). (Kakovostna starost, Revija za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje. Kežman. M, 2019). Opredelitev teh centrov tudi pravi, da so njegove vsebine »namenjene starejšim, npr. razvijanju potencialov starejših, neformalni oskrbi, za kakovostno in aktivno staranje, zagovorništvo, vseživljenjsko učenje, prenašanje znanj, tradicij in vrednot na mlajše generacije.« (EU skladi, 2018)

Za pomoč, podporo in preprečevanje socialne izključenosti je starejšim na območju SAŠA regije na voljo Večgeneracijski center Planet generacij, ki ponuja v različnih občinah možnost aktivnega preživljanja prostega časa, informiranja, učenja in boljše socialne vključenosti starejših.

1.3.4.6 Podpora družini

Problem v okolju predstavlja vedno večje število oseb, ki so v SAŠA regiji izpostavljene tveganju socialne izključenosti. Stopnja tveganja socialne izključenosti se je po podatkih SURS-a v Savinjski regiji glede na leto 2015 sicer znižala za 2,3 odstotne točke (iz 22,4 na 20,1), vendar je še nad povprečjem v Slovenji, ki je leta 2017 znašala 17,1. Glede na prejšnje leto se je delež oseb z dohodkom, nižjim od praga tveganja revščine, znižal v sedmih, zvišal pa v petih statističnih regijah (v obalno-kraški, posavski, podravski, koroški in savinjski).

Tudi število oseb, ki živijo pod pragom revščine v Savinjski regiji, se je v letu 2017 zmanjšalo za 4.000 oseb (iz 55.000 na 51.000) glede na leto 2015. V letu 2017 je bilo kar 39.000 oseb v Savinjski regiji izpostavljenih tveganju revščine oziroma 15,4 odstotkov, kar je za 2,1 odstotni točki več kot je povprečje v Sloveniji. Leta 2017 je bilo kar 92.000 oseb izpostavljenih resni materialni prikrajšanosti, kar znese 6,3 odstotkov oseb, kar je za 1,7 odstotne točke nad državnim povprečjem (SURS, Statistični portal SI-STAT 2019).

S podpornimi aktivnostmi za družine zmanjšujemo neenakosti v družbi, krepimo položaj ranljivih družin ter prispevamo k večji socialni vključenosti družin in posameznikov. V okolju se v odvisnosti od finančnih virov države in lokalnih skupnosti izvajajo podporni programi kot npr. večgeneracijski center, center za družine, programi za integracijo priseljenskih družin … Predvsem so ti programi namenjeni otrokom, mladostnikom in njihovim družinam, saj skrb za zdrav razvoj mlade generacije predstavlja skrb za vso družbo. Programi so za uporabnike brezplačni in temeljijo na sodobnih konceptih podpore in (samo)pomoči.

Medgeneracijsko sodelovanje

Na območju SAŠA deluje Večgeneracijski center Planet generacij s sedežem v Velenju (2017-2021), ki pokriva Savinjsko (A) regijo – UE Velenje, Mozirje in Žalec ter predstavlja enega izmed 15 centrov, ki delujejo v Sloveniji. Z izvajanjem aktivnosti in preventivnim delovanjem povečuje socialno vključenost različnih, še posebej ranljivih skupin prebivalstva. Vsako leto je v aktivnosti v občinah Velenje, Šoštanj, Šmartno ob Paki, Nazarje, Rečica ob Savinji, Gornji Grad in Luče vključenih od 1.500 do 2.000 različnih uporabnikov predvsem iz ranljivih skupin, kar dokazuje, da je center dobro vpet v lokalne skupnosti in da so potrebe po tovrstnem sodelovanju velike, a še zdaleč ne zadovoljene. V letu 2019 je po podobnem modelu v Šoštanju zaživelo tudi Medgeneracijsko središče SAŠA – Generacije pod krošnjami, ki bo sofinancirano do konca leta 2020 (LAS). V letu in pol je bilo v aktivnosti vključenih več kot 900 različnih uporabnikov (v občinah Šoštanj, Šmartno ob Paki, Mozirje, Nazarje, Rečica ob Savinji, Gornji Grad, Ljubno ob Savinji, Luče in Solčava).

Na SAŠA območju sicer delujejo številne organizacije (zavodi, NVO …) za pomoč in podporo ranljivim skupinam prebivalstva, vendar vsaka zase in le za določeno skupino ljudi (Mladinski centri, Družinski center, Medobčinska zveza prijateljev mladine …). Za doseganje cilja višje kakovosti življenja ljudi v regiji je potrebna razširitev delovanja po modelu VGC, z ustreznimi prostorskimi kapacitetami in kadri, kar bo omogočilo aktivnejšo povezavo z raznolikimi akterji, aktivnostmi in vsebinami, ki bodo v regiji naravnane celovito, kontinuirano in trajnostno.

Centri za družine

Na območju SAŠA regije (v Mestni občini Velenje in Občini Rečica ob Savinji) delujeta dva centra za družine, ki predstavljata osrednji prostor druženja za družine in prostor za kakovostno

nadgradnjo pri krepitvi socialnih vlog posameznika, podporo pri lažjem usklajevanju družinskega in poklicnega življenja ter prostor za izmenjavo dobrih praks in pozitivnih izkušenj.

Vsebine, ki se izvajajo, prispevajo k lažjemu usklajevanju poklicnega, družinskega in zasebnega življenja, h krepitvi enakih možnosti žensk in moških ter nudijo informacije in znanja za kvalitetno in zdravo družinsko življenje.

Centri za družine ponujajo:

- neformalno druženje,
- izobraževalne in praktične delavnice na temo razvijanja pozitivnega starševstva,
- počitniške aktivnosti za otroke in organizirane delavnice za otroke oziroma mladostnike,
- svetovanja z namenom izboljšanja sposobnosti obvladovanja čustev, gradnje pozitivne samopodobe, učenja reševanja raznovrstnih problemov ipd.

V Mestni občini Velenje Društvo NOVUS program aktivno izvaja že od leta 2008, njegov razvoj in delovanje pa je bil v zadnjih letih financiran s strani Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Mestne občine Velenje in občine Šmartno ob Paki. V obdobju od 2017–2020 je bilo v neformalno druženje vključenih 3.695 uporabnikov, v delavnice za razvijanje pozitivnega starševstva 1.454 uporabnikov, v počitniške aktivnosti za otroke je bilo vključenih 2.575 uporabnikov, v delavnice zdravega življenjskega sloga pa 1.445 uporabnikov.

Medkulturno sodelovanje

Na območju občin SAŠA regije je na področju migracij iz tujine glede na stopnjo izobrazbe največji porast pretežno manj izobraženih priseljencev, ki prihajajo tako iz evropskih, kot tudi neevropskih držav in se zaposlujejo v delovno intenzivnih panogah gospodarstva. To velja pretežno za moško populacijo, medtem ko ženska populacija ostaja doma. Albanske ženske, kjer so možje zaposleni, običajno v gradbenih podjetjih, ostajajo doma in se pri tem soočajo z različnimi ovirami vse od nepoznavanja slovenskega jezika, kulturne razlike, majhnih pričakovanj, neskladnosti izobraževalnih sistemov, slabše učljivosti, nepoznavanja katerega od svetovnih jezikov (angleščina, nemščina), nesamostojnosti pri iskanju informacij v raznih ustanovah ter večinoma slabim gmotnim položajem. Glede na aktualne svetovne razmere je mogoče pričakovati migracije in porast priseljencev tudi v prihodnosti.

Ljudska univerza Velenje že vrsto let izvaja aktivnosti s področja integracije, opismenjevanja tujcev ter osveščanja o pomenu integracije. Eden od takšnih programov je ZIP – začetna integracija priseljencev, 180-urni program učenja slovenskega jezika, družbe in kulture, v katerega se lahko vključijo tujci, ki prihajajo iz tretjih držav. Program se izvaja že 8 let, vključenih je bilo več kot 400 udeležencev, največ iz Bosne in Hercegovine, Albanije, Kosova, Srbije. Ljudska univerza Velenje že vrsto let sodeluje z Izpitnim centrom Centra za slovenščino kot drugi in tuji jezik pri izvajanju izpitov iz slovenščine na osnovni ravni. Izpitni roki so 4 - krat na leto, katerega se

večinoma udeležujejo tujci iz Šaleške in Savinjske doline ter Koroške. V 8 letih je na Ljudski univerzi Velenje izpit opravljalo 364 tujcev.

Septembra 2020 se je zaključil za trenutne razmere zelo aktualen projekt Središče medkulturnega dialoga Velenje, ki je bil sofinanciran s strani Ministrstva za notranje zadeve in Sklada za azil, migracije in vključevanje EU (AMIF). Projekt je bil usmerjen na vsa področja relevantna za uspešno integracijo oziroma vključitev tujcev v okolje. Glavni namen projekta je bil ustvariti okolje, ki bo sprejemalo in podpiralo vključevanje tujcev, zato je bil poudarek na ukrepih, ki spodbujajo lokalno prebivalstvo pri sprejemanju tujcev. V dvoletnem trajanju projekta je bilo vključenih preko 400 različnih udeležencev.

Doseženi so bili glavni cilji projekta: pomoč tujcem pri vključevanju v lokalno okolje, spodbujanje sodelovanja lokalnega prebivalstva - tujcev in državljanov RS, osveščanje lokalnega prebivalstva o vključevanju kot dvosmernem procesu, informiranje lokalne skupnosti skozi lokalne medije. Glede na trend priseljevanja in potrebe okolja, bi bilo ključno na regijski oz. lokalni ravni zagotoviti ustrezne pogoje za nadaljevanje ciljev integracije, ki ni asimilacija, gre za dvosmeren proces – okolje mora biti pripravljeno sprejeti drugačnost, tujci pa se morajo biti pripravljeni prilagoditi do te mere, da postanejo aktivni del družbe.

1.3.5 Trg dela

Registrirani brezposelni SAŠA: 9,1 % (v Sloveniji 9,3 %), kar je 25,8 % več kot julija 2019 (v Sloveniji za 24,4 % več).

Na območju Uradov za delo Velenje in Mozirje je bilo v maju 2020 24.375 **delovno aktivnih prebivalcev** (po lokaciji delovnega mesta), kar je za 1.296 oseb oziroma 5,0 % manj kot maja 2019 (v Sloveniji za 1,4 % manj).

Stopnja **registrirane brezposelnosti** je maja 2020 znašala 7,7 % na območju Urada za delo Mozirje in 10,4 % na območju Urada za delo Velenje (v Sloveniji 9,3 %). V primerjavi z majem 2019 se je stopnja na območju Urada za delo Mozirje zvišala za 0,9 odstotne točke, na območju Urada za delo Velenje zvišala za 2,3 odstotne točke (v Sloveniji zvišala za 1,9 odstotne točke).

Konec julija 2020 je bilo **registriranih 2.846 brezposelnih oseb**, kar je za 584 oseb oz. 25,8 % več kot julija 2019 (v Sloveniji za 24,4 % več). V primerjavi s predhodnim mesecem se je registrirana brezposelnost znižala za 22 oseb oz. 0,8 % (v Sloveniji zvišala za 0,0 %).

Ob koncu julija 2020 je bil **povprečni čas brezposelnosti oseb** 18,3 meseca (v Sloveniji 25,2 meseca).

Graf 32: Delovno aktivno prebivalstvo in registrirani brezposelni po dinamiki

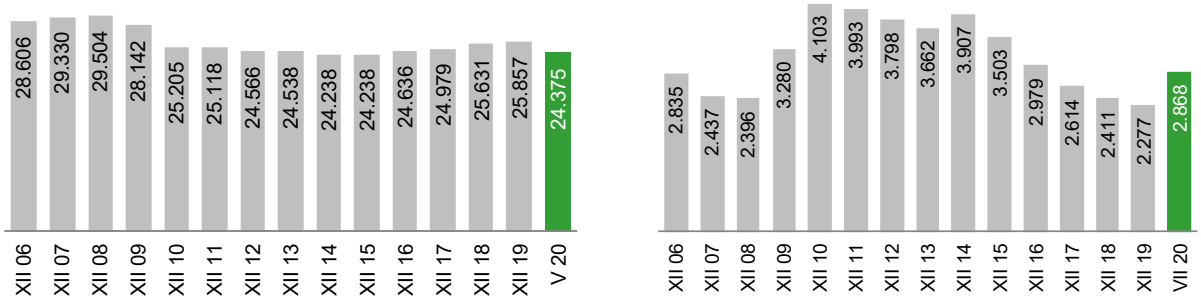

Vir: Zavod RS za zaposlovanje, Območna služba Velenje, Urada za delo Velenje in Mozirje, JULIJ 2020

Zaposlitvene možnosti. V obdobju od januarja do julija 2020 so delodajalci za območje Uradov za delo Mozirje in Velenje sporočili Območni službi Velenje 1.669 prostih delovnih mest.

Graf 33: Prosta delovna mesta za območje Uradov za delo Mozirje in Velenje po dejavnostih

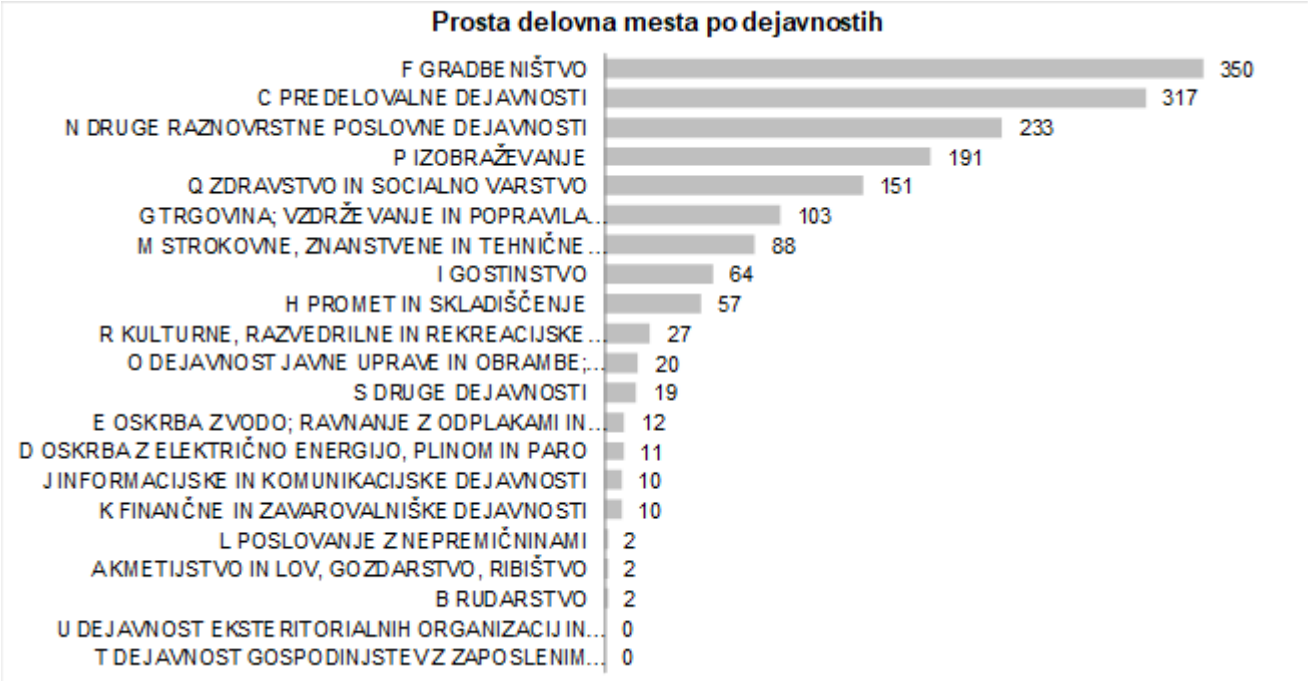

Vir: ZRSZ, 2020

Med temi je bilo največ povpraševanja po naslednjih poklicih: delavci za preprosta dela v predelovalnih dejavnostih, d. n. (164), sestavljavci električne in elektronske opreme (130), elektroinštalaterji (81), zidarji ipd. (67), tesarji ipd. (65), varilci ipd. (54), upravljavci strojev za proizvodnjo plastičnih izdelkov (52), vozniki težkih tovornjakov in vlačilcev (49), strokovni sodelavci za zdravstveno nego (48), čistilci, strežniki in gospodinjski pomočniki ipd. v uradih, hotelih in drugih ustanovah (45), natakarji (40), vzgojitelji in pomočniki vzgojiteljev predšolskih otrok (36), predmetni učitelji v osnovni šoli (30), prodajalci (30), izolaterji (29).

Priliv in odliv iz evidence brezposelnih. V obdobju od januarja do julija 2020 se je v evidenco brezposelnih na novo prijavilo 2.141 oseb, kar je za 597 oseb oz. 38,7 % več kot v enakem obdobju lani (v Sloveniji za 51,0 % več). Med novo prijavljenimi je bilo:

- 104 iskalcev prve zaposlitve (15 oseb oz. 16,9 % več kot v enakem obdobju predhodnega leta),
- 29 oseb, ki so delo izgubile zaradi stečaja oz. likvidacije podjetja (19 oseb oz. 190,0 % več kot v enakem obdobju predhodnega leta),
- 501 oseba, ki je bila opredeljena kot trajno presežni delavec (292 oseb oz. 139,7 % več kot v enakem obdobju predhodnega leta),
- 1.094 oseb, ki jim je izteklo delovno razmerje za določen čas (97 oseb oz. 9,7 % več kot v enakem obdobju predhodnega leta).

V istem obdobju je bilo iz evidence brezposelnih odjavljenih 1.568 brezposelnih oseb, kar je za 123 oseb oz. 7,3 % manj kot v enakem obdobju lani (v Sloveniji 0,6 % več), med njimi 1.203 zaradi zaposlitve, kar je za 30 oseb oz. 2,4 % manj kot v enakem obdobju predhodnega leta (v Sloveniji 3,6 % več).

V obdobju od januarja do julija 2020 je bilo v ukrepe **Aktivne politike zaposlovanja** vključenih 445 oseb, med njimi:

- 174 v ukrep Usposabljanje in izobraževanje, od tega 38 v Lokalne programe neformalnega izobraževanja in usposabljanja, 25 v PUMo Projektno učenje mlajših odraslih, 21 v Programe neformalnega izobraževanja in usposabljanja za mlade;
- 173 v ukrep Spodbude za zaposlovanje, od tega 75 v Spodbude za zaposlovanje prejemnikov denarnega nadomestila;
- 98 v ukrep Kreiranje delovnih mest, od tega 97 v Javna dela;
- 0 v ukrep Spodbujanje samozaposlovanja.

Zavarovanje za primer brezposelnosti. V juniju 2020 je 1.146 oz. 40,0 % brezposelnih oseb prejelo denarno nadomestilo (v Sloveniji 33,6 %). Povprečna višina bruto izplačanega denarnega nadomestila je znašala 775,59 € (v Sloveniji 746,97 €).

Tabela 12: Primerjava uradov za delo Mozirje in Velenje ter Slovenije

		UD Mozirje	UD Velenje	UD Mozirje in Velenje	SLO	delež obeh UD v SLO (v %)
delovno aktivno prebivalstvo	V	6.294	18.081	24.375	883.933	2,8
stopnja registrirane brezposelnosti (v %)	V	7,7	10,4		9,3	
priliv v brezposelnost	I-VII	457	1.684	2.141	62.435	3,4
odliv iz brezposelnosti	I-VII	340	1.228	1.568	48.330	3,2
vključeni v zaposlitev	I-VII	249	954	1.203	37.480	3,2
prosta delovna mesta*	I-VII	295	1.374	1.669	64.338	2,6
brezposelne osebe	VII	611	2.235	2.846	89.397	3,2
ženske (v %)	VII	48,4	56,3	54,6	50,7	
stari do 24 let (v %)	VII	10,1	9,7	9,8	8,6	
stari od 25 do 29 let (v %)	VII	12,6	10,2	10,7	11,3	
stari 50 let ali več (v %)	VII	34,4	37,0	36,4	35,6	
stečajniki in trajni presežki (v %)	VII	20,6	19,4	19,6	22,4	
iskalci prve zaposlitve (v %)	VII	9,0	9,7	9,5	12,5	
dolgotrajno brezposelni (v %)	VII	35,4	37,1	36,8	42,5	
invalidi (v %)	VII	16,0	17,4	17,1	14,5	
z osnovnošolsko izobrazbo ali manj (v %)	VII	24,9	31,7	30,2	30,5	
z visokošolsko izobr. 1., 2. ali 3. st. (v %)	VII	15,5	16,2	16,1	17,3	
prejemniki DN (v %)	VII	40,3	39,9	40,0	33,6	

Vir: ZRSZ, 2020

Graf 34: Povprečna mesečna bruto plača na zaposleno osebo (EUR) v primerjavi s povprečjem Savinjske regije in celotne Slovenije

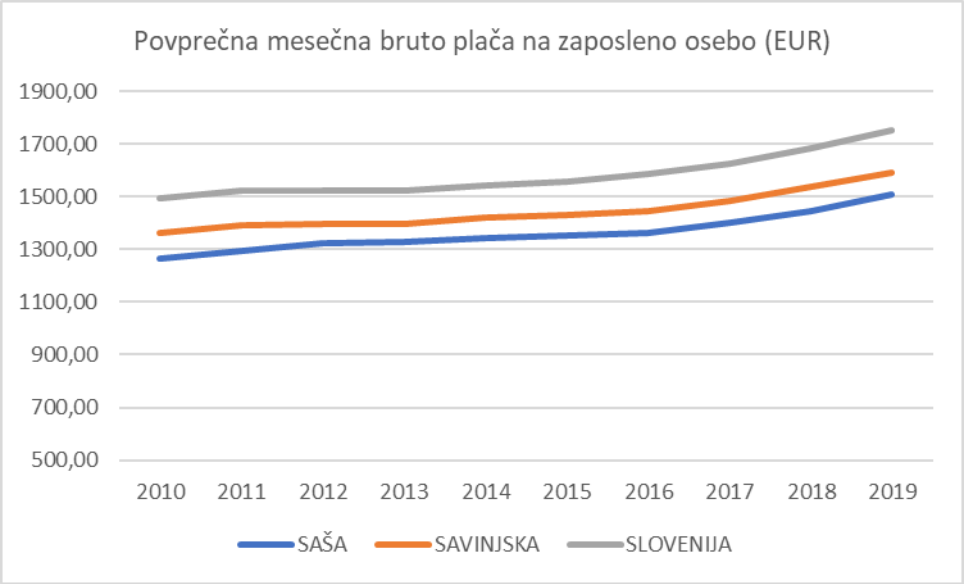

Vir: SURS, 2020

Graf 35: Povprečna mesečna neto plača na zaposleno osebo (EUR) v primerjavi s povprečjem Savinjske regije in celotne Slovenije

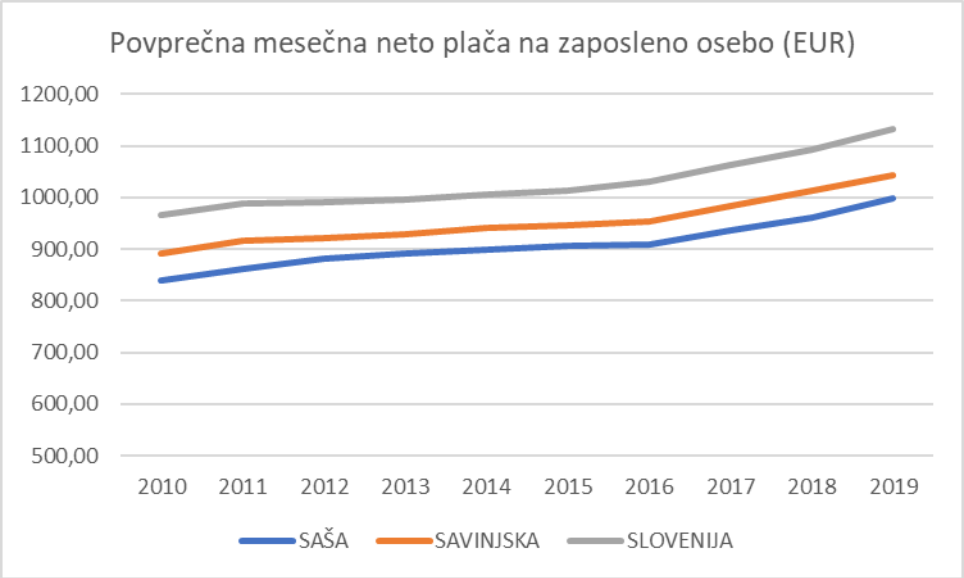

Vir: SURS, 2020

1.4 SAŠA ZA TRAJNOSTNI IN CELOSTNI RAZVOJ

(Cilj politike EU 5: Evropa, ki je bliže državljanom)

Cilj politike Evropske unije »Evropa, ki je bližje državljanom« je izboljšati kakovost življenja posameznika s podporo lokalno vodenim razvojnim strategijam in trajnostnemu razvoju mest. Lokalne strategije se bodo še naprej izvajale preko »celostnih teritorialnih naložb« in »lokalnega razvoja pod vodstvom skupnosti«. Novost je uresničevanje »Urbane agende za EU«, ki naj bi bila nov inštrument za medmestno sodelovanje, inoviranje in krepitev zmogljivosti na temah kot so energetski prehod, stanovanjska politika, kakovost zraka, revščina v mestih, vključevanje migrantov.

Trajnostni in celostni razvoj SAŠA regije pa ne pomeni le uresničevanja cilja »Evropa, ki je bliže državljanom«, ampak tudi vseh ostalih ciljev. Odbor je tako poleg skupnih projektov za uresničevanje trajnostnih urbanih in lokalnih strategij (mehanizma CLLD in CTN), obravnaval ključna področja za nadaljnji razvoj območja, to sta turizem in predvsem podeželja, s katerim smo se dotaknili tudi skupne kmetijske politike (poleg kohezijske politike).

Kaj pomeni trajnostni in celostni razvoj SAŠA regije? Trajnostni razvoj je izredno težko definirati. Definicij je kar nekaj, najbolj preprosta in najbolj nazorna pa je definicija Svetovne Komisije za Okolje in Razvoj (Brundtlandina komisija), ki pravi da trajnostni razvoj pomeni »zadovoljiti trenutne potrebe, ne da bi pri tem ogrožali zadovoljevanje potreb prihodnjih generacij« (Our Common Future, Oxford University Press 1987, stran 43). Pa poglejmo naše potrebe, možnosti in prihodnje trende. Ocenimo torej osebnostni razvoj, zdravo okolje, uravnotežen razvoj družbe ter varstvo okolja za celostni razvoj območja prihodnim rodovom na področju socialnega, gospodarskega in okoljskega razvoja ter kulturne dediščine območja.

Intenzivna raba virov je najpomembnejši omejitveni dejavnik, ki bo v prihodnosti določala naše možnosti za rast in zagotavljanje višjega življenjskega standarda. Odgovornejše ravnanje z naravnimi viri in boljše gospodarjenje z njimi sta ključ do trajnosti, ki odpira vrata gospodarskega in socialnega razvoja.

Gospodarski razvoj so že od nekdaj narekovale naravnogeografske oziroma strukturne danosti območja. Ob pomembnejših naravnih virih oziroma, kjer je narava to dopuščala so se razvila urbana središča. Največje središče celotnega območja je mesto Velenje. Središče leži v vzhodnem delu Šaleške doline, ob reki Paki. Je izrazito industrijsko središče, ki prerašča v regionalni savinjsko-šaleški center z razvito trgovino in ostalimi upravnimi, izobraževalnimi ter drugimi dejavnostmi. Pomembnejše urbano središče je Mozirje, ki je nastalo ob reki Savinji. Je pomembno medobčinsko središče z upravnimi in drugimi dejavnostmi.

V Šaleški dolini je opaziti centraliziran razvoj okrog mesta Velenje ter decentraliziran razvoj Zgornje Savinjske doline. Podeželje je razmeroma blizu urbanih središč. Preko najrazličnejših projektov tako nacionalnih, evropskih in lokalnih, podporno okolje poskuša podeželje približati mestnemu vrvežu in razvoju.

Centralizacija prazni podeželski prostor v SAŠA regiji, mladi se izseljujejo v večja mesta, tudi v tujino. Povprečna starost občanov se dviguje, kar zvišuje izdatke. Po oceni Urada RS za makroekonomske analize in razvoj (UMAR) bo v Sloveniji do leta 2025 zmanjkalo delovno aktivnih prebivalcev, kar bo močno vplivalo na gospodarsko rast, leta 2025 bo več kot 25 % prebivalcev Slovenije starejših od 65 let (Vir: Priložnosti za delo in življenje mladih v SAŠA regiji v obdobju do leta 2030, CRTI SAŠA, september 2017). V prihodnje bo tako potrebno veliko pozornosti nameniti zdravemu življenju in spodbujati splošno počutje v vseh življenjskih obdobjih. Mladim je potrebno olajšati začetek delovne kariere, starejšim pa nuditi zadostno oskrbo na vseh področij za dobro psihofizično počutje.

Regija ima dobre priložnosti za razvoj novih delovnih mest, živimo v razmeroma mirni pokrajini, obdani z naravnimi lepotami in bogato kulturno dediščino. Gospodarstvo in izobraževanje se vseskozi dobro prilagaja trendom in usmeritvami, zato lahko rečemo, da je SAŠA regija območje dobre prihodnosti in dobrih možnosti za trajnostni razvoj. Občine so in bodo ključno gonilo razvoja. V sedanjih programskih obdobjih so se premalo povezovale med seboj in z drugimi lokalnimi, nacionalnimi in evropskimi akterji. Največ investicij in podpore je bilo namenjenih zadovoljstvu svojih občanov, ne pa tudi širši skupni razvojni priložnosti območja. V prihodnji finančni perspektivi bo nujno tesno medobčinsko povezovanje za doseganje skupnih ciljev, prioritet in pridobitev razvojnih finančnih sredstev. Le tako se bodo lahko hitro odzivale in prilagajale na nove trende in nove razvojne izzive. Oživiti je potrebno globalno partnerstvo za trajnostni razvoj. Velikost urbanih območij ni nujno povezana z uspešnostjo. Geografska lega, socio-ekonomsko stanje in makroregionalni gospodarski trendi kažejo potrebo po povezovanju med urbanimi območji. To povezovalno podporno okolje lahko pomaga prepoznati prednosti in priložnosti urbanih območij, ter jim pomaga pri uspešnem razvoju, potrebno pa bo vlagati tudi v osnovno infrastrukturo, kajti Industrija, turizem in druge panoge zahtevajo dobre prometne povezave in parkirna mesta.

Pogosto pozabljamo na stanovanjsko politiko, ki lahko ogromno prispeva k ugodnejšim trendom razvoja območja, to je, da mlade zadržimo na območju. Kot vidimo iz spodnje slike razpolaga območje z manj stanovanji na 1.000 prebivalcev kot je povprečje Slovenije. Glede na povprečno uporabno površino stanovanja pa vidimo, da prevladujejo hiše, ki razpolagajo z več bivalne površine.

Stanovanja		2011	2015	2018
Število stanovanj (na 1.000 prebivalcev)	SAŠA regija	385	380	387
	Slovenija	412	410	412
Povprečna uporabna površina stanovanj (m^2)	SAŠA regija	937	944	946
	Slovenija	79,6	80,4	81,5

Ne smemo pozabiti, da nam je letos COVID-19 dodobra spremenil življenje in bivalne navade. Tudi temu bomo v prihodnje morali namenili več pozornosti.

1.4.1 Turizem

SAŠA regija ima največji potencial z razvojem **trajnostnega turizma**. Neokrnjena narava, naravne in kulturne znamenitosti, kulinarika, zgodbe in običaji so tiste prioritete območja, ki imajo velik potencial tudi v prihodnje. Turizem je razpršen v obeh dolinah. V Zgornje Savinjski dolini prednjačijo turistične kmetije, v Šaleški dolini pa hotel in termalni turizem. Povsod pa so prisotna najrazličnejša doživetja. Območje je razdeljeno v dve turistični destinaciji. Občine Zgornje Savinjske doline in občina Šmartno ob Paki spadajo v vodilno destinacijo Zgornja Savinjska dolina, ki jo upravlja Razvojna agencija Savinjsko-šaleške regije, občino Šoštanj in Mestno občino Velenje pa pod okriljem vodilne destinacije združuje Zavoda za razvoj turizma Šaleške doline. Obema je skupna blagovna znamka na področju turizma, to je Visit Savinjska

Strategija trajnostne rasti slovenskega turizma območje Zgodnje Savinjske in Šaleške doline obravnava kot dve ločeni vodilni destinaciji, ki spadata vsaka v svojo turistično makro regijo. Turistično območje SAŠA se torej priključuje makroregiji Alpska Slovenija (območje občin Solčava, Luče, Ljubno ob Savinji, Gornji Grad, Nazarje, Rečica ob Savinji, Mozirje in Šmartno ob Paki - v Strategiji opredeljeno kot vodilna destinacija Zgornja Savinjska dolina) ter makroregiji Termalna panonska Slovenija, kamor območno spadata občini Šoštanj in Velenje (vodilna destinacija Topolšica/Šoštanj in Velenje (Šaleška dolina)).

Turizem predstavlja na Solčavskem (oz. v občini Solčava) eno izmed poglavitnih gospodarskih dejavnosti (okrog 60 odstotkov prihodkov), ki temelji na doživetju narave in kulturne dediščine, pohodništvu in planinarjenju ter kulinaričnih užitkih na turističnih / izletniških kmetijah. V občini v javnem interesu deluje Center Rinka, zavod za turizem in trajnostni razvoj. V občinah Luče in Ljubno ter Rečica ob Savinji nudijo turistične kapacitete in športno-rekreativne aktivnosti na podeželju in reki Savinji. Na območju občine Mozirje je razvit smučarski turizem v turistično-rekreacijskem centru Golte, pohodništvo in gorsko kolesarjenje, dnevne obiskovalce pa pritegne Mozirski gaj. Občini Gornji Grad in Nazarje ponujata možnosti za ogled posameznih muzejskih zbirk in razstav ter sakralne dediščine. V občini Šmartno ob Paki so zanimive vinske poti, s turizmom se ukvarja Mladinski center (javni zavod), ki največji del dejavnosti usmerja v organizacijo prireditev.

V Šaleški dolini je med turističnimi podjetji vodilno podjetje Terme Topolšica (občina Šoštanj), ki že dolga desetletja omogoča zdravljenje in krepitev dobrega počutja. V mestni občini Velenje prevladuje mestni, kulturni in poslovni turizem, velik poudarek pa je posvečen nenehnemu razvoju jezerskega ter festivalnega turizma. V primeru, da se bo v Velenju razvil festivalski turizem, bo potrebno razmisliti in nadgraditi dovolj velike nastanitvene kapacitete in vzpostaviti javni prevoz ob večjih koncertih.

Turistična ponudba se v destinacijsko povezani (v nadaljevanju DP) SAŠA večinoma razvija individualno in v okviru občin posamezniki iščejo svoje niše direktno na trgu. Posamezniki razvijajo tudi programe v okviru projektov, ki jih vodi razvojna agencija SAŠA.

Naravne danosti in znamenitosti DP SAŠA

Ena najpomembnejših danosti celotnega območja je narava oziroma naravna dediščina. Četudi si Šaleško dolino zaradi prisotnosti Termoelektrarne Šoštanj in številne industrije predstavljamo kot sivo dolino, pa na območju še vedno najdemo neokrnjeno naravo in unikatnost, ki privablja ljudi. Veliko površino območja predstavljajo zavarovana območja, to je območje varovano z Naturo 2000, krajinski park Logarska dolina … V obeh dolinah je zelo veliko naravnih vrednot.

Predvsem na območju Zgornje Savinjske doline so za razvoj trajnostnega (sonaravnega) turizma ključne izjemne naravne danosti – atraktivna alpska pokrajina (Kamniško-Savinjske Alpe z alpskimi dolinami in kotlinami, slapom Rinka in reko Savinjo), ki omogoča številne planinske in pohodniške ture ter doživljanje narave v dobro ohranjenem alpskem okolju.

Šaleška dolina s tremi jezeri je posebna zaradi preoblikovane narave kot posledice premogovništva. Najpomembnejše naravne znamenitosti, ki predstavljajo primarni motiv prihoda turistov v subregijo SAŠA so naštete v spodnji tabeli.

Tabela 13: Naravne zanimivosti, primerne za turistični obisk v DP SAŠA

Vodilna destinacija	**Naravne zanimivosti** (primerne oz. urejene za turistični obisk)
ZDS	krajinski parki Golte, Logarska dolina, Robanov kot
	Menina planina, Tirske peči, Dobrovlje, Dleskovška planota
	Rjavčeva jama, Snežna jama, Presihajoči studenec, Igla, Raduha, Trbiška zijalka, Lučka Bela, Dobrovlje, Matkov kot in Matkov škaf, Potočka zijalka
	Izvir Črne (Savinja), Slap Rinka, Slap Palenk, Rastovški slap, Izvir kisle vode, Slap Cuc, Izvir Ljubija, Reka Dreta, Repov slap
	Solčavska tisa, Logarjeva lipa, Plesnikov brest, Macesen na Klemenči jami, Mozirski gaj, Atelškova smreka Dol suha, Riherska jelka, Alpski vrt
Šaleška	Šaleška jezera, Greben Smrekovec – Komen,
	Škalske ugreznine, soteska Huda luknja in jama Pilanca, Velunja peč, Mornova zijalka, Arnejčev slap, Hlišev dren, Gonžarjeva peč, Vranja peč

Vir: 2018

Glavni preoblikovalec površja je voda, v Zgornje Savinjski dolini tudi led, ki je vzrok za nastanek ozkih dolin ali sotesk ter tudi širših delov dolin. Glavni vodotok v Zgornji Savinjski dolini je reka Savinja, v Šaleški dolini pa reka Paka. Ledeniki so bili na tem območju razmeroma majhni, vendar so kljub temu oblikovali nekaj značilnih dolin, kot so Logarska dolina, Matkov kot in Robanov kot. Posebnost Šaleške doline so ugrezninska jezera - Škalsko, Velenjsko, Družmirsko, ki so nastala kot posledica pridobivanja premoga.

Kulturne znamenitosti DP SAŠA

Pomembna je bogata kulturna dediščina, tako snovna kot nesnovna, z vsemi običaji in tradicijami, ter tudi muzeji in stalnimi zbirkami, arheološkimi ostanki, cerkvami, graščinami, kozolci, domačijami, idr. Na področju kulture so pomembne številne prireditve in številna društva, ki omogočajo vključevanje lokalnega prebivalstva. Kulturna dediščina je zelo pomembna tudi pri razvoju turizma, predvsem na podeželju, kjer so ohranjeni stari običaji, znanja in tradicije. Del kulturne dediščine predstavljajo tudi zgodbe, ki izhajajo iz ustnega izročila in tradicije, saj posameznim območjem ali produktom povzročijo nekakšno dodano vrednost.

Na seznam nepremične kulturne dediščine je v DP SAŠA uvrščenih 527 enot v Zgornji Savinjski dolini in 260 enot v Šaleški dolini. Največ je spomenikov etnološke dediščine (362) in umetnostno-zgodovinske dediščine (362).

Tabela 14: Nepremična kulturna dediščina DP SAŠA – spomeniki

Občina	Arhitek-turni	Umet-nostni	Etno-loški	Nasel-binski	Tehni-ški	Zgodo-vinski	Kulturna krajina	Obliko. narava	**Skupaj**
Gornji Grad	1	24	83	3	0	7	0	0	**118**
Ljubno	0	49	66	2	0	8	0	0	**125**
Luče	0	11	34	2	0	6	1	0	**54**
Mozirje, Rečica	5	49	33	4	0	8	0	0	**99**
Nazarje	1	9	8	1	1	3	0	0	**23**
Solčava	1	9	44	3	4	4	4	0	**69**
Šmartno ob Paki	3	11	17	2	0	6	0	0	**39**
Šoštanj	3	70	29	1	1	24	0	4	**132**
Velenje	6	44	48	2	4	24	0	0	**128**
SAŠA	**20**	**276**	**362**	**20**	**10**	**90**	**5**	**4**	**787**

Vir: 2018

Tabela 15: Kulturne znamenitosti urejene za turistični obisk v DP SAŠA

Vrsta dediščine	Vodilna destinacija	Kulturne znamenitosti
Arheološka dediščina	Šaleška	Falkov klošter, Najdbe mastodontov v muzeju
	ZSD	Potočka zijavka
Stavbna dediščina – gradovi	ZSD	Grad Vrbovec, Rudenek Poljane; Tavčarjev dvor, razvaline gradu Pakenštajn

	Šaleška	Grad Velenje, Grad Šoštanj (Pusti grad), Grad Forhtenek, Razvalina gradu Ekenštajn, Razvaline gradu Šalek, Grad Turn, Dvorec Gutenhart/Dobrova, Grad Švarcenštajn/Gradič, Graščina Gorica, Vila Herberstein, Vila Bianca, Dvorec Ravne ("Gutenpihl"), Vila Široko, Graščina Turn, Vila Mayer
Sakralna dediščina	ZSD	Katedrala sv. Mohorja in Fortunata; Cerkev sv. Marije Zvezde
	ZSD	Cerkev sv. Frančiška Ksaverja Radmirje
	ZSD	Cerkev sv. Lovrenca; Kapela na Molički peči; Cerkev sv. Antona
	ZSD	Cerkev sv. Jurija
	ZSD	Cerkev Matere Božje; Frančiškanski samostan
	ZSD	Cerkev sv. Marije Snežne; Cerkev sv. Duha, kapela Kristusa Kralja
	Šaleška	Sveti Križ nad Belimi Vodami
	Šaleška	Cerkev sv. Janeza Krstnika
Etnološka dediščina	ZSD	Fašunova domačija; Hojnikova kašča; Preužitkarska hiša v Vrbju; Budnova žaga
	ZSD	Kašča v Mozirskem Gaju
	ZSD	Planšarija v Logarskem kotu; Planšarija v Robanovem kotu Kašče v Logarski dolini
	Šaleška	Kavčnikova domačija, Grilova domačija
Tehniška dediščina	ZSD	Gavge, Žganica apna pri Atelšku, Žagarski mlin, Macesnikova domačija
Tehnološka dediščina	Šaleška	Stara elektrarna
Spomenik ali znamenje	ZSD	Pranger Rečica
	Šaleška	Titov spomenik; Nestl Žgank; Rudar;

Vir: 2018

Na območju je v večini občin veliko praznih objektov, ki jim je mogoče dodati vsebino. Nekateri že imajo določeno vsebino, z obnovo bi lahko vsebino dopolnjevali. Nekateri neizkoriščeni objekti imajo status kulturne dediščine. V večini so to objekti, ki so locirani v središčih občin. Nepremično kulturno dediščino lahko v večji meri vključimo v povezano turistično ponudbo območja.

Tabela 16: Možne vsebine objektov po občinah

Občina/vsebinski objekt/neizkoriščen objekt	**Vsebina**
Solčava: župnišče Hiša Šturm Solčava: objekt na Pavličevem sedlu	Interpretacijski center z razstavami, center za izboljšanje duševnega stanja prebivalcev. Center za vseživljenjsko učenje Šturm: z renovacijo objekta bi uredili 6 najemnih stanovanj starejšim ali mladim družinam, v pritličju bi se uredil prostor za medgeneracijsko druženje in vseživljenjsko učenje, prostor za razstavo, prodajo, promocijo in degustacijo izdelkov in produktov kot rezultat delavnic.
Luče: Etno vasica v parku ob Savinji	Predstavitev starih rokodelskih obrti.
Ljubno: Fašunova hiša	Poslovno muzejska dejavnost, ki je lahko popestrena z butičnimi kulinaričnimi užitki ali vzpostavljeno t. i. »socialno kuhinjo«, daje tudi možnost medgeneracijskega druženja, dnevnega centra starejših …
Gornji Grad: Obrambni stolp	Razstave, protokolaren objekt.
Nazarje: Jakijeva hiša	Galerijska dejavnost in center za samostojno učenje.
Mozirje: Nekdanji objekt trgovina Borovo	Možnost za medgeneracijsko druženje, dnevni center za starejše, društveni prostor,…
Rečica ob Savinji: medgenborza	Dnevni center za otroke s posebnimi potrebami.
Šmartno ob Paki: Marof	Turistična dejavnost, prireditve.
Šoštanj: Gutenbuchel	Razstave, protokolarni objekt.
Mestna občina Velenje: Grad Turn, Beli dvor, Stara elektrarna, Klasirnica	Center prihodnosti, medgeneracijski prostor, socialna aktivacija …

Premična kulturna dediščina DP SAŠA je predstavljena v muzejskih zbirkah in razstavah

Tabela 17: Kulturne znamenitosti predstavljene v muzejskih zbirkah in razstavah v DP SAŠA

Občina	Muzej, muzejska zbirka ali razstava
Gornji Grad	Gornjegrajske muzejske zbirke
Ljubno ob Savinji	Flosarska zbirka; Zakladnica mašnih plaščev v Radmirju,
Mozirje	Muzejska zbirka Aleksandra Videčnika; Muzejska zbirka Mozirje in Mozirjani; Etnološke zbirke v Gaju
Nazarje	Muzej Vrbovec, Muzej gozdarstva in lesarstva; Knjižnica v frančiškanskem samostanu; Nazarje skozi čas v Bohačevem toplarju
Solčava	Razstava 'Sprehod v naročje Alp' v Centru Rinka; Razstave: Metulji in Zgodbe zapisane v kamnih, Stalne razstave 'Potočka zijalka' ter 'Zdravje bolnikov – ljudsko zdravilstvo v ZSD' in 'Fidov gaj' v Gostišču Firšt; Razstava starega kmečkega orodja pri Klemenšku, Razstavišče Bicka, Atelje Franc in Liza, Atelje Majnik
Šoštanj	Muzej usnjarstva na Slovenskem; Kavčnikova domačija; Spominska soba v Topolšici; Kajuhovo spominsko obeležje; Vila Mayer - Kiparska zbirka Ivana Napotnika, Napotnikova galerija in razne zbirke.
Velenje	Muzej Velenje; Muzej premogovništva Slovenije; Eko muzej – Grilova domačija, Hiša mineralov

Vir: 2018

Nastanitvene zmogljivosti v DP SAŠA

V DP SAŠA je leta 2017 ponujalo nastanitvene storitve 96 ponudnikov, ki so razpolagali s 4.045 osnovnimi ležišči. Kapacitete so tudi danes raznovrstne in različno kakovostno kategorizirane kar omogoča bivanje različnim ciljnim skupinam gostov. SURS trenutno še analizira podatke namestitvenih kapacitet za celotno Slovenijo za leti 2018 in 2019. Spodnji podatki so za leto 2018 in so zgolj informativni in začasni.

Tabela 18: Nastanitvene zmogljivosti v DP SAŠA

	Zmogljivosti - ležišča - SKUPAJ	
	2017	**2018**
Rečica ob Savinji	692	2980
Solčava	620	880
Ljubno	414	705
Mozirje	420	696
Šoštanj	555	695
Luče	474	675
Velenje	698	593
Gornji Grad	136	148
Nazarje	36	Ni podatka
Šmartno ob Paki	Ni podatka	Ni podatka
SAŠA	**4.045**	**7.372**

Vir: SURS, 2020

Prenočitve domačih in tujih turistov v SAŠA regiji, letni podatki za 2018 in 2019

Tabela 19: Prenočitve domačih in tujih turistov v SAŠA regiji, letni podatki za 2018 in 2019

Prenočitve turistov	Skupaj	Domači	Tuji
leto 2018	338488	139669	198820
leto 2019	311779	139198	172581

Vir: SURS, 2020

Graf 36: Prenočitve domačih in tujih turistov v SAŠA regiji, letni podatki za 2018 in 2019

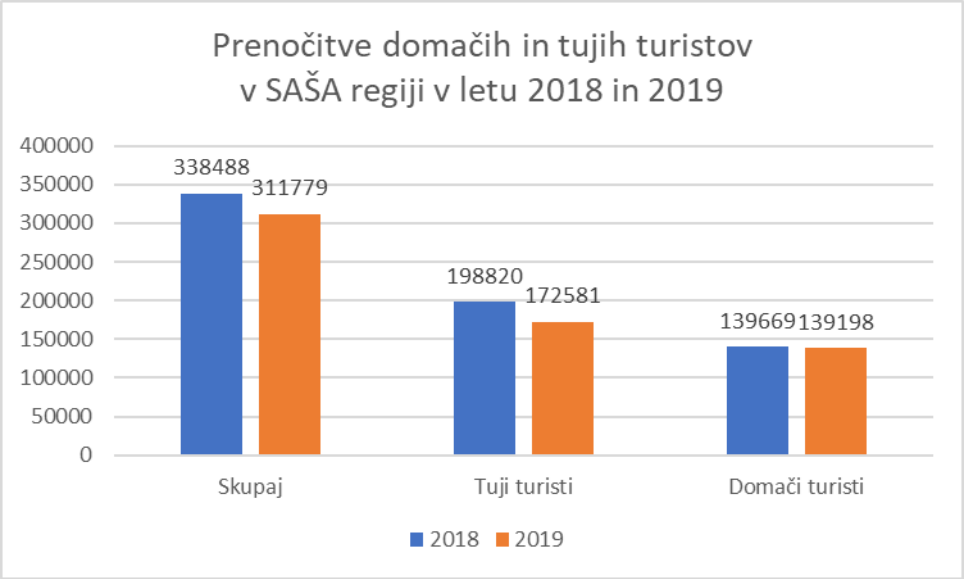

Vir: SURS, 2020

V letu 2018 je SURS uvedel nov sistem poročanja podatkov – e Turizem. S tem je prišlo do spremembe metodologije spremljanja števila nočitev in prihodov turistov, pri tem pa so turistični ponudniki imeli kar nekaj težav s privajanjem na nov način poročanja. Posledično je prihajalo do nekaterih odstopanj pri poročanju. Določene anomalije pri podatkih so zato lahko za leto 2018 ostale (kot posledica težav pri poročanju), zato ne moremo z gotovostjo trditi, da je v letu 2019 dejansko prišlo do upada števila nočitev, glede na leto 2018.

Prihodi domačih in tujih turistov v SAŠA regiji, letni podatki za 2018 in 2019

Tabela 20: Prihodi domačih in tujih turistov v SAŠA regiji, letni podatki za 2018 in 2019

Prihodi turistov	Skupaj	Tuji turisti	Domači turisti
leto 2018	109908	58240	51668
leto 2019	103508	50392	53116

Vir: SURS, 2020

Graf 37: Prihodi domačih in tujih turistov v SAŠA regiji, letni podatki za 2018 in 2019

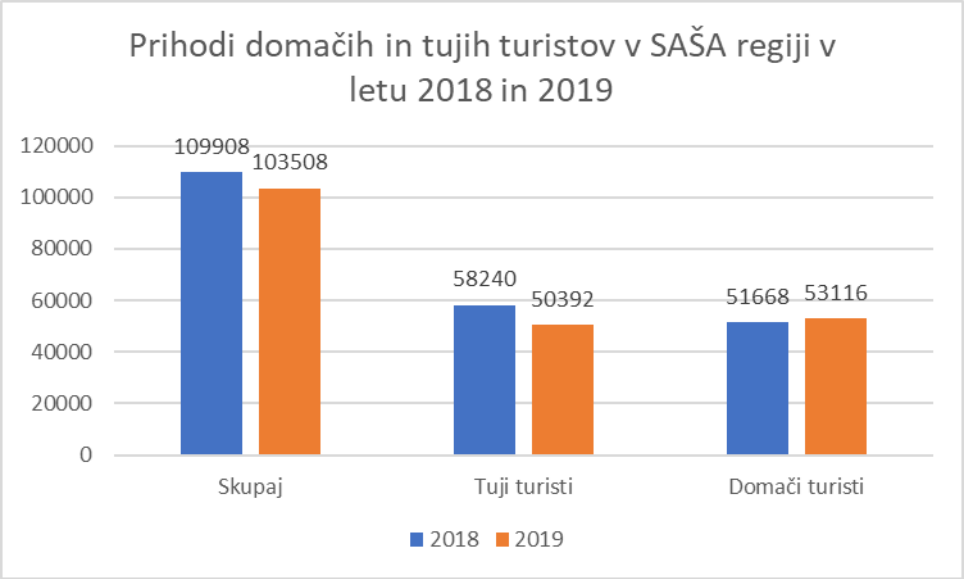

Vir: SURS, 2020

Padec prihodov ter prenočitev domačih in tujih turistov v letu 2019 s primerjalnim letom 2018 so zabeležile naslednje občine: Gornji Grad, Nazarje, Rečica ob Savinji, Solčava in Velenje. Ostale občine SAŠA regije so beležile porast prihodov in nočitev.

Število prenočitev in prihodov turistov med leti 2008 – 2017

Graf 38: Število prenočitev in prihodov turistov med leti 2008 – 2017

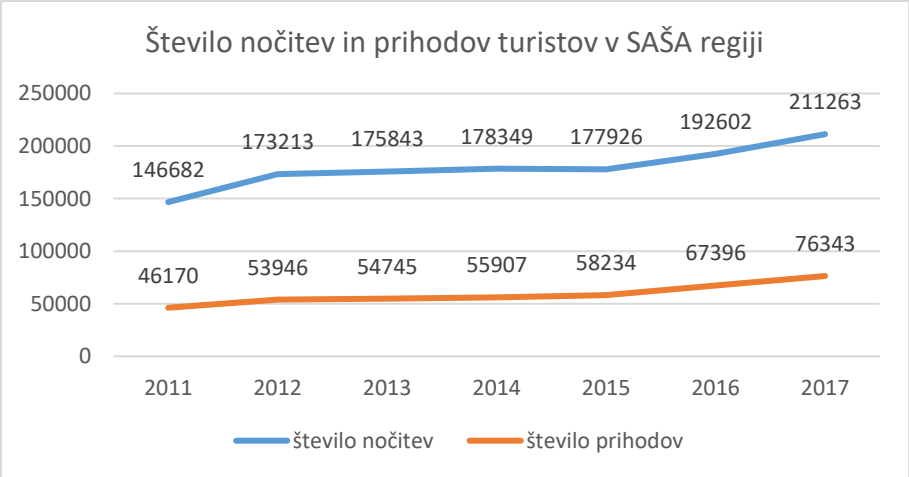

Vir: SURS, 2019

Dinamika števila prenočitev in prihodov turistov v SAŠA regiji med leti 2008 in 2017 prikazuje trend vztrajnega naraščanja števila prihodov in nočitev. Tako je v letu 2017 glede na leto 2011 zaznati do 44 % porasta števila nočitev. V letu 2018 je SURS uvedel nov sistem poročanja podatkov – e Turizem. S tem je prišlo do spremembe metodologije spremljanja števila nočitev in

prihodov turistov. Zaradi spremenjene metodologije zbiranja podatkov, podatki zbrani do leta 2017, niso primerljivi s podatki za leto 2018 in 2019.

Razdelitev gostov po sezonah

Spodnji graf prikazuje porazdelitev števila nočitev glede na letne čase v SAŠA regiji za leto 2019. Vidimo lahko, da je število gostov največje v času glavne, poletne, sezone. Odstotek znaša več kot 50 %. Tudi za leto 2018, je odstotek podoben. Takšen trend pa za pomlad in poletje prikazujejo tudi zbrani podatki v letu 2020, o podatkih za jesen in zimo v tem trenutku še ne moremo govoriti. Rezultati kažejo na to, da bo potrebno več naporov nameniti t.i. desezonalizaciji in privabiti večje število gostov tudi izven sezone.

Graf 39: Delež nočitev v posamezni letnih časih (v %)

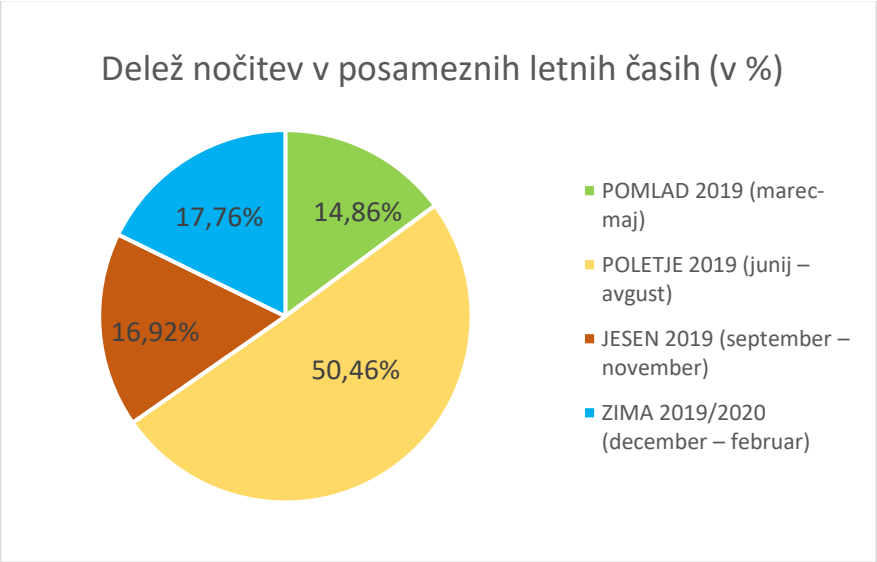

Vir: SURS, 2020

Razdelitev gostov po občinah SAŠA regije

Spodnji graf prikazuje razdelitev gostov po občinah SAŠA regije. Vidimo, da je bilo največ nočitev (v letu 2019 36 %) v Občini Šoštanj, 17 % v Občini Rečica ob Savinji, 11 % v Občini Mozirje, 10 % v Občini Solčava, 9 % v Občini Velenje, 6 % v Občini Luče ter enako tudi v Občini Ljubno, 1 % v Občini Gornji Grad, 0,5 % v Občini Nazarje, podatki za Občino Šmartno ob Paki niso dosegljivi.

Graf 40: Prenočitve turistov v posameznih občinah SAŠA regije, 2018 in 2019

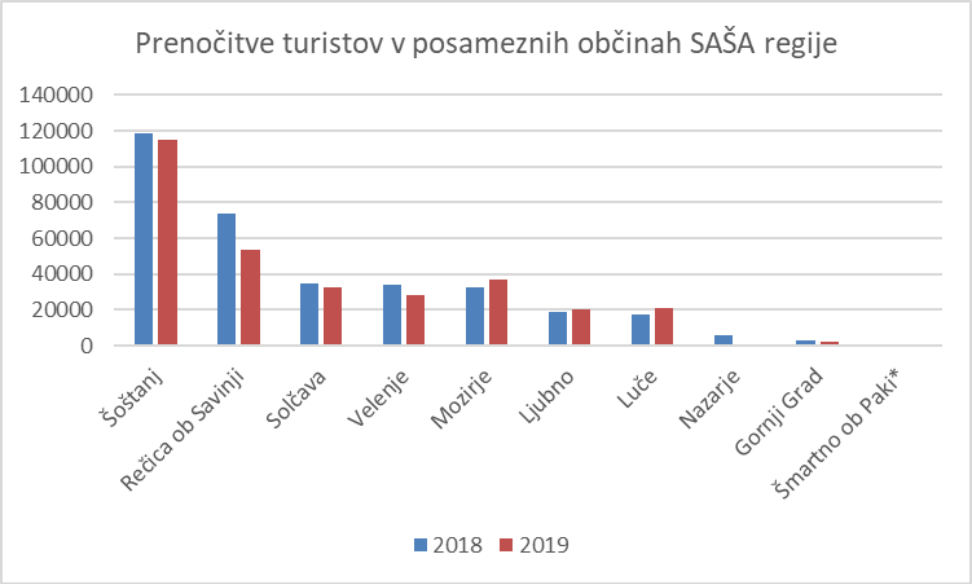

*Podatek o prenočitvah v Šmartnem ob Paki ni znan

Vir: SURS, 2020

Graf 41: Delež nočitev po občinah SAŠA regije v letu 2019

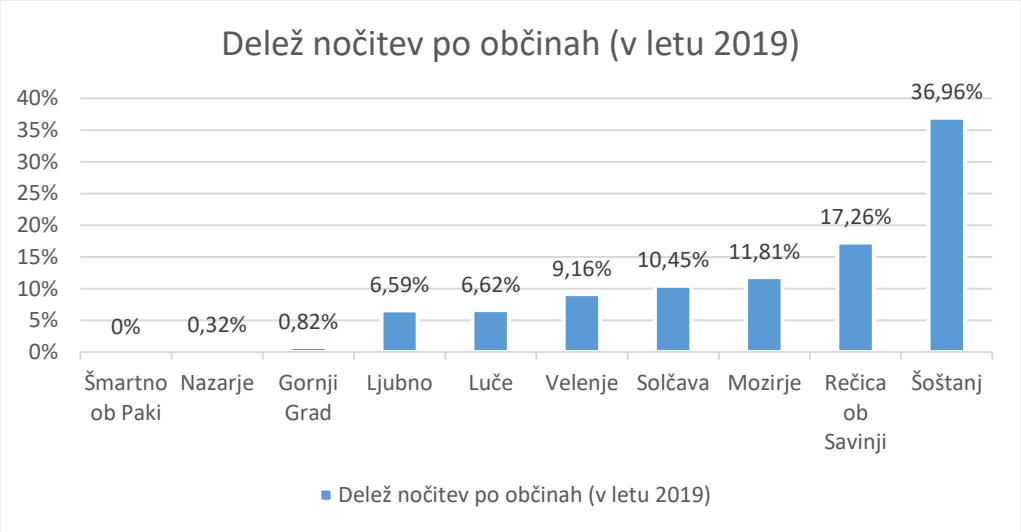

Vir: SURS, 2020

Leto 2020: Turizem na preizkušnji

Unovčevanje turističnih bonov v SAŠA regiji

TURISTIČNI BONI – SAVINJSKA

Stanje 19. 6. 2020-23. 8. 2020

Tabela 21: Število koriščenih bonov v primerjavi z regijo in državo

	Število unovčenih bonov (upravičencev)	% unovčenih bonov glede na SLO	Vrednost unovčenih bonov v EUR	% vrednosti unovčenih bonov glede na SLO	Povprečna vrednost unovčenega bona v EUR
VD ZSD	13.393	2,63 %	1.629.532 EUR	2,33 %	121,67 EUR
TP SAŠA	19.605	3,83 %	2.510.695 EUR	3,60 %	128 EUR
SLOVENIJA	511.554 (79.340 je unovčilo bon v več delih)		69.792.643 EUR (20 % celotne vrednosti 356.858.450 EUR)		136,43 EUR

Tabela 22: Najuspešnejše občine glede na število koriščenih bonov v DP SAŠA

	Število unovčenih bonov (upravičencev)	% unovčenih bonov glede na SAŠA regijo	Vrednost unovčenih bonov v EUR	% vrednosti unovčenih bonov glede na SAŠA regijo	Povprečna vrednost unovčenega bona v EUR
ŠOŠTANJ	4.932	25 %	734.880 EUR	29,3 %	149 EUR
SOLČAVA	4.503	23 %	615.497 EUR	24,5 %	136,7 EUR
REČICA OB SAVINJI	3.025	15,4 %	299.473 EUR	12 %	99 EUR
MOZIRJE	2.243	11,4 %	280.233 EUR	11,2 %	125 EUR

Tabela 23: Primerjava koriščenja bonov z drugimi destinacijami

	Število unovčenih bonov (upravičencev)	% unovčenih bonov glede na SLO	Vrednost unovčenih bonov v EUR	% vrednosti unovčenih bonov glede na SLO	Povprečna vrednost unovčenega bona v EUR
BOVEC	17.791	3,48 %	2.122.470 EUR	3,04 %	119,3 EUR
ZREČE	11.342	2,22 %	1.554.021 EUR	2,23 %	137 EUR
BOHINJ	30.951	6,05 %	3.970.772 EUR	5,69 %	128,3 EUR

V celotni regiji smo do 23. 8. 2020 vnovčili 3,83 % od vseh koriščenih bonov v Sloveniji. Najuspešnejše občine glede na število koriščenja bonov so občine Šoštanj (4.932), Solčava (4.503), Rečica ob Savinji (3.025) in Mozirje (2.243). Pozitiven učinek bonov pa je jasno razviden iz spodnjega grafa, ki ponazarja gibanje števila obiskovalcev v mesecu juliju v zadnjih dveh letih in v letošnjem letu. Letos smo v mesecu juliju tako celo presegli julijski promet v preteklih letih (za skoraj 14 % v primerjavi z 2019). Seveda je bistveno več domačih gostov v primerjavi s tujimi.

Domači gosti v mesecu juliju tako predstavljajo kar 76 % vseh gostov (za primerjavo: julija 2018 je bilo domačih gostov 27 %, julija 2019 pa 41 %). Upajmo, da se bo pozitiven trend zasedenosti namestitvenih kapacitet nadaljeval tudi v prihodnje.

Graf 42: Prenočitve turistov v mesecu juliju 2018-2020

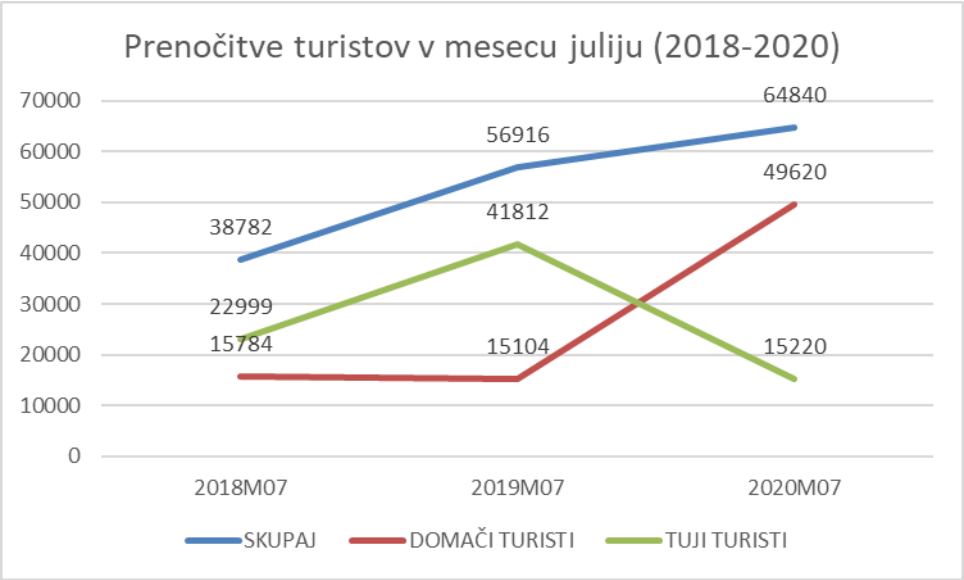

Vir: SURS, 2020

Število zaposlenih v turizmu

- Leta 2017: 483 oseb.

- Leta 2018: 503 oseb.

Prihodki iz naslova turizma

- Leta 2017: 29.202.000 EUR

- Leta 2018: 30.942.000 EUR

Vir: AJPES

Opomba: Podatki zajemajo sektor „Gostinstvo“ (po Standardni klasifikaciji dejavnosti – SKD). Iz podatkov je razviden trend naraščanja števila zaposlenih, kot tudi prihodkov, v turizmu. Podatki za leto 2019 še niso na voljo.

V raziskavi z naslovom »Priložnosti za delo in življenje mladih v SAŠA regiji v obdobju do leta 2030«, ki jo je Center za razvoj terciarnega izobraževanja SAŠA izvedel v septembru 2017, so sodelujoči akterji ugotavljali, da je je »**turizem velika, vendar še zdaleč ne dovolj izkoriščena**

razvojna priložnost regije Savinjsko-šaleške regije« in da »**so v povezavi s turizmom podane številne možnosti za intenzivnejši zagon podjetništva**«.

Pomembna danost in izhodišče za dolgotrajnejši turizem je kulinarika, še posebej na območju Zgornje Savinjske doline, saj dopolnjuje ter obenem širi turistično ponudbo. Nekatere kulinarične posebnosti so lokalno različne. Tako na primer kulinarično posebnost zaščiteno z geografskim poreklom Zgornje savinjski želodec in savinjski želodec izdelujejo zgolj in samo v Zgornje Savinjski dolini, sirnek na Solčavskem, ajdnek na Ljubnem in v Gornjem Gradu, hrenov »zos« pa je značilnejši za Šaleško dolino. Turistične kmetije in ostali gostinci si prizadevajo, da starim, pozabljenim jedem in receptom naših babic vlivajo sodobnejše, modernejše metode ponudbe.

1.4.2 Kmetijstvo in podeželje

Strukturne danosti območja so bile pomembne za razvoj kmetijstva in industrije. V Zgornji Savinjski dolini prevladuje kmetijstvo, čeprav je razvita tudi industrija, ki je glavni zaposlovalec lokalnega prebivalstva. Večina kmetij je usmerjena v živinorejo, največ v govedorejo. S pridelavo zelenjave se v sedanjem času v Zgornje Savinjski dolini ukvarja manjše število kmetij. Vse to je posledica hribovitega in goratega reliefa in vključenosti v območja v območje z omejenimi možnostmi (OMD). Včasih je bila pomembna reja drobnice, ki je nato izgubila na pomenu. Ponovno pridobiva na pomenu na tistih območjih, kjer z rejo drobnice kmetje preprečujejo zaraščenost. Od govedoreje še vedno prednjači prireja mleka, v zadnjem času se skokovito povečuje prireja mesa.

Šaleška dolina je izrazito industrijska pokrajina, tako po funkciji kot po izgledu. Kljub nekoč pomembni agrarni dejavnosti je prišlo do večjega razvoja industrije, kot so Premogovnik Velenje, Termoelektrarna Šoštanj, Gorenje, itd. Zaradi postopnega zapiranja Premogovnika, lahko v prihodnje pričakujemo preobrat. Naravne danosti območja Šaleške doline omogočajo predvsem usmeritev v živinorejo (govedoreja, reja drobnice), ki se dopolnjuje z gozdarstvom. Večina kmetij namreč leži v hribovskem gorskem območju, kjer so tudi težji pogoji za kmetovanje. V zadnjih letih se povečuje zanimanje za tržno pridelavo zelenjave in ekološko kmetovanje. Z intenzivnim sadjarstvom se kmetje ukvarjajo v manjši meri, glavnino sadja pridela KZ Šaleška dolina v njenih intenzivnih sadovnjakih. Vinogradništvo je razvito v manjšem obsegu, predvsem na območju občine Šmartno ob Paki.

V Velenju in Šoštanju je veliko degradiranih površin, predvsem zaradi kopanja lignita. Na degradiranih površinah je možnost pridelave zelenjave, v hribovskem delu degradiranih površin pa se lahko razvide pašništvo in možnost pridobitve dodatnih površin za tiste kmete, ki se ne morejo površinsko več širiti, imajo pa možnost povečanja črede na svojih gospodarstvih.

Prostorsko razvojni trendi imajo v zadnjih desetletjih značilnosti suburbanizacije, nesmotrne razpršene gradnje zunaj strjenih naselij ter razvrednotenje kulturne krajine in naselbinske dediščine. K vidni preobrazbi slovenskega prostora prispevata še zaraščanje kmetijskih zemljišč, ki prevladuje na odmaknjenih gorskih in obmejnih območjih ter gradnja prometne in energetske

infrastrukture in gospodarskih con (Osnutek Strategije prostorskega razvoja Slovenije 2050, str. 12). V Zgornje Savinjski in Šaleški dolini opažamo željo po graditvi objektov in rešitvi stanovanjskih problemov tudi zunaj strnjenih naselij, s tem, da gre v večini primerov za kupljene manjše kmetije in poslopja za potrebe dnevne migracije. Vse to pa postane problem, ko za tovrstno gradnjo ni dovolj dobro urejena osnovna infrastruktura in njihovi lastniki pričakujejo ureditev s strani javnih inštitucij območja. Tako se še vedno vlaga v osnovno infrastrukturo, pozabi pa se na dolgoročen razvoj in vizijo.

Območje Zgornje Savinjske in Šaleške doline je območje s številnimi strukturnimi danostmi, ki pa še ostajajo neizkoriščene do popolnosti. Kot prvo strukturno danost lahko omenimo prebivalstvo, njihovo identiteto, ustno izročilo, tradicijo in narečja. Predvsem običaji in narečja se spreminjajo iz občine v občino, kar dela območje zanimivo in posebno. Pri lokalnem razvoju na podlagi endogenih razvojnih potencialov je predvsem pomembno sodelovanje lokalnega prebivalstva, ki s svojimi idejami ali pa le s svojo prisotnostjo sodelujejo pri razvoju. Pri tem je potrebno poudariti tudi dobrosrčnost ljudi in njihove izkušnje na raznoraznih področjih.

Razvojni potenciali območja so veliki in tudi znanja je sorazmerno dovolj. Na območju deluje več razvojnih inštitucij, ki s svojim delom skrbijo za kvalitetnejše življenje in večjo blaginjo. Poleg javnih inštitucij na območju se ukvarjajo s pridobivanjem nacionalnih, evropskih in drugih nepovratnih sredstev in pridobitvijo sredstev iz najrazličnejših razpisov in skladov. Razvojne inštitucije območja pa med sabo niso povezana, več ali manj ne delujejo sektorsko in posledično prihaja do zmedenosti med tukajšnjim prebivalstvom. Razvojne inštitucije ne delujejo povezano in usklajeno, večkrat gre za pridobivanje nacionalnih, evropskih in drugih sredstev za zagotavljanje ohranjanja delovnih mest in ne za potrebe razvojnih funkcij, na podlagi katerih so bile ustanovljene. Potrebno je vse inštitucije povezati in si med seboj razdeliti delovna področja. Potrebno je medregijsko povezovanje, v katerem razvojne inštitucije uveljavljajo lokalne interese na področjih, kjer je potrebno medsebojno sodelovanje.

Razvojne inštitucije se bolj ali manj povezujejo z lokalnim okoljem, občinami, lokalnim prebivalstvom. Za svoje delovanje pridobivajo različna lokalna, nacionalna in evropska sredstva. Večkrat je njihova razvojna funkcija sama po sebi namen.

Za trajnostni in celostni razvoj SAŠA regije je potrebno inštitucije medsebojno povezati in vzpodbuditi skupen načrtno dolgoročen razvoj, ki bo sledil trendom prilagajanja.

Pomembna strukturna danost območja so dopolnilne dejavnosti. V zadnjih 5 letih se je njihovo število na območju povečalo, predvsem pa se je povečalo število različnih vrst dopolnilnih dejavnostih na kmetiji.

Tabela 24: Število posameznih dopolnilnih dejavnosti na kmetiji v Zgornje Savinjski dolini in Šaleški dolini

Vrsta DD / Občina	Mozirje	Nazarje	Rečica/Savinji	Gornji Grad	Ljubno	Luče	Solčava	Skupaj ZSD	Velenje	Šoštanj	Šmartno/Paki	Skupaj Šaleška
proizvodnja moke in drugih mlevskih izdelkov					1			1	2	1	1	4
peka kruha in potic ter peciva in slaščic				1				1		1		1
proizvodnja testenin					1			1				0
proizvodnja rastlinskega olja in predelava semen oljnih rastlin	1							1	1			1
predelava in konzerviranje krompirja								0			1	1
proizvodnja sadnih in zelenjavnih sokov	1	2		2			2	7	7	4	2	13
predelava in konzerviranje sadja in zelenjave	1	2		2		1	2	8	9	4	3	16
proizvodnja kisa		2		1				3	3		1	4
zakol živali in predelava mesa	2					1	8	11	3	5	1	9
predelava mleka			1	3		2	6	12		5		5
proizvodnja sladoleda							1	1		1		1
predelava medu, cvetnega prahu, matičnega mlečka, propolisa, in voska	1		1	1				3	2	1		3
predelava gozdnih sadežev						1	1	2	1	1	1	3
proizvodnja žganih pijač				1			1	2	1			1
proizvodnja drugih fermentiranih pijač in sadnih								0	1			1
izdelava lesnih briketov in pelet			1	1		1		3	1	2		3
izdelava lesene embalaže	1		1	2		3	3	10	4	5	2	11
izdelava žaganega, skobljanega in impregniranega lesa (deske, tramovi), izdelava drogov, kolov, železniških pragov	3	1	7	2	2	8	9	32	5	5	2	12
izdelava enostavnih izdelkov iz lesa	3	1	1	2	3	3	7	20	4	4	2	10
izdelava drv ali lesnih sekancev iz kupljenih gozdnih lesnih sortimentov in izdelava lesnih sekancev v predelovalnem obratu ali za proizvodnjo energije iz kupljenih gozdnih lesnih sortimentov	1	1	5	1		2	4	14	3	4	1	8
prodaja na kmetiji in prodaja od vrat do vrat		2		1		2	2	7		2	1	3
prodaja na lokalnem trgu		1		1		4	2	8		2	1	3
prodaja na drobno po pošti preko interneta								0		1	1	2
prodaja trgovcem na drobno, institucijam in gostinskim obratom		2		1		3		6		1	1	2
vzreja vodnih organizmov	1	1						2				0
turistična kmetija z nastanitvijo	6			2	12	6	15	41	2	2		4
izletniška kmetija	5			1	4	1	9	20	2	1	1	4
vinotoč								0			1	1
prevoz potnikov z vprežnimi vozili in traktorji							1	1			1	1
ježa živali							1	1	1		1	2
oddajanje površin za piknike							4	4	3		1	4
muzeji in tematske zbirke						1	1	2	1			1
izdelava in oblikovanje keramike		1						1				0

tkalstvo							1	1				0
ročno pletenje in kvačkanje							3	3				0
izdelovanje kvačkanih vezenin							1	1				0
domača suhorobarska galanterija in nadaljevanje stare suhorobarske dediščine				1		1		2				0
svečarstvo								0	1			1
umetnostno kovaštvo							1	1				0
domače tesarstvo	1	1	1	4	1	6	3	17		1	1	2
domače mizarstvo	3	1		3	3	6	3	19		1	1	2
rezbarstvo				1	1	1		3		1		1
izdelovanje klekljanih čipk		1						1				0
apnenčarstvo							1	1				0
umetnostno kamnoseštvo							1	1				0
ročno poslikavanje najrazličnejših predmetov - replike skrinj, panjskih končnic, slik na steklu in drugih izdelkov naše dediščine					1			1				0
dekorativno oblikovanje iz naravnih in umetnih materialov					2	1		3	1			1
ročno izdelane igrače in lutke	1						1	2				0
polstenje	1				1		1	3				0
izdelava skodel, skrilj												0
krovstvo s slamo, skodlami in skriljem				1	1	5	3	10				0
izdelki iz čebeljega voska								0	1			1
aranžiranje, izdelava in prodaja vencev, šopkov in drugih aranžmajev iz na kmetiji vzgojenega cvetja ter travniških in gozdnih rastlin					1			1	2			2
peka kruha in potic na tradicionalni način	3		1	2		1	5	12	4	3	3	10
proizvodnja testenin na tradicionalni način	1	1	1	1			3	7	4	1	2	7
peka peciva in slaščic na tradicionalni način	1	1	1	1		1	4	9	4	2	3	9
predelava zelišč in dišavnic na tradicionalni		1		1			3	5	3		1	4
predelava volne na tradicionalni način							1	1				0
nega telesa in sproščanje s panjskim zrakom								0		1		1
proizvodnja in prodaja energije iz sončnega vira	2	1	1	3	4	6		17		1	1	2
proizvodnja in prodaja energije iz vodnega vira	1		1	1	4	6	7	20		2	1	3
proizvodnja in prodaja energije iz vetrnega vira				2		1		3				0
storitev delo s traktorjem in drugo strojno	6	3	6	5	5	17	1	43	4	7	3	14
storitev vzdrževanje cest in pluženje snega	12	7	7	11	18	22	8	85	6	6	3	15
storitev vzdrževanje zelenic	1	1				2	1	5	2		1	3
storitev sečnja	1	2	4	8	14	26	5	60	6	8		14
storitev spravilo lesa iz gozda	1	2	3	7	13	26	7	59	5	11	1	17
storitev izdelava drv in lesnih sekancev iz gozdnih lesnih sortimentov za proizvodnjo energije			1	2	1	4		8		4	2	6
storitev gojenje in varstvo gozdov					1	2		3	1			1
storitev žaganje in skobljanje lesa	3	3	4	3	1	4	3	21		1	2	3
storitev prevoz mleka, živali					1	2		3				0
storitev zakol živali						1		1		1		1
storitev predelava mesa						2		2				0
storitev predelava mleka						1		1				0

storitev opravljanje posebnih ročnih kmetijskih del in oskrbe živali						1	1	2				0
storitev nadomeščanje na kmetijah						1	1	2				0
svetovanje o kmetovanju	1			1			1	3		1	1	2
organiziranje delavnic ali tečajev	1			1			1	3		2	2	4
usposabljanje na kmetiji	1			1			1	3		1	1	2
prikaz del iz kmetijske, gozdarske in dopolnilne dejavnosti	1			1		3	3	8	4	2	2	8
svetovanje in prikazi iz kmečkih gospodinjskih opravil	1					1	1	3	2	2	1	5
Skupaj	**69**	**41**	**48**	**86**	**97**	**194**	**158**	**693**	**106**	**11**	**58**	**275**

Vir: Mojca Kodrič, MOV – MKGP, september 2020

Tabela 25: Število registriranih dopolnilnih dejavnosti po občinah

Občina	Št. dopolnilnih dejavnosti
Gornji Grad	28
Ljubno	41
Luče	41
Šmartno ob Paki	12
Šoštanj	34
Mestna občina Velenje	26
Mozirje	30
Nazarje	14
Solčava	29
Rečica ob Savinji	19
Skupaj	**274**

Vir: Mojca Kodrič, MOV – MKGP, oktober 2020

Še vedno je največ registriranih dopolnilnih dejavnosti na področju storitev, to je storitve s kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo, v zadnjih petih letih se je povečalo število registriranih dejavnostih tudi na področju svetovanja in izobraževanja. Da je les dobrina obeh dolin kaže podatek, da se je povečalo število registriranih dejavnostih na področju predelave lesa in žaganja lesa.

V Šaleški dolini pred petimi leti ni bilo registrirane kmetije z dopolnilno dejavnostjo na področju turizma brez gostinske dejavnosti. V letošnjem letu je 8 takšnih kmetij.

Na območju je bilo v zadnjem času veliko narejenega na področju promocije hrane, samooskrbe. Vse to je trend povečanja registracij dopolnilnih dejavnosti na področju predelave kmetijskih pridelkov in izdelkov. Tudi prodaja na domu, preko trgovin in spletne prodaje se je povečala. Z letošnjim letom je to sigurno odraz epidemije COVID-19 in posledično zaprtja prehoda iz občin. Prebivalci so tako iskali lokalno hrano neposredno pri kmetih.

Predvidevamo lahko, da se bo tudi v prihodnje povečalo število registriranih dejavnostih na področju predelave. V obeh dolinah so postavljeni avtomati za mleko, mlevske izdelke, izdelke iz mesa, kmečke tržnice so vse bolj obiskane. Tako so postavljeni avtomati za mleko in mlečne izdelke v Solčavi, Gornjem Gradu, Rečici ob Savinji, Nazarjah in Mozirju, v Šaleški dolini pa v Velenju in Topolšici. V času turistične sezone lahko obiskovalci pod slapom Rinka kupijo kozje mlečne izdelke in mesne izdelke. Jajcemat je postavljen v Lukovici. Meso (savinjski želodec, domače klobase,..) lahko kupimo v Mozirju, Nazarjah, suhomesnate izdelke ter jajca pa tudi v Pesju. Avtomati za prodajo pridelkov in izdelkov kmetij so postavljeni še na nekaterih večjih kmetijah v SAŠA regiji.

Tabela 26: Število Ekoloških kmetij v SAŠA regiji

Število ekoloških kmetij in mladih kmetov	Zgornja Savinjska dolina	Šaleška dolina
Št. ekoloških kmetij	76	39
Št. mladih kmetov (št. mladih kmetov, mlajših od 40 let, ki so kandidirali na razpis za mladega prevzemnika kmetije v obdobju 2015 - 2020)	30	41

Vir: KGZS, 2015 (št. mladih prevzemnikov), KGZS, 2020 (št. ekoloških kmetij)

Tabela 27: Število ekoloških kmetij po občinah SAŠA regije

Občina	**Št. ekoloških kmetij**
Gornji Grad	10
Ljubno	27
Luče	6
Šmartno ob Paki	2
Šoštanj	17
Mestna občina Velenje	20
Mozirje	9
Nazarje	2
Solčava	15
Rečica ob Savinji	7
Skupaj	**115**

Vir: Mojca Kodrič, MOV – KGZS-Zavod CE

*Tabela 28: Število kmetijskih gospodarstev in kmetijska zemljišča v uporabi (ha)**

	2000		2010	
	Število kmetijskih gospodarstev	**Kmetijska zemljišča v uporabi [ha]**	**Število kmetijskih gospodarstev**	**Kmetijska zemljišča v uporabi [ha]**
Gornji Grad	231	1530	202	1459
Ljubno	212	1445	200	1301
Luče	167	1060	157	983
Mozirje	229	1463	201	1278
Nazarje	162	781	142	817
Rečica ob Savinji	152	787	140	816
Solčava	53	681	55	Ni podatka
Šmartno ob Paki	161	691	133	Ni podatka
Šoštanj	369	2297	315	2420
Velenje	498	2309	409	2124
SAŠA	**2234**	**13044**	**1954**	**11198**

*Opomba: podatki so iz popisa kmetijstva iz leta 2010, kasnejšega popisa kmetijstva ni bilo.

Vir: SURS, 2020

*Graf 43: Število kmetijskih gospodarstev in kmetijska zemljišča v uporabi (ha)**

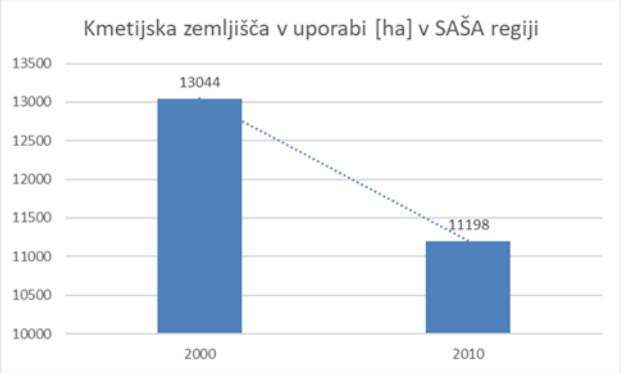

*Opomba: podatki so iz popisa kmetijstva iz leta 2010, kasnejšega popisa kmetijstva ni bilo.

Vir: SURS, 2020

*Tabela 29: Število kmet. gospodarstev po velikostnih razredih, 2010**

Število kmet. gospodarstev po velikostnih razredih, 2010				
	0 do pod 2 ha	**2 do pod 5 ha**	**5 do pod 10 ha**	**10 ha ali več**
Gornji Grad	39	48	59	53
Ljubno	42	54	65	39
Luče	26	38	67	25
Mozirje	40	53	71	37
Nazarje	33	46	38	25
Rečica ob Savinji	29	40	49	22
Solčava	7	9	15	24
Šmartno ob Paki	53	43	22	15
Šoštanj	72	74	89	79
MO Velenje	101	147	121	39
LAS ZSŠD	**442**	**560**	**596**	**358**

*Opomba: podatki so iz popisa kmetijstva iz leta 2010, kasnejšega popisa kmetijstva ni bilo.

Vir: SURS, 2020

*Tabela 30: Raba zemljišč v SAŠA regiji, 2000 in 2010**

	2000		**2010**	
	Površina [ha]	**Število kmetijskih gospodarstev**	**Površina [ha]**	**Število kmetijskih gospodarstev**
Njive	1610	1931	1478	1730
Žita	325	678	218	419
Pšenica in pira	96	219	67	158
Ječmen	69	208	78	207
Koruza za zrnje	131	383	27	119
Krompir	177	1678	95	1151
Industrijske rastline	6	45	7	114
Krmne rastline	1044	1169	1010	933
Silažna koruza	818	596	563	417
Zelenjadnice	0	0	26	1436
Trajni Travniki In Pašniki	11215	2199	10455	1905
Travniki in pašniki: z enkratno rabo	785	305	593	170
Travniki in pašniki: z dvokratno rabo	-	-	3107	845
Travniki in pašniki: s trikratno rabo	-	-	4692	978
Travniki in pašniki: s štiri in večkratno rabo	1782	309	1730	254
Trajni Nasadi	210	596	334	649
Sadovnjaki in oljčniki - skupaj	75	83	312	526
Površina vinogradov	21	164	18	158

*Opomba: podatki so iz popisa kmetijstva iz leta 2010, kasnejšega popisa kmetijstva ni bilo.

Vir: SURS, 2020

*Tabela 31: Površina gozdov v posameznih občinah in skupaj v SAŠA regiji**

	Površina [ha]	
	2000	**2010**
Gornji Grad	3151	3098
Ljubno	3472	3750
Luče	3229	3381
Mozirje	2331	2087
Nazarje	1106	1093
Šmartno ob Paki	652	575
Šoštanj	4040	3838
Velenje	2755	2362
Solčava	3213	3732
Rečica ob Savinji	1169	1007
SAŠA	25118	24923

* Opomba: podatki so iz popisa kmetijstva iz leta 2010, kasnejšega popisa kmetijstva ni bilo.
Vir: SURS, 2020

*Graf 44: Površina gozda v SAŠA regiji**

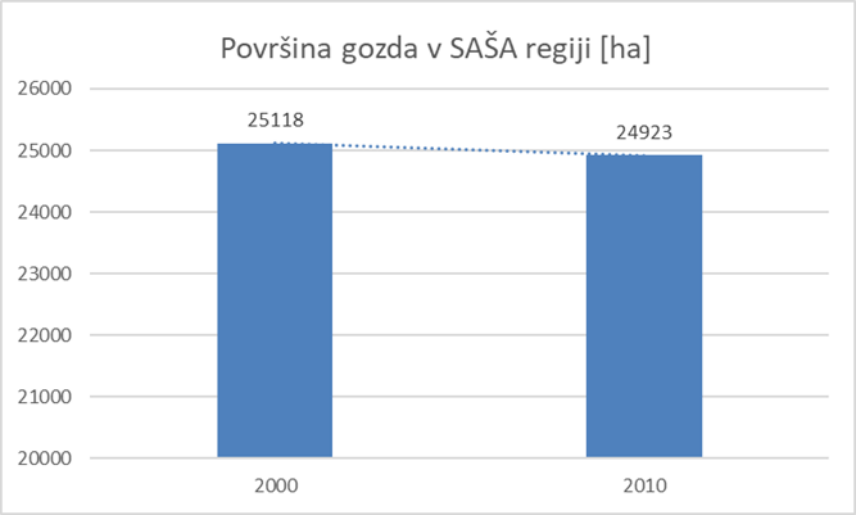

* Opomba: podatki so iz popisa kmetijstva iz leta 2010, kasnejšega popisa kmetijstva ni bilo.
Vir: SURS, 2020

Les je zelo pomembna danost območja, ki je del vsakdanjega življenja že od začetkov poseljevanja območja. Območje je eno izmed bolj gozdnatih pokrajin v Sloveniji. Izkoriščanje lesa kot surovine se je začelo že ob prvem naseljevanju območja, ko so ljudje izkoriščali les za gradnjo, izdelavo vsakdanjih izdelkov, kasneje pa se je razvila tudi lesna industrija, ki je prisotna še danes, vendar zaostaja za razvitimi lesnimi območji. Področje lesa ima pomembno tradicijo z znanim flosarstvom/splavarstvom pa vse do današnjega znanja izgradnja lesenih hiš, oken, pohištva in industrije. Stara znanja in zgodbe o lesu so dodana vrednost lesnim produktom, kot je primer gorskega lesa. Predvsem v Zgornje Savinjski dolini se razvija produkt gorskega lesa, ki pa še ni

dosegel prave vrednosti razvoja. Še vedno se iz doline izvozi največ nepredelanega lesa brez dodane vrednosti, katera pa pridobiva na veljavi.

Kmetijska pridelava v svetu se vse bolj intenzivira, obdeluje se le najboljša kmetijska zemljišča. V SAŠA regiji imamo za intenzivno pridelavo na voljo le malo kmetijskih zemljišč, saj se jih večina uvršča v OMD območja/v gorska območja. Na teh predelih prevladujejo srednje velike družinske kmetije, ki zaradi negospodarnosti kmetovanja to dejavnost opuščajo, s tem pa prihaja do zaraščanja nekdaj obdelanih zemljišč in do izseljevanja ljudi s podeželja v mesta. Kljub temu, da so kmetijam na gorskih območjih namenjena določena neposredna plačila, se bo trend opuščanja v prihodnosti nadaljeval. Pomembno je medresorsko sodelovanje in usklajevanje interesov posameznih ministrstev in lokalnih deležnikov. Pomembno vlogo za preprečevanje odseljevanja iz teh območij in zaraščanja površin, imajo dopolnilne dejavnosti na kmetiji, predvsem turistična dejavnost in predelovalne dejavnosti.

Poznamo dve opredelitvi gorskih območij v Sloveniji: meje Alpske konvencije in opredelitev gorskih območij opredeljenimi v okviru Programa razvoja podeželja. Gorska in obmejna območja se ponekod med seboj prekrivajo in tudi večina goratega sveta leži znotraj določenih obmejnih pasov. O opredeljevanju gorskega območja torej ni enotnih kriterijev ne na nacionalni ravni in ne na evropski ravni. Vsem so skupne podnebne in reliefne značilnosti, zaradi katerih so zmanjšane možnosti za gospodarsko, še zlasti pa kmetijsko rabo. Ne glede na merila, so torej gorska območja običajno območja, kjer podnebne in topografske lastnosti ovirajo gospodarski razvoj. Kljub nekaterim naravnim omejitvam (naklon, slabši pridelovalni pogoji) zaradi številnih virov (obsežna območja (kmetijskih) zemljišč, tal, gozdov, vodnih virov, …) predstavljajo razvojna območja.

Čeprav prisotnost omejenih možnosti za kmetovanje zaradi reliefa (gorska področja, hribi, vzpetine) omejuje kmetijstvo, druge gospodarske dejavnosti in gradnjo infrastrukture, pa je eden izmed pomembnejših elementov za razvoj turizma. Gorovja in hribovja, jame, reke privlačijo turiste ter jim ponujajo novo izkušnjo in nove priložnosti spoznavanja okolja.

Obmejna območja so del slovenskega državnega teritorija v pasu med mejno črto in izbrano linijo proti notranjosti. Obmejna območja so opredeljena kot prednostna območja delovanja slovenske regionalne politike. Po podatkih GURS-a sta obmejni občini v SAŠA regiji le občini Solčava in Luče. V zakonu o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (ZSRR-2, 2016) so dodatni ukrepi za obmejna problemska območja eden od ukrepov endogene regionalne politike. Obmejna problemska območja obsegajo obmejne občine in občine, ki neposredno mejijo na obmejne občine. V skladu z Uredbo o določitvi obmejnih problemskih območij (UL RS, št. 22/11, 97/12, 24/15, 35/17 in 101/20) se med obmejna problemska območja v SAŠA regiji uvršajo občine Gornji Grad, Luče in Solčava.

Gorska in obmejna območja so v Strategiji prostorskega razvoja Sloveniji opredeljena kot manj urbaniziran podeželski prostor z manjšimi naselji in podpovprečno gostoto poselitve. Pomembne funkcije gorskih in obmejnih območij z vidika:

- identitete

Ljudje so povezani med seboj in so si še posebej v naravnih nesrečah pripravljeni pomagati med seboj. Zaradi predvidenega odseljevanja mladih, poselitve novih prebivalcev je potrebno poseben poudarek nameniti trajnostni rabi prostora.

- poselitve

Bivanjska vloga prevladuje nad zaposlitveno vlogo. Gorska in obmejna območja so relativno dobro dostopna in zaradi tega privlačna za poselitev, med drugim tudi za počitniška bivališča in za nastanitev starejših prebivalcev. Iz višje ležečih predelov se mladi odseljujejo zaradi lažje dostopnih služb v urbanih centrih. Tod je značilno staranje prebivalstva. Zaradi redke poselitve in po površini velikih občin, so razdalje do storitev relativno velike. To predstavlja razvojne trende in izzive zapisane tudi v Strategiji prostorskega razvoja Slovenije, ki predlaga razvoj modelov javnih storitev v odmaknjenih predelih preko najrazličnejših elektronskih sistemov in ohranjanje osnovnošolskega izobraževanja.

- gospodarstva

Gospodarska funkcija takšnih območij temelji predvsem na rabi endogenih virov in turizmu, ki ima značilen sezonski značaj. Tod gre za izrazito nadpovprečno vlogo javnega sektorja. Mladi izobraženi ljudje najdejo težko zaposlitev v svojem poklicu skladno z izobrazbo. Gospodarska moč je skoncentrirana izven gorskih in obmejnih območij. Prihodnji trendi bodo zaznamovani z razvojem oskrbe z energijo, največ iz obnovljivih virov energije, nadaljnji razvoj na področju tržno usmerjenega kmetijstva, nadaljnji razvoj tržno butičnih izdelkov. V gorskih in obmejnih območjih je pomembna panoga kmetijstvo, predvsem kombinacija s pašno živinorejo in gozdarstvom. Zaradi te funkcije je zemlja obdelana, preprečuje se zaraščanje. Kmetijstvo je usmerjeno v tržno naravnane dopolnilne dejavnosti in predvsem turizem. Gre pa seveda tudi za pomembne prispevek ohranjanja naravne in kulturne dediščine za razvoj turizma. Pozornost je potrebno posvetiti prekomerni sezonskosti turističnega obiska.

- komunikacije

Na višje ležečih gorskih in obmejnih območjih je slabše vzdrževana lokalna infrastruktura in slaba dostopnost do avtocest, letališča. V SAŠA regiji so to občine Zgornje Savinjske doline, od Mozirja in Nazarij naprej proti Avstrijski meji. Še vedno so lise, kjer ni širokopasovnega interneta, slabša je tudi druga telekomunikacijska in električna povezava omrežij. V nadaljevanju bo potrebno paziti predvsem na trajnostno rabo prostora.

- varstveno-razvojne funkcije

Gorska območja predstavljajo velik delež prostočasnih dejavnosti, saj hoja v gore predstavlja za vsakega edinstven rekreacijski užitek. Tovrstna rekreacija je cenovno dostopna in relativno blizu. Ker je večina teh območij tudi zavarovana s posebnimi režimi, to predstavlja še posebno razvojno

funkcijo ohranitve edinstvenih ekosistemov in ohranjanja narave. Poudariti pa je potrebno še pomembno funkcijo varovanja kot meje države.

Kot smo že napovedali pri analizi OVE (nizkoogljična, zelena in povezana regija), lahko SAŠA regija postane samooskrbna z energijo iz obnovljivih virov energije, predvsem na podeželju, kjer je že sedaj preko registrirane dopolnilne dejavnosti na kmetijah postavljenih **19 sončnih elektrarn, 23 malih hidroelektrarn in 3 vetrne elektrarne**.

1.4.3 Mehanizmi

CLLD, CTN, CTN2, Dogovor za razvoj regij, problemska območja

Analiza CLLD

Na območju Zgornje Savinjske in Šaleške doline sta v prejšnjem programskem obdobju, to je programsko obdobje 2007 – 2013 delovali dve Lokalni akcijski skupini in sicer:

- LAS društvo za razvoj podeželja Zgornje Savinjske doline (LAS ZSD)
- LAS Društvo za razvoj podeželja Šaleške doline (LAS ŠD)

Vodilni partner obeh Lokalnih akcijskih skupin je Savinja, zavod za razvoj podeželja in turizma.

V sedanjem programskem obdobju, to je v programskem obdobju 2014 – 2021, na območju deluje ena Lokalna akcijska skupina, to je LAS Zgornje Savinjske in Šaleške doline, s kratico LAS ZSŠD. Vodilni partner LAS je bil za potrebe upravljanja LAS tudi v sedanjem programskem obdobju izvoljen in imenovan Savinja, zavod za razvoj podeželja in turizma.

Skozi izvedbo projektov v obeh programskih obdobjih je razvidno, da se je v sedanjem obdobju zmanjšalo število Javnih pozivov LAS in predvsem število izvedbenih projektov. Povečala pa se je vrednost prijavljenih projektov. Če je povprečna vrednost projekta v prejšnjem programskem obdobju bila v višini 22.840,21 EUR, je v sedanjem programskem obdobju 59.687,75 EUR. Glede sestave partnerstev projektov ni opaziti posebnih odstopanj.

Programsko obdobje 2007 – 2013

Tabela 32: Število članov LAS in višina dodeljenih sredstev

LAS	Št. članov	Dodeljena sredstva v EUR	št. JP LAS	Št. izvedenih projektov
LAS ZSD	23	853.136,23	5	32
LAS ŠD	21	745.678,50	5	38
Skupaj	44	1.598.814,73	10	70

Približna ena tretjina projektov je bila investicijskih, oziroma je bila ena od aktivnosti projekta investicija. Dograjen je bil čebelarski center, opremljen mladinski center in večnamenski prostor - center razvoja podeželja, opremljene kolesarske, pohodne in tematske poti, senzorična pot v pravljičnem gozdu, postavljen Fidov gaj, Ravbarska vas, učni parki, sadni gozd, modni velikani, polnilnica za električna vozila, rastlinjak, kmečka tržnica. Ostali projekti so bili bolj »mehkih vsebin« na temo usposabljanja, ohranjanje običajev in dediščine, medgeneracijskemu sodelovanju in prenosu znanja, kulturnemu izročilu, razvoju novih storitev in produktov, ozaveščanju o pomenu lokalne hrane in zdravem in varnem načinu življenja, podpori blagovne znamke »Z nasmehom narave iz SAŠA regije«, razstave goveje živine, idr. Izdanih je bilo več knjig in drugega promocijskega gradiva, posnetih je bilo kar nekaj filmov na temo dediščine in promocije. Izvedenih je bilo ogromno dogodkov in prireditev, od katerih izpostavljamo Festival volne in Festival gorskega lesa, ki sta inovativno nastala v sklopu LEADER projekta in prerasla v tradicionalni prireditvi.

Partnerskih projektov, v katerih so partnerji aktivno sodelovali in imeli tudi vlogo finančnih partnerjev, je bilo 2/3 izvedenih projektov, ostali so bili bolj individualne narave. Projekti so prispevali k naslednjim ciljem:

- konkurenčno kmetijstvo in razvoj novih gospodarskih dejavnosti;
- smotrnejša raba prostora kot turistični izziv Šaleške doline;
- privlačnejša in prijaznejša Šaleška dolina;
- uresničevanje pristopa od spodaj navzgor;
- večja dodana vrednost podeželja;
- izboljšanje duhovne in materialne kakovosti življenja na podeželju;
- razvoj spremljajoče turistične ponudbe;
- povezovanje razvojnih struktur za celovit razvoj podeželja.

Projekti so pripomogli k ohranitvi delovnih mest in k vzpostavitvi pogojev za razvoj novih delovnih mest.

Programsko obdobje 2014 – 2021

Na dan 12. 10. 2020 je LAS ZSŠD preko Javnih pozivov objavil vsa z odločbo dodeljena sredstva LAS. Skupaj je na JP prispelo 52 vlog, od tega jih je z Odločbo ARSKTRP potrjenih 14 operacij za sofinanciranje iz EKSRP sklada in 9 operacij pogodbeno potrjenih za sofinanciranje iz ESRR sklada. Čakamo na potrditev 8 vlog iz zadnjega, to je 3. JP LAS. Od prejetih 52 vlog jih je LAS glede na razpoložljiva sredstva za sofinanciranje potrdil 31.

Tabela 33: Razdelitev sredstev po posameznem skladu glede na 2. spremembo SLR (prejem dodatnih sredstev EKSRP)

Podukrep	Sklad	(EU + SLO) (v EUR)	(v %)
Pripravljalna podpora	EKSRP	**12.596**	0,54
	ESPR		
	ESRR	**7.404**	0,32
Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost	EKSRP	**1.019.984,44**	44,13
	ESPR		
	ESRR	**831.596**	35,98
Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine	EKSRP	**460.233,90**	
	ESPR		
	ESRR		
Podpora za tekoče stroške in stroške animacije	EKSRP	**440.000,00**	19,03
	ESPR		
	ESRR		
Skupaj		**2.311.580,44** **460.233,90**	**100 %**

Tabela 34: Število operacij glede na Javni poziv LAS ZSŠD

Javni poziv LAS	Razpisana sredstva	Št. prejetih vlog	Št. potrjenih operacij	Višina sredstev potrjenih operacij
1.JP EKSRP	491.181,00	13	7	477.260,61
1.JP ESRR	202.541,00	5	4	150.782,13
2.JP EKSRP	683.683,00	9	7	392.592,54
2.JP ESRR	443.800,00	6	6 (kasneje 1 X odstop od odločbe)	196.624,26
3.JP EKSRP	150.131,29	5	3	150.131,19
3,JP ESRR	484.189,62	14	5	482.929,41
Skupaj	2.455.525,91	52	31	1.850.320,14

Tabela 35: Doseženi kazalniki glede na predvidene ukrepe po tematskih področij iz SLR

Tematsko področje	Cilj	Kazalnik	Sklad	Doseženi kazalniki

Ustvarjanje delovnih mest	Razvoj in spodbujanje podjetniške dinamike in človeških potencialov za nova delovna mesta	Število oseb, vključenih v coaching	EKSRP	20
			ESRR	20
		Število novo nastalih povezav (mrež)	EKSRP	2
			ESRR	1
		Število izhodov v zaposlitev	EKSRP	1
			ESRR	1
Razvoj osnovnih storitev	Izboljšanje pogojev za življenje v lokalnem okolju	Število novonastalih programov	EKSRP	5
		Število vključenih oseb	EKSRP	80
Varstvo okolja in ohranjanje narave	Ohraniti doseženo stopnjo varstva okolja in izboljšati trajnostno rabo naravnih virov	Število inovativnih načinov ozaveščanja	EKSRP	2
			ESRR	
		Število produktov	EKSRP	6
			ESRR	6
Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin	Povečanje zaposljivosti in podjetnosti mladih	Število vključenih oseb	EKSRP	40
			ESRR	30
		Število mladih podjetnikov	EKSRP	
			ESRR	1
	Izboljšanje socialne mreže	Število inovativnih mrež	EKSRP	2
			ESRR	
		Število vključenih oseb	EKSRP	30
			ESRR	30

Tabela 36: EKSRP

Mejnik/kazalnik	Mejnik na dan 31. 12. 2018	Vrednost kazalnika na dan 12. 10. 2020
Število novo ustvarjenih delovnih mest	0	5
Število zaključenih operacij v primerjavi z odobrenimi operacijami	0	16
Delež dodeljenih sredstev v odločitvi o potrditvi operacije v primerjavi z določenim finančnim okvirjem	40 %	65,79 %
Delež izplačanih sredstev v primerjavi z dodeljenimi sredstvi v odločitvi o potrditvi operacije	0 %	76,55 %
Število novih povezav	1	4

Tabela 37: ESRR

Mejnik/kazalnik	Mejnik na dan 31. 12. 2018	Vrednost kazalnika na dan 12. 10. 2020
Število novo ustvarjenih delovnih mest	0	2
Število zaključenih operacij v primerjavi z odobrenimi operacijami	0	9

Delež dodeljenih sredstev v odločitvi o potrditvi operacije primerjavi z določenim finančnim okvirjem	20 %	41,93 %
Delež izplačanih sredstev v primerjavi z dodeljenimi sredstvi v odločitvi o potrditvi operacije	0 %	100 %
Število novih povezav	1	5
Število deležnikov na lokalni ravni, ki so vključeni v izvajanje operacije	3	22
Število podprtih partnerstev	1	9
Število prebivalcev, na katere vpliva izvajanje operacije	1000	6.700

Analiza CTN

Celostne teritorialne naložbe (CTN) za trajnostni urbani razvoj so orodje za izvajanje teritorialnih strategij na celosten način. Te naložbe niso ukrep ali prednostni podcilj operativnega programa, temveč omogočajo državam članicam EU, da izvajajo operativne programe medsektorsko in pridobivajo sredstva iz številnih prednostnih osi, enega ali več operativnih programov, s čimer zagotovijo izvajanje celostne strategije za posamezno območje.

S celovitim pristopom načrtovanja in izvajanja naložb na področju trajnostnega urbanega razvoja s pomočjo mehanizma celostnih teritorialnih naložb (CTN) se mesta usmerjajo v:

- povečanje atraktivnosti mest in mestnih območij;
- revitalizacijo mest in posameznih mestnih predelov (zlasti stanovanjskih sosesk in slabo izkoriščenih in degradiranih območij v mestih);
- krepitev gospodarskih, stanovanjskih in oskrbnih funkcij mest;
- ustvarjanje pogojev za trajnostno mobilnost;
- izboljšanje kakovosti okolja in bivanja v mestih;
- večjo socialno vključenost in sodelovanje prebivalcev urbanih središč.

Naložbe na področju trajnostnega urbanega razvoja se s sredstvi, namenjenimi izvajanju mehanizma CTN, lahko izvajajo v vseh 11 mestnih občinah, ena od njih je tudi MO Velenje.

Eden od pogojev za črpanje sredstev na strani mestnih občin je izdelana Trajnostna urbana strategija (TUS). V mesecu oktobru 2015 je tako MO Velenje izdelala TUS Za pametno, podjetno in prijazno Velenje 2025.

Mestna občina Velenje je prijavila na objavljena povabila osem projektov. Trije prijavljeni projekti so že uspešno zaključeni, ostalih pet je v izvajanju.

Prijavljeni projekti Mestne občine Velenje po prednostnih naložbah

Prednostna naložba 4.1 »Spodbujanje energetske učinkovitosti, pametnega ravnanja z energijo in uporabe obnovljivih virov energije v javni infrastrukturi, vključno z javnimi stavbami, in stanovanjskem sektorju«

- Energetska sanacija objekta Simona Blatnika 1 Velenje - zaključen
- Energetska sanacija objekta Vojkova 12A Velenje - zaključen
- Energetska sanacija objekta Cesta talcev 18A Velenje - zaključen

Prednostna naložba 6.3 »Ukrepi za izboljšanje urbanega okolja, oživitev mest, sanacijo in dekontaminacijo degradiranih zemljišč (vključno z območji, na katerih poteka preobrazba), zmanjšanje onesnaženosti zraka in spodbujanje ukrepov za zmanjšanje hrupa«

- CTN Prireditveni prostor in oder - v izvajanju
- CTN Revitalizacija starotrškega jedra - v izvajanju
- CTN Stari trg 11, Velenje - v izvajanju

Prednostna naložba 4.4 »Spodbujanje nizkoogljičnih strategij za vse vrste območij, zlasti za urbana območja, vključno s spodbujanjem trajnostne multimodalne urbane mobilnosti in ustreznimi omilitvenimi prilagoditvenimi ukrepi«

- Mestno kolesarsko omrežje - zahod (ESRR)
- Mestno kolesarsko omrežje Center (KS)

1.5 PRAVIČNI PREHOD ZA SAŠA REGIJO

Savinjsko-šaleška regija že več desetletij predstavlja enega večjih, če ne celo največjega, energetskih bazenov v državi, kjer se proizvajajo toplotna, električna in energija hladu, vse s pomočjo pretvorbe energije premoga. Energetsko je SAŠA regija, ob zalogah premoga, bogata tudi s sončno energijo ter biomaso, kakor tudi z vodnimi viri, kar ji nudi priložnost za razvoj zelenega gospodarstva in zelenih delovnih mest.

Savinjsko-šaleška regija se nahaja v prelomnem obdobju. Pričakuje se postopno zapiranje Premogovnika Velenje in premogovnih blokov v Termoelektrarni Šoštanj, posledično se zmanjšuje obseg storitev podjetij, ki poslujejo z navedenima gospodarskima družbama. Medtem ko je v prihodnje pričakovati povečanje števila zaposlenih in širjenje nabora dobaviteljev v Gorenju (vir: intervju Deloitte).

Ker se in se bo, zaradi usihanja premogovništva regija spreminjala, moramo najti odgovore na vprašanja, kakšno regijo bomo njeni prebivalci cenili in vrednotili, jo sprejeli kot željeno in vredno destinacijo, v kateri bomo živeli, si ustvarili družino in si prizadevali za prijazno življenje vsakega posameznika ter regije kot celote.

Ne glede na navedene nevarnosti, ki so prisotne in se bodo dogajale tudi v prihodnje, moramo proces prestrukturiranja regije obravnavati kot priložnost za izvedbo nekaterih sprememb, še posebej tistih, ki sovpadajo z napori EU za prehod v brezogljično družbo, kar pomeni tudi, da so in bodo v ta namen na voljo nepovratna sredstva, ki jih bo možno pridobiti.

Premogovnik Velenje, d. o. o., povezana družba Holdinga Slovenske elektrarne, je tehnološko visoko razvita družba in kljub današnjim, nekoliko drugačnim trendom, ki se nakazujejo v svetu, še vedno pomemben in nepogrešljivi steber slovenske energetike. Z več kot 145-letno tradicijo pridobivanja lignita je močno vpeta v slovensko energetsko gospodarstvo. Skupaj s Termoelektrarno Šoštanj že desetletja zagotavlja nemoteno in zanesljivo oskrbo z domačo električno energijo vsaj tretjini Slovenije, v sušnih obdobjih tudi več kot 50 odstotkov. Zaloge velenjskega lignita pri današnjem izkopu zadoščajo še za več desetletij delovanja premogovnika, vendar se bodo zaradi okoljske politike in teženj po opuščanju rabe premoga premogovniška delovišča zaprla, še preden bodo zaloge lignita pošle.

Premogovnik Velenje svojo zgodbo gradi predvsem na tradiciji in lastnem znanju, tudi s tehnološko opremo, ki so jo razvili zaposleni. Sodelujemo pri nekaterih ključnih razvojno-raziskovalnih projektih, sofinanciranih s strani evropskih skladov, ki podpirajo visok tehnološki razvoj. V smislu racionalizacije procesa pridobivanja premoga v Premogovniku tečejo razvojni projekti, kot so projekti čistih tehnologij uporabe premogov, na elektro področju, področju izdelave jamskih prog, transporta in logistike, optimizacije in avtomatizacije transporta premoga, ekologiji delovnega okolja, ravnanja z ljudmi pri delu in varnosti in zdravja pri delu.

V okviru področja raziskave in razvoj si v Premogovniku Velenje prizadevamo za nenehno izboljševanje procesa pridobivanja premoga ob zagotavljanju najvišje stopnje varnosti. Razvojno in raziskovalno delo, tako pri procesu pridobivanja premoga kot tudi na področju razogljičenja proizvodnje in pravične tranzicije premogovnih regij, bomo v prihodnjem obdobju še intenzivirali. Primarni namen raziskav in razvoja v podjetju ni iskanje in uvajanje visokotehnoloških in znanstvenih rezultatov, temveč zagotavljanje optimalne proizvodnje, maksimalne varnosti za zaposlene ter rešitev, ki bodo pripomogle k pravičnejši tranziciji v brezogljično družbo.

1.5.1 Značilnosti premoškega sloja v Šaleški dolini

Udorina, ki se je pogrezala med smrekovškim in šoštanjskim prelomom, je prepredena z lokalnimi prelomi različnih starosti in smeri. S pogrezanjem in sprotnim zapolnjevanjem s sedimenti, se je oblikovala dolina današnjih razsežnosti, v kateri je po njeni sinklinalni obliki odložen tudi premoški sloj. Približni osnovni meri sta 8,3 km po dolžini in 1,5 km do 2,5 km po širini.

Premoški sloj je najbliže površini ob njegovih robovih, najglobje pa leži v osrednjem delu, kjer doseže tudi največjo debelino (168 m kvalitetnega premoga).

Na vzhodnem delu premog ni kvaliteten, proti zahodu pa dokaj hitro tone v globino, se debeli in kvalitetno izboljšuje. Severno obrobje karakterizira na vzhodnem delu velenjskega polja sorazmerno strmo triadno pobočje, ob katerem se premoški sloj tanjša in povija navzgor; mestoma prihaja do direktnega kontakta premog - triada. V osrednjem severnem delu in zahodnem severnem delu so značilne številne plasti gline in peskov, ki se zajedajo v sloj. Proti jugu se tanjšajo in izginjajo. Prav tako se na tem območju pojavljajo peščene plasti v krovnini.

Tudi na zahodu (Topolšica) premoški sloj ne izdanja, čeprav se nekoliko dvigne, precej stanjša in tudi ojalovi. Južno obrobje udorine je direktno v šoštanjski prelomni coni. Značilni so veliki preskoki, nenadne spremembe, zdrobljene cone in mestoma odsekan zaključek sloja.

1.5.2 Parametri odkopavanja

Zadnjih nekaj desetletij se spremljajo pokazatelji proizvodnega procesa. V nadaljevanju so na diagramih prikazani ključni pokazatelji.

Graf 45: Proizvodnja Premogovnika Velenje 2009-2019

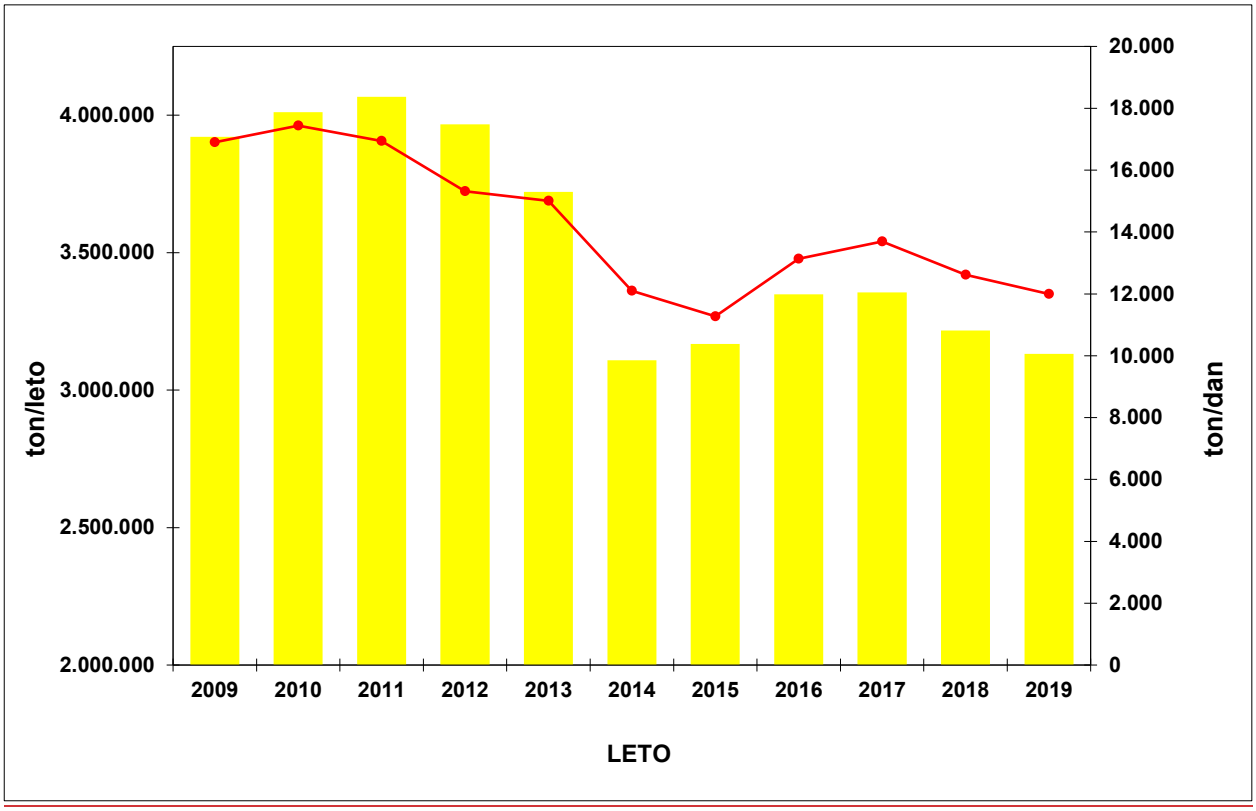

Vir: Interni podatki PV

Graf 46: Proizvodnja energije v GJ v obdobju 2009-2019

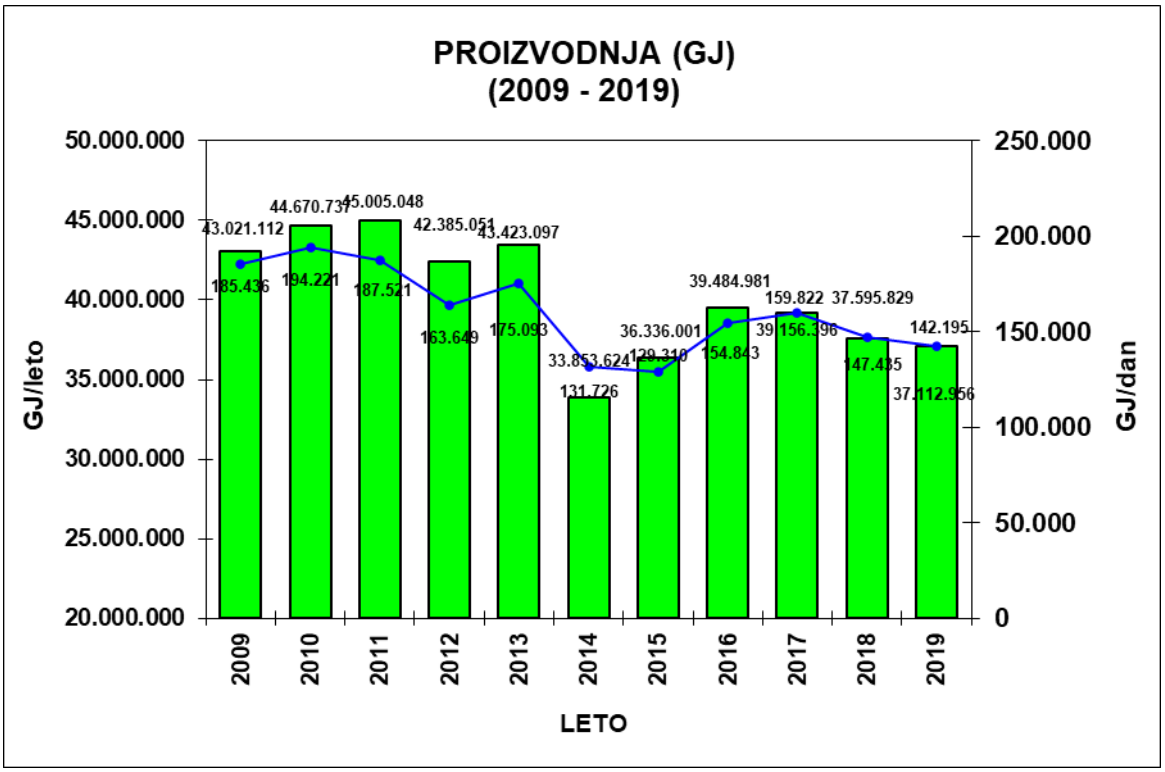

Vir: Interni podatki PV

Graf 47: Kurilna vrednost odkopanega premoga v letih 2009-2019

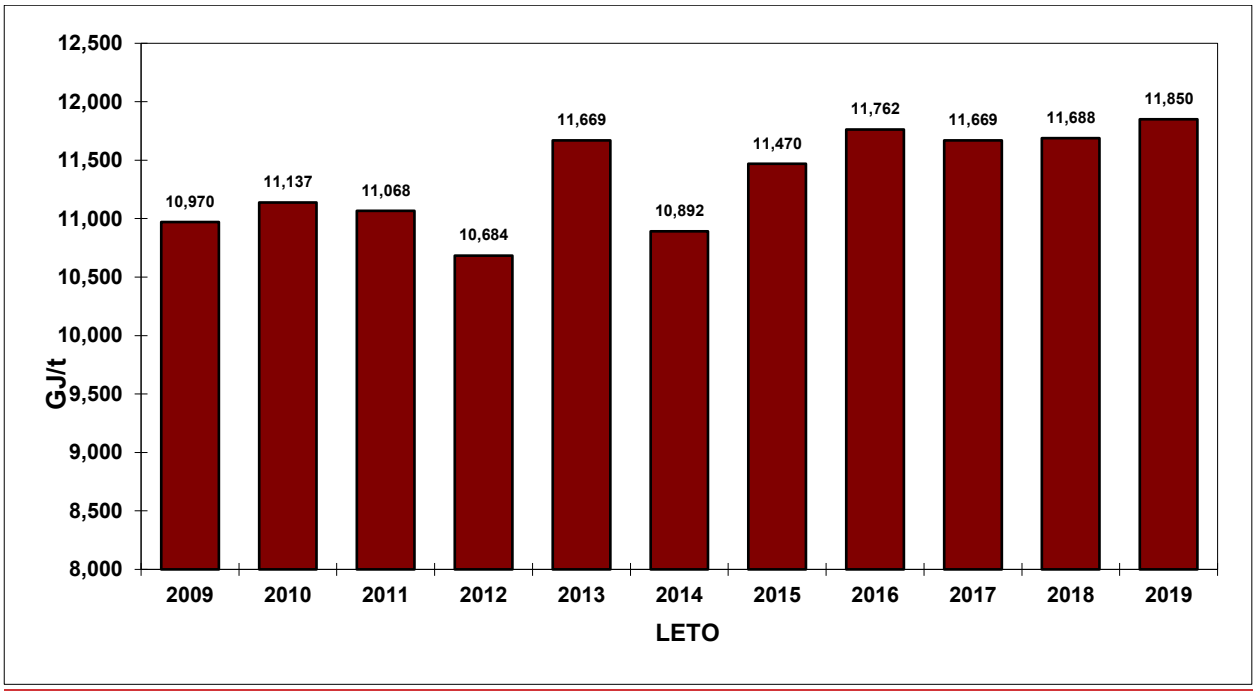

Vir: Interni podatki PV

Odkopne rezerve

Po pred strokovno republiško komisijo potrjenem »Elaboratu o klasifikaciji in kategorizaciji izračunanih zalog in virov premoga v Premogovniku Velenje s stanjem 31. 12. 2020«, znašajo aktualne odkopne zaloge 104.491.496 ton in glede na predvideno dinamiko odkopavanja, zadoščajo za normalno obratovanje Premogovnika Velenje do konca odkopavanja.

1.5.3 Zaposlenost v občinah SAŠA regije, v povezavi s sistemom Premogovnika Velenje

V analizo je zajetih 11 občin, ki so najbolj pogosto zastopane, glede na stalno prebivališče zaposlenih v Premogovniku Velenje. Izven navedenih občin, je v Premogovniku Velenje zaposlenih 91 oseb, v HTZ 71 oseb, PLP 2 osebi in v Sipotehu 3 osebe.

Tabela 38: Število zaposlenih delavcev v Sistemu Premogovnika Velenje po občinah na dan 15.7.2020

	OBČINE										
Družba	Velenje	Šoštanj	Mislinja	Šmartno ob Paki	Žalec	Polzela	Dobrna	Sl. Gradec	Vojnik	Vitanje	Mozirje
PV	606	204	57	52	42	34	21	18	17	11	9
HTZ	456	138	39	24	20	28	9	11	5	4	18
PLP	19	6	2	0	2	3	1	1	0	1	0
Sipoteh	27	6	0	2	1	0	0	0	0	0	1

Vir: Interni podatki kadrovske službe PV, 2020

Tabela 39: Starost zaposlenih delavcev v Sistemu Premogovnika Velenje

	Starost v letih				
Družba	**Od 18 do 24**	**Od 25 do 34**	**Od 35 do 44**	**Od 45 do 54**	**55 in več**
PV	95	263	401	352	51
HTZ	19	99	203	342	160
PLP	3	3	13	11	70
Sipoteh	1	0	13	13	13

Vir: Interni podatki kadrovske službe PV, 2020

Tabela 40: Manjkajoča leta do upokojitve zaposlenih na dan 15.07.2020

Družba	že izpolnil pogoje oz. jih bo v letu 2020	do 2 leti	več kot 2 in do 5	več kot 5 in do 10	več kot 10 in do 20	več kot 20 in do 30	več kot 30 let	skupaj
PV	77	82	102	112	276	306	207	1162
HTZ	77	80	97	158	186	149	76	823
PLP	3	0	5	7	7	10	5	37
Sipoteh	4	4	6	9	5	11	1	40

Vir: Interni podatki kadrovske službe PV, 2020

Zaposlenost v občinah SAŠA regije, v povezavi s Termoelektrarno Šoštanj

Tabela 41: Število zaposlenih delavcev v TEŠ po občinah na dan 15.7.2020

	Občine							
Družba	Šoštanj	Velenje	Šmartno ob Paki	Topolšica	Mozirje	Polzela	Mislinja	Slovenj Gradec
TEŠ	123	105	23	16	9	6	5	3

Vir: Interni podatki kadrovske službe TEŠ, 2020

V analizo je bilo zajetih 8 občin, ki so najbolj pogosto zastopane glede na stalno prebivališče zaposlenih v TEŠ. Izven navedenih občine je v TEŠ zaposlenih 32 oseb.

Tabela 42: Starostna struktura zaposlenih na dan 15.07.2020

	Starost v letih				
Družba	od 18 do 24	od 25 do 34	od 35 do 44	od 45 do 54	55 in več
TEŠ	5	32	90	127	68

Vir: Interni podatki kadrovske službe TEŠ, 2020

Tabela 43: Manjkajoča leta do upokojitve zaposlenih na dan 15.07.2020

	Leta do upokojitve						
Družba	že izpolnil pogoje oz. jih bo b letu 2020	do 2 leti	več kot 2 in do 5	več kot 5 in do 10	več kot 10 in do 20	več kot 20 in do 30	več kot 30
TEŠ	1	14	53	60	92	76	26

Vir: Interni podatki kadrovske službe TEŠ, 2020

- Analiza učinkov postopnega ukinjanja premogovniške dejavnosti na oskrbo države z električno energijo ter na gospodarske in druge subjekte v verigi Premogovnika Velenje.
- Možnosti uporabe alternativnih energetskih virov v Termoelektrarni Šoštanj.

1.6 POVZETEK RAZVOJNIH POTENCIALOV, OPREDELITVE KLJUČNIH RAZVOJNIH OVIR IN PREDNOSTI – SWOT ANALIZA

Opredelitev **ključnih razvojnih prednosti** in **ovir regije**.

Na podlagi SWOT analize smo opredelili ključne razvojne prednosti (prednosti, priložnosti) in ovire/izzive (slabosti, nevarnosti) s katerimi se bo v obdobju 2021-2027 soočila SAŠA regija.

1.6.1 PAMETNEJŠA IN TRAJNEŠA SAŠA

Tabela 44: SWOT analiza Odbora za pametno in trajno SAŠO

PREDNOSTI	SLABOSTI
- globalno konkurenčna predelovalna industrija (elektro, kovinska, plastika, kompoziti, les) - visoka raven tehnološkega znanja v obstoječih podjetjih - sistematično spodbujanje inovativnosti - razvijajoče se podporno okolje za podjetništvo	- nezadostna avtomatizacija in digitalizacija - nerazviti modeli krožnega gospodarstva - visoka odvisnost MSP od velikih podjetij v regiji (dobaviteljske verige) - velik delež velikega gospodarstva - slabo razvit lesnopredelovalni sektor - manjša konkurenčnost zaradi slabih prometnih povezav
PRILOŽNOSTI	**NEVARNOSTI**
- razpoložljivi viri za digitalizacijo in krožno gospodarstvo - bogato zaledje lesne surovine - naravne danosti za razvoj turizma - razvoj storitvenih in razvojno-raziskovalnih dejavnosti - razvoj infrastrukture za podporo podjetjem in RR dejavnosti - nadgraditev SPOT svetovanja s pisarno za podporo investitorjem in pomoč izvoznikom v regiji, - po zaključku štipendije usmerjenost kadra v start-upe (osebno podjetništvo)	- selitev proizvodnih dejavnosti iz regije v bolj konkurenčna poslovna okolja - odliv izobraženih kadrov zaradi manjka delovnih mest - ponovno onesnaženje okolja

Ključni razvojni potencial/prednosti/priložnosti:

- globalno konkurenčna predelovalna industrija (elektro, kovinska, plastika, kompoziti, les),
- naravne danosti za nadaljnji razvoj lesno predelovalne industrije in turizma,
- visoka raven tehnološkega znanja.

Ključne razvojne ovire/izzive/slabosti/nevarnosti:

- razvoj avtomatizacije, digitalizacije in krožnega gospodarstva,
- razvoj lesnopredelovalne industrije,

- ustvariti dobro podporno okolje za razvoj gospodarstva, predvsem v smeri ustvarjanja delovnih mest z visoko dodano vrednostjo.

1.6.2 NIZKOOGLJIČNA, ZELENA IN POVEZANA SAŠA

Tabela 45: SWOT analiza Odbora za nizkoogljično, zeleno in povezano SAŠO

PREDNOSTI	SLABOSTI
- obstoj tehničnega znanja in dobro razvit sistem srednješolskega in višjega, visokega izobraževanja - velika gozdnatost (ponor za CO_2, obnovljiv vir energije, rekreacija, zelena infrastruktura…) - regija bogata z vodnimi viri (obnovljiv vir energije, pitna voda, vodotoki, jezera - zelena infrastruktura…) - razvita turistična območja (priljubljene izletniške destinacije, prepoznavnost, tokovi)	- neizkoriščenost OVE, velika poraba / odvisnost od fosilnih goriv, energetsko neučinkovite stavbe - prevelika odvisnost od osebnih avtomobilov (slabo razvit sistem JPP, neurejena kolesarska infrastruktura, neizkoriščen potencial železnice, slabo koriščena vozila na alternativni pogon…) - slaba prometna povezanost - neobstoj državne usmeritve glede energetike - preobremenitev državnih cest v turističnih viških - obstoj sivih in belih lis na področju širokopasovnih povezav
PRILOŽNOSTI	**NEVARNOSTI**
- energetski koncept območja za večjo energetsko samooskrbo regije - razvoj zelenih tehnologij - razvoj modelov krožnega gospodarstva - poklici prihodnosti temelječi na tehničnem znanju - alternativni viri za daljinsko ogrevanje (nadomeščanje premoga v Velenju in Šoštanju, vzpostavitev sistemov v Zgornji Savinjski dolini) - uporaba degradiranih površin in opuščenih objektov Premogovnika Velenje (območja), TEŠ z novimi ekosistemskimi rešitvami - uporaba degradiranih območji (objekti – prostori) za vsa področja - izgradnja 3. razvojne osi - posodobitev železniške proge - organizirani prevozi za študente v Maribor in Ljubljano (tudi med tednom) - boljše povezave (JPP) med Zgornjo Savinjsko dolino in Šaleško dolino (tudi zaradi turizma)	- odseljevanje, staranje prebivalcev, pomanjkanje delovnih mest zaradi slabosti

Ključni razvojni potencial/prednosti/priložnosti:

- energetska samooskrba,
- razvoj zelenih tehnologij in krožnega gospodarstva,
- naravni viri (gozdnatost, vodni viri) za razvoj OVE.

Ključne razvojne ovire/izzive/slabosti/nevarnosti:

- energetska transformacija (degradirana območja, opuščanje premogovniške dejavnosti),
- izgradnja 3. razvojne osi za večjo konkurenčnost območja in poseljenost območja,
- odprava sivih in belih lis na področju širokopasovnih povezav.

1.6.3 BOLJ SOCIALNA SAŠA

Tabela 46: SWOT analiza Odbora za socialno SAŠO

PREDNOSTI	SLABOSTI
- obstoj tehničnega znanja in dobro razvit sistem srednješolskega in višjega, visokega izobraževanja - dobra izobrazbena struktura delovno aktivnega prebivalstva - dobro razvito neformalno izobraževanje, vseživljenjsko učenje, medgeneracijsko povezovanje - raznolika struktura prebivalcev - povezovanje v regiji na nekaterih področjih - razvita mreža zdravstvenih postaj (primarno zdravstvo) - podpora in razumevanje lokalne skupnosti (občin) - veliko število NVO	- starajoča družba - odseljevanje mladih - redka poseljenost, geografska razpršenost – težavnost enakovrednega dostopa do infrastrukture (zdravstvo) - pomanjkanje kadrov na podeželju - neskladje na trgu dela med ponudbo in potrebami gospodarstva - nezadostni finančni viri na državnem in lokalnem nivoju - pomanjkanje ustreznih prostorov - ni perspektive za mlade (visoke cene stanovanj - ni subvencij, ni ustreznih delovnih mest, spodbud podjetništva …)
PRILOŽNOSTI	**NEVARNOSTI**
- digitalna transformacija na področju zdravstvenih, izobraževalnih in socialnih storitev - na znanju temelječa regija (več praktičnega učenja, motivacijskih programov v srednjih šolah …) - fakulteta v Velenju (energetika) - večje štipendije in hkratna obveza za delovno mesto v SAŠA regiji - skrb za ranljive skupine (nove storitve) - potencial za kreativno in digitalno transformacijo (širitev e-zdravja in diagnosticiranja na daljavo …) - aktivno staranje - več sredstev za izvajanje javne službe/mreže (ne preko posrednikov) - krepitev vloge preventivnih programov in razvoj novih storitev (zdrav način življenja) - alternativne poti do zdravstvenih storitev JZP (informatizacija, preventiva, kurativa) - ustrezna integracija priseljencev - organizirano sektorsko in ciljno usmerjeno povezovanje za večje sinergijske učinke v regiji	- negativni demografski trendi (staranje prebivalcev in povečevanje specifičnih potreb) - nejasna strategija primarnega zdravstva na nivoju države (financiranje občina – država), - podfinanciranje javnih programov - visoke vrednosti investicij in dolgotrajnost postopkov - pomanjkanje/zagotavljanje kadrov in zdravstvenih programov - nejasnosti glede bodoče organiziranosti NMP - neupoštevanje potreb na lokalnem nivoju

Ključni razvojni potencial/prednosti/priložnosti:

- obstoj tehničnega znanja in dobro razvit sistem srednješolskega in višjega, visokega izobraževanja,
- dobro razvito neformalno izobraževanje (vseživljenjsko učenje, medgeneracijsko povezovanje),
- podpora in razumevanje lokalnih skupnosti.

Ključne razvojne ovire/izzive/slabosti/nevarnosti:

- neskladnost trga dela – ponudba dela vs. potrebe gospodarstva, ni ustreznega kadra na podeželju,
- staranje prebivalstva in negativni demografski trendi,
- kako zadržati mlade, obdržati poseljenost?

1.6.4 SAŠA TRAJNOSTNEGA IN CELOVITEGA RAZVOJA

Tabela 47: SWOT analiza Odbora za trajnostni in celostni razvoj

PREDNOSTI	SLABOSTI
- neokrnjena narava, naravne danosti, biološka in krajinska pestrost - bogato in ohranjeno naravno okolje in naravna dediščina - bogata kulturna dediščina, lokalna identiteta - bogata zgodovina v urbanih in podeželskih naseljih - območja Natura 2000 (biotska pestrost rastlinskih in živalskih vrst) - ugodno bivanjsko okolje (klima, tradicija); dobro varno počutje, malo kriminala - pripadnost lokalnemu okolju, navezanost na okolje – pristnost ljudi - dobra društvena dejavnost - veliko podpornih organizacij na področju razvoja podeželja - tradicija gospodarskih dejavnosti (lesarstvo, turizem, obrt..) - veliko število kmetij na območju - ekološko pridelovanje ter kakovostna lokalno pridelana in predelana hrana - velik delež samooskrbe (hrana, les, energija..) - dobro delujoči LAS Zgornje Savinjske in Šaleške doline (razvoj podeželja) - dobro delujoči vodilni destinaciji Zgornja Savinjska dolina in Šaleška dolina – razviti/razvijajoči se turistični produkti in sodelovanje turističnih ponudnikov - pestrost turistične ponudbe in zavedanje pomena trajnostnega razvoja - izdelana blagovna znamka »Savinjska – čez Alpe in doline« na področju turizma - pripravljena strategija upravljanja na področju turizma za SAŠA regijo - izkušnje s regionalnimi, medregionalnimi in mednarodnimi projekti - dobro delujoča mehanizma CLLD in CTN v obdobju 2014-2020	- razkorak med mestom in podeželjem - nezaupanje in premalo dobrega »zdravega« sodelovanja, - še vedno pomanjkljiva in nezadostna osnovna infrastruktura (vodovod, cestne povezave, bližina avtoceste) - pomanjkanje prostorov/infrastrukture za društveno življenje - previsoki komunalni prispevki za gradnjo hlevov - pomanjkanje tržne usmerjenosti ekoloških kmetij - razdrobljena in nepovezana ponudba lokalne hrane, pomanjkanje celostnih produktov in premalo dodane vrednosti, pomanjkanje znanj in izkušenj s področja trženja in trženjskega komuniciranja (lokalna hrana) - turistična in rekreacijska infrastruktura krajevno nesorazmerna - pomanjkljiva turistična infrastruktura (kolesarke, kažipoti, skupne informacije …) - slab image premogovniške regije - ni trajnostnih projektov - pomanjkanje prevzema odgovornosti - neusklajeni interesi uporabnikov prostora, razpršena gradnja (pozidava ne sledi ciljem varstva okolja in trajnostnega turizma) - nerazvita socialna mreža za dodatne storitve, ki jih potrebuje razpršena poselitev - odsotnost strateškega načrtovanja na lokalnem nivoju (kadri, prostor, programi) – tudi izvedbeno raven je potrebno načrtovati - nestimulativno financiranje občin, - dolgotrajni birokratski postopki.

PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
- sožitje (povezanost) mesta in podeželja - ohranitev poseljenosti - razvoj kmetijstva za samooskrbo regije - ureditev večje, preglednejše kmečke tržnice v Velenju - programi za mlade na podeželju - kvalitetnejše preživljanje prostega časa za mlade (kvalitetni programi, prostori) - vzpostavljanje priložnosti in spodbujanje mladih za podjetniške poti s podporo lokalnih skupnosti (primer mladi veter) - možnost dela od doma (lesna predelava, meso, mleko, jabolka…) tudi za mlade izobražene domačine (delo na daljavo) - vzgoja mladih v šolah glede samooskrbe - izobraževanje o lokalni preskrbi vseh generacij - skupni projekti v lokalnem okolju (vasi, trgi) - povpraševanje po lokalno pridelani hrani - razvoj dopolnilnih dejavnosti - zagon dejavnosti in pestrost ponudbe v opuščeni infrastrukturi primerni za revitalizacijo - večja harmonija povezanosti dolin na področju turizma (festivalni turizem v Šaleški dolini, butični turizem v Zgornji Savinjski dolini) - nadgradnja in dopolnitev aktivnostih vodilnih destinacij (razvoj produktov, povezovanje turističnih ponudnikov, interpretacija naravne in kulturne dediščine, inoviranje kulturne dediščine …) - izvedba upravljavskega načrta turističnih destinacij v SAŠA regiji v praksi - uporaba blagovne znamke »Savinjska – čez Alpe in doline« - ozaveščanje in promocija lokalnega prebivalstva in turistov o odgovornem ravnanju do narave - spodbujanje principov krožnega gospodarstva v malih enotah (odgovorno ravnanje z odpadki, Zero waste prireditve..) - trajnostni razvoj in razvijanje družbeno odgovorne regije	- razprodaja naravnih resursov (vodni viri, gozdovi, zemlja,..) - problem razpršene poselitve z zahtevami ruralne infrastrukture - nepoznavanje "krajevne kulture" - kopičenje odpadkov zaradi povečanja obiskovalcev - poseljenost občin na podeželju z prebivalstvom, ki ne obdeluje zemlje (dolgoročno načrtovanje pogojev poseljenosti na kmetijskih zemljiščih z omejitvenimi ukrepi) - podnebne spremembe - naravne nesreče - propadanje enot kulturne dediščine - individualizem ljudi in inštitucij, lokalnih skupnosti - zniževanje življenjskega standarda

Ključni razvojni potencial/prednosti/priložnosti:

- neokrnjena narava, naravne danosti, biološka in krajinska pestrost, varovana okolja, bogata naravna in kulturna dediščina, lokalna identiteta, lokalna hrana, ugodno bivanjsko okolje za razvoj dejavnosti (ob nenehnem nadzoru) kot so ekološko kmetijstvo, prehranske samooskrbe in trajnostni turizem,
- velik delež samooskrbe (hrana, les, energija), ki jo je potrebno pospešeno razvijati,

- dobro delujoči vodilni destinaciji Zgornja Savinjska dolina in Šaleška dolina za nadaljnji razvoj trajnostnega turizma in dobro delujoči LAS Zgornje Savinjske in Šaleške doline za nadaljnji razvoj podeželja,
- dobro delujoča mehanizma CLLD in CTN v obdobju 2014-2020.

Ključne razvojne ovire/izzive/slabosti/nevarnosti:

- Prisotnost območji z manjšimi možnostmi razvoja, ki so tudi prepoznane v nacionalnem merilu kot obmejna problemska območja, gorska in/ali odmaknjena območja, omejitve pri razvoju pa imajo tudi zavarovana območja,
- Odsotnost strateškega trajnostnega načrtovanja na lokalnem nivoju vključno z načrtovanjem izvedbe (kadri, prostor, programi), predvsem v infrastrukturnem smislu (kot podpora gospodarstvu, razvoju turizma in podeželja, nenazadnje ohranjanje poseljenosti) in v zvezi s tem pridobivanja nepovratnih sredstev občin za potrebe vzpostavitve infrastrukture in prilagajanja podnebnim spremembam (pitna voda, čistilne naprave, širokopasovne povezave, umirjanje prometa, e-promet, digitalizacija na vseh področij, daljinska ogrevanja, energetska sanacija, počivališča in postajališča za avtodome…),
- Razdrobljena in nepovezana ponudba lokalne hrane, pomanjkanje celostnih produktov in premalo dodane vrednosti, pomanjkanje znanj in izkušenj s področja trženja in trženjskega komuniciranja.

SAŠA trajnostnega in celovitega razvoja je prav tako kot pravični prehod horizontalno področje in izpostavlja endogene potenciale območje in nadaljnje rešitve za učinkovito upravljanje razvoja SAŠA regije.

1.6.5 SAŠA ZA PRAVIČNI PREHOD

Tabela 48: SWOT analiza o Odbora za pravični prehod

PREDNOSTI	SLABOSTI
- razvito gospodarstvo - dobre možnosti za zaposlovanje - varno, sočutno okolje – ljudje so pripravljeni pomagati - nizka stopnja kriminala, varno počutje tudi ponoči - naravne lepote, obilje zelenih površin - razvita javna infrastruktura, ki se razvija še naprej - glede na kakovost ponudbe so življenjski stroški nizki - povezanost in znanstva se gradijo že iz otroštva - pogoji za življenje in delo študentov so dobri - veliko izobraževalnih ustanov za otroke in mladino	- ni dovolj delovnih mest za diplomante visokih šol - premajhna zainteresiranost gospodarstva za tesnejše sodelovanje z mladimi (prvo zaposlitev je težko dobiti) - preveč je prekarnega zaposlovanja mladih - ni dovolj spodbud za razvoj inovativnosti (ovire v človeškem faktorju). - pomanjkanje družbene konstruktivnosti (preveč kritike, neprimerne komunikacije) - zaprtost podjetji, nezaupljivost do novosti, težko je premikati ustaljene vzorce vodenja - regijsko gospodarstvo v večini sloni na energetiki in predelovalni industriji - v obdobju 2014-2020 ni bilo razvojne strategije območja regije, ni bilo prioritete

- široke možnosti udejstvovanja na področju športa in kulture - SAŠA je regija razvojnih priložnosti	- nezaupanje do tujega kapitala v lastništvu podjetij je veliko - premalo podjetij, ki bi se ukvarjala s storitvami z visoko dodano vrednostjo - še vedno smo regija delavcev.
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
- pravični prehod SAŠA regije – prestrukturiranje premogovne regije, - veliko možnosti za izvedbo popolne samooskrbe prebivalstva regije s prehrano, vodo in energijo - strategijo načrtovanja prostora usmerjati v zelena delovna mesta, v ohranjanje zelenih površin - možnosti razvoja novih, okoljsko prijaznih tehnologij na področju energetike, imamo veliko znanja in visoko izobraženega kadra - dobra medgeneracijska povezanost, širitev v večjo multikulturnost. - dobra regijska povezava zavodov omogoča učinkovitejšo ponudbo storitev. - podjetniška znanja širiti načrtno in regijsko povezano. S start-up miselnostjo ozaveščati stare in mlade prebivalce. - v regiji je veliko znanja, ki pa je preveč razpršeno, bolj povezani bi bili močnejši. - mladi strokovnjaki se po študiju želijo vrniti v regijo, kar je potrebno izkoristiti - načrtovana izgradnja hitre ceste z namenom povezave regije s štajersko avtocesto in Avstrijo.	- beg možganov iz regije povzroča vrzel, ki je ne bo mogoče zapolniti. - že uveljavljena podjetja ne sledijo toku sprememb, mladim ne dajo dovolj priložnosti za delo in dokazovanje. - majhna podjetja so poslovno preveč odvisna od velikih podjetij. - v kolikor se ne prestrukturiramo, bomo zamudili vlak razvoja. - če ne bomo sprejemali novosti, bomo zaostali (razviti svet se razvija veliko bolj intenzivno). - Negotovost po eri pridobivanja premoga v Premogovniku Velenje. - bojazen, da bo regija po končanem obdobju premoga postala ekonomsko siromašna, z veliko brezposelnostjo in mnogimi nerešenimi socialnimi problemi. - negativna medijska kampanja glede bloka 6 je regiji dolgoročno močno škodovala.

Ključni razvojni potencial/prednosti/priložnosti:

- razvito gospodarstvo in dobre možnosti za zaposlovanje (nadaljnja usmeritev v zelena delovna mesta),
- veliko možnosti za izvedbo popolne samooskrbe prebivalstva regije s prehrano, vodo in energijo,
- možnosti razvoja novih, okoljsko prijaznih tehnologij na področju energetike, imamo veliko znanja in visoko izobraženega kadra.

Ključne razvojne ovire/izzive/slabosti/nevarnosti:

- prestrukturiranje regije zaradi postopnega prenehanja premogovniške dejavnosti in nadomestitev daljinske toplotne in električne energije v Šaleški dolini in širše,
- beg možganov – mladi ne dobijo priložnosti, ni dovolj delovnih mest za diplomante visokih šol, premajhna zainteresiranost gospodarstva za tesnejše sodelovanje z mladimi, zaprtost podjetij in prisotnost starih vzorcev vodenja velikih podjetij (rigidnost),
- nezaupanje podjetij v tuji kapital in novosti, prevelika odvisnost malih podjetij od velikih, še vedno smo regija delavcev (premalo delovnih mest z visoko dodano vrednostjo).

1.6.6 SWOT POVZETEK

Tabela 49: SWOT analiza - POVZETEK vseh odborov

PREDNOSTI	SLABOSTI
- globalno konkurenčna predelovalna industrija (elektro, kovinska, plastika, kompoziti, les) - visoka raven tehnološkega znanja v obstoječih podjetjih - naravni viri (gozdnatost, vodni viri) za razvoj OVE - dobro razvito neformalno izobraževanje (vseživljenjsko učenje, medgeneracijsko povezovanje) - podpora in razumevanje lokalnih skupnosti - neokrnjena narava, naravne danosti, biološka in krajinska pestrost, varovana okolja, bogata naravna in kulturna dediščina, lokalna identiteta … - velik delež samooskrbe (hrana, les, voda, energija) - dobro delujoči vodilni destinaciji Zgornja Savinjska dolina in Šaleška dolina (razvoj turizma) - dobro delujoči LAS Zgornje Savinjske in Šaleške doline (razvoj podeželja) - dobro delujoča mehanizma CLLD in CTN v obdobju 2014-2020. - razvito gospodarstvo in dobre možnosti za zaposlovanje, - varno, sočutno okolje, nizka stopnja kriminala, - razvita javna infrastruktura, glede na kakovost ponudbe so življenjski stroški nizki	- nezadostna avtomatizacija in digitalizacija - nerazviti modeli krožnega gospodarstva - manjša konkurenčnost in slabša poseljenost zaradi slabih prometnih povezav - sive in bele lise na področju širokopasovnih povezav - starajoča družba - ni perspektive za mlade (visoke cene stanovanj - ni subvencij, ni ustreznih delovnih mest, spodbud podjetništva …) - redka poseljenost, težavnost enakovrednega dostopa do infrastrukture (zdravstvo) - neskladnost trga dela – ponudba dela vs. potrebe gospodarstva, ni ustreznega kadra na podeželju - razkorak med mestom in podeželjem - odsotnost strateškega trajnostnega načrtovanja na lokalnem nivoju (kadri, prostor, programi) - Razdrobljena in nepovezana ponudba lokalne hrane, pomanjkanje celostnih produktov in premalo dodane vrednosti, pomanjkanje znanj in izkušenj s področja trženja in trženjskega komuniciranja. - nezaupanje podjetij v tuji kapital in novosti, prevelika odvisnost malih podjetij od velikih, še vedno smo regija delavcev (premalo delovnih mest z visoko dodano vrednostjo)
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI

- bogato zaledje lesne surovine - ustvariti dobro podporno okolje za razvoj gospodarstva, predvsem v smeri ustvarjanja delovnih mest z visoko dodano vrednostjo - energetska samooskrbnost - razvoj zelenih tehnologij in krožnega gospodarstva - izgradnja 3. razvojne osi - na znanju temelječa regija (več praktičnega učenja, motivacijskih programov v srednjih šolah …) - fakulteta v Velenju (energetika) - večje štipendije in hkratna obveza za delovno mesto v SAŠA regiji - skrb za ranljive skupine (nove storitve) - organizirano sektorsko in ciljno usmerjeno povezovanje za večje sinergijske učinke v regiji - sožitje (povezanost) mesta in podeželja - razvoj kmetijstva za samooskrbo regije - nadgradnja aktivnosti VD ZSD in VD ŠD ter LAS ZSŠD - spodbujanje principov krožnega gospodarstva v malih enotah (odgovorno ravnanje z odpadki, Zero waste prireditve..) - trajnostni razvoj in razvijanje družbeno odgovorne regije - pravični prehod SAŠA regije – prestrukturiranje premogovne regije	- negativni demografski trendi (staranje prebivalcev in povečevanje specifičnih potreb) - odseljevanje mladih, - beg možganov - odliv mladih izobraženih kadrov zaradi manjka delovnih mest - problem razpršene poselitve z zahtevami ruralne infrastrukture - poseljenost občin na podeželju z prebivalstvom, ki ne obdeluje zemlje (dolgoročno načrtovanje pogojev poseljenosti na kmetijskih zemljiščih z omejitvenimi ukrepi) - podnebne spremembe - naravne nesreče - individualizem ljudi in inštitucij, lokalnih skupnosti - zniževanje življenjskega standarda - Negotovost po eri pridobivanja premoga v Premogovniku Velenje. - bojazen, da bo regija po končanem obdobju premoga postala ekonomsko siromašna, z veliko brezposelnostjo in mnogimi nerešenimi socialnimi problemi.

Kot dodatek in zaključek poglavja o analizi razvojnih potencialov, opredelitve ključnih razvojnih ovir in prednosti in prehajanja k strateškemu delu vizije, specializacije in prioritet regije, na tem mestu predstavljamo temeljne zaključke SWOT analize o kvaliteti življenja mladih v SAŠA regiji, ki jih mnogokrat premalo poslušamo:

- Mladi pogrešajo celovito, strateško ambiciozno, zeleno, vizijo razvoja SAŠA regije.
- Želijo prevzeti soodgovornost za razvoj regije.
- Želijo si več aktivnih oblik sodelovanja in povezovanja z gospodarstvom ter lokalno skupnostjo.
- Z življenjskimi izzivi so se sposobni in se hočejo spopasti.
- Radi imajo regijo, v njej se počutijo dobro, zato želijo v njej ostati.
- Ker ni jasno, kako dolgo bo Premogovnik Velenje obratoval, se bojijo izobraževati za poklice s področja rudarstva in premogovništva.

- Prisotna je bojazen, da bo regija po končanem obdobju premoga postala ekonomsko siromašna, z veliko brezposelnostjo in mnogimi nerešenimi socialnimi problemi.
- Čutijo potrebo po spremembi miselnosti odločevalcev v smeri ustvarjanja družbe znanja in razvoja.
- Želijo si v medijih več pozitivnih sporočil o regiji, preveč je negativnih, kar povzroča nezaupanje in posledično odhod mladih drugam.
- Turizem je priložnost, ki je v regiji še neizkoriščena, zato pričakujejo bolj jasno in dolgoročno opredeljeno strategijo razvoja na tem področju.

2 OPREDELITEV VIZIJE RAZVOJA SUBREGIJE

Vizija SAŠA regije

Omogočiti Savinjsko-šaleški regiji pravičen prehod v energetsko in prehransko samooskrbno regijo z delovnimi mesti visoke dodane vrednosti in kvalitetnim življenjem za vse generacije s skrbjo za najšibkejše in naravo za zeleni butični turizem.

Slogan SAŠA regije

S PRAVIČNIM PREHODOM NA ZELENO DO KVALITETNEGA ŽIVLJENJA!

Pametnejša in trajnejša SAŠA

Postati gospodarsko uspešna, zdrava, trajnostno naravnana, inovativna, vsem generacijam prijazna regija z nadstandardno kvaliteto življenja in dela, v kateri bo imel vsak posameznik možnosti za rast in osebnostni razvoj, dostop do izobraževanja, izkoriščanja lastnih potencialov in uresničitev poslovnih idej.

Področje digitalizacije

SAŠA regija bo s pospešenim razvojem digitalne družbe izkoristila razvojne priložnosti IKT in interneta ter tako postala napredna digitalna družba in referenčno okolje za uvajanje inovativnih pristopov pri uporabi digitalnih tehnologij. Digitalno preobražena regija bo omogočala prehod v bolj humano družbo, v kateri bomo imeli več časa za kreativnost, učenje in ustvarjanje. Pozitivni učinki digitalizacije bodo dostopni vsem prebivalcem regije.

Nizkoogljična, zelena in povezana SAŠA

SAŠA je energetsko samooskrbna, dostopna, povezana, trajnostna in zelena regija, ki spodbuja razvoj notranjih potencialov in je odprta za nova znanja in priložnosti.

Bolj socialna SAŠA

Ljudje s ponosom v blaginji živimo v SAMOSVOJI SAŠI in skrbimo za ranljive ciljne skupine.

SAŠA za trajnejši in celoviti razvoj

Postati zelena, butična turistična regija, ki bo samooskrbna na področju hrane in energije, prebivalci pa bodo živeli v zdravem, nadstandardnem kvalitetnem okolju, ki bo omogočal delovna mesta, digitalizacijo na vseh področjih in kvalitetno življenje za vse generacije.

SAŠA za pravični prehod

Do končnega prenehanja pridobivanja premoga v Premogovniku Velenje, omogočiti Savinjsko-šaleški regiji pravičen prehod v regijo z zdravim, človeku prijaznim okoljem, dostopnimi

delovnimi mesti z visoko dodano vrednostjo, v regijo, kjer bodo prebivalci srečni in bodo imeli priložnost izkoristiti osebni potencial za uresničitev lastnih življenjskih ciljev ter ciljev regije kot celote.

3 OPREDELITEV IN OPIS (STRATEŠKIH) RAZVOJNIH CILJEV SUBREGIJE

3.1 Pametnejša in trajnejša SAŠA

Strateški cilji za pametnejšo in trajnejšo SAŠO 2030:

1. Dvig produktivnosti: 60.000 EUR dodane vrednosti na zaposlenega.
2. Uravnotežena struktura gospodarstva glede na velikost podjetij in po dejavnostih.
3. Povečanje inovativnosti.
4. Na znanju temelječa regija.
5. Učinkovito podporno okolje za podjetnike:
   - Privlačno poslovno okolje.
   - Podpora gospodarstvu glede na velikost podjetij in po dejavnostih.
   - Ustvariti dobre pogoje za investitorje (olajšave, prostor, človeški viri, infrastruktura).
   - Partnerstva med podpornim okoljem in gospodarstvom.

<u>Digitalna regija:</u>

1. Dvig konkurenčnosti gospodarstva in boljši pogoji za digitalno poslovanje. Digitalizacija podjetništva in industrije (industrija 4.0).
2. Večja e-vključenost in omogočanje dostopa do e-storitev vsem skupinam prebivalstva, še posebej manj izobraženim, starejšim, invalidom in neaktivnim.
3. Širitev širokopasovnega dostopa do interneta in zagotovitev tega za čim več gospodinjstev.
4. Povečanje konkurenčnosti IKT-industrije iz regije. Ohranjanje delovnih mest v tej industriji.
5. Uvedba koncepta pametnih regij/pametnih mest s pomočjo digitalizacije.
6. Varen kibernetski prostor.

3.2 Nizkoogljična, zelena in povezana SAŠA

Strateški cilji za nizkoogljično, zeleno in povezano SAŠO 2030:

Energetska učinkovitost:
1. Energetski in klimatski koncept za celotno Savinjsko-šaleško regijo.
2. Zmanjšati porabo energije.
3. Optimizirati toplotno in električno energijo.

Spodbujanje OVE:
4. Povečati energetsko samooskrbo (izkoriščanje OVE in lesne biomase).

5. Zmanjšati odvisnost od fosilnih goriv (izboljšati obstoječe tehnologije).
6. Postopoma nadomestiti obstoječo električno in toplotno energijo.

Prilagajanja podnebnim spremembam ter preprečevanje tveganj in krepitev odpornosti na naravne nesreče, trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri:
7. Odporna regija z upravljanjem tveganja izpostavljenih podnebnim spremembam.
8. Ohraniti in izboljšati kakovost okolja, ustvariti pogoje za poseljenost.

Prehod na krožno gospodarstvo:
9. Manj odpadkov – manjša poraba energije.
10. Razvoj lesno predelovalne industrije.

Spodbujanje biotske raznovrstnosti, zelene infrastrukture v urbanem okolju in zmanjšanje onesnaženja in spodbujanje trajnostne večmodalne mobilnosti in povezljivost:
11. Zdrava regija, ki spodbuja kakovostno življenje v ravnovesju mesto-vas (zelena infrastruktura, trajnostna mobilnost, infrastrukturni pogoji za hojo in kolesarjenje).
12. Pravična regija - dostopna regija (zunanja, notranja) za vse družbene skupine.
13. Usmerjena v prihodnost - regija infrastrukturno opremljena za mobilnost prihodnosti .
14. Regija, ki ni odvisna od avtomobilov, z izboljšanimi pogoji za deljen promet, javni prevoz in multimodalnost.
15. Z izgradnjo 3. razvojne osi in drugih povezav ustvariti pogoje za večjo konkurenčnost regije.

3.3 Bolj socialna SAŠA

Trg dela in zaposlovanje:
1. Večja vključenost na trg dela prek zaposlovanja, svetovanja, izobraževanja in usposabljanja.
2. Povečati stopnjo delovno aktivnega prebivalstva.
3. Zagotoviti hitro in fleksibilno usposabljanje kadra za potrebe trga dela.
4. Aktivno vključevanje območnih in regionalnih institucij v nacionalne programe.

Izobraževanje, usposabljanje in VŽU:
5. Prilagodljivi izobraževalni programi in programi usposabljanja glede na potrebe novih znanj na trgu dela, izboljšana odzivnost sistemov izobraževanja in usposabljanja na potrebe trga dela, lažji prehod iz izobraževanja v zaposlitev ter okrepljeni in kakovostnejši sistemi poklicnega izobraževanja in usposabljanja.
6. Povečano število vključenih v izobraževanje na področju deficitarnih poklicev in poklicev prihodnosti.
7. Zagotoviti izobraževalno infrastrukturo za razvoj spretnosti, izobraževanje ter vseživljenjsko učenje.
8. Zagotoviti podporo in dostopnost do storitev svetovanja in karierne orientacije za odrasle, šolajočo mladino, otroke, njihove starše in posameznike.
9. Zagotoviti digitalno transformacijo na področju izobraževalnih storitev.

10. Zagotoviti možnost za dokvalifikacijo in prekvalifikacijo odraslih v postopku prestrukturiranja in izobraževanje vseh generacij za poklice prihodnosti.

Integracija marginalnih skupnosti, migrantov in ranljivih skupin:
11. Povečanje socialne vključenosti ranljivih ciljnih skupin.
12. Širitev ponudbe programov za mlade, starejše, druge ranljive skupine.
13. Povečati podporo skupnostnim oblikam socialnih in zdravstvenih storitev (medgeneracijski centri, Mladinski centri, materinski dom, varstvo odraslih, VDC, zavetišče, …).
14. Nudenje nefinančne pomoči najbolj ogroženim osebam v obliki hrane in osnovne materialne pomoči .
15. Omogočiti medgeneracijsko in medkulturno sodelovanje in prenos znanj.

Zdravstvo:
16. Zagotavljanje enakosti dostopa do kakovostnega in celovitega zdravstva in socialnega varstva za vse prebivalce regije.
17. Izboljšanje dostopa do zdravstvenih in socialnovarstvenih storitev.
18. Povečanje dostopnosti do zdravstvenih storitev na podeželju.
19. Rekonstruirati, revitalizirati, energetsko sanirati in/ali obnoviti javno zdravstveno infrastrukturo za namene soočanja s kriznimi razmerami.
20. Sodobno opremljene in obnovljene reševalne postaje.
21. Nova infrastruktura za obvladovanje izrednih razmer.
22. Zagotovitev zadostnih kapacitet za rehabilitacijo (nego).
23. Nova infrastruktura za zagotavljanje javnega zdravstva.

Bivanje in drugi vidiki kakovosti življenja:
24. Zmanjšati delež prebivalstva, ki živijo pod pragom revščine.
25. Zagotoviti prostorske in druge pogoje za spodbujanje socialnega vključevanja s poudarkom na najbolj ogroženih in otrocih.
26. Zagotoviti oziroma izboljšati stanovanjske pogoje za najbolj ogrožene, mlade in mlade družine.
27. Izboljšanje pogojev za bivanje starejših in bolnih.
28. Omogočiti učinkovito povezavo med mestom in podeželjem in enakovreden razvoj obeh.

Kultura in turizem v kontekstu gospodarskega razvoja ter socialnega inoviranja in vključenosti:
29. Rekonstruirati, revitalizirati, energetsko sanirati in/ali obnoviti javno kulturno infrastrukturo za namen digitalizacije in/ali razvoj inovativnih produktov in storitev.
30. Digitalizacija kulturne dediščine za potrebe turizma, inoviranje turističnih produktov in storitev.

Sodelovanje:
31. Enakomerno razvijati in krepiti aktivno sodelovanje gospodarskega, javnega in nevladnega sektorja.

32. Vzpostavitev finančnih mehanizmov in inštrumentov za spodbujanje medsektorskih sodelovanj.
33. Krepitev NVO sektorja kot podpornega okolja.

3.4 SAŠA za trajnejši in celoviti razvoj

Področje za trajnejši in celovit razvoj je kot pravični prehod horizontalno področje in tudi dopolnitev prvim trem področjem. Gre za povezovanje prvih treh sektorjev za učinkovitejši, predvsem pa celovitejši razvoj. Prikazuje nam upravljanje razvoja skozi različne mehanizme kot orodja za učinkovitejše črpanje EU sredstev.

Celostni razvoj urbanih območij (CTN):

1. Posodobitev osnovne infrastrukture na način, da bo lahko sledila razvojnim trendom, omogočala nova delovna mesta in kvalitetno življenje za vse generacije (socialna oskrba za starejše, programi za mlade) ter ohranjala vitalno podeželje.
2. Spodbujanje trajnostne mobilnosti.
3. Revitalizacija degradiranih javnih površin, objektov, v naseljih.
4. Zagotovitev kakovostnih pogojev za razvoj in krepitev programov družbenih dejavnosti (medgeneracijska druženja, krepitev vključevanja starejših, aktivacija otrok in mladostnikov …) .

CLLD:

5. Povezati lokalne akterje za dosego skupnih ciljev preko skupnih projektov območja in ustvariti najmanj 10 novih delovnih mest na področju trajnostnega razvoja regije.
6. Razvoj primernih orodij za aktivacijo (pametno podjetništvo, inovativnost, …).

Gorska, odmaknjena in obmejna problemska območja:

7. Prilagajanje sektorskih politik (zdravstvena, socialna, šolska, prometna) značilnostim in potrebam območja.
8. Krepitev gospodarske rasti in povečanje privlačnosti podeželskih območij. Trajnostno povezati problemska območja z ruralnim območjem za dosego večje dodatne vrednosti območja (naložbe v infrastrukturo).
9. Vzpostaviti nove, inovativne dodatne dejavnosti območja za preprečevanje odseljevanja in obstoj razpršene poseljenosti. Vzpostaviti varna in dostopna območja na pogoje iz okolja (podnebne spremembe) v naravnih območij.
10. Vključevanje dediščine v prostorske in razvojne dokumente ter financiranje varovanja in oživljanja spomenikov.
11. Ohranjati značilne arhitekturne stile in spodbujati tradicionalno gradnjo in izboljšati zunanjo podobo naselij (tako javnih kot tudi objektov v zasebni lasti).

Zavarovana območja

12. Z upravljanjem zavarovanih območij zasledujemo cilje ohranjanja narave in trajnostnega razvoja.
13. Umiriti promet in načrtno upravljati z zavarovanimi območji (conacija).
14. Posodobitev sistema varovanja ožjih in širših zavarovanih območij ter naravnih vrednot (upravljanje, skrbništvo, koncesije…). Osveščanje o pomenu varovanja na lokalnem nivoju in usposabljanje za ohranjanje narave in upravljanje zavarovanih območij.

Lokalna samooskrba in vitalno podeželje

1. Povečati predelovalno dejavnost na vseh področjih za ohranitev poseljenosti za najmanj 30 %
2. Spodbujanje specializacije kmetij po panogah in povečanje obsega pridelave/predelave zelenjave/sadja.
3. Spodbujanje mladih prevzemnikov kmetij k razvoju dopolnilnih dejavnosti v smislu ustvarjanja novih delovnih mest.
4. Spodbujanje povezovanja lokalnih ponudnikov za učinkovitejše gospodarjenje v kmetijstvu in gozdarstvu oblikovanje mrež.
5. Ozaveščanje in promocija glede uporabe lokalno pridelane hrane v javnih zavodih
6. Posodobitev in razvoj kmetij, razvoj trajnostnega modela kmetovanja in krepitev konkurenčnosti. Spodbujanje prenosa lastništva na mlajše, aktivnejše generacije.
7. Povečati samooskrbnost z električno energijo iz OVE.

Trajnostni butični turizem

8. Ohraniti neokrnjeno naravo za potrebe skupne celostne zelene butične turistične destinacije (izjemoma festivalski turizem) z neprestanim nadzorom nad ohranjanjem narave.
9. Ustvariti butično edinstveno ponudbo usmerjeno v sobivanje z naravo.

3.5 SAŠA za pravični prehod

Področje za pravični prehod je usmerjeno v prestrukturiranje premogovniške dejavnosti zaradi zapiranja rudnika v bližji prihodnosti, pokriva oziroma dopolnjuje tudi ostala področja.

1. Razvoj in postavitev proizvodnih tehnologij in kapacitet za shranjevanje energije.
2. Rekultivacija degradiranih območji.
3. Tehnološko napredna, digitalna in povezana regija.
4. Blaženje posledic prestrukturiranja premogovništva.
5. Uspešni programi specializacij in novih poklicev.
6. Izboljšati ponudbo na področju družbenega standarda.
7. Digitalizirana pametna dolina.

4 OPREDELITEV IN UTEMELJITEV RAZVOJNE SPECIALIZACIJE SUBREGIJE

PRAVIČNA ENERGETSKA TRANZICIJA	KONKURENČNA PREDELOVALNA INDUSTRIJA (električna, kovinska, plastika, kompoziti)	KROŽNO GOSPODARSTVO	TRAJNOSTNI BUTIČNI TURIZEM	KAKOVOST ŽIVLJENJSKEGA OKOLJA
KREPITEV TEHNOLOŠKEGA ZNANJA	OKREPITEV SODELOVANJA MED GOSPODARSTVOM IN ŠOLSKIM SISTEMOM	RAZVOJ PRIDELAVE IN PREDELAVE LESA	PREHRANSKA SAMOOSKRBA (LOKALNA HRANA)	ZAGOTOVITEV DOSTOJNEGA ŽIVLJENJA ZA RANLJIVE SKUPINE
DIGITALIZACIJA				

PRAVIČNA ENERGETSKA TRANZICIJA

Za SAŠA regijo je v obdobju 2021-2027 najpomembnejša energetska tranzicija. Regijsko gospodarstvo je močno odvisno od premogovniške dejavnosti, ki se bo začela postopoma zapirati. Čeprav se oblikujeta nacionalna strategija in akcijski načrt, moramo tudi pri Območnem razvojnem programu postaviti to energetsko tranzicijo v ospredje, saj zelo vpliva na vsa ostala področja. Omogočiti je potrebno pravični prehod za vse, najti novo ravnovesje v gospodarstvu, ustrezno prekvalificirati delovno silo in spodbuditi iskanje novih priložnosti tako v dejavnosti energetike kot tudi na drugih področjih.

Za regijo je ključnega pomena, da se nadomesti predvsem daljinska toplotna energija iz TEŠa, ki jo uporablja celotna Šaleška dolina. Poleg toplotne energije je nacionalnega pomena tudi nadomestiti električno energijo, ki jo sedaj proizvaja TEŠ.

KREPITEV TEHNOLOŠKEGA ZNANJA

Kot posledico energetske tranzicije bo potrebno okrepiti in nadgraditi tehnično znanje v regiji za razvoj novih okoljskih zelenih tehnologij. V regiji je tudi visoka šola, ki lahko še bolj okrepi tehnično znanje, tudi z ustanovitvijo fakultete. Prav tako pa je obstoječe tehnično znanje na področju energetike zelo močno in tukaj vidimo za regijo velik potencial v smeri razvoja tehnološkega znanja v sodelovanju z ostalimi dejavnostmi v regiji.

KONKURENČNA PREDELOVALNA INDUSTRIJA (električna, kovinska, plastika, kompoziti)

Iz analitičnega dela je razvidno, da imamo konkurenčno predelovalno industrijo, ki jo je potrebno okrepiti. Gre za večja podjetja, ki so paradni konji gospodarstva v regiji. Ker bo potrebno poiskati

ravnovesje in manko dejavnosti energetike nadomestiti z predelovalno industrijo, je smiselno usmeriti energijo v panoge, ki bodo ustvarile večjo dodano vrednost. To so električna in kovinska dejavnost, dejavnost plastike in kompoziti.

OKREPITEV SODELOVANJA MED GOSPODARSTVOM IN ŠOLAMI

V kolikor želimo nadgraditi dobro stoječo predelovalno industrijo in ustvariti nova delovna mesta, saj bodo nekatera ugašala zaradi prestrukturiranja premogovniške dejavnosti, moramo nujno okrepiti sodelovanje med gospodarstvom in šolami v regiji. Le na ta način bomo vzpostavili ravnovesje med ponudbo in povpraševanjem po delovni sili.

KROŽNO GOSPODARSTVO

Trendi in politika EU je že v prejšnjem programskem obdobju začela z različnimi finančnimi spodbudami krepiti krožno gospodarstvo. Prav tako bo to storila v tem obdobju 2021-2027, saj je bilo potrebno ukrepati zaradi podnebnih sprememb, ki negativno vplivajo na celotno človeštvo. Tudi v Savinjsko-šaleški regiji so podjetja že začela razmišljati v smeri razvoja modelov krožnega gospodarstva. V obdobju 2021-2027 si želimo predvsem več krožnega gospodarstva v praksi, kar bo posledično izboljšalo tudi ogljični odtis regije.

RAZVOJ PRIDELAVE IN PREDELAVE LESA

Lesnopredelovalna industrija je tipičen primer krožnega gospodarstva, predvsem za SAŠA regijo. Naravne danosti z veliko gozdnatostjo omogočajo surovino iz lokalnega okolja, les pa zaradi svoje sestave še dodatno izboljša ogljični odtis. V regiji imamo dolgo tradicije pridelava in predelave lesa, ki bi jo bilo potrebno nadgraditi predvsem v smeri razvojno-raziskovalne dejavnosti, ki bi spodbudila večjo inovativnost.

TRAJNOSTNI BUTIČNI TURIZEM

Regija ima neokrnjeno in lepo naravo, ki jo že od nekdaj obiskujejo turisti zaradi njenih naravnih lepot. Študije in tudi tukajšnje prebivalstvo turizem vidi kot izjemno priložnost. Skladno s Strategijo trajnostne rasti slovenskega turizma 2017–2021 se je že začel odvijati sistematični razvoj trajnostnega butičnega turizma preko Vodilnih destinacij Zgornja Savinjska dolina in Šaleška dolina (digitalizacija turistične ponudbe, razvoj produktov, povezovanje ponudbe, izobraževanja, digitalno inoviranje kulturne dediščine …). Posamezne občine že dlje časa v okviru svojih zmožnosti in glede na povpraševanje razvijajo turizem na svojem območju. Regija bo šla v smeri razvoja trajnostnega butičnega turizma ob hkratnem ohranjanju narave preko vodilnih destinacij ter povezovanji s TICi, turističnimi ponudniki in drugimi turističnimi deležniki.

PREHRANSKA SAMOOSKRBA (LOKALNA HRANA)

Regija ima zaradi svojih naravnih danosti in razvitega kmetijstva, priložnost, da vzpostavi prehransko samooskrbo. Potreben je le sistematičen pristop k prehranski samooskrbi, ustvariti

povezano ponudbo, celostne produkte, dodano vrednost in ustrezno trženje, skladno Resolucijo o nacionalnem programu o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva »Naša hrana, podeželje in naravni viri od leta 2021« (ReNPURSK) in strategija „od vil do vilic“ za zdrav in okolju prijazen prehranski sistem.

KAKOVOST ŽIVLJENJSKEGA OKOLJA

Vsak prebivalec si želi živeti v kakovostnem življenjskem okolju, kjer ima na razpolago osnovno infrastrukturo (pitno vodo, čist zrak, dostopno zdravstvo, urejen sistem odvajanja in čiščenja odpadnih vod, širokopasovno povezavo, prometno dostopnost …), zagotovljeno zdravstveno in socialno oskrbo in zadostno infrastrukture, zagotovljene obnovljive vire energije (resursi, ki jih ne bo primanjkovalo v prihodnosti in bodo pozitivno vplivale na čistost zraka), zagotovljeno učinkovito in kakovostno bivanje (ekonomska, energetska in snovna učinkovitost gradenj), zagotovljeno trajnostno mobilnost (urejene pešpoti, kolesarske steze, umirjen promet, omejitve motoriziranega prometa …), infrastrukturo za rekreacijo in prosti čas, preventivne programe v zdravstvu …

ZAGOTOVITEV DOSTOJNEGA ŽIVLJENJA ZA RANLJIVE SKUPINE

Posebno pozornost je za kakovost življenje potrebno usmeriti tudi v zagotovitev dostojnega življenja za najranljivejše v družbi. Zanje je potrebno poleg oskrbe, zagotoviti tudi primerno infrastrukturo in programe njihove integracije, razvoja, aktivacije …

DIGITALIZACIJA

Digitalizacija je za razvoj regije na vseh področjih ključnega pomena, tudi zaradi trenutnih razmer, ki so nastale v času novega koronavirusa. Skladno s trendi in politiko EU se bodo prav tako tudi ukrepi digitalizacije spodbujali s finančnimi sredstvi. Večja stopnje digitalizacije je nujno potrebna tako na področju zdravstva kot tudi izobraževanja. V obdobju 2021-2027 bo ključnega pomena spodbujanje digitalizacije in digitalne transformacije podjetij, vključno z uporabo naprednih tehnologij, kot so velepodatki, umetna inteligenca, tehnologija veriženja blokov, interneta stvari, 3D tiska … Gospodarstvo v regiji bo potrebno ustrezno ozaveščati preko delovanja podpornih mehanizmov in institucij za digitalizacijo podjetij (DIH, mreže Fablabov, platforme za podporo verigam vrednosti, digitalni kreativni centri) s katerimi se bo bodo povezovala podporna okolja v regiji.

5 OPREDELITEV IN OPIS RAZVOJNIH PRIORITET SUBREGIJE S KVANTIFICIRANIMI KAZALNIKI IN NAVEDBO VIROV PODATKOV ZA SPREMLJANJE KAZALNIKOV IN OPREDELITEV IN PODROBEN OPIS UKREPOV V OKVIRU POSAMEZNE PRIORITETE

Metodološko sta poglavji »Opredelitev in opis razvojnih prioritet subregije s kvantificiranimi kazalniki in navedbo virov podatkov za spremljanje kazalnikov« in »Opredelitev in podroben opis ukrepov v okviru posamezne prioritete« združena, saj je slednje v programskem delu nadgradilo prejšnjega. Tako zaradi praktičnih razlogov kot tudi preglednosti dokumenta.

Proces nastajanja dokumenta je temeljil na 5 odborih, ki v osnovi sovpadajo s cilji politike EU, le da se je dodal pravični prehod. V okviru ORP se ga je poimenovalo »cilj področja«, nadalje je uporabljena terminologija skladno z Uredbo RRP, »razvojno področje/prioriteta« (sovpada z vsebino, ki jo naslavlja »specifičen cilj« v okviru nastajanja Operativnega programa Evropske kohezijske politike) in nadalje »ukrep« (sovpada tudi z isto terminologijo na nacionalnem nivoju).

Legenda:
CP = Cilj področja
RP = Razvojna prioriteta
U = Ukrep

Tabela 50: Cilji, razvojne prioritete in ukrepi za ORP SAŠA za obdobje 2021- 2027

CP	1. PAMETNEJŠA IN TRAJNEJŠA SAŠA
RP	1.1. Krepitev konkurenčnosti gospodarstva
U	1.1.1. Spodbujanje naložb za nadaljnji razvoj gospodarstva
U	1.1.2. Spodbude za internacionalizacijo gospodarstva
U	1.1.3. Izboljšanje inovacijskega sistema v regiji in spodbude za prenos znanja
RP	1.2. Krepitev kompetenc v podjetjih
U	1.2.1. Krepitev znanj in spretnosti za gospodarstvo ter prenos znanja v gospodarstvo
RP	1.3. Krepitev podpornega okolja za konkurenčnost MSP
U	1.3.1. Razvoj in optimizacija ekosistema za podporo podjetništvu in inovativnosti
U	1.3.2. Podporna infrastruktura gospodarstvu
RP	1.4. Krepitev mednarodnega sodelovanja
U	1.4.1. Sodelovanje v evropskem raziskovalnem prostoru
U	1.4.2. Sodelovanje zagonskih podjetij s korporacijami
RP	1.5. Digitalizacija
U	1.5.1. Spodbujanje digitalne transformacije podjetij
U	1.5.2. Spodbujanje digitalizacije na drugih področjih
CP	2. NIZKOOGLJIČNA, ZELENA IN POVEZANA SAŠA
RP	2.1. Energetska učinkovitost
U	2.1.1. Energetska prenova stavb
U	2.1.2. Zmanjšanje energetske revščine
U	2.1.3. Ukrepi za izboljšanje energetske učinkovitosti v gospodarstvu (brez stavb)

RP	2.2. Energetska samooskrba s spodbujanjem OVE
U	2.2.1. Spodbujanje prehoda na OVE in ukrepi ozaveščanja
U	2.2.2. Spodbujanje daljinskih sistemov na OVE
U	2.2.3. Razvoj in proizvodnja čistejših virov energije in alternativnih goriv
RP	2.3. Odporna regija na podnebne spremembe
U	2.3.1. Poplavna varnost
U	2.3.2. Preprečevanje negativnih vplivov klimatskih sprememb
RP	2.4. Ohranjati in izboljšati kakovost okolja, ustvariti pogoje za poseljenost
U	2.4.1. Izgradnja in obnova še manjkajoče infrastrukture za odvajanje in čiščenje
U	2.4.2. Izgradnja novih vodovodnih sistemov in strateških vodnih virov za oskrbo
RP	2.5. Prehod na krožno gospodarstvo
U	2.5.1. Izkoriščanje lesnega potenciala
U	2.5.2. Ukrepi in podpora samozadostnosti na področju ravnanja z odpadki
U	2.5.3. Nadgradnja sistema zbiranja in ravnanja z odpadki, ponovna uporaba
U	2.5.4. Spremembe v poslovnih procesih, prilagojenih na krožno gospodarstvo
U	2.5.5. Ukrepi ozaveščanja o krožnem gospodarstvu
RP	2.6. Kakovostno, zeleno in zdravo okolje
U	2.6.1. Ukrepi na področju umirjanja prometa
U	2.6.2. Ukrepi za zeleno infrastrukturo v urbanem in podeželskem okolju
U	2.6.3. Vzpostavitev peš povezav med mesti in podeželjem
RP	2.7. Trajnostna mobilnost
U	2.7.1. Izboljšanje povezanosti regije z drugimi regijami
U	2.7.2. Izboljšanje trajnostne mobilnosti na področju JPP
U	2.7.3. Infrastruktura za varno trajnostno mobilnost na lokalni in regionalni ravni
U	2.7.4. Sodobne tehnologije za upravljanje mobilnosti
RP	2.8. Ustvarjanje pogojev za večjo konkurenčnost regije
U	2.8.1. Digitalna povezljivost
U	2.8.2. Razvoj trajnostne, pametne in intermodalne regionalne in lokalne mobilnosti
CP	3. SOCIALNA SAŠA
RP	3.1. Aktivna politika zaposlovanja
U	3.1.1. Izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja
U	3.1.2. Pospešiti prehod mladih na trg dela
RP	3.2. Posodobitev programov za prilagoditev trga dela in spodbujanje mobilnosti delovne
U	3.2.1. Vzpostavitev regionalnih centrov in/ali programov za spodbujanje zaposlovanja
RP	3.3. Izobraževanje
U	3.3.1. Spodbude za krepitev sodelovanja poklicnih in strokovnih šol ter delodajalcev
U	3.3.2. Vzpostavitev podpornega okolja v terciarnem izobraževanju
U	3.3.3. Digitalizacija izobraževalnih institucij:
U	3.3.4. Motivacijske štipendije za pridobitev višje stopnje izobrazbe in omogočitev
U	3.3.5. Krepitev ključnih kompetenc
RP	3.4. Vseživljenjsko učenje in prekvalifikacije
U	3.4.1. Oblikovanje in izvajanje programov za različne ciljne skupine odraslih
U	3.4.2. Dvig izobrazbene ravni posameznikov na srednješolski in višji ravni
U	3.4.3. Razvijanje kompetenc mladih preko kakovostnega mladinskega dela
U	3.4.4. Ukrepi za podaljševanje obdobja delovne aktivnosti.
U	3.4.5. Razvoj kakovostnih storitev/programov za naslavljanje izzivov dolgožive družbe
RP	3.5. Socialna aktivacija, zmanjšanje revščine ali socialne izključenosti
U	3.5.1. Socialna aktivacija z namenom približevanja trgu dela (MDDSZ)
U	3.5.2. Zaposlovanje, usposabljanje pripadnikov ranljivih družbenih skupin

U	3.5.3. Ustvarjanje pogojev za večjo socialno vključenost, zagotavljanje prostorov in
U	3.5.4. Svetovalni centri za otroke in mladostnike, priseljence
U	3.5.5. Programi socialne aktivacije, PUMO, za demenco, proti zasvojenosti idr.
U	3.5.6. Aktivnejša vloga NVO
RP	3.6. Socialna zaščita, izboljšanje dostopnosti do zdravstvenih in socialnovarstvenih
U	3.6.1. Ukrepi za zagotavljanje kakovostnih in varnih storitev v zdravstvu in dolgotrajni
U	3.6.2. Spodbujanje zdravega življenjskega sloga na lokalni ravni (bo del CLLD)
RP	3.7. Socialno vključevanje oseb, izpostavljenih tveganju revščine
U	3.7.1. Ukrepi za podporo izvajanju lažjega prehoda mladih s posebnimi potrebami na trg
U	3.7.2. Programi socialnega vključevanja za najbolj ogrožene in otroke
U	3.7.3. Zagotoviti namenski prostor za izvajanje socialnovarstvenih storitev in
U	3.7.4. Izgradnja ali prenova stavb z namenom zagotovitve več neprofitnih stanovanj
U	3.7.5. Zagotavljanje pomoči v obliki hrane in/ali osnovnih materialnih pripomočkov
RP	3.8. Izboljšanje dostopa do vključujočih in kakovostnih storitev na področju izobraževanja, usposabljanja in vseživljenjskega učenja in športa
U	3.8.1. Investicije v obstoječe in sodobne nove objekte vzgojno-izobraževalnih zavodov, terciarnega izobraževanja, športno rekreacijske infrastrukture zavodov za izobraževanje odraslih in kulturnih ustanov s pripadajočo opremo.
U	3.8.2. Krepitev infrastrukture za izvajanje kakovostnega mladinskega dela
RP	3.9. Infrastrukturno izboljšanje socialno-ekonomske vključenosti marginaliziranih skupnosti, migrantov in zapostavljenih skupin prek celostnih ukrepov, vključno s stanovanjskimi in socialnimi storitvami
U	3.9.1. Modernizacija in vzpostavitev socialne infrastrukture, vključno z dolgotrajno
RP	3.10. Vlaganje v infrastrukturo v zdravstvu
U	3.10.1. Zagotovitev boljše infrastrukture za obvladovanje okužb izrednih razmer
U	3.10.2. Vzpostavitev rehabilitacijskih ustanov (negovalnih ustanov)
U	3.10.3. Izgradnja zdravstvenih centrov za boljšo dostopnost do zdravstvenih storitev
U	3.10.4. Obnova in posodobitev opreme reševalnih postaj
U	3.10.5. Investicije v celovito zdravstveno infrastrukturo, z zagotavljanjem dostopa do objektov in varnost starejšim ter gibalno oviranim uporabnikom
RP	3.11. Vlaganje v infrastrukturo in spodbujanje kulture in turizma
U	3.11.1. Rekonstrukcija, revitalizacija in obnova kulturne dediščine
U	3.11.2. Spodbujanje inovativnih produktov in storitev na področju turizma
U	3.11.3. Digitalno inoviranje kulture / kulturne dediščine za potrebe turizma
RP	3.11. Sodelovanje različnih sektorjev
U	3.12.1. Aktivno sodelovanje deležnikov vseh treh sektorjev
U	3.12.2. Širitev delovanja regionalnih stičišč z namenom večje pokritosti območji
U	3.12.3. Sodelovanje NVO med seboj in ostalimi sektorji
U	3.12.4. Zagotavljanje finančnih sredstev za medsektorsko in medobčinsko sodelovanje pri razvoju novih programov, storitev in orodij.
U	3.12.5. Povezovanje zdravstva, gasilstva ter zaščite in reševanja
CP	4. SAŠA ZA TRAJNOSTNI IN CELOSTNI RAZVOJ
RP	4.1. Celostni razvoj urbanih območij
U	4.1.1. Trajnostno načrtovanje prostora
U	4.1.2. Prilagoditev infrastrukture prostoru in času z uporabo sodobnih tehnologij
U	4.1.3. Spodbujanje obnove objektov kulturne dediščine in praznih objektov (javni)
U	4.1.4. Ureditev javne infrastrukture
RP	4.2. CLLD
U	4.2.1. Vzpostaviti partnerstva za izvedbo trajnostno razvojnih projektov in animacija

U	4.2.2. Zagotavljanje sodobnih oblik podpornih storitev za nova delovna mesta
U	4.2.3. Spodbujanje dodatne dejavnosti na podeželju in povezovanje ponudbe
U	4.2.4. Izboljšanje uporabe naravne in kulturne dediščine
U	4.2.5. Vzpostavitev socialnih storitev za kvalitetnejše staranje in svetlejšo preživljanje
U	4.2.6. Pametne rešitve na področju infrastrukture, trajnostne mobilnosti
U	4.2.7. Spodbujanje okoljsko razvojnih projektov
RP	4.3. Gorska, odmaknjena in obmejna problemska območja
U	4.3.1.Zagotavljanje kvalitetnega trajnostnega bivanja na gorskih odmaknjenih območjih
U	4.3.2. Ohranitev kmetij, živih planin in okrepitev proizvodnje lokalnih izdelkov
U	4.3.3. Zagotavljati kvaliteto in privlačnost življenjskega/ bivalnega okolja
U	4.3.4.Ohranjanje habitov in biodiverzitete z načrtovanjem uporabe zelene infrastrukture
U	4.3.5.Trajnostno gospodarjenje s kmetijskimi in gozdnimi viri, ohranjanje biodiverzitete
U	4.3.6. Preudarno ravnanje s prostorom ter trajnostno načrtovanje posegov v okolje
U	4.3.7. Protipoplavne ureditve vodotokov
RP	4.4. Zavarovana območja
U	4.4.1. Uveljavitev različnih načinov upravljanja, izboljšanje učinkovitosti upravljanja
U	4.4.2. Izvajanje ukrepov za blažitve in prilagajanje klimatskim spremembam
U	4.4.3. Izvajanje osveščanja o pomenu varovanja posameznih enot naravne dediščine na lokalnem nivoju
U	4.4.4. Sistematično trajnostno upravljanje zavarovanih naravnih vrednot in kulturne dediščine
RP	4.5. Lokalna samooskrba in vitalno podeželje
U	4.5.1. Promoviranje lokalno pridelane hrane
U	4.5.2. Vzpostavitev tržnih mest
U	4.5.3. Umeščanje lokalnih kulinaričnih posebnosti v lokalne prireditve
U	4.5.4. Vzpostavitev zelenih delovnih mest
U	4.5.5. Spodbujanje pridobivanja energije iz OVE v javnih objektih ter gospodarskih
U	4.5.6. Medsektorsko zakonsko usklajevanje
RP	4.6. Trajnostni butični turizem
U	4.6.1. Krepitev turistične dejavnosti po epidemiji
U	4.6.2. Povezovanje turistične dejavnosti na več nivojih
U	4.6.3. Izvajanje ukrepov za večjo prepoznavnost destinacije »Savinjska«
U	4.6.4. Razvoj programov turistične ponudbe
U	4.6.5. Usposabljanje turističnih deležnikov
U	4.6.6. Razvoj zelene infrastrukture za rekreacijo kot dopolnilna turistična ponudba
U	4.6.7. Enotni rezervacijski sistem nastanitvenih kapacitet na območju
CP	5. SAŠA V PRAVIČNEM PREHODU
RP	5.1. Pravična energetska tranzicija doline
U	5.1.1. Energetska tranzicija primarno vezana na gospodarstvo & energetiko
U	5.1.2. Vzpostavitev kompetenčnega centra v SAŠA regiji
U	5.1.3. Ohranjanje energetske lokacije
U	5.1.4. TEŠ kot ključna lokacija za vzdrževanje EE sistema Slovenije
U	5.1.5. Zeleni viri – predmet pravičnega prehoda
U	5.1.6. Uporaba alternativnih goriv v TEŠ
U	5.1.7. Postavitev plinsko parne elektrarne s kogeneracijo toplote v TEŠ
RP	5.2. Ureditev degradiranih območij
U	5.2.1. Dolgoročna sanacija območja ugreznin (JTF deloma, zlasti PV in država zaradi
U	5.2.2. Sprememba rabe določenih območij (klasirnica, hladilnik bloka 4): koncipiranje
U	5.2.3. Razgradnja objektov in energetska revščina

U	5.2.4. Sprememba namenske rabe degradiranega območja
RP	5.3. Povezljivost in trajnostna mobilnost
U	5.3.1. Infrastrukturne povezave
U	5.3.2. Digitalna povezljivost
U	5.3.4. Trajnostna mobilnost
RP	5.4. Trajnosten, vzdržen in diverzificiran gospodarski razvoj ter delovna mesta z visoko
U	5.4.1. Ohranjanje proizvodnih zmoglivosti obstoječih podjetij v povezavi z razvojem in
U	5.4.2. Start-up ekosistem, vključno z ustvarjalno industrijo
U	5.4.3. Zero waste valley
U	5.4.4. Krepitev izvoza in TNI (podporno okolje)
U	5.4.5. Spin-off aktivnosti PV
U	5.4.6. Les in lesna veriga (navezava s pametnimi stavbami in proizvodnjo energije)
U	5.4.7. Center sodobnih in učinkovitih energetskih rešitev (RES, energetske storitve,
U	5.4.8. Srebrna ekonomija
U	5.4.9. Trajnostni turizem
RP	5.5. Usposobljena, visoko motivirana delovna sila
U	5.5.1. Ukrepi namenjeni presežnim delavcem v energetiki
U	5.5.2. Formalno izobraževanje za nove poklice
U	5.5.3. Neformalno izobraževanje in ukrepi za privlačnost poklicev
RP	5.6. Spodbujanje družbenega in kulturnega razvoja v regiji
U	5.6.1. Kultura, Šport, Prostovoljstvo
U	5.6.2. NVO in Spodbujanje pozitivne podobe doline (imidž)
U	5.6.3. Lokalne iniciative usklajene s projekti LAS
U	5.6.4. Skrb za ranljive skupine (socialno izključeni, rudarji invalidi, tujci)

5.1 PAMETNEJŠA IN TRAJNEJŠA SAŠA

Cilj področja sledi cilju politike EU: pametnejša Evropa – prek inovacij, digitalizacije, gospodarske preobrazbe in podpore malim in srednjim podjetjem.

5.1.1 RP 1.1. Krepitev konkurenčnosti gospodarstva

Cilj razvojne prioritete konkurenčnosti gospodarstva je, da prispeva dvigu produktivnosti na ravni posameznih podjetij. Potrebna bodo tako vlaganja v pametno in digitalno gospodarstvo, ki se bo nadgradilo še s krožnim gospodarstvom (razvojna prioriteta cilja področja nizkoogljična SAŠA). SAŠA gospodarstvo ima drugačno strukturo glede na velikost in dejavnost, prevladujejo velike družbe, velik delež ima energetska dejavnost. Slednja dejavnost je tudi pred velikim izzivom prestrukturiranja zaradi zapiranja premogovnika. Za dvig produktivnosti v gospodarstvu bodo tako v naslednji perspektivi v ospredju vlaganja za povečanje inovacijske sposobnosti podjetij, povezovanje podjetij v različne inovacijske, razvojno-raziskovalne mreže, spodbude za internacionalizacijo, mednarodno vpetost za krepitev izvoza in izboljšanje inovacijskega sistema ter vključevanje podjetji v pisarne za prenos tehnologij.

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:
- neto dodana vrednost na zaposlenega (Ajpes),
- prihodki od prodaje (Ajpes),
- EBITA (Ajpes),
- kumulativno število zaposlenih (Ajpes),
- število srednjih podjetij (Ajpes),
- število izvoznikov (število podjetji) (Ajpes),
- delež izvoza v prihodkih (Ajpes),
- število podprtih investicijskih projektov za fizično/poslovno infrastrukturo (občine, razpisovalci).

Razvojna prioriteta Krepitev konkurenčnosti gospodarstva ima naslednje ukrepe:

U	1.1.1. Spodbujanje naložb za nadaljnji razvoj gospodarstva
U	1.1.2. Spodbude za internacionalizacijo gospodarstva
U	1.1.3. Izboljšanje inovacijskega sistema v regiji in spodbude za prenos znanja

Ukrep: 1.1.1. Spodbujanje naložb za nadaljnji razvoj gospodarstva

Namen ukrepa je spodbujati projekte, ki so ključnega pomena za nadaljnji razvoj gospodarstva, to so predvsem avtomatizacija, digitalizacija, povečevanje obsega proizvodnje v povezavi z izboljšanjem raziskovalnih in inovacijskih zmogljivosti ter uvajanjem naprednih tehnologij. Prav tako je namen ukrepa spodbuditi širitev obstoječih dejavnosti, vzpostavitev novih dejavnosti, tudi kot posledica prestrukturiranja.

Namen ukrepa pa so tudi spodbude za rast in razvoj podjetij, procesne izboljšave, novi poslovni modeli, uvajanje poslovne odličnosti v podjetja.

Ukrep: 1.1.2. Spodbude za internacionalizacijo gospodarstva, predvsem MSP

Namen ukrepa je spodbuditi gospodarstvo k povečanju izvoznih dejavnosti s pomočjo podpornega okolja - enotna točka SPOT GLOBAL (nadgradnja obstoječega SPOT in razvoja inovativnih storitev), ki bo obveščala podjetja o spodbudah, o sejemskih nastopih, mednarodnih udeležbah na konferencah, razpolagala s podatki o tujih trgih in informacijah povezanih z vstopom na tuje trge ter storitvami, ki bodo sledile mega trendom (tržne raziskave, certifikati, ipd).

Namen ukrepa je tudi mednarodna vpetost podjetji za večjo konkurenčnost s spodbudami pri mednarodnem razvojnem sodelovanju, skupnih vlaganjih na tujih trgih, usposabljanje in mentoriranje podjetij v tujini, promocija in krepitev blagovnih znamk proizvodov in storitev slovenskih podjetij v tujini.

Ukrep: 1.1.3. Izboljšanje inovacijskega sistema v regiji in spodbude za prenos znanja

Namen ukrepa je ustvariti pogoje za inovacije in ustvarjalnost, spodbuditi podjetja, da se bodo vključevali v inovacijske grozde/SRIPe, kjer se spodbujajo skupni projekti določene panoge, podjetja spodbuditi za vključevanje v pisarne za prenos tehnologij in v različne mreže, ki pospešujejo inovacijsko dejavnost podjetji, kar se bo odrazilo v povečanju dodane vrednosti na zaposlenega.

5.1.2 RP 1.2. Krepitev kompetenc v podjetjih

Cilj razvojne prioritete je ustvariti na znanju temelječo družbo, ki bo ključnega pomena za regijo. Če želimo krepiti inovacijsko dejavnost, moramo imeti ustrezne kompetentne kadre, ki se bodo uspešno spoprijeli z izzivi pametne družbe in z njo povezane digitalizacije in pametnega upravljanja (avtomatizacije). Cilj je usmeriti kadre v uporabna znanja za pametnejšo in trajnejšo SAŠO, ki so jedro vsakega podjetja. Območje razpolaga z ogromno tehničnega znanja, ki ga lahko usmeri v razvoj novih tehnologij.

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:
- število vzpostavljenih kompetenčnih centrov v regiji (RA SAŠA, SŠGZ - SPOT),
- število programov, kjer sodelujeta gospodarstvo in šolstvo (RA SAŠA, SŠGZ - SPOT),
- število sodelovanj na področju pospeševanja prenosa znanja (RA SAŠA, SŠGZ - SPOT).

Razvojna prioriteta ima ukrep:

U	1.2.1. Krepitev znanj in spretnosti za gospodarstvo ter prenos znanja v gospodarstvo

Za potrebe razvoja znanja in spretnosti je potrebno vzpostaviti strukturo, predvsem pa bolje povezati gospodarstvo in šolstvo. Namen ukrepa je tako spodbuditi nastanek kompetenčnih

centrov (po sektorjih ali znotraj posameznega podjetja), ki bodo ponudila gospodarstvu uporabna praktična znanja. Kompetenčni centri morajo poleg uporabnih znanj, znati slediti trendom in prenesti znanja v gospodarstvo. Na primer gospodarstvo pripraviti na Prehod na koncept 5.0, kjer bodo nujno potrebne korenite spremembe, ki vključujejo področja digitalizacije, disrupitivne (povezane) in ključne tehnologije za preboj kot sta umetna inteligenca in internet stvari (IOT).

Namen ukrepa je tudi spodbuditi povezovanje gospodarstva in šolstva (priprava študijskih programov, prenos znanja v obe smeri) za krepitev razvojnih kapacitet na področju tako obstoječe pametne specializacije na nacionalnem nivoju kot tudi trendov v smeri Družbe 5.0.

5.1.3 RP 1.3. Krepitev podpornega okolja za konkurenčnost MSP

Cilj razvojne prioritete je učinkovito podporno okolje za podjetnike, ki se bo osredotočilo predvsem na to, da bo ustvarilo privlačno poslovno okolje, ustvarilo dobre pogoje za investitorje (olajšave, prostor, človeški viri, infrastruktura), nudilo podporo gospodarstvu glede na velikost podjetja in po dejavnostih, snovalo partnerstva med podpornim okoljem in gospodarstvom zaradi lažjega prepoznavanja dejanskih potreb gospodarstva.

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:
- število zaposlenih v podpornem okolju (RA SAŠA),
- število programov v okviru podpornega okolja (Inkubator SAŠA),
- število vzpostavljenih regijskih skladov (Inkubator SAŠA),
- število zagonskih podjetij (Inkubator SAŠA),
- število podjetij, ki prejmejo podporo (SPOT),
- število spodbud za MSP v regiji (SPOT),
- število izvedenih investicij - razširitev obstoječih prostorov, tehnologije, komunalna opremljenost poslovnih con za vzpostavitev strukture (SPOT),
- število socialnih podjetij (Pristop),
- število zaposlenih v socialnih podjetji (Pristop).

Razvojna prioriteta ima naslednja ukrepa:

U	1.3.1. Razvoj in optimizacija ekosistema za podporo podjetništvu in inovativnosti
U	1.3.2. Podporna infrastruktura gospodarstvu

1.3.1. Razvoj in optimizacija ekosistema za podporo podjetništvu in inovativnosti

Namen ukrepa je razvoj optimalnega ekosistema za podporo podjetništvu in inovativnosti s krepitvijo podpornega okolja. Ključnega pomena za razvoj gospodarstva so spodbude za nove podjetniške podjeme in novonastala podjetja za prehod v fazo hitrejše rasti (start-up podjetja in podjetja v prehodu v naslednjo fazo rasti) in za hitrorastoča podjetja za (scale-up podjetja). Inkubator SAŠA tako igra ključno vlogo pri dolgoročnem razvoju regije, saj lahko novonastala podjetja podprta v okviru inkubatorja popolnoma spremenijo smer potek razvoja, predvsem v času korenitih sprememb na prehodu v Družbo 5.0, ki jih narekuje digitalizacija, umetna inteligenca, internet stvari, Big data …

Regija se je znašla pred izzivom prestrukturiranja, zato je namen ukrepa tudi spodbuditi specializiran inkubator, katerega dejavnost bo usmerjena v industrijsko - tehnološki sektor z namenom zelene transformacije regije.

Namen ukrepa je zagotoviti tudi dodatno podporo obstoječim podjetjem, ki jo ponuja SPOT svetovanje. Le-ta deluje dobro in ga je skladno z nacionalnim nivojem, potrebno nadgraditi. Prva takšna nadgradnja je ustvariti dobre pogoje za investitorje z vzpostavitvijo baze podatkov o razpoložljivi infrastrukturi, prostoru, človeških virih, podpornem okolju, morebitnih olajšavah vezanih na območje …). Nadalje bi se vzpostavil tudi celovit sistem upravljanja poslovnih con in pregleda kapacitet le teh v regiji (regijski koordinator v okviru RA SAŠA).

SPOT svetovanja so namenjena informiranju in obveščanju podjetnikov in organiziranju specialističnih delavnic za katere se izkaže potreba. Za dosego boljše podpore gospodarstvu pa v okviru GZS in OZS obstajajo mreža specialističnih svetovanj, ki jo je potrebno spodbuditi v smeri razvoja, ki bo sledil gospodarstvu.

Bistveno premalo pozornosti se je v preteklosti namenjalo socialnemu podjetništvu in kreativnim industrijam. Namen ukrepa je spodbuditi socialno podjetništvo, ki se bo osredotočilo na izzive v lokalnih skupnostih, ki jim komercialna podjetja ne posvečajo dovolj pozornosti.

Namen ukrepa je z vzpostavitvijo kreativnega centra (za kreativce zagotoviti opremo, znanje in dostop do širše mreže potencialnih partnerjev in kupcev) spodbuditi kreativne industrije in v okviru le-tega povezati kreativce s produktno naravnanimi podjetji.

V okviru ukrepa se vzpostavi »Enotna vstopna točka za prestrukturiranje MSP«, ki bo zagotovila celovit, koordiniran, informacijsko podprt in vključujoč ekosistem za podjetja v procesu pravičnega in zelenega prehoda, s čimer ORP SAŠA postane bolj usklajen z Nacionalno strategijo za izstop iz premoga in operativno izvedljiv v okviru regionalnih pristojnosti. Namen nadgradnje je zagotoviti MSP jasne, razumljive in ažurne informacije tudi o Zakonu o prestrukturiranju SAŠA regije, razpisih in finančnih virih, možnostih tehnične in svetovalne podpore ter priložnostih za diverzifikacijo gospodarstva, pri čemer se predvideva digitalna nadgradnja obstoječe platforme CPP s pregledom podpornih storitev za MSP, ki se dopolnjuje na podlagi dogovorov redne koordinacije vseh podpornih akterjev (RA SAŠA, KSSENA, SŠGZ, Inkubator SAŠA, LAS ZSŠD …).

1.3.2. Podporna infrastruktura gospodarstvu

Namen ukrepa je zagotoviti fizično infrastrukturo za gospodarstvo regije, gre predvsem za komunalno opremljene cone in prostor, ki ga potrebujejo podjetja za širitev obstoječih prostorov, tehnologije, širitev dejavnosti. Prednost bodo imela zemljišča na degradiranih območjih in območja, ki izkazujejo potrebo po dodatnih kapacitetah oziroma že imajo uporabnika. Ukrep predstavlja podporno okolje, ki ga ponujajo lokalne skupnosti ali drugi lastniki zemljišč/prostorov namenjenih za poslovno dejavnost.

5.1.4 RP 1.4. Krepitev mednarodnega sodelovanja

Cilj razvojne prioritete mednarodno sodelovanje je povečanje mednarodne konkurenčnosti in povečanje izvoza za večjo vpetost gospodarstva v mednarodni prostor. Gospodarstvu je potrebno

zagotoviti informacije o možnostih sodelovanja tako na evropskem raziskovalnem prostoru kot tudi informacije o možnostih sodelovanja v mednarodnih razvojnih partnerstvih.

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:

- število vključenih podjetij v vzpostavljena razvojna partnerstva (SPOT),
- število prihodkov podjetij izven regije (Ajpes),
- število zagonskih podjetij, ki sodelujejo s korporacijami (SAŠA Inkubator).

Razvojna prioriteta ima naslednja ukrepa:

U	1.4.1. Sodelovanje v evropskem raziskovalnem prostoru
U	1.4.2. Sodelovanje zagonskih podjetij s korporacijami

1.4.1. Sodelovanje v evropskem raziskovalnem prostoru

Namen ukrepa je preko podpornega okolja (SPOT, GZS, RA SAŠA, izobraževalne inštitucije, razna združenja …) zagotoviti informacije o možnostih vključevanja podjetij v mednarodne konzorcije preko EU projektov. Z vključevanjem v mednarodni prostor podjetja pridobijo dodatna znanja in veščine, krepijo se sinergije, predvsem na področju RRI dejavnosti, podjetja lahko pridobijo dodatne finančne vire, sodelujejo s podjetji na tujih trgih, promovirajo in krepijo blagovne znamke proizvodov in storitev v tujini, spodbudijo pa se tudi skupna vlaganja na tujih trgih skratka postajajo mednarodno konkurenčnejša.

1.4.2. Sodelovanje zagonskih podjetij s korporacijami

Zagonska podjetja, ki jim SAŠA inkubator ponuja podporno okolje, pogosto iščejo resurse (finančne, infrastrukturne …) za realizacijo njihov idej. Namen ukrepa je spodbuditi sodelovanje med zagonskimi podjetji in korporacijami kot je bila npr. konferenca Future 4.0 za realizacijo idej, ki bodo prispevale k razvoju gospodarstva regije.

5.1.5 RP 1.5. Digitalizacija

Razvojna prioriteta uresničuje naslednje cilje: dvig konkurenčnosti gospodarstva in boljši pogoji za digitalno poslovanje, digitalizacija podjetništva in industrije (industrija 4.0), povečanje konkurenčnosti IKT-industrije iz regije in varen kibernetski prostor.

Digitalizacija je hkrati horizontalna prioriteta, ki posega tudi na druga področja kot je gospodarstvo, tako so cilji v okviru te razvojne prioritete tudi: večja e-vključenost in omogočanje dostopa do e-storitev vsem skupinam prebivalstva, še posebej manj izobraženim, starejšim, invalidom in neaktivnim; širitev širokopasovnega dostop do interneta za zagotovitev tega za čim več gospodinjstev; povečanje konkurenčnosti IKT-industrije iz regije; ohranjanje delovnih mest v tej industriji; uvedba koncepta pametnih regij/pametnih mest s pomočjo digitalizacije.

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:

- število delovnih mestih v IKT dejavnosti (Ajpes),
- število srednje velikih podjetij na področju IKT (Ajpes),
- število poslovnih strategij podjetja (poslovnih načrtov), ki bodo vključevala digitalizacijo z namenom optimiziranja procesov (SPOT – preko prijavljenih Vavčerjev),
- število novih vzpostavljenih modelov na področju digitalizacije (vodenja preko modelov ISO, EFQM in ostalimi sistemi vodenja …).

Razvojna prioriteta ima naslednja ukrepa:

U	1.5.1. Spodbujanje digitalne transformacije podjetij
U	1.5.2. Spodbujanje digitalizacije na drugih področjih

1.5.1. Spodbujanje digitalne transformacije podjetij

Namen ukrepa je spodbujanje digitalne transformacije podjetij, vključno z uporabo naprednih tehnologij, kot so velepodatki, umetna inteligenca, tehnologija veriženja blokov, interneta stvari, 3D tiska ipd, vključno z ozaveščanjem koristi digitalizacija in spodbujanjem povpraševanja ter pospeševanjem uporabe naprednih tehnologij.

Digitalizacija prispeva k večji mednarodni konkurenčnosti MSP, saj le tem omogoča preprost in hiter prodor na tuji trg oz. razširitev poslovanja na obstoječem tujem trgu, krajši čas določenih operacij, procesov, optimizacijo in učinkovitejše iskanje virov oz. nabavo, nižje stroške administracije, povečano preglednost nad poslovnimi procesi ter posledično povečano prodajo na tujih trgih, izboljšanje konkurenčnega položaja, poenostavitev distribucijske poti, razširitev trga in dosega poslovanja ter posledično večje prihodke, izboljšanje interakcij s strankami, natančnejše in lažje dostopne informacije o samem podjetju, dobaviteljih, kupcih, ciljnih trgih, povečanje hitrosti poslovanja, povečanje tržnega deleža in racionalizacijo poslovnega modela (DIH Slovenija, 2020).

1.5.2. Spodbujanje digitalizacije na drugih področjih

Namen ukrepa so:

- Spodbude zagotoviti predpogoje za digitalizacijo: omogočiti širitev širokopasovnega dostopa do interneta za zagotovitev tega za čim več gospodinjstev.
- Spodbude za uvajanje konceptov pametnih mest s pomočjo digitalizacije (ozaveščanje, usposabljanje in realizacija po korakih).
- Spodbude za uvajanje konceptov pametnih vasi s pomočjo digitalizacije (ozaveščanje).
- Spodbude za digitalizacijo na področju socialnih storitev za prebivalstvo, še posebej manj izobraženim, starejšim, invalidom in neaktivnim.

- Spodbude za digitalizacijo v turistični dejavnosti (digitalni marketing, digitalni informatorji, nadgradnja digitalizacije turistične ponudbe …).

Gre za horizontalni ukrep ostalim ukrepom, ki sledijo v nadaljevanju.

5.2 NIZKOOGLJIČNA, ZELENA IN POVEZANA SAŠA

Cilj področja sledi dvema ciljema politike EU:

- bolj **zelena, nizkoogljična** Evropa – z izvajanjem Pariškega sporazuma in vlaganjem v energetski prehod, obnovljive vire energije, boj proti podnebnim spremembam,
- bolj **povezana Evropa** – s strateškimi prometnimi in digitalnimi omrežji.

Cilj področja se prekriva s področjem pravičnega prehoda, ki je usmerjeno v prestrukturiranje premogovniške dejavnosti zaradi zapiranja rudnika v smeri cilja nizkoogljične družbe.

5.2.1 RP 2.1. Energetska učinkovitost

Cilj razvojne prioritete je narediti Energetski in klimatski koncept za celotno Savinjsko-šaleško regijo, zmanjšati porabo energije in optimizirati toplotno in električno energijo, s tem pa tudi zmanjšanje emisij. Podatki na ravni Slovenije kažejo na to, da bo potrebno energetsko prenovo stavb še bolj usmeriti v celovite prenove. Ker večina emisij pri stavbah v gospodinjstvih, gospodarskem in institucionalnem sektorju nastaja pri rabi goriv za ogrevanje stavb, je bistvenega pomena zmanjšati porabo energije z vgradnjo toplotne izolacije ter zamenjati naprave za ogrevanje z učinkovitejšimi tako v gospodinjstvih kot tudi v institucionalnih in poslovnih stavbah.

Zaradi nezadostnih sredstev, informacij in pomanjkanja kompetenc socialno najšibkejša gospodinjstva niso seznanjena z dostopnostjo energentov, z investicijami v večjo energetsko učinkovitost in prestrukturiranje energetskih virov, ki bi jim pripomogla k večjemu denarnemu prihranku, iz tega razloga je smiselno ukrepati tudi na področju energetske revščine.

Poleg izboljšanja energetske učinkovitosti stavb, je potrebno povečati energetsko učinkovitost v gospodarstvu (procesi, tehnologije …). Slovensko gospodarstvo je bolj ogljično intenzivno od povprečja EU, tudi v učinkovito rabo energije je vlagalo manj, kot je bilo povprečje EU 28 (SI: 47 %, EU 28: 63 %). Iz tega razloga je potrebno zmanjšati porabo in optimizirati predvsem električno energijo.

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:

- skupna tlorisna površina energetsko prenovljenih stavb javnega sektorja (MZI),
- skupna tlorisna površina energetsko prenovljenih stavb v gospodarstvu (MZI),
- število gospodinjstev z boljšim razredom energijske porabe (EKO SKLAD),
- zmanjšanje letne porabe primarne energije v javnih stavbah (MZI),
- zmanjšanje emisij toplogrednih plinov: Ocenjeno letno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov (ARSO),
- število operacij izvedenih v namen zmanjšanja energetske revščine (EKOSKLAD),
- število podjetij, ki so uvedla ukrepe za učinkovito ravnanje z viri, vključno s snovno učinkovitostjo (Vir: razpisovalec).

Razvojna prioriteta ima naslednje ukrepe:

U	2.1.1. Energetska prenova stavb
U	2.1.2. Zmanjšanje energetske revščine
U	2.1.3. Ukrepi za izboljšanje energetske učinkovitosti v gospodarstvu (brez stavb)

2.1.1. Energetska prenova stavb

Namen ukrepa je energetska sanacija stavb, pri čemer bodo imele prednosti celovite prenove stavb, z upoštevanjem trajnostne gradnje. Prav tako pa je namen ukrepa spremljanje porabe energije po sanaciji, s katero lahko spremljamo porabo energijo (pametno upravljanje sistemov v in na stavbah), s čimer lahko še dodano zmanjšamo porabo energije. Namen ukrepa je spodbuditi energetsko agencijo KSSENA za razvoj in vzpostavitev nove generacije sistema za aktivno upravljanje z energijo - digitalizacija energetskega prehoda Savinjsko-šaleške regije.

2.1.2. Zmanjšanje energetske revščine

Namen ukrepa je spodbuditi strokovnjake, da socialno ogroženim gospodinjstvom nudijo brezplačno podporo pri procesu pridobivanja sredstev za povečanje energetske učinkovitosti njihovih domov in se tem zmanjšamo energetsko revščino.

2.1.3. Ukrepi za izboljšanje energetske učinkovitosti v gospodarstvu (brez stavb)

Namen ukrepa je spodbuditi gospodarstvo za učinkovito ravnanje z viri, ki vključuje ukrepe za povečanje energetske in snovne učinkovitosti, in sicer spodbuditi podjetja, da prevzamejo energetske standarde, spodbuditi vlaganja za zmanjšanje rabe energije (procesi, nova tehnologija …) in spodbude za vzpostavitev energetskega managementa v podjetju.

Namen ukrepa je tudi ozaveščanje gospodarstva o razpoložljivih virih financiranja o energetski učinkovitosti.

V okviru ukrepa se predvideva informiranje MSP o koristih učinkovite rabe energije (URE) z usmerjenimi nasveti, informacije o trajnostnih poročilih za MSP in vzpostavitev javno objavljene mreže energetskih svetovalcev na regijski spletni platformi Centra za pravični prehod (CPP).

5.2.2 RP 2.2. Energetska samooskrba s spodbujanjem OVE

Cilj prioritete je povečati energetsko samooskrbo (izkoriščanje OVE in predvsem lesne biomase), zmanjšati odvisnost od fosilnih goriv (izboljšati obstoječe tehnologije) in postopoma nadomestiti obstoječo električno in toplotno energijo. Na slovenskem nivoju je leta 2019 delež OVE znašal 21,85 % (IJS, 2020), do leta 2030 pa mora skladno s podnebnimi cilji EU, Slovenija doseči 27-dstotni delež obnovljivih virov v končni rabi energije. V SAŠA regiji bomo preko ukrepov spodbujanja prehoda na OVE, daljinskih sistemom na OVE bistveno prispevali k cilju na nacionalnem nivoju.

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:

- delež proizvedene energije iz obnovljivih virov (MZI),
- obnovljivi viri energije: Dodatne zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov (MZI),
- zmanjšanje emisij toplogrednih plinov: Ocenjeno letno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov (MZI),
- število kampanji ozaveščanja javnosti (razpisovalec ukrepa),
- število podprtih operacij, ki bodo izboljšale obstoječe tehnologije (razpisovalec ukrepa),
- Število podprtih operacij za razvoj novih tehnologij (razpisovalec ukrepa).

Razvojna prioriteta ima naslednje ukrepe:

U	2.2.1. Spodbujanje prehoda na OVE in ukrepi ozaveščanja
U	2.2.2. Spodbujanje daljinskih sistemov na OVE
U	2.2.3. Razvoj in proizvodnja čistejših virov energije in alternativnih goriv

2.2.1. Spodbujanje prehoda na OVE in ukrepi ozaveščanja

Namen ukrepa je spodbudi vlaganja v obnovljive vire energije, in sicer sončno energijo, biomaso in geotermalno energijo ter male hidroelektrarne, kjer ima Savinja s pritoki velik potencial. Ker se je SAŠA regija znašla v energetski tranziciji k razogljičenju (ukinitev pridobivanja energije iz premoga), govorimo o ukrepu spodbujanja prehoda na OVE. Namen ukrepa je spodbudi vlaganja v OVE na degradiranih območjih (Šaleška dolina) in neuporabnih površinah za obdelovanje zemlje (Zgornja Savinjska dolina). Ukrep je namenjen tako gospodinjstvom in javnemu sektorju kot tudi gospodarstvu.

Ukrep je namenjen tudi ozaveščanju glede na ciljno skupino o smiselnosti OVE ter primerjavi med posameznimi obnovljivimi viri, predstavitvijo tehničnih specifikacij in predvsem prednosti vlaganj v OVE.

Ukrep predvideva okrepljeno svetovanje in ozaveščanje o koristih in prednostih OVE preko kontaktne točke OVE (KSSENA). SŠGZ organizira redna odprta srečanja za povezovanje MSP z ostalimi sektorji/deležniki po modelu trojne spirale za podporo investicijskim odločitvam, podprto s prenosom dobrih praks.

2.2.2. Spodbujanje daljinskih sistemov na OVE

Ker bo imela Šaleška dolina manko na področju zagotavljanja daljinskega ogrevanja, je namen tega ukrepa spodbujanje daljinskih sistemov na OVE (ogrevanje in hlajenje), predvsem z uporabo biomase in prednostno na degradiranih območjih, kjer se hkrati opravi tudi njihova sanacija.

Ukrep pa je namenjen tudi ozaveščanju ciljnih skupin, ki bodo vlagale v daljinske sisteme na OVE, da se predstavijo tehnične specifikacije različnih tipov daljinskega ogrevanja na OVE.

2.2.3. Razvoj in proizvodnja čistejših virov energije in alternativnih goriv

Namen ukrepa je spodbuditi razvoj in proizvodnja čistejših virov energije in alternativnih goriv, katerih rezultat je izboljšati obstoječe tehnologije in razviti nove tehnologije (vodik …) in spodbuditi RRI dejavnost za razvoj novih tehnologij za proizvodno toplotne in električne energije in na področju OVE.

Ukrep predvideva sistematično informiranje MSP o priložnostih za sofinanciranje RRI dejavnosti v okviru javnih razpisov ter o evropskih usmeritvah (npr. Zeleni dogovor, čista industrija) in organizacijo mrežnih dogodkov za spodbujanje nastajanja projektnih konzorcijev in krepitve projektne pripravljenosti MSP za sodelovanje na razpisih kot nadgradnja aktivnosti Centra za pravični prehod (CPP).

5.2.3 RP 2.3. Odporna regija na podnebne spremembe

Cilj razvojne prioritete je ustvariti odporno regijo pred tveganji podnebnih sprememb in ohraniti/izboljšati kakovost okolja ter ustvariti pogoje za poseljenost območja. Gre za področje prilagajanja podnebnim spremembam in v povezavi s tem preprečevanje tveganja in krepitev odpornosti na naravne nesreče.

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:

- novi ali posodobljeni sistemi za spremljanje nesreč ter za pripravljenost, opozarjanje in odzivanje nanje (MOP),
- nacionalne/regionalne/lokalne strategije za prilagajanje podnebnim spremembam,
- prebivalci, deležni zaščitnih ukrepov proti naravnim nesrečam, ki so povezane s podnebjem (razen poplav in požarov),
- območja, ki jih pokrivajo zaščitni ukrepi proti gozdnim požarom,
- prebivalci, deležni zaščitnih ukrepov proti gozdnim požarom,
- število prebivalcev, deležnih ukrepov varstva pred poplavami (MOP),
- število izvedenih gradbenih in negradbenih ukrepov za zagotavljanje poplavne varnosti in varnosti pred plazovi (razpisovalec – MOP),
- število vzpostavljenih zasneževalnih sistemov (razpisovalec),
- število namakalnih sistemov (razpisovalec - MOP),
- število pripravljenih ocen tveganj za naravne in druge nesreče (razpisovalec),
- število izvedenih akcij ozaveščanja/informiranja o obvladovanju tveganj za naravne nesreče (razpisovalec).

Razvojna prioriteta ima naslednja ukrepa:

U	2.3.1. Poplavna varnost
U	2.3.2. Preprečevanje negativnih vplivov klimatskih sprememb

2.3.1. Poplavna varnost

Namen ukrepa je podpreti naložbe za zmanjšanje tveganja pred poplavami in plazovi. Namen ukrepa je tudi podpreti upravljavske načrte za preprečevanje tveganja pred poplavami in plazovi.

2.3.2. Preprečevanje negativnih vplivov klimatskih sprememb

Namen ukrepa je spodbuditi k snovanju upravljavskih načrtov za preprečevanje negativnih vplivov klimatskih sprememb. Gorska območja so podvržena naravnim nesrečam, zato potrebujejo upravljanje pred tveganji. Več pod ukrepom 4. področja, ki obravnava gorsko območje celostno. Namen ukrepa je tudi podpreti naložbe, ki bodo ublažile posledice podnebnih sprememb (naložbe v gorskih območjih, zelene zime, odpravljanje posledic suš …).

Prav tako je namen ukrepa spodbuditi akcije ozaveščanja/informiranja o obvladovanju tveganj za naravne nesreče.

5.2.4 RP 2.4. Ohranjati in izboljšati kakovost okolja, ustvariti pogoje za poseljenost

Cilj razvojne prioritete je ustvariti pogoje za poseljenost območja s tem, da ohranimo in izboljšamo kakovost okolja. Za kakovostno okolje je potrebno zagotoviti trajnostno gospodarjenja z vodnimi viri. SAŠA regija, predvsem podeželski del, se sooča z izzivom na kakšen način obdržati mlade v območju. Mladi namreč odhajajo iz območja, ker nimajo zagotovljenih kakovostnih življenjskih pogojev. Na nekaterih območjih nimajo niti zagotovljene pitne vode in urejenega sistema za čiščenje odpadne vode. Iz teg razloga je cilj prioritete v prvi vrsti ustvariti pogoje, da se na podeželju obdrži, predvsem mlado, prebivalstvo.

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:

- dolžina novozgrajenih ali utrjenih omrežij za zbiranje odpadne vode
- nova ali posodobljena zmogljivost za čiščenje odpadne vode
- prebivalci, priklopljeni vsaj na sekundarno čiščenje odpadne vode
- ustrezno očiščena odpadna voda
- dolžina novih in utrjenih cevi za vodovodne priključke v gospodinjstvih
- prebivalci, priklopljeni na izboljšano oskrbo z vodo
- izguba vode

Razvojna prioriteta ima naslednja ukrepa:

U	2.4.1. Izgradnja in obnova še manjkajoče infrastrukture za odvajanje in čiščenje
U	2.4.2. Izgradnja novih vodovodnih sistemov in strateških vodnih virov za oskrbo
U	2.4.3. Ukrepi za preprečevanje tveganja vnosa plastike in mikroplastike v vode

2.4.1. Izgradnja in obnova še manjkajoče infrastrukture

Namen ukrepa je spodbuditi naložbe za odvajanje in čiščenje odpadnih voda v območjih aglomeracij z obremenitvami **med 500 PE in 2.000 PE** ter infrastrukture za odvajanje in čiščenje odpadnih voda v območjih aglomeracij z obremenitvami nad 2.000 PE na občutljivih območjih, ki bodo ohranile in/ali izboljšale kakovost okolja za poseljenost območja.

2.4.2. Izgradnja novih vodovodnih sistemov in strateških vodnih virov za oskrbo prebivalcev s pitno vodo

Namen ukrepa je spodbuditi naložbe za nove vodovodne sisteme in strateške vodne vire za oskrbo prebivalcev s pitno vodo, vključno z manjšimi sistemi za oskrbo do 10.000 prebivalcev.

2.4.3. Ukrepi za preprečevanje tveganja vnosa plastike in mikroplastike v vode

Namen ukrepa je ozaveščati prebivalstvo in organizacije o odgovornem ravnanju s plastiko ter o preprečevanju njenega negativnega vpliva na okolje in vodne vire. Ključni poudarek je na pravilnem ločevanju in oddajanju plastičnih odpadkov ter preprečevanju njihovega odlaganja v naravo in vodotoke (Paka, Savinja), na zmanjševanju nastajanja makro odpadkov, ki v okolju razpadajo v mikroplastiko, ter na preprečevanju uhajanja plastičnih granul in proizvodnih ostankov iz industrijskih obratov.

Namen ukrepa je okrepiti zavedanje o vplivu mikroplastike iz sintetičnih oblačil ter o pomenu ločenega zbiranja in mehanske reciklaže odpadnega tekstila, o odgovorni rabi embalaže (zlasti embalaže za stik z živili) ter o prednostih trajnostnih in biorazgradljivih materialov. Ključni poudarek je tudi na zmanjševanju uporabe izdelkov za enkratno uporabo, organizaciji ZERO-WASTE dogodkov, pravilnem ravnanju z odpadki na javnih prireditvah, v šolah in turističnih območjih ter na pomenu čiščenja meteorne vode in preprečevanju spiranja odpadkov z urbanih površin v vodotoke. Posebna pozornost je namenjena tudi razvoju in izboljševanju pristopov za spremljanje mikroplastike v vodnih okoljih, kar omogoča učinkovitejše načrtovanje in vrednotenje preventivnih ukrepov. Ukrep s tem podpira dolgoročno varovanje virov pitne vode ter zmanjševanje obremenitev vodnih ekosistemov v regiji SAŠA.

5.2.5 RP 2.5. Prehod na krožno gospodarstvo

Cilj razvojne prioritete je manj odpadkov – manjša poraba energije in razvoj lesno predelovalne industrije, kjer ima SAŠA regija velik potencial. Prehod na krožno gospodarstvo je odziv na pritisk rastočega gospodarstva in potrošnje na omejene vire in nosilno sposobnost okolja. V okviru razvojne prioritete bomo zajeti usmeritve krožnega gospodarstva (po Kažipotu za KG): ponovna uporaba, popravila in recikliranje obstoječih materialov in izdelkov, obnovljivi viri, opuščanje uporabe nevarnih kemikalij, zniževanje porabo surovin in zasnova izdelkov s čim manj odpadki. Krožno gospodarstvo je v ospredju Evropskega zelenega dogovora in je tudi pomemben element Strategije EU »od vil do vilic« ter Strategije EU za biogospodarstvo. Cilj razvojne prioritete je tudi slediti specializaciji regije krožnega gospodarstva in pospešiti pridelavo in predelavo lesa.

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:

- število zaposlenih v podjetjih z lesno predelavo (SURS),
- število podjetij, vključenih v razvojni center lesarstva (SURS),
- reciklirani odpadki (SURS)
- reciklirani odpadki, uporabljeni kot surovin (SURS)
- predelani odpadki (SURS)
- komunalni odpadki v kg/prebivalca (SURS),
- število nadgradenj sistema zbiranja in ravnanja z odpadki (komunalna podjetja),
- število okoljskih certifikatov (SPOT),
- število operacij, ki razvijajo poslovni model krožnega gospodarstva (RA SAŠA),
- število kampanji ozaveščanja (RA SAŠA).

Razvojna prioriteta ima naslednje ukrepe:

U	2.5.1. Izkoriščanje lesnega potenciala
U	2.5.2. Ukrepi in podpora samozadostnosti na področju ravnanja z odpadki
U	2.5.3. Nadgradnja sistema zbiranja in ravnanja z odpadki, ponovna uporaba
U	2.5.4. Spremembe v poslovnih procesih, prilagojenih na krožno gospodarstvo
U	2.5.5. Ukrepi ozaveščanja o krožnem gospodarstvu

2.5.1. Izkoriščanje lesnega potenciala

Namen ukrepa je vzpostaviti razvojno promocijski center lesarjev, ki bo omogočil v ZSŠD okrepitev razvojne in tudi promocijsko-trženjske aktivnosti lesarjev. V sodelovanju z inštitucijami znanja in razvoja se bodo okrepile in na novo pridobile poklicne kompetence, lesarji se bodo vključili v proces odprtega inoviranja izdelkov in dostopna bodo postala promocijska ter marketinška orodja ter storitve. Namen ukrepa je tudi sinergija z ukrepov pravičnega prehoda, in sicer z vzpostavitvijo lesno-predelovalnega centra in vlaganja v krepitev kapacitete lesne pridelave in predelave.

2.5.2. Ukrepi in podpora samozadostnosti na področju ravnanja z odpadki

Namen ukrepa je podpreti subjekte, ki prispevajo k boljši samozadostnost na področju ravnanja z odpadki, predvsem preostanka mešanih odpadkov po obdelavi, blata komunalnih in skupnih čistilnih naprav, tekstilnih in gradbenih odpadkov ter odpadne plastike.

2.5.3. Nadgradnja sistema zbiranja in ravnanja z odpadki, ponovna uporaba in recikliranja odpadkov, preprečevanje nastajanja odpadkov / zmanjšanje nastajanja odpadkov

Namen ukrepa je podpreti subjekte k nadgradnji sistemov zbiranja in ravnanja z odpadki, nadgradnje modelov ponovne uporabe in recikliranja odpadkov, preprečevanje nastajanja odpadkov in zmanjšanje nastajanja odpadkov.

2.5.4. Spremembe v poslovnih procesih, prilagojenih na krožno gospodarstvo

Namen ukrepa je spodbuditi predvsem gospodarstvo k spremembi poslovnih procesov oziroma v povezavi z novimi oz. spremenjenimi produkti. Predvsem pa spodbuditi uvajanje novih poslovnih modelov, ki podpirajo prehod v nizkoogljično krožno gospodarstvo. Namen ukrepa je ozavestiti gospodarstvo in druge sektorje o modelih krožnega gospodarstva, ki pomenijo priložnost za pospeševanje tako zelenega kot digitalnega prehoda in znižujejo negativen okoljski vpliv v dobaviteljski verigi. Pri tem je ključna optimizacija z digitalizacijo in umetno inteligenco (npr. za izboljšanje sledljivosti proizvodov, materialov ali snovi).

Namen ukrepa je tudi spodbuditi podjetja k pospešenemu uvajanju in širši rabi biorazgradljive, reciklabilne ter okoljsko prijaznejše embalaže. Ključni poudarek je na krepitvi zavedanja o pomenu trajnostne embalaže kot pomembnega elementa krožnega gospodarstva, ki neposredno prispeva k zmanjševanju okoljskih vplivov, učinkovitejši rabi virov ter izboljšanju trajnostne podobe podjetij na trgu.

2.5.5. Ukrepi ozaveščanja o krožnem gospodarstvu, ozaveščanje lokalnega prebivalstva

Namen ukrepa je ozaveščanje podpornega okolja, gospodarstva in drugih sektorjev o modelih krožnega gospodarstva, ki pomenijo priložnost za pospeševanje tako zelenega kot digitalnega prehoda in znižujejo negativen okoljski vpliv v dobaviteljski verigi. Pri tem pa je ključna optimizacija z digitalizacijo in umetno inteligenco (npr. za izboljšanje sledljivosti proizvodov, materialov ali snovi).

Namen ukrepa je ozaveščati tudi lokalno prebivalstvo o pomenu odgovorne potrošnje in večje rabe biorazgradljivih materialov. Ključni poudarek je na spodbujanju trajnostnih potrošniških navad, ki prispevajo k zmanjševanju količin odpadkov ter krepitvi krožnih rešitev v lokalnem okolju.

Ukrep predvideva sistematično informiranje MSP preko različnih komunikacijskih kanalov - novičniki, strokovne objave, prikazi uspešnih dobrih praks krožnega gospodarstva v regiji in tudi informiranje o letnih dogodki krožnega gospodarstva SAŠA, tako lesnega kot tudi drugih sektorjev.

5.2.6 RP 2.6. Kakovostno, zeleno in zdravo okolje

Cilj razvojne prioritete je ustvariti zdravo regijo, ki spodbuja kakovostno življenje v ravnovesju mesto-vas in ustvariti pravično in dostopno regijo za vse družbene skupine. Z umiranjem prometa in zagotovitvijo infrastrukturnih pogojev za pešce in kolesarje bomo zmanjšali onesnaženost zraka v urbanih naseljih. Povečali bomo površine zelene infrastrukture v urbanem okolju, zeleno infrastrukturo v neokrnjeni naravi, predvsem zavarovanih območjih, pa bomo uredili na način, da ne bo ogrožala biotske raznovrstnosti. S tem bomo ustavili trend nekontroliranega gibanja rekreativcev in turistov v naravi.

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:

- število vzpostavljenih mobilnih enot za merjenje kakovosti zraka,
- prebivalci, deležni ukrepov za kakovost zraka,
- število in obseg revitaliziranih degradiranih območij,
- število obnovljenih in revitaliziranih objektov,
- število vzpostavljenih tematskih in drugih poti na območju »naravnega« okolja,
- število vzpostavljenih tematskih in drugih poti med mestom in podeželjem,
- naravovarstveno urejene površine za javni dostop,
- zagotovljena kakovostna interpretacija ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva kulturne dediščine,
- površina območij Natura 2000 je pokrita z zaščitnimi in sanacijskimi ukrepi v skladu s prednostnim akcijskim okvirom
- površina zunaj območij Natura 2000 je pokrita z zaščitnimi in sanacijskimi ukrepi.

Razvojna prioriteta ima naslednje ukrepe:

U	2.6.1. Ukrepi na področju umirjanja prometa
U	2.6.2. Ukrepi za zeleno infrastrukturo v urbanem in podeželskem okolju
U	2.6.3. Vzpostavitev peš povezav med mesti in podeželjem

2.6.1. Ukrepi na področju umirjanja prometa

Namen ukrepa je spodbude za umirjanje prometa in vzpostavitev mobilne postaje za meritev onesnaženosti zraka ter informacijski sistem za samodejno spremljanje obremenitve tako v urbanih območjih (navezava na CTN1) kot tudi na funkcionalnih območjih (CTN2), kjer gre za krepitev medsebojne povezanosti urbanega in ruralnega, mest in vasi. Ukrep pa je namenjen umiranju prometa na zavarovanih območjih in gorskih območjih, kjer je nujno potrebno zagotoviti varnost prometa zaradi rekreativcev in turistov. S tem bomo ohranili biotsko raznovrstnost v zavarovanih in gorskih območjih.

2.6.2. Ukrepi za zeleno infrastrukturo v urbanem in podeželskem okolju

Namen ukrepa je vzpostaviti zeleno infrastrukturo v urbanem in podeželskem okolju s ciljem ohranjanja narave in zmanjšanja onesnaženosti. Torej predvsem rekreativce (obiskovalce, turiste) prestaviti iz habitata redkih rastlin in živali na zelene površine, ki so namenjene za rekreacijo. Namen ukrepa je tudi uporabiti degradirane površine, ki se preoblikujejo v zelene površine, in revitalizacija objektov kulturne dediščine.

2.6.3. Vzpostavitev peš povezav med mesti in podeželjem

Namen ukrepa je vzpostaviti peš povezave med mesti in podeželjem, med različnimi naselji in vzpostavitev, obnova, vzdrževanje in skupno trženje ter upravljanje tematskih in drugih poti.

5.2.7 RP 2.7. Trajnostna mobilnost

Cilj razvojne prioritete je ustvariti regijo, ki bo infrastrukturno opremljena za mobilnost prihodnosti in ne bo odvisna od avtomobilov ter bo imela izboljšane pogoje za deljen promet, javni

prevoz in multimodalnost. V SAŠA regiji je MOV v okviru CTN mehanizma v prejšnjem obdobju naredila velik korak naprej pri razvoju trajnostne mobilnosti.

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:

- mesta z novimi ali posodobljenimi digitaliziranimi mestnimi transportnimi sistemi
- število potnikov na leto v javnem prevozu
- število izboljšanih linij JPP (javni prevoznik),
- število novozgrajenih P+R v urbanih in turističnih območjih (občine),
- število vzpostavljenih novih linij JPP, ki razbremenjujejo turistična območja (občine),
- podprta namenska kolesarska infrastruktura
- število potnikov na leto, ki uporabljajo namensko kolesarsko infrastrukturo
- število stavb s sodobno in udobno urejenimi kolesarskimi parkirišči,
- modal split (delež potovanj s posameznim prevoznim sredstvom; povečanje hoje, kolesarjenja, JPP na račun uporabe osebnih avtomobilov),
- število prometnih nesreč z udeleženimi kolesarji,
- stopnja motorizacije,
- število uveljavljenih novih parkirnih politik z namenom spodbujanja trajnostne mobilnosti,
- število novo vzpostavljenih ali nadgrajenih (razširjenih) sistemov avtomatizirane izposoje koles,
- število novo vzpostavljenih sistemov avtomatizirane izposoje koles,
- število vzpostavljenih polnilnic za vozila na alternativni pogon (oskrba z gorivom/polnilna mesta),
- število območij z uvedenimi ukrepi umirjanja hitrosti, število izvedenih ukrepov za prilagoditve infrastrukture za osebe z oviranostmi,
- število prestopnih točk za deljenje prevoza (souporaba in sopotništvo),
- število pametnih javnih polnilnih postaj za električna vozila na alternativni pogon z možnostjo daljinskega upravljanja moči polnjenja,
- število pametnih zasebnih polnilnih postaj za električna vozila na alternativni pogon z možnostjo.

Razvojna prioriteta ima naslednje ukrepe:

U	2.7.1. Izboljšanje povezanosti regije z drugimi regijami
U	2.7.2. Izboljšanje trajnostne mobilnosti na področju JPP
U	2.7.3. Infrastruktura za varno trajnostno mobilnost na lokalni in regionalni ravni
U	2.7.4. Sodobne tehnologije za upravljanje mobilnosti

2.7.1. Izboljšanje povezanosti regije z drugimi regijami

Namen ukrepa je spodbujati povezave JPP med regijami – ceste in železniške povezave.

2.7.2. Izboljšanje trajnostne mobilnosti na področju JPP

Namen ukrepa je spodbuditi javnega prevoznika (skupaj z občino) k prilagoditvi voznega reda, povečanju frekvence voženj, zmanjšanju potovalnega časa, k naložbam za udobne avtobuse, ki ne onesnažujejo zraka, vpeljavi enotne in elektronske vozovnice, zagotovitvi varne peš in kolesarske

povezave do postaj JPP, parkirišča, izvesti prilagoditve za osebe z oviranostmi, prestopne točke, kombinacije s šolskimi prevozi, skratka prilagoditi se na politiko trajnostne mobilnosti.

2.7.3. Infrastruktura za varno trajnostno mobilnost na lokalni in regionalni ravni dostopna vsem

Namen ukrepa je vzpostaviti pogoje za varne pešpoti in kolesarske poti, P&R parkirišča, polnilnice, sistemi za deljenje prevozov, sistemi za izposojo koles, območja z umirjanjem prometa – hitrosti, ukrepi parkirne politike, prilagoditve za osebe z oviranostmi, prestopne točke, polnilnice z alternativnimi pogonskimi sredstvi, souporaba in sopotništvo.

2.7.4. Sodobne tehnologije za upravljanje mobilnosti

Namen ukrepa je spodbuditi pametno upravljanje mobilnosti in vzpostavitev ponudbe integriranih, celovitih in multimodalnih potovanj, vzpostavitev pametnih javnih polnilnih postaj za električna vozila na alternativni pogon z možnostjo daljinskega upravljanja moči polnjenja in pametnih zasebnih polnilnih postaj za električna vozila na z možnostjo alternativnega pogona.

Ukrep predvideva ciljno ozaveščanje MSP o ukrepih trajnostne mobilnosti (npr. zmanjšanje stroškov mobilnosti zaposlenih, priprava načrtov mobilnosti za podjetja) ter sistematično informiranje o razpisih e-mobilnosti preko regionalne digitalne platforme. Aktivnosti bodo podprte s prikazom dobrih praks iz regije in širšega evropskega prostora.

5.2.8 RP 2.8. Ustvarjanje pogojev za večjo konkurenčnost regije

Cilj razvojne prioritete je zagotoviti širokopasovne povezave vsem in izgradnja 3. razvojne osi in drugih povezav ustvariti pogoje za večjo konkurenčnost regije.

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:
- stopnja pokritosti s širokopasovnim omrežjem,
- dolžina podprtih novih cest – TEN-T 4
- uporabniki novozgrajenih, obnovljenih ali posodobljenih cest
- prihranek časa zaradi izboljšane cestne infrastrukture
- število posodobitev železniške povezave,
- prihranek časa zaradi izboljšane železniške infrastrukture.

Razvojna prioriteta ima naslednje ukrepe:

U	2.8.1. Digitalna povezljivost
U	2.8.2. Razvoj trajnostne, pametne in intermodalne regionalne in lokalne mobilnosti

2.8.1. Digitalna povezljivost

Namen ukrepa je pokrivanje belih lis in nadgradnja odprtih širokopasovnih omrežij za zagotavljanje kakovosti življenja v regiji in konkurenčnejšega položaja regije.

2.8.2. Razvoj trajnostne, pametne in intermodalne regionalne in lokalne mobilnosti

Namen ukrepa je spodbuditi izgradnjo 3.razvojne osi odsek: Slovenj Gradec - Velenje sever in odsek: Velenje jug – avtocesta A1 (Šentrupert), izgradnja hitre ceste Šmartno-Mozirje (navezava na 3. Razvojno os), posodobitev železniške proge Celje – Velenje in rekonstrukcije obstoječih prometnih povezav (Velenje-Arja vas …). S tem bomo bistveno izboljšali konkurenčnost SAŠA območja.

5.3 SOCIALNA SAŠA

Cilj področja sledi cilju politike EU: bolj **socialna Evropa** – z uresničitvijo evropskega stebra socialnih pravic in podporo kakovostnemu zaposlovanju, izobraževanju, usposabljanju, družbenemu vključevanju in enakemu dostopu do zdravstvenega varstva.

5.3.1 RP 3.1. Aktivna politika zaposlovanja

Cilj razvojne prioritete je večja vključenost na trg dela prek zaposlovanja, svetovanja, izobraževanja in usposabljanja, povečati stopnjo delovno aktivnega prebivalstva.

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:

- stopnja registrirane brezposelnosti (ZRSZZ),
- stopnja brezposelnosti po posameznih strukturah: mladi/starejši/nižje izobraženi/invalidi/neaktivni/dolgotrajno brezposelni (ZRSZZ),
- število opolnomočenih udeležencev vključenih v programe svetovanja / usposabljanja / izobraževanja (ZRSZZ),
- delež oseb, ki so pridobile oziroma obdržale zaposlitev po preteku programa usposabljanja (ZRSZZ).

Razvojna prioriteta ima naslednje ukrepe:

U	3.1.1. Izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja
U	3.1.2. Pospešiti prehod mladih na trg dela

3.1.1. Izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja

Namen ukrepa je učinkovito in hitro spodbujanje dostopa do zaposlitve, s poudarkom na ranljive ciljne skupine: mladi, starejši, nižje izobraženi, invalidi in neaktivni ter preprečevanje njihove dolgotrajne brezposelnosti. Spodbujanje programov za ohranitev na trgu dela tistih skupin, katerih zaposlitev oziroma samozaposlitev je ogrožena ali začasna, zmanjševanje in preprečevanje prekarnosti ter preprečevanje prehoda nazaj v brezposelnost za ciljne skupine, ki se soočajo z atipičnimi oblikami dela.

3.1.2. Pospešiti prehod mladih na trg dela

Namen ukrepa je pospešiti prehod mladih na trg dela preko vključevanja v programe svetovanja, karierne orientacije, programe izobraževanja in usposabljanja, štipendijskih shem, spodbud za zaposlitev, vključno prek izvajanja programov v okviru Jamstva za mlade.

5.3.2 RP 3.2. Posodobitev programov za prilagoditev trga dela in spodbujanje mobilnosti delovne sile

Cilj razvojne prioritete je zagotoviti hitro in fleksibilno usposabljanje kadra za potrebe trga dela in aktivno vključevanje območnih in regionalnih institucij v nacionalne programe za prilagoditev trga dela. Prilagoditev trga dela je ena ključnih gonilnih sil SAŠA območja. Predvsem zato, ker bo potrebno tudi hitro prilagajanje glede na prestrukturiranje regije ob zapiranju rudnika. Poleg posodobitve nacionalnih programov za prilagoditev trgu dela, bo območje potrebovalo tudi svoje lastne programe »po meri«, ki bodo omogočili prilagajanje glede na trenutne razmere na trgu dela.

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:
- število podprtih projektov za vzpostavitev novih storitev in orodij ter sistemskih modelov za dolgoročno napovedovanje kompetenc (LUV),
- število razvitih novih storitev in orodij za dolgoročno napovedovanje kompetenc (LUV),
- število vzpostavljenih regionalnih centrov za spodbujanje zaposlovanja (LUV),
- število vzpostavljenih območnih mrež za aktivno sodelovanje različnih deležnikov na področju zaposlovanja z namenom zmanjšanja neskladij na trgu dela (LUV).

Razvojna prioriteta ima naslednje ukrepe:

U	3.2.1. Vzpostavitev regionalnih centrov in/ali programov za spodbujanje zaposlovanja

Namen ukrepa je razvoj storitev in orodij za dolgoročno napovedovanje kompetenc oziroma znanj in spretnosti potrebnih na trgu dela, ki vključuje razvoj in vzpostavitev sistemskih modelov napovedovanja kompetenc:
- potrebe po kompetencah,
- ugotavljanje vrzeli v kompetencah,
- razvoj usposabljanj/izobraževanj glede na potrebe trga dela.
-

Namen ukrepa je tudi vzpostavitev regionalnih centrov in/ali programov za spodbujanje zaposlovanja, krepitev kompetenc uporabnikov in strokovnih delavcev za izboljšanje možnosti za hitrejšo realizacijo zaposlitvenih ciljev ter oblikovanje programov lokalnih in območnih pobud za povečanje zaposlovanja in spodbujanje mobilnosti delavcev

Namen ukrepa je tudi vzpostavitev območnih mrež za aktivno sodelovanje različnih deležnikov na področju zaposlovanja z namenom zmanjšanja neskladij na trgu dela.

5.3.3 RP 3.3. Izobraževanje

Cilj razvojne prioritete je ustvariti prilagodljive izobraževalne programe in programe usposabljanja glede na potrebe novih znanj na trgu dela, izboljšati odzivnost sistemov izobraževanja in usposabljanja glede na potrebe trga dela, ustvariti pogoje za lažji prehod iz izobraževanja v zaposlitev ter okrepiti kakovost sistemov poklicnega izobraževanja in

usposabljanja. Cilj pa je tudi povečati število vključenih v izobraževanje na področju deficitarnih poklicev in poklicev prihodnosti. Prioritetno pa je cilj tudi digitaliziranje e-vsebin, e-storitev in e-orodji

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:
- število šol, ki so vključene v različne modele poklicnega izobraževanja in usposabljanja,
- število vključenih mentorjev v podjetjih in strokovnih delavcev v programe za izboljšanje kakovosti in učinkovitosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja,
- število oseb prekvalificiranih v deficitarne poklice in poklice prihodnosti,
- število novih e-storitev in e-orodij, e-vsebin (e učbenikov, e gradiv),
- število delujočih kariernih centrov za šolajočo mladino,
- število strokovnih delavcev, vključenih v programe za izboljšanje kakovosti in učinkovitosti izobraževanja in usposabljanja,
- število podeljenih štipendij,
- število odraslih vključenih v programe digitalne pismenosti,
- število odraslih vključenih v programe funkcionalne pismenosti.

Razvojna prioriteta ima naslednje ukrepe:

U	3.3.1. Spodbude za krepitev sodelovanja poklicnih in strokovnih šol ter delodajalcev
U	3.3.2. Vzpostavitev podpornega okolja v terciarnem izobraževanju
U	3.3.3. Digitalizacija izobraževalnih institucij
U	3.3.4. Motivacijske štipendije za pridobitev višje stopnje izobrazbe in omogočitev
U	3.3.5. Krepitev ključnih kompetenc

3.3.1. Spodbude za krepitev sodelovanja poklicnih in strokovnih šol ter delodajalcev

Namen ukrepa so spodbude za krepitev sodelovanja poklicnih in strokovnih šol ter delodajalcev pri izvajanju programov srednjega poklicnega, srednjega strokovnega in višjega strokovnega izobraževanja:
- praktično usposabljanje,
- krepitev povezav med delodajalci in sektorjem izobraževanja,
- informirati in spodbujati na področjih deficitarnih poklicev, seznanitvijo s poklici prihodnosti in pridobivanjem informacij o možnih kariernih poteh.

Namen ukrepa je razvoj kompetenc, znanja in spretnosti **šolajoče mladine**: nadaljnji razvoj in izvajanje ukrepov za nadarjene/perspektivne, vključno s kariernimi centri za odrasle in mlade in izboljšanje usposobljenosti in karierni razvoj **strokovnih delavcev** in **vodstvenega kadra** v vzgoji in izobraževanju.

3.3.2. Vzpostavitev podpornega okolja v terciarnem izobraževanju

Namen ukrepa je vzpostavitev podpornega okolja v terciarnem izobraževanju s ciljem uspešnega in pravočasnega zaključka študija, zagotavljanje spretnosti študentov in diplomantov za vključevanje na trg dela ter izvajanje dalj časa trajajočega praktičnega izobraževanja za študente:

- vzpostavitev celovitega podpornega okolja na visokošolskih zavodih za uspešno in pravočasno zaključevanje študija ter pridobitev ustreznih znanj, kompetenc in spretnosti diplomantov, ki bo osredotočeno na študenta. Cilj vzpostavitve celovitega podpornega okolja za študenta je torej izboljšati kakovost študijske izkušnje študentov, povečati delež študentov, ki pravočasno dokončajo študij in zmanjšati delež študentov, ki ne dokončajo študija.
- zagotovitev ustrezne IKT infrastrukturo in opremo visokošolskih zavodov v podporo digitalizaciji študijske dejavnosti, tako za pedagoški, kot tudi administrativni del, ki izhajajo iz širših procesov digitalizacije in potreb tehnološko zahtevnejših delovnih okolij, zato so bili komplementarni ukrepi predlagani tudi v okviru SC ERDF.ii)."

3.3.3. Digitalizacija izobraževalnih institucij

Namen ukrepa je razvoj e-storitev, e-orodij in e-vsebin na področju vzgoje in izobraževanja in povečanje uporabe IKT pri pouku. Izkušnje v epidemiji so pokazale učinkovite in manj učinkovite pristope na področju vzgoje in izobraževanja na daljavo, ki koristijo pri nadaljnjem razvoju digitalizacije izobraževalnih institucij.

3.3.4. Motivacijske štipendije za pridobitev višje stopnje izobrazbe in omogočitev nemotenega prehoda na trg dela

Namen ukrepa je motivirati dijake in študente s štipendijami za pridobitev višje stopnje izobrazbe in omogočitev nemotenega prehoda na trg dela (vključno z poklici za javni sektor in kulturo):
- Regijske štipendijske sheme;
- Lokalne štipendijske sheme;
- Štipendije za specializirane poklice v kulturi;
- Štipendije za študij v tujini in nadarjene učence z zavezo ustanovitve start upov in vračanja v kraj dajalca štipendije.

3.3.5. Krepitev ključnih kompetenc

Namen ukrepa je spodbujanje programov za krepitev ključnih kompetenc različnih deležnikov kot so digitalne kompetence, jezikovne kompetence, ustvarjalnost, medijska pismenost, kritično razmišljanje, podjetnost, kreativnost, zdrav odnos do samega sebe, preprečevanje nasilja, odvisnosti.

Poudarek bo na pridobivanje socialnih veščin ter razvoj potrebnih kompetenc, ki jih bodo opolnomočile in tako olajšala njihove začetke delovne kariere, krepitev kompetenc po meri zaposlovalcev, krepitev temeljnih in poklicnih kompetenc za olajšanje prehod med delovnimi

mesti, ohranitev delovnega mesta in osebni razvoj ter drugih kompetenc usmerjenih v prilagodljivost trga dela.

5.3.4 RP 3.4. Vseživljenjsko učenje in prekvalifikacije

Cilj razvojne prioritete je zagotoviti izobraževalno infrastrukturo za razvoj spretnosti, izobraževanje ter vseživljenjsko učenje; zagotoviti podporo in dostopnost do storitev svetovanja in karierne orientacije za odrasle, šolajočo mladino, otroke, njihove starše in posameznike; zagotoviti digitalno transformacijo na področju izobraževalnih storitev in zagotoviti možnost za dokvalifikacijo in prekvalifikacijo odraslih v postopku prestrukturiranja in izobraževanje vseh generacij za poklice prihodnosti.

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:

- število vključenih v programe vse življenjskega učenja in programe usklajevanja,
- število udeležencev, ki so vključeni v programe za pridobitev kompetenc,
- število prekvalificiranih odraslih prebivalcev v deficitarne poklice in poklice prihodnosti,
- število razvojno izobraževalnih centrov za prekvalifikacijo v poklice prihodnosti in digitalno transformacijo v izobraževanju za potrebe gospodarstva,
- število vključenih v programe usposabljanj, specializacij, dodatnih kvalifikacij in prekvalifikacij,
- število vzgojno izobraževalnih zavodov, vključenih v projekte,
- število visokošolskih zavodov, vključenih v projekte,
- število razvitih pripomočkov VKO,
- delež pripomočkov VKO v uporabi,
- povprečno število posvetovanj na VKO svetovalca,
- povprečna starost upokojevanja,
- število prostovoljcev, ki bodo vključeni v izobraževanje,
- število novih metod.

Razvojna prioriteta ima naslednje ukrepe:

U	3.4.1. Oblikovanje in izvajanje programov za različne ciljne skupine odraslih
U	3.4.2. Dvig izobrazbene ravni posameznikov na srednješolski in višji ravni
U	3.4.3. Razvijanje kompetenc mladih preko kakovostnega mladinskega dela
U	3.4.4. Ukrepi za podaljševanje obdobja delovne aktivnosti.
U	3.4.5. Razvoj kakovostnih storitev/programov za naslavljanje izzivov dolgožive družbe

3.4.1. Oblikovanje in izvajanje programov za različne ciljne skupine odraslih

Namen ukrepa je oblikovanje in izvajanje programov za različne ciljne skupine odraslih, ki zagotavljajo spoznavanje in razvoj ključnih kompetenc, ki jih ljudje potrebujemo za pridobitev ključnih kompetenc, za osebni razvoj, aktivno državljanstvo, socialno vključenost in zaposlitev;

3.4.2. Dvig izobrazbene ravni posameznikov na srednješolski in višji ravni

Namen ukrepa je nadgraditi obstoječe programe in oblikovati nove programe vključno s kvalifikacijami in prekvalifikacijami ter izvajanje programov nadaljnjega poklicnega izobraževanja in usposabljanja;

3.4.3. Razvijanje kompetenc mladih preko kakovostnega mladinskega dela

Namen ukrepa je razvoj kompetenc mladih preko kakovostnega mladinskega dela, vključno z usposabljanjem mladinskih delavcev.

3.4.4. Ukrepi za podaljševanje obdobja delovne aktivnosti

Namen ukrepa je zagotoviti kvalitetno delovno okolje (vzpostavitev centra) in razvoj programov za podaljševanje obdobja delovne aktivnosti.

3.4.5. Razvoj kakovostnih storitev/programov za naslavljanje izzivov dolgožive družbe

Namen ukrepa je razvoj kakovostnih storitev/programov za naslavljanje izzivov dolgožive družbe, tudi na podlagi prostovoljstva in preko mreže večgeneracijskih centrov, uvedbe novih inovativnih metod oz. pristopov dela, ki bodo združene v večgeneracijskem centru (LUV). Pod ta ukrep sodi tudi nadaljevanje /nadgradnja storitev Vseživljenjske karierne orientacije (VKO) s svetovanjem odraslim v procesu izobraževanja.

5.3.5 RP 3.5. Socialna aktivacija, zmanjšanje revščine ali socialne izključenosti

Cilj razvojne prioritete je integracija marginalnih skupnosti, migrantov in ranljivih skupin v vsakdanje življenje, kar pomeni povečanje socialne vključenosti ranljivih ciljnih skupin, širitev ponudbe programov za mlade, starejše, druge ranljive skupine, omogočiti medgeneracijsko in medkulturno sodelovanje in prenos znanj.

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:

- število vključenih oseb v programe socialne aktivacije,
- delež oseb, ki so se zaposlile med ali po vključitvi v program socialne aktivacije,
- število programov za ranljive skupine,
- število oseb iz ranljivih ciljnih skupin vključenih v programe,
- število vključenih oseb v programe usposabljanja in izobraževanja,
- delež oseb, ki so uspešno zaključile programe usposabljanja/izobraževanja idr.,
- število vključenih priseljencev, migrantov tujcev, osipnikov, invalidov v programe,
- število prejemnikov socialne pomoči,
- število vključenih NVO v programe socialnovarstvenih storitev.

Razvojna prioriteta ima naslednje ukrepe:

U	3.5.1. Socialna aktivacija z namenom približevanja trgu dela
U	3.5.2. Zaposlovanje, usposabljanje pripadnikov ranljivih družbenih skupin
U	3.5.3. Ustvarjanje pogojev za večjo socialno vključenost, zagotavljanje prostorov in
U	3.5.4. Svetovalni centri za otroke in mladostnike, priseljence
U	3.5.5. Programi socialne aktivacije, PUMO, za demenco, proti zasvojenosti idr.
U	3.5.6. Aktivnejša vloga NVO

3.5.1. Socialna aktivacija z namenom približevanja trgu dela

Namen ukrepa je v čim večji meri socialno aktivirati ranljive skupine, migrante in marginalne skupine skozi programe socialne aktivacije, integracijske točke, tudi mobilne integracijske točke z namenom, da se te skupine čimprej vstopijo na trg dela.

3.5.2. Zaposlovanje, usposabljanje pripadnikov ranljivih družbenih skupin

Namen ukrepa je aktivacija starejše populacije za prenos svojih znanj, veščin, spretnosti (akademskih, vseživljenjskih, kulturno in/ali geografsko specifičnih, strokovnih, športnih ipd.) na mlajše generacije – otroke, mlajše odrasle, odrasle. Namen je vzpostaviti medgeneracijske centre kot osrednji prostor druženja za pridobivanje dodatnih znanj, izmenjavo dobrih praks in pozitivnih izkušenj, skratka vključevanje pripadnikov ranljivih družbenih, kjer bodo skozi mehko obliko usposabljanja pridobili nova znanja, veščine … in preko nudenja podpore omogočiti integracijo v vsakdanje življenje.

3.5.3. Ustvarjanje pogojev za večjo socialno vključenost, zagotavljanje prostorov in programov

Namen ukrepa je ustvariti pogoje za večjo socialno vključenost z zagotavljanjem prostorov in programov, ki pomagajo ljudem v stiski npr. centri za družine, varstvo odraslih, mladinski centri ..

3.5.4. Svetovalni centri za otroke in mladostnike, priseljence

Namen ukrepa je zagotoviti primerne prostore, t.j. materinski domovi, VDC, zavetišča, dnevne centre, kjer lahko pridejo otroci, mladostniki ali priseljenci v duševni stiski.

3.5.5. Programi socialne aktivacije, PUMO, za demenco, proti zasvojenosti idr.

Namen ukrepa je ustvarjati programe za socialno aktivacijo kot so programi PUMO, programi za demenco, programi proti zasvojenosti.

3.5.6. Aktivnejša vloga NVO

Namen ukrepa je aktivnejša vloga NVO kot dopolnitev programa javnih socialnovarstvenih storitev in programov kot pogoj za celovit vpogled v problematiko dogajanja na terenu in ustanoviti sklad za razvoj nevladnih organizacij za okrepitev NVO.

5.3.6 RP 3.6. Socialna zaščita, izboljšanje dostopnosti do zdravstvenih in socialnovarstvenih storitev

Cilj razvojne prioritete je zagotoviti socialno zaščito najbolj ogroženim osebam in povečati podporo skupnostnim oblikam socialnih in zdravstvenih storitev (medgeneracijski centri, Mladinski centri, materinski dom, varstvo odraslih, VDC, zavetišče, …) preko izvajanje različnih programov. Cilj je tudi omogočiti učinkovito povezavo med mestom in podeželjem in enakovreden razvoj obeh.

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:

- število podprtih programov za povečanje mobilnosti starejših na podeželju,
- število podprtih programov za starejše,
- število podprtih programov za promocijo zdravja in prevetnivnih zdravstvenih programov,
- dolžina čakalne dobe za bivanje v domovih za starejše občane.

Razvojna prioriteta ima naslednje ukrepe:

U	3.6.1. Ukrepi za zagotavljanje kakovostnih in varnih storitev v zdravstvu in dolgotrajni oskrbi
U	3.6.2. Spodbujanje zdravega življenjskega sloga na lokalni ravni (bo del CLLD)

3.6.1. Ukrepi za zagotavljanje kakovostnih in varnih storitev v zdravstvu in dolgotrajni oskrbi

Namen ukrepov je zagotavljanje kakovostnih in varnih storitev v zdravstvu in dolgotrajni oskrbi, vključno s programi za večjo mobilnost za starejše na podeželju (npr. zagotavljanje prevozov do skupnostnih ali dnevnih centrov, zdravnika ipd.), podpora prehodu iz institucionalne oskrbe za oskrbo na domu z zagotavljanjem socialno varstvenih storitev in storitev v skupnosti, vključno z razvojem storitev, vezanih na dolgotrajno oskrbo (programi za starejše, socialnega varstva, duševnega zdravja, zdravega življenjskega sloga).

Namen ukrepa je tudi promocija zdravja, integrirana obravnava, varstvo in krepitev duševnega zdravja, integracija preventivnih aktivnosti v primarnem zdravstvenem varstvu in dvig kakovosti izvajanja storitev v okviru institucij socialnega varstva.

Ukrep se dopolnjuje z ukrepom 3.9.1. Modernizacija in vzpostavitev socialne infrastrukture, vključno z dolgotrajno oskrb.

3.6.2. Spodbujanje zdravega življenjskega sloga na lokalni ravni (bo del CLLD)

Namen ukrepa je spodbujanje zdravega življenjskega slogana lokalni ravni, gre za vzpostavitev socialnih storitev za kvalitetnejše staranje in svetlejšo preživljanje mladosti. Spodbujanje zdravega življenjskega sloga mora biti prilagojen glede na potrebe lokalnega okolja, kjer ima veliko večje učinke, gre za preživljanje prostega časa, v sklopu katerega se vzpostavijo socialne storitve.

5.3.7 RP 3.7. Socialno vključevanje oseb, izpostavljenih tveganju revščine

Posebno pozornost je potrebno nameniti najranljivejšim skupinam (otroci priseljenci in otroci s posebnimi potrebami), saj prikrajšanost zaradi osebnih, socialnih, kulturnih ali ekonomskih razmer lahko ovira izobraževanje ter pridobivanje znanj in spretnosti in s tem izpostavlja posameznike tveganju revščine in socialne izključenosti. Cilj razvojne prioritete je skrb za najranljivejše, ki so najbolj izpostavljeni tveganju revščine ali socialne izključenosti, vključno z najbolj ogroženimi in otroki in nuditi nefinančne pomoči najbolj ogroženim osebam v obliki hrane in osnovne materialne pomoči .

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:

- število oseb vključenih v programe za podporo izvajanju lažjega prehoda mladih s posebnimi potrebami na trg dela,
- delež prebivalstva, ki živijo pod pragom revščine,
- število mladih s posebnimi potrebami, ki so se vključili na trg dela, pridobili zaposlitev,
- število prostorskih kapacitet namenjenih socialnovarstvenih storitev in spremljajočih aktivnosti za najbolj ogrožene in otroke s posebnimi potrebami,
- število neprofitnih stanovanj namenjenih najbolj ogroženim,
- število prebivalcev, ki potrebujejo nefinančno pomoč.

Razvojna prioriteta ima naslednje ukrepe:

U	3.7.1. Ukrepi za podporo izvajanju lažjega prehoda mladih s posebnimi potrebami na trg
U	3.7.2. Programi socialnega vključevanja za najbolj ogrožene in otroke
U	3.7.3. Zagotoviti namenski prostor za izvajanje socialnovarstvenih storitev in
U	3.7.4. Izgradnja ali prenova stavb z namenom zagotovitve več neprofitnih stanovanj
U	3.7.5. Zagotavljanje pomoči v obliki hrane in/ali osnovnih materialnih pripomočkov

3.7.1. Ukrepi za podporo izvajanju lažjega prehoda mladih s posebnimi potrebami na trg dela

Namen ukrepa je podpreti programe za podporo izvajanju lažjega prehoda mladih s posebnimi potrebami na trg dela, s čimer bi povečali število mladih s posebnimi potrebami, ki so se vključili na trg dela, pridobili zaposlitev.

3.7.2. Programi socialnega vključevanja za najbolj ogrožene in otroke

Namen ukrepa je podpreti programe socialnega vključevanja/socialne aktivacije za najbolj ogrožene in otroke.

3.7.3. Zagotoviti namenski prostor za izvajanje socialnovarstvenih storitev in spremljajočih aktivnosti za najbolj ogrožene in otroke s posebnimi potrebami

Namen ukrepa je zagotoviti namenski prostor za izvajanje socialnovarstvenih storitev in spremljajočih aktivnosti za najbolj ogrožene in otroke s posebnimi potrebami, to je prostor združevanja, povezovanja in socialnega vključevanja otrok in mladostnikov.

3.7.4. Izgradnja ali prenova stavb z namenom zagotovitve več neprofitnih stanovanj namenjenih najbolj ogroženim

Namen ukrepa je zagotovitev več neprofitnih stanovanj namenjenih najbolj ogroženim z izgradnjo ali prenovo stavb – neprofitna stanovanja, oskrba z neprofitnimi stanovanji.

3.7.5. Zagotavljanje pomoči v obliki hrane in/ali osnovnih materialnih pripomočkov najbolj ogroženim

Namen ukrepa je izvajanje pomoči v obliki hrane in/ali osnovnih materialnih pripomočkov najbolj ogroženim, tudi v obliki dobrodelnih akcij in enkratnih dogodkov. Podpora centru za pripravo zdrave hrane za vse generacije in podpore drugim dobrodelnim organizacijam kot so Karitas, CVIU, Integro, Društvo za upokojence, Zavod Ruj.

5.3.8 RP 3.8. Izboljšanje dostopa do vključujočih in kakovostnih storitev na področju izobraževanja, usposabljanja in vseživljenjskega učenja in športa

Cilj razvojne prioritete je zagotoviti dostop do vključujočih in kakovostnih storitev na področju izobraževanja, usposabljanja in vseživljenjskega učenja in športa.

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:

- število obnovljenih in novo zgrajenih sodobnih objektov vzgojno-izobraževalnih zavodov, mladinskim ustanovam, športno-rekreacijski infrastrukturi s pripadajočimi prostori (kot so kuhinje, športna infrastruktura, pametne učilnice,...) s pripadajočo sodobno tehnološko in digitalno opremo,
- število prebivalcev vključenih v programe pridobivanja digitalnih kompetenc.

Razvojna prioriteta ima naslednje ukrepe:

U	3.11.4. Investicije v obstoječe in sodobne nove objekte vzgojno-izobraževalnih zavodov, terciarnega izobraževanja, športno rekreacijske infrastrukture zavodov za izobraževanje odraslih in kulturnih ustanov s pripadajočo opremo.
U	3.11.5. Krepitev infrastrukture za izvajanje kakovostnega mladinskega dela

3.11.1. Investicije v obstoječe in sodobne nove objekte vzgojno-izobraževalnih zavodov, terciarnega izobraževanja, športno rekreacijske infrastrukture zavodov za izobraževanje odraslih in kulturnih ustanov s pripadajočo opremo.

Namen ukrepa je spodbuditi investicije v obstoječe in sodobne nove objekte vzgojno-izobraževalnih zavodov, terciarnega izobraževanja, športno rekreacijske infrastrukture

zavodov za izobraževanje odraslih in kulturnih ustanov s pripadajočo opremo, ki so nujno potrebne za razvoj programov.
Poleg tega tudi zagotovitev informacijsko-komunikacijske tehnologije in podporne infrastrukture za uporabo v izobraževalnem procesu in za večjo dostopnost in kvaliteto izobraževalnega procesa na daljavo.

3.11.2. Krepitev infrastrukture za izvajanje kakovostnega mladinskega dela

Namen ukrepa je okrepiti infrastrukturo za izvajanje kakovostnega mladinskega dela

5.3.9 RP 3.9. Infrastrukturno izboljšanje socialno-ekonomske vključenosti marginaliziranih skupnosti, migrantov in zapostavljenih skupin prek celostnih ukrepov, vključno s stanovanjskimi in socialnimi storitvami

Cilj razvojne prioritete je zagotoviti vključenost marginaliziranih skupnosti, migrantov in zapostavljenih skupin prek celostnih ukrepov, vključno s stanovanjskimi in socialnimi storitvami.

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:
- število novozgrajenih in obnovljenih domov za ostarele (stanovanjskih enot, dnevnih centrov, varovanih stanovanj…),
- število bivalnih enot za ranljive ciljne skupine s podpornimi rešitvami,
- število bivalnih enot za invalide in prehod k skupnostnim oblikam oskrbe v procesu deinstitucionalizacije
- število prilagojenih bivalnih prostorov za oskrbo oseb z demenco in drugih oblik upada kognitivnih funkcij,
- število bivalnih enot za mladostnike in odrasle z dolgotrajnimi težavami v duševnem zdravju (varovani oddelki),
- število podprtih centrov za medkulturno sodelovanje,
- število podprtih programov za medkulturno sodelovanje in izobraževanje,
- število bivalnih enot oz. stanovanj namenjenih mladim oz. mladim družinam.

Razvojna prioriteta ima naslednje ukrepe:

U	3.9.1. Modernizacija in vzpostavitev socialne infrastrukture, vključno z dolgotrajno oskrbo

Namen ukrepa je posodobiti in vzpostaviti socialno infrastrukturo, vključno z infrastrukturo na področju dolgotrajne oskrbe:

- Domovi za starejše - omogočiti bivanje in oskrbo starejših preko izgradnje, obnove in dograditve novih domov za ostarele in domov z integrirano oskrbo starejše populacije, izgradnje varovanih stanovanj, novih stanovanjskih enot za izzive dolgožive družbe, dnevnih centrov za starejše (javne in s koncesijo) ipd.
- Bivalne enote oz. namestitvene kapacitete za različne ranljive ciljne skupine s podpornimi storitvami

- Bivalne enote za invalide in prehod k skupnostnim oblikam oskrbe v procesu deinstitucionalizacije
- Prilagoditev bivalnih pogojev za oskrbo oseb z demenco in drugih oblik upada kognitivnih funkcij
- Bivalne enote za mladostnike in odrasle z dolgotrajnimi težavami v duševnem zdravju (varovani oddelki).
- Centri medkulturnega sodelovanja
- Izgradnja ali obnova obstoječih stavb z namenom za reševanja stanovanjskih težav za mlade oz. mlade družine zagotoviti stanovanja za mlade oz. mlade družine

5.3.10 RP 3.10. Vlaganje v infrastrukturo v zdravstvu

Cilj razvojne prioritete je zagotoviti enakost dostopa do kakovostnega in celovitega zdravstva in socialnega varstva za vse prebivalce regije, ker pomeni:
- Izboljšanje dostopa do zdravstvenih in socialnovarstvenih storitev.
- Povečanje dostopnosti do zdravstvenih storitev na podeželju.
- Sodobno opremljene in obnovljene reševalne postaje.
- Zagotovitev zadostnih kapacitet za rehabilitacijo (nego).
- Nova infrastruktura za zagotavljanje javnega zdravstva.

Drugi cilj je zagotovitev infrastrukture za obvladovanje izrednih razmer kot epidemija:
- Rekonstruirati, revitalizirati, energetsko sanirati in/ali obnoviti javno zdravstveno infrastrukturo za namene soočanja s kriznimi razmerami.
- Nova infrastruktura za obvladovanje izrednih razmer.

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:
- število novih infrastruktur za obvladovanje izrednih razmer,
- število novih rehabilitacijskih ustanov (negovalnih ustanov),
- število novih zdravstvenih centrov,
- število obnovljenih in sodobno opremljenih reševalnih postaj,
- število rekonstruiranih, revitaliziranih, energetsko saniranih in obnovljenih infrastruktur javnega zdravstva.

Razvojna prioriteta ima naslednje ukrepe:

U	3.10.1. Zagotovitev boljše infrastrukture za obvladovanje okužb izrednih razmer
U	3.10.2. Vzpostavitev rehabilitacijskih ustanov (negovalnih ustanov)
U	3.10.3. Izgradnja zdravstvenih centrov za boljšo dostopnost do zdravstvenih storitev
U	3.10.4. Obnova in posodobitev opreme reševalnih postaj
U	3.10.5. Investicije v celovito zdravstveno infrastrukturo, z zagotavljanjem dostopa do objektov in varnost starejšim ter gibalno oviranim uporabnikom

3.10.1. Zagotovitev boljše infrastrukture za obvladovanje okužb izrednih razmer

Namen ukrepa so vlaganja v zdravstveno infrastrukture za obvladovanje okužb izrednih razmer.

3.10.2. Vzpostavitev rehabilitacijskih ustanov (negovalnih ustanov)

Namen ukrepa je vzpostavitev rehabilitacijskih ustanov, negovalnih ustanov, vključno z okrevanje po covid-19 in posledicami covid-19.

3.10.3. Izgradnja zdravstvenih centrov za boljšo dostopnost do zdravstvenih storitev

Namen ukrepa je izgradnja zdravstvenih centrov za boljšo dostopnost do zdravstvenih storitev za vse prebivalce.

3.10.4. Obnova in posodobitev opreme reševalnih postaj

Namen ukrepa je obnova in posodobitev opreme reševalnih postaj za boljšo dostopnost do zdravstva za vse prebivalce.

3.10.5. Investicije v celovito zdravstveno infrastrukturo, z zagotavljanjem dostopa do objektov in varnost starejšim ter gibalno oviranim uporabnikom

Namen ukrepa so naložbe v celovito zdravstveno infrastrukturo (obnova, revitalizacija, novogradnja), z zagotavljanjem dostopa do objektov in varnost starejšim ter gibalno oviranim uporabnikom.

5.3.11 RP 3.11. Vlaganje v infrastrukturo in spodbujanje kulture in turizma

Cilj razvojne prioritete je uporaba kulture in turizma v kontekstu gospodarskega razvoja ter socialnega inoviranja. Bogato identiteto slovenskega naroda je potrebno oživiti preko inoviranja in digitalizacije kulture in kulturne dediščine in rekonstruirati, revitalizirati, energetsko sanirati in/ali obnoviti javno kulturno infrastrukturo za namene digitalizacije in/ali razvoj inovativnih produktov in storitev in digitalizirati kulturno dediščino za potrebe turizma, inoviranje turističnih produktov in storitev.

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:

- število rekonstruiranih, revitaliziranih, energetsko saniranih in obnovljenih javno kulturnih infrastruktur in kulturne dediščine (MK),
- število finančnih spodbud za razvoj inovativnih produktov in storitev s področja turizma in kulturnega turizma (MK),
- število inovativnih produktov in storitev s področja turizma (MK),
- število inovativnih produktov in storitev s področja kulturnega turizma (MK),
- število izobraževanj in usposabljanj deležnikov s področja kulturnega turizma (MK),
- število opolnomočenih deležnikov s področja kulturnega turizma (MK),
- število ljudi na kulturnih prireditvah (MK).

Razvojna prioriteta ima naslednje ukrepe:

U	3.11.1. Rekonstrukcija, revitalizacija in obnova kulturne dediščine
U	3.11.2. Spodbujanje inovativnih produktov in storitev na področju turizma
U	3.11.3. Digitalno inoviranje kulture / kulturne dediščine za potrebe turizma

3.11.1. Rekonstrukcija, revitalizacija in obnova kulturne dediščine in javne kulturne infrastrukture

Namen ukrepa je rekonstrukcija, revitalizacija in obnova kulturne dediščine in javne kulturne infrastrukture za namene kulturnih dogodkov, popestritve turistične ponudbe …

3.11.2. Spodbujanje inovativnih produktov in storitev na področju turizma

Namen ukrepa je spodbuditi ustvarjanje inovativnih produktov in storitve na področju turizma, še posebej kulturnega turizma (v katerega se je do sedaj premalo vlagalo), na vodilni destinaciji Zgornja Savinjska dolina in Vodilni destinaciji Šaleška dolina 4.0.

3.11.3. Digitalno inoviranje kulture / kulturne dediščine za potrebe turizma

Namen ukrepa je digitalno inoviranje kulture in kulturne dediščine, ki pomeni edinstveno identifikacijo območja. Le-to pa lahko ponudimo kot dodatno turistično ponudbo v okviru vodilnih destinacij Zgornja Savinjska dolina in Vodilni destinaciji Šaleška dolina 4.0.

Namen ukrepa je tudi izobraževanje in usposabljanje deležnikov s področja za kulturnega turizma v okviru vodilnih destinacij Zgornja Savinjska dolina in Vodilni destinaciji Šaleška dolina 4.0, ki je bistvenega pomena za prepoznavanje identitete območja, ki nas loči od ostalih destinacij.

5.3.12 RP 3.12. Sodelovanje različnih sektorjev

Cilj razvojne prioritete je enakomerno razvijati in krepiti aktivno sodelovanje gospodarskega, javnega in nevladnega sektorja za doseganje večjih sinergij, ki vodijo do učinkovitejšega razvoja. V času nastajanja območnega razvojnega programa so si bili člani odbor enotni, da je na območju premalo povezovanja in sodelovanja na vseh sektorjih, zato je potrebno sistematično razvijati in povezovati inštitucije znotraj sektorja in med sektorji. Tako smo oblikovali posebno razvojno prioriteto namenjeno vzpostavitvi mrež, širitvi mrež stičišč in krepitvi NVO na območju, zagotovitvi finančnih virov, predvsem pa povezovanja na področju zdravstva, gasilstva ter zaščite in reševanja.

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:

- število vzpostavljenih mrež po področjih:
    - Izobraževanje
    - Zdravstvo
    - Podporno okolje (razvojna agencija, LAS, inkubator, SŠGZ, OOZi, NVO),
- število vzpostavljeni mrež med področji,
- število ustanovljenih podružnic regionalnega stičišča,
- število novih NVO oz. NVO, ki so nadgradile svoje dejavnosti glede na potrebe skupnosti,
- število financiranih projektov NVO iz sheme za NVO,

- število novo razvitih programov, storitev in orodij medsektorskega in medobčinskega sodelovanja.
-

Razvojna prioriteta ima naslednje ukrepe:

U	3.12.1. Aktivno sodelovanje deležnikov vseh treh sektorjev
U	3.12.2. Širitev delovanja regionalnih stičišč z namenom večje pokritosti območji
U	3.12.3. Sodelovanje NVO med seboj in ostalimi sektorji
U	3.12.4. Zagotavljanje finančnih sredstev za medsektorsko in medobčinsko sodelovanje pri razvoju novih programov, storitev in orodij.
U	3.12.5. Povezovanje zdravstva, gasilstva ter zaščite in reševanja

3.12.1. Aktivno sodelovanje deležnikov vseh treh sektorjev

Namen ukrepa je spodbuditi sodelovanje deležnikov sektorjev, tudi sodelovanje med sektorji:
- Izobraževanje,
- Zdravstvo
- Podporno okolje (razvojna agencija, inkubator, SŠGZ, OOZi, NVO)

Opolnomočenje aktivnih članov mreže na področjih projektnega načrtovanja in vodenja v povezavi z razvojem novih in inovativnimi storitev, orodij in programov, zagotavljanje finančnih sredstev za medsektorsko in medobčinsko sodelovanje pri razvoju novih programov, storitev in orodij.

V ta namen bo ustanovljena projektna pisarna, ki jo bo vodila RA SAŠA, ki je definirana v upravljavskem sistemu pravičnega prehoda in se bo pretežno ukvarjala s projekti pravičnega prehoda, prevzela pa bo del funkcije medsektorskega povezovalca in se bo hkrati dopolnjevala s projektno pisarno Zgornje Savinjske doline, ki je opredeljena pod razvojno prioriteto CLLD in se aktivno povezovala s centrom za razvoj podeželja.

3.12.2. Širitev delovanja regionalnih stičišč z namenom večje pokritosti območja
Namen ukrepa je širiti delovanje regionalnih stičišč v mreži, da imajo le-ta pregled na celotno SAŠA regijo, npr. stičišče NVO na območju Zgornje-savinjske doline.

3.12.3. Sodelovanje NVO med seboj in ostalimi sektorji

Namen ukrepa je spodbuditi mreženje in sodelovanja za:
- Zagotavljanje boljše organizacijske, kadrovske, informacijske in servisne razvitosti NVO
- Zadovoljevanje potreb skupnosti preko hitrega in učinkovitega razvoja novih storitev NVO
- Zagotavljanje trajnega razvoja regionalnega NVO sektorja
- Zagotavljanje finančnih sredstev za izvajanje projektov, ki rešujejo regionalne/lokalne potrebe preko vzpostavljene Sheme za NVO

3.12.4. Zagotavljanje finančnih sredstev za medsektorsko in medobčinsko sodelovanje pri razvoju novih programov, storitev in orodij.

Namen ukrepa je mreženje in pretok informacij podpornih institucij in občin pri razvoju novih programov, storitev, orodij in predvsem projektov z viri financiranja.

3.12.5. Povezovanje zdravstva, gasilstva ter zaščite in reševanja

Velikokrat prihaja do naravnih nesreč, takrat je ključno dobro sodelovanje zdravstva, gasilstva ter zaščite in reševanja. Prav tako pa le-te na območju potrebujemo vsak dan, saj imamo veliko odmaknjenih podeželskih in gorskih območji, kjer je težja dostopnost. To sodelovanje je ključnega pomena, saj gre za reševanje življenj.
Namen ukrepa je torej spodbuditi povezovanje zdravstva, gasilstva ter zaščite in reševanja za boljše zagotavljanje enakih možnosti (prvi posredovalci, defibrilatorji, izobraževanja ipd.)

5.4 SAŠA ZA TRAJNOSTNI IN CELOSTNI RAZVOJ

Cilj področja sledi cilju politike EU: Evropa, ki je bliže državljanom – s podporo lokalno vodenim razvojnim strategijam in trajnostnemu razvoju mest v EU. Prav tako pa je ta odbor obravnaval tudi **skupno kmetijsko politiko in trajnostni turizem, ki vsebuje tako elemente cilja »pametnejša Evropa« kot tudi ciljev skupne kmetijske politike EU.**

Za uresničevanje Skupne kmetijske politike je Slovenija pripravila enovit Strateški načrt SKP 2021−2027 za celotno ozemlje RS, katerega cilji so Spodbujanje pametnega, odpornega in raznolikega kmetijskega sektorja, ki zagotavlja prehransko varnost, Krepitev skrbi za okolje in podnebnih ukrepov ter prispevanje k doseganju okoljskih in podnebnih ciljev EU, Krepitev socio-ekonomskega razvoja podeželskih območij in so skladni ki so skladni z Evropskim zelenim dogovorom, Strategijo od vil do vilic in Strategijo o biotski raznovrstnosti.

Poleg že znanih mehanizmov CTN, CLLD, finančni okvir 2021–2027 uvaja tudi evropsko pobudo za mesta, nov instrument za medmestno sodelovanje, inoviranje in krepitev zmogljivosti na vseh tematskih prioritetah urbane agende za EU (denimo stanovanjska politika, kakovost zraka, revščina v mestih, energetski prehod), ki ga skladno z osnutkom Partnerskega sporazumoma poimenovali Regionalno-urbani razvoj v funkcionalnih območjih (CTN2).

Področja ukrepanja za trajnostni in celosti razvoj smo opredelili v okviru Odbora za to področje, čeprav bodo viri financiranja na voljo v ukrepih drugih področjih, ki sovpadajo s področji na nacionalnem nivoju. Iz teg razloga smo naredili še eno tabelo, ki nakazuje na pokritost ukrepov obeh področji.

5.4.1 RP 4.1. Celostni razvoj urbanih območij

Cilj razvojne prioritete je preko mehanizmom celostnega razvoja urbanih območji za mestne občine in novega mehanizma, ki je namenjen urbanemu razvoju funkcionalnim območjem. Cilj slednjega je spodbujanje skladnejšega regionalnega razvoja in krepitev medsebojne povezanosti urbanega in ruralnega, mest in vasi, z namenom celovitejšega naslavljanja izzivov sodobnega časa. Glede na velikost občin v SAŠA regiji in to, da imata status mesta le Velenje in Šoštanj, so v SAŠA območju tudi druga funkcionalna območja, ki potrebujejo trajnostno načrtovanje in prilagoditve infrastrukture prostoru in času z uporabo sodobnih tehnologij. Razvoj zelene

infrastrukture je v manjših urbanih funkcionalnih območjih (ruralna središča) nujen, saj želimo ruralno območje ohraniti neokrnjeno in s tem ohranjati biodiverziteto. Iz tega razloga je tudi nujno trajnostno načrtovanje in z njim povezana krepitev medsebojne povezanosti urbanega in ruralnega območja.

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:

- število pametnih ruralnih središč,
- število obnovljenih objektov kulturne dediščine ali praznih objektov,
- število točk trajnostne mobilnosti,
- število vzpostavljenih linijskih prevozov,
- število novo vzpostavljenih polnilnih mest,
- vzpostavitev kolesarskega lokalnega in medkrajevnega prevoza,
- število parkirišč z urejeno IKT opremo (prikazovalniki turističnih informacij, pametne klopce, digitaliziran sistem..), tudi PZA.

Razvojna prioriteta ima naslednje ukrepe:

U	4.1.1. Trajnostno načrtovanje prostora
U	4.1.2. Prilagoditev infrastrukture prostoru in času z uporabo sodobnih tehnologij
U	4.1.3. Spodbujanje obnove objektov kulturne dediščine in praznih objektov (javni)
U	4.1.4. Ureditev javne infrastrukture

4.1.1. Trajnostno načrtovanje prostora

Namen ukrepa je priprava trajnostnega načrtovanja prostora v smeri ohranjanja kulturne dediščine, in gospodarskega, infrastrukturnega in okoljskega razvoja.

4.1.2. Prilagoditev infrastrukture prostoru in času z uporabo sodobnih tehnologij

Namen ukrepa je vzpostavitev sistemov, ki sledijo sodobnim tehnologijam, predvsem digitalizaciji kot npr. ukrepi, ki jih predvidevajo tudi pametna mesta, pametna vasi.

4.1.3. Spodbujanje obnove objektov kulturne dediščine in praznih objektov (javni)

Namen ukrepa je obnoviti objektov kulturne dediščine in javnih praznih objektov in jih nameniti večnamenskim dejavnostim za preživljanja prostega časa. Namen ukrepa je tudi oplemeniti kulturno dediščino in identifikacijo območja.

4.1.4. Ureditev javne infrastrukture

Namen ukrepa je ureditev zelene infrastrukture in naložbe v trajnostno mobilnost kot so:

- ureditev kolesarskih omrežij s pripadajočo infrastrukturo,

- ureditev javnih parkirišč,
- ureditev športnih površin,
- ureditev vaških trgov/središč.

5.4.2 RP 4.2. CLLD

Cilj razvojne prioritete CLLD »lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost« je povezati lokalne akterje za dosego skupnih ciljev preko skupnih projektov območja in ustvariti najmanj 10 novih delovnih mest na področju trajnostnega razvoja regije. Cilj je tudi razviti primerna orodja za aktivacijo (pametno podjetništvo, inovativnost, …).

Priprava in izvedba ukrepov CLLD bo potekala po načelu od spodaj navzgor (Strategija lokalnega razvoja). Izvajane bodo celovite in večfunkcionalne operacije, ki ne bodo strogo omejene na podeželska območja, ampak bodo vključevala tudi druga, npr. urbana območja. Izvajanje bo tako podprto s kombinacijo različnih virov financiranja, tako s sredstvi skupne kmetijske politike z razvojem podeželja ter sredstvi za razvoj pomorstva, ribištva in akvakulture, kot s sredstvi kohezijske politike (sklada ESS+ in ESRR).

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:
- število projektov CLLD,
- število članov LAS,
- število novih delovnih mest na področju trajnostnega razvoja območja CLLD,
- število obnovljenih objektov,
- število socialnih storitev,
- število posodobljene infrastrukture (površina, objekti),
- število novih povezav.

Razvojna prioriteta ima naslednje ukrepe:

U	4.2.1. Vzpostaviti partnerstva za izvedbo trajnostno razvojnih projektov in animacija
U	4.2.2. Zagotavljanje sodobnih oblik podpornih storitev za nova delovna mesta
U	4.2.3. Spodbujanje dodatne dejavnosti na podeželju in povezovanje ponudbe
U	4.2.4. Izboljšanje uporabe naravne in kulturne dediščine
U	4.2.5. Vzpostavitev socialnih storitev za kvalitetnejše staranje in svetlejšo preživljanje
U	4.2.6. Pametne rešitve na področju infrastrukture, trajnostne mobilnosti
U	4.2.7. Spodbujanje okoljsko razvojnih projektov

4.2.1. Vzpostaviti partnerstva za izvedbo trajnostno razvojnih projektov in animacija

Namen ukrepa je vzpostaviti učinkovita partnerstva za izvedbo trajnostno razvojnih projektov in animacija za vstop v partnerstvo LAS. Iz tega razloga se bo vzpostavil Center razvoja podeželja, Inštituti za entropijo in stičišče naravnih dobrin in deležnikov.

Namen ukrep je tudi ustanoviti projektno pisarno za Zgornje Savinjsko dolino, ki bo podpora predvsem lokalnim skupnostim.

4.2.2. Zagotavljanje sodobnih oblik podpornih storitev za nova delovna mesta

Namen ukrepa je zagotavljanje sodobnih oblik podpornih storitev za nova delovna mesta, ki bodo skrbela za trajnostni razvoj območja kot so na primer vajeniške šole za poklice v obrtništvu.

4.2.3. Spodbujanje dodatne dejavnosti na podeželju in povezovanje ponudbe

Namen ukrepa je spodbujanje dodatne dejavnosti na podeželju kot na primer dopolnilna dejavnost na kmetiji in povezovanje ponudbe lokalne hrane, lokalnih izdelkov, lokalnih storitev, turistične ponudbe …

4.2.4. Izboljšanje uporabe naravne in kulturne dediščine

Namen ukrepa je izboljšanje uporabe naravne in kulturne dediščine s pomočjo obnova objektov za potrebe dodane vrednosti.

4.2.5. Vzpostavitev socialnih storitev za kvalitetnejše staranje in svetlejšo preživljanje mladosti

Namen ukrepa je vzpostavitev socialnih storitev za kvalitetnejše staranje in svetlejšo preživljanje mladosti. Spodbujanje zdravega življenjskega sloga mora biti prilagojen glede na potrebe lokalnega okolja, kjer ima veliko večje učinke, gre za preživljanje prostega časa, v sklopu katerega se vzpostavijo socialne storitve. Pri tem ukrepu je navezava na ukrep področja »Socialne SAŠE«, torej spodbujanje zdravega življenjskega sloga, zlasti pri ciljnih skupinah starejših in mladostnikov.

4.2.6. Pametne rešitve na področju infrastrukture, trajnostne mobilnosti

Namen ukrepa je vzpostaviti pametne rešitve na področju infrastrukture in trajnostne mobilnosti, ki sledijo sodobnim tehnologijam, predvsem digitalizaciji kot npr. ukrepi, ki jih predvidevajo tudi pametna mesta, pametna vasi.

Ta ukrep se dopolnjuje z ukrepom »4.1.2. Prilagoditev infrastrukture prostoru in času z uporabo sodobnih tehnologij«. Ločnica med tema dvema ukrepoma bo razvidna, ko bodo jasni viri financiranja v okviru Strategije lokalnega razvoja.

4.2.7. Spodbujanje okoljsko razvojnih projektov

Namen ukrepa je, da se spodbudi načrtovanje okoljskih razvojnih projektov, ki bodo ohranjale naravo in s tem biotsko raznovrstnost na eni strani in na drugi strani omogočile razvoj območja z dodanimi vlaganji v različnih sektorjih.

5.4.3 RP 4.3. Gorska, odmaknjena in obmejna problemska območja

Cilji razvojne prioritete je krepitev gospodarske rasti in povečanje privlačnosti podeželskih območij za obstoj poseljenosti, prilagajanje sektorskih politik značilnostim in potrebam območja in trajnostno povezati problemska območja z ruralnim območjem za dosego večje dodatne vrednosti območja. Najprej bo tako potrebno zagotoviti pogoje za kvaliteto bivanja, vključno s trajnostno mobilnostjo in zeleno infrastrukturo (varna in dostopna območja z upoštevanjem vidikov ohranjanje narave), ki je v teh območjih nujno potrebna za varnost tako za tukajšnje prebivalce kot tudi obiskovalce in turiste od drugod. Poleg vzpostavitve pogojev za kvalitetno bivanje bo potrebno spodbuditi nove, inovativne dodatne dejavnosti območja za preprečevanje odseljevanja in obstoj razpršene poseljenost. Hkrati pa ohraniti identiteto območja z vključevanjem dediščine v prostorske/razvojne dokumente, financirati varovanja in oživljanja spomenikov, ohranjati značilne arhitekturne stile, spodbujati tradicionalno gradnjo in izboljšati zunanjo podobo naselij (tako javnih kot tudi objektov v zasebni lasti).

V preteklosti je bilo že kar nekaj zakonov, ki so določenim območjem omogočila posebno obravnavo zaradi različnih problemskih posebnosti, ki jih je imelo določno območje. Območja s posebnimi razvojnimi problemi, demografsko ogrožena območja, za pospeševanja razvoja manj razvitih, pospeševanje skladnega regionalnega razvoja. Danes imamo problemska obmejna območja na podlagi 24. člena Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (ZSRR-2) in Uredbo o določitvi obmejnih problemskih območij, kjer so kot problemska obmejna območja identificirane občine Solčava, Luče in Gornji Grad.

Merila pa so naslednja:

(1) Pri določanju občin, ki neposredno mejijo na obmejne občine, se povprečna dostopnost v občini do najbližjega priključka avtoceste ali hitre ceste (prvi odstavek 24. člena zakona) izračuna kot povprečni dostopni čas z avtomobilom po mreži cest.

(2) Občine z visokim deležem površine, vključene v območje Natura 2000 (prvi odstavek 24. člena zakona), so občine, v katerih predstavlja delež površine, vključene v območje Natura 2000, več kot 150 odstotkov slovenskega povprečja vključenosti površin občin v območja Natura 2000.

Odmaknjena in gorska območja so opredeljena v Strategiji prostorskega razvoja do leta 2050 pod druge prostorske inštrumente, ki so del upravljanja in povezovanja za izvajanje strategije ter navaja naslednje Specifični ukrepi za odmaknjena in gorska območja:

»Odmaknjena in gorska območja se zaradi svojih naravno geografskih in družbeno gospodarskih značilnosti izkazujejo kot specifična problemska območja, ki zahtevajo prednostno obravnavo in iskanje sinergij z usklajenim naborom razvojnih ukrepov in instrumentov različnih sektorjev, predvsem s prostorskega, kmetijskega, regionalno razvojnega, izobraževalnega, zdravstvenega, socialnega in zaposlovalnega področja.

Specifike prostorskega razvoja odmaknjenih in gorskih območij se upoštevajo pri pripravi regionalnih prostorskih planov. Za odmaknjena in gorska območja se razvijajo novi modeli upravljanja, ki temeljijo na teritorialnem dialogu med lokalnimi, regionalnimi in lokalnimi deležniki upravljanja prostora. Uvajajo se upravljavski in prostorski ukrepi.«

Območje SAŠA potrebuje novi model upravljanja odmaknjenih in gorskih območji in to je tudi cilj te razvojne prioritete. V kontekstu nove finančna perspektive pa smo oblikovali ukrepe od spodaj navzgor z upoštevanjem okvirja naslednje finančne perspektive.

Po enakem vzoru kot so opredeljena problemska območja, je smiselno umestitvi v Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja tudi odmaknjena in gorska območja.

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:

- število izvedenih ukrepov mehke mobilnosti,
- število električnih polnilnic/ koles/avtomobilov,
- število novo vzpostavljenih oblik javnega prevoza,
- dolžina tras cestnih odsekov za večjo varnost v prometu,
- povprečna starost nosilcev kmetijskih gospodarstev,
- število registriranih dopolnilnih dejavnosti,
- število novih dejavnosti območja,
- število otrok mlajših od 15 let,
- število delovno aktivnega prebivalstva med 20 in 40 letom,
- število investicij v javno športno/kulturno infrastruktur,
- število obnovljenih javnih prostorov in objektov dediščine,
- število inovativnih storitev/produktov/programov,
- število pametnih informacijskih točk,
- število e-storitev,
- število urejenih hudournikov (vodotokov).

Razvojna prioriteta ima naslednje ukrepe:

U	4.3.1. Zagotavljanje kvalitetnega trajnostnega bivanja na gorskih odmaknjenih območjih
U	4.3.2. Ohranitev kmetij, živih planin in okrepitev proizvodnje lokalnih izdelkov
U	4.3.3. Zagotavljati kvaliteto in privlačnost življenjskega/ bivalnega okolja
U	4.3.4. Ohranjanje habitov in biodiverzitete z načrtovanjem uporabe zelene infrastrukture
U	4.3.5. Trajnostno gospodarjenje s kmetijskimi in gozdnimi viri, ohranjanje biodiverzitete
U	4.3.6. Preudarno ravnanje s prostorom ter trajnostno načrtovanje posegov v okolje
U	4.3.7. Protipoplavne ureditve vodotokov

4.3.1. Zagotavljanje kvalitetnega trajnostnega bivanja na gorskih odmaknjenih območjih

Namen ukrepa je zagotavljanje kvalitetnega trajnostnega bivanja na gorskih odmaknjenih območjih.

- Vzpostavitev bioloških in rastlinskih ČN med 50.P.E. in 500 P.E. ter širitve kanalizacijskih sistemov izven območja aglomeracije ter s tem v povezavi ustanovitev finančnega sklada za trajnostno bivanje v simbiozi z naravo in spodbujanje investicij v druge MČN.
- Zagotavljanje trajnostne mobilnost, s poudarkom na prometni varnosti, do oddaljenih poseljenih območij:
    - Vzpostavitev elektro-mobilnostnega sistema za zmanjšanje pritiska motoriziranih vozil na obremenjenih območjih in zagotovimo čistejši zrak in manjši ogljični odtis, to so vlaganja v sistem električne mobilnosti (vozila, kolesa, polnilnice, parkirišča) za zagotavljanje trajnostnih transfernih prevozov in ureditev primerne e-infrastrukture za opravljanje taxi službe od urejenih parkirišč do turističnih lokacij.
    - Uvajanje novih oblik javnega prevoza (Prostofer, shuttle in taxi prevozi na klic).
    - Vzpostavitev regijskih kolesarskih povezav.

4.3.2. Ohranitev kmetij, živih planin in okrepitev proizvodnje lokalnih izdelkov

Namen ukrepa je ohranjanje kmetij, živih planin (pašništva) in okrepitev proizvodnje lokalnih izdelkov z ozaveščanjem o pomenu ohranitve gorskih kmetij in živih planin. Namen ukrepa pa je tudi spodbuditi pridelovalce lokalnih izdelkov povezanih z značilnostmi gorskega območja (prehranski, obrtniški, turistični …).

4.3.3. Zagotavljati kvaliteto in privlačnost življenjskega/ bivalnega okolja

Namen ukrepa je zagotavljati kvaliteto in privlačnost življenjskega/ bivalnega okolja za ohranitev poseljenosti, predvsem z mladimi, kar pomeni skrbeti za ohranjanje kvalitetnega zraka, pitne vode, urejenost in funkcionalnost javnih površin, prostorskih standardov. Najbolj učinkovit ukrep za ohranitev poseljenosti je ponudba, torej izgradnja stanovanj, izboljšava optičnega omrežja in posodobitev komunikacijske poti za mlade družine, katerih cilj je delo na podeželju, kmetijstvo in turizem ali delo od doma.

Urejanje stanovanjske problematike mladih in mladih družin

4.3.4. Ohranjanje habitov in biodiverzitete z načrtovanjem uporabe zelene infrastrukture

Namen ukrepa je urejanje planinskih, tematskih poti in rekreacijskih površin za vse generacije z namenom preprečevanje nekontroliranih divjih poti v neokrnjeni naravi s čimer se zagotovi ohranjanje habitov in biodiverzitete.

Namen ukrepa je ozaveščanje o pomenu ohranjanja in obnašanja v naravnem okolju (zaradi ohranjanja biodiverzitete), usposabljanje za ohranjanje narave pri načrtovanju poti (predvsem planinskih)

4.3.5. Trajnostno gospodarjenje s kmetijskimi in gozdnimi viri, ohranjanje biodiverzitete na različnih ravneh

Namen ukrepa je zasnovati programe upravljanja pomembnih naravnih virov, predvsem vode, kmetijskih zemljišč in gozdov in spodbuditi vlaganja v OVE za samooskrbnost z energijo na gorskih območjih: kmetijska gospodarstva, planinske koče …

4.3.6. Preudarno ravnanje s prostorom ter trajnostno načrtovanje posegov v okolje

Namen ukrepa je spodbujanje kakovostne prenove in gradnje, skrb za kvalitetno arhitekturo objektov in infrastrukture v javni lasti ter podobo podeželskih naselij in nepovratne finančne spodbude za sanacijo in obnovo obstoječega stavbnega fonda.

4.3.7. Protipoplavne ureditve vodotokov

Namen ukrepa je vlaganja v protipoplavne ureditve vodotokov, saj so gorska območja izpostavljena večjim nalivom, hudourniki pa pogosto opustošijo območje in povzročijo veliko škode, iz tega razloga je potrebno preventivno ukrepati posegi, da se prepreči nastajanje škode. Ukrep je namenjen tudi za že opustošena območja.

5.4.4 RP 4.4. Zavarovana območja

Cilj razvojne prioritete je ohraniti naravo in trajnostni razvoj z načrtnim upravljanjem zavarovanih območij s poudarkom na conaciji, umiritvijo prometa, posodobitev sistema varovanja ožjih in širših zavarovanih območij ter naravnih vrednot (upravljanje, skrbništvo, koncesije…), osveščanje o pomenu varovanja na lokalnem nivoju in usposabljanje za ohranjanje narave in upravljanje zavarovanih območij.

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:
- število upravljavcev zavarovanih območij,
- število načrtov upravljanja,
- zelena infrastruktura, zgrajena za prilagajanje podnebnim spremembam (MOP),
- izvedene aktivnosti za osveščanje o pomenu varovanja posameznih enot naravne dediščine,
- prenovljeni občinski odloki o varovanju naravne dediščine.

Razvojna prioriteta ima naslednje ukrepe:

U	4.4.1. Uveljavitev različnih načinov upravljanja, izboljšanje učinkovitosti upravljanja
U	4.4.2. Izvajanje ukrepov za blažitve in prilagajanje klimatskim spremembam
U	4.4.3. Izvajanje osveščanja o pomenu varovanja posameznih enot naravne dediščine na lokalnem nivoju
U	4.4.4. Sistematično trajnostno upravljanje zavarovanih naravnih vrednot in kulturne

4.4.1. Uveljavitev različnih načinov upravljanja, izboljšanje učinkovitosti upravljanja

Namen ukrepa je izvajanje aktivnosti načrtovanja za sistematičen pristop (conacija) k pripravi Načrtov upravljanja posameznih zavarovanih območij na nivoju občin. Priprava predlogov, dogovori in uskladitev s pristojnimi organizacijami (ZRSVN, ZGS…) z namenom izboljšanja učinkovitosti upravljanja zavarovanega območja z načrtom upravljanja.

4.4.2. Izvajanje ukrepov za blažitve in prilagajanje klimatskim spremembam

Namen ukrepa je ohranjanje habitov in biodiverzitete v zavarovanih območjih z ureditvijo infrastrukture z namenom preprečevanje onesnaženja okolja, nekontroliranih divjih poti v neokrnjeni naravi. Spodbudili se bodo večji projekti, ki bodo celotno reševali naravne vrednote, predvsem Savinje in njenih pritokov v območju Natura 2000 obrežna vegetacija, vodne poti, analiza, varovanje in promocija čistih pitnih vod.

4.4.3. Izvajanje osveščanja o pomenu varovanja posameznih enot naravne dediščine na lokalnem nivoju

Namen ukrepa je izvajati aktivnosti osveščanja o pomenu varovanja posameznih enot naravne in kulturne dediščine na lokalnem nivoju v zavarovanih in vplivnih območjih na sistematični in povezan način.

4.4.4. Sistematično trajnostno upravljanje zavarovanih naravnih vrednot in kulturne dediščine

Namen ukrepa je udejanjiti načrte s participacijo domačinov, lastnikov in lokalnih skupnosti ob podpori strokovnih inštitucij, tudi preko posodobitev občinskih odlokov o zavarovanju naravnih vrednot in kulturne dediščine.

5.4.5 RP 4.5. Lokalna samooskrba in vitalno podeželje

Cilj razvojne prioritete je vezan na uresničevanje Skupne kmetijske politike, ki so skladni z Evropskim zelenim dogovorom, Strategijo od vil do vilic in Strategijo o biotski raznovrstnosti:

- Spodbujanje pametnega, odpornega in raznolikega kmetijskega sektorja, ki zagotavlja prehransko varnost,
- Krepitev skrbi za okolje in podnebnih ukrepov ter prispevanje k doseganju okoljskih in podnebnih ciljev EU,
- Krepitev socio-ekonomskega razvoja podeželskih območij.

Cilji razvojne prioritet v območju pa so:

- Povečati predelovalno dejavnost na vseh področjih za ohranitev poseljenosti za najmanj 30 %.
- Posodobitev in razvoj kmetij, razvoj trajnostnega modela kmetovanja in krepitev konkurenčnosti s ciljem ustvarjanja zelenih delovnih mest.
- Ozaveščanje in promocija glede uporabe lokalno pridelane hrane v javnih zavodih
- Povečati samooskrbnost z električno energijo iz OVE.

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:

- število avtomatov za prodajo pridelkov in izdelkov podeželja,
- število tržnih mest območja/ št. trgovin z lokalnimi pridelki in izdelki,
- enotna platforma za trženje pridelkov in izdelkov,
- število prireditev s kulinarično ponudbo in promocijo lokalne hrane,
- število predelovalnih obratov/kmetij usmerjeno v predelovalno dejavnost,
- število samooskrbnih javnih objektov z električno energijo/ javnih osvetljav,
- količina lokalne hrane iz območja prodane v OŠ, vrtce (mleko, sadje).

Razvojna prioriteta ima naslednje ukrepe:

U	4.5.1. Promoviranje lokalno pridelane hrane
U	4.5.2. Vzpostavitev tržnih mest
U	4.5.3. Umeščanje lokalnih kulinaričnih posebnosti v lokalne prireditve
U	4.5.4. Vzpostavitev zelenih delovnih mest
U	4.5.5. Spodbujanje pridobivanja energije iz OVE v javnih objektih ter gospodarskih
U	4.5.6. Medsektorsko zakonsko usklajevanje

4.5.1. Promoviranje lokalno pridelane hrane

Namen ukrepa je spodbuditi tudi skupno promocijo izdelkov preko skupne promocije in vzpostavitev blagovnih znamk »Savinjsko« in »Okusi Šaleške«.

4.5.2. Vzpostavitev tržnih mest

Namen ukrepa je spodbuditi vzpostavitev tržnih mest in tržnice v urbanih središčih, predvidenih mestih, ki so po tradiciji obiskani v te namene (avtomati, mestne tržnice, kmečke tržnice …). Poleg tega pa spodbuditi prodajo lokalne hrane na domu in vzpostaviti spletno platformo za prodajo lokalne hrane.

4.5.3. Umeščanje lokalnih kulinaričnih posebnosti v lokalne prireditve

Namen ukrepa je spodbuditi lokalne ponudnike s kulinaričnimi posebnosti, da se v čim večjem številu udeležijo, predstavijo in promovirajo svojo lokalno ponudbo na prireditvah. Namen je popestritev lokalnih prireditev in hkratna promocija lokalnih ponudnikov.

4.5.4. Vzpostavitev zelenih delovnih mest

Namen ukrepa je ustvariti zelena delovna mesta na področju predvsem s posodobitvijo in razvojem kmetij, razvojem trajnostnega modela kmetovanja in krepitev konkurenčnosti. Za kvalitetn delovna mesta bo tako potrebno:

- Vlaganja v predelovalne obrate/kmetije, usmerjeno v predelovalno dejavnost
- Spodbujanje specializacije kmetij po panogah in povečanje obsega pridelave/predelave zelenjave/sadja.
- Spodbujanje prenosa lastništva na mlajše, aktivnejše generacije

- Spodbujanje mladih prevzemnikov kmetij k razvoju dopolnilnih dejavnosti v smislu ustvarjanja novih delovnih mest.

4.5.5. Spodbujanje pridobivanja energije iz OVE v javnih objektih ter gospodarskih objektih

Namen ukrepa je spodbujanje pridobivanja energije iz OVE v javnih objektih ter gospodarskih objektih.

4.5.6. Medsektorsko zakonsko usklajevanje

Namen ukrepa je povezovanja lokalnih ponudnikov za učinkovitejše gospodarjenje v kmetijstvu in gozdarstvu oblikovanje mrež. Povezovanje z občinami oz. osnovnimi šolami, vrtci za prodajo lokalne hrane iz območja, predvsem mleko, sadje.

5.4.6 RP 4.6. Trajnostni butični turizem

Cilj razvojne prioritete je ohraniti neokrnjeno naravo za potrebe skupne celostne zelene butične turistične destinacije (izjemoma festivalski turizem) z neprestanim nadzorom nad ohranjanjem narave in ustvariti butično edinstveno ponudbo usmerjeno v sobivanje z naravo. Območje SAŠA je dobila skladno s Strategija trajnostne rasti slovenskega turizma 2017–2021 dve vodilni destinaciji, in sicer Vodilno destinacijo Zgornja Savinjska dolina in Vodilna destinacijo Šaleška dolina 4.0. Prva spada v Alpsko Slovenijo, druga v termalno panonsko Slovenij, torej imata različni usmeritvi, vendar sta zelo komplementarni in se odlično dopolnjujeta in tudi sodelujeta kot destinacijsko povezana SAŠA (v nadaljevanju DP SAŠA) preko projektov, ki jih vodi RA SAŠA.

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:
- število obnovljenih objektov kulturne dediščine (razpisovalec),
- število nočitev in obiskovalcev v regiji (SURS),
- prihodek iz naslova turistične dejavnosti v regiji (SURS),
- število delovnih mest v turizmu (SURS),
- število turističnih objektov (SURS),
- število turističnih ponudnikov (SURS),
- število turističnih skupnih produktov/programov (RA SAŠA),
- število promocijskih materialov, dogodkov za predstavitev turističnih območij regije (RA SAŠA),
- število enotnih/regijskih promo kampanj (RA SAŠA),
- število spletnih kanalov komuniciranja, štev. sledilcev na FB, IG (RA SAŠA),
- število obiskanih sejmov, borz itd. (RA SAŠA),
- število interpretacijskih doživetij (RA SAŠA),
- število doživljajskih paketov (RA SAŠA),
- število podprtih okoljskih znakov v turizmu (RA SAŠA),

- število dogodkov Zero-waste v turizmu (RA SAŠA),
- število butičnih 5*doživetja (RA SAŠA),
- število usposabljanj za turistične delavce/ponudnike (RA SAŠA),
- število kolesarskih poti v regiji (RA SAŠA),
- število novo vzpostavljenih tematskih poti (RA SAŠA),
- število razvitih, nadgrajenih turističnih produktov in storitev (RA SAŠA),
- naravovarstveno urejene površine za turistični obisk (v ha) (RA SAŠA),
- število podprtih objektov za obisk naravne in kulturne dediščine v turistične namene (RA SAŠA),
- enoten rezervacijski sistem območja (RA SAŠA).

Razvojna prioriteta ima naslednje ukrepe:

U	5.1.8. Krepitev turistične dejavnosti po epidemiji
U	5.1.9. Povezovanje turistične dejavnosti na več nivojih
U	5.1.10. Izvajanje ukrepov za večjo prepoznavnost destinacije »Savinjska«
U	5.1.11. Razvoj programov turistične ponudbe
U	5.1.12. Usposabljanje turističnih deležnikov
U	5.1.13. Razvoj zelene infrastrukture za rekreacijo kot dopolnilna turistična ponudba
U	5.1.14. Enotni rezervacijski sistem nastanitvenih kapacitet na območju

4.6.1. Krepitev turistične dejavnosti po epidemiji

Namen ukrepa je spodbuditi turistično gospodarstvo po epidemiji z revitalizacijo opuščenih objektov, objektov kulturne dediščine z izboljšanjem energetske in snovne učinkovitosti ali novogradnje z upoštevanjem trajnostnih vidikov gradnje in prenove prostorov z upoštevanjem trajnostnih pristopov (ekoloških pristopov, Zero-waste pristopov …).

4.6.2. Povezovanje turistične dejavnosti na več nivojih

Namen ukrepa je infrastrukturno in ponudbeno povezovati turistično dejavnost na več nivojih. Spodbudili se bodo skupni projekti, ki bodo tudi okrepili znamko »Savinjska – čez Alpe in doline« in na inovativen način povezale elemente dediščine, dogodke in usposabljanja za doživljanje dediščine in/ali informirale o turistični ponudbi območja z dodano vrednostjo skladno s ciljem trajnostnega butičnega turizma v SAŠA regiji.

4.6.3. Izvajanje ukrepov za večjo prepoznavnost destinacije »Savinjska«

Namen ukrepa je skupna promocija destinacije »Savinjska – čez Alpe in doline« za večjo prepoznavnost destinacije in promocije njene turistične ponudbe.

4.6.4. Razvoj programov turistične ponudbe

Namen ukrepa je Razvoj programov turistične ponudbe:

- 5* butična doživetja
- interperatacija kulturne in naravne dediščine
- doživljajski paketi
- digitalno inoviranje kulturne dediščine
- okoljski znaki
- Zero-waste dogodki

Namen ukrepa je tudi spodbuditi in motivirati nosilce večjih projektov v turizmu za vključevanje manjših turističnih deležnikov.

4.6.5. Usposabljanje turističnih deležnikov

Namen ukrepa je usposobiti turistične deležnike za poznavanje turistične ponudbe v destinaciji, za nove priložnosti v turizmu na kmetijah, komuniciranje s turisti, interpretacijsko vodenje, usposabljanje v gostinstvu, za razvoj turističnih produktov …

4.6.6. Razvoj zelene infrastrukture za rekreacijo kot dopolnilna turistična ponudba

Namen ukrepa je razvoj zelene infrastrukture za rekreacijo kot dopolnilna turistična ponudba:

- ureditev cestišč za umiranje prometa in varnost v prometu,
- kolesarske poti,
- pešpoti,
- planinske poti,
- tematske poti,
- naravovarstveno urejene površine za turistični obisk,
- podprtih objektov za obisk naravne in kulturne dediščine.

Namen ukrepa je tudi spodbuditi in motivirati nosilce večjih infrastrukturnih projektov za zagotovitev trajnostnega turizma za vključevanje manjših deležnikov (občine, posamezni turistični ponudniki, kmetije). Strokovna podpora nosilcem projektov in upravljavcem poti.

4.6.7. Enotni rezervacijski sistem nastanitvenih kapacitet na območju

Namen ukrepa je vzpostaviti enoten rezervacijski sistem za vse nastanitvene kapacitete. Manjši ponudnik nekaj nočitvenih kapacitete ne razpolagajo z zadostnimi sredstvi, da bi za vključitev njihove ponudne plačevali velikim rezervacijskim sistemom. V času turističnih bonov je bilo povpraševanje zelo veliko, ni pa bilo pregleda nad vsemi turističnimi kapacitetami, ki jih morajo ponudniki tako ali tako registrirati pri Ajpesu. Torej baza obstaja, vendar jo je potrebno smiselno približati uporabnikom preko enotnega rezervacijskega sistema. Pobuda je dana tudi za nivo na območju celotne Slovenije.

5.5 SAŠA V PRAVIČNEM PREHODU

Področje »SAŠA v pravičnem prehodu« je bilo formirano zaradi potreb uresničevanja Nacionalne strategije za izstop iz premoga in prestrukturiranja premogovnih regij v skladu z načeli pravičnega prehoda. Slovenija je namreč pristopila h **Platformi EU za premogovne regije v prehodu,** da bi izkoristila vse priložnosti, ki jih ponuja delovanje v okviru EU z namenom čim boljše priprave na prestrukturiranje prizadetih regij. Gre za dva območja oz. premogovni regiji, kjer je prestrukturiranje potrebno, in sicer: **Savinjsko-Šaleška regija** in Zasavska regija.

Slovenija, kot podpisnica Pariškega sporazuma in članica Evropske unije zasleduje **cilje ogljične nevtralnosti 2050 na pravičen način in sprejemljiv način**. Pomemben del prehoda tudi pri nas predstavlja postopna ukinitev rabe premoga (skladno s Celovitim nacionalnim energetskim in podnebnim načrtom - NEPN), ki predvideva zmanjšanje poraba premoga do leta 2030 vsaj za 30% (kar pogojuje predvsem zaprtje bloka 5 TEŠ). Termoelektrarna Šoštanj, katere 6. blok je z obratovanjem pričel šele v letu 2016, energijo proizvaja iz lignita izkopanega v zadnjem delujočem slovenskem premogovniku – Premogovniku Velenje in predstavlja približno tretjino slovenske proizvodnje električne energije (v posameznih delih leta tudi do bistveno več), zato je vprašanje izstopa iz premoga neločljivo povezano z usodo tako hčerinskih podjetij Premogovnika Velenje in TEŠ kot tudi skupine HSE ter njihovo vlogo znotraj slovenske energetike (povzeto po Nacionalne strategije za izstop iz premoga in prestrukturiranja premogovnih regij v skladu z načeli pravičnega prehoda).

Cilj področja sledi sicer cilju politike EU: bolj **zelena, nizkoogljična** Evropa – z izvajanjem Pariškega sporazuma in vlaganjem v energetski prehod, obnovljive vire energije, boj proti podnebnim spremembam. Zaradi nujnosti in pomembnosti prestrukturiranja regije je posebno poudarjen »pravični prehod« zaradi zgoraj navedene odvisnosti regije od premogovniške dejavnosti.

Področje za pravični prehod je usmerjeno v prestrukturiranje premogovniške dejavnosti zaradi zapiranja rudnika v bližji prihodnosti, pokriva oziroma dopolnjuje tudi ostala področja. V dokumentu so opredeljeni le projekti, ki so bili evidentirani na RA SAŠA. Vzporedno pa se je oblikovala Nacionalna strategija za izstop iz premoga in prestrukturiranje premogovnih regij v skladu z načeli pravičnega prehoda (snovalec: Deloitte) in v okviru le-te so se oddali projekti, izmed katerih bodo izbrali tiste, ki bodo upravičeni do sredstev iz »Sklada za pravični prehod«.

Prav tako je Odbor za pravični prehod pripravil obsežene analize in predvidene ukrepe, ki jih v nadaljevanju prikazujemo v strnjeni strukturi kot je predlagana za Akcijski načrt v okviru izvajanja Nacionalne strategije za izstop iz premoga in prestrukturiranje premogovnih regij v skladu z načeli pravičnega prehoda.

5.5.1 RP 5.1. Pravična energetska tranzicija doline

Cilj razvojne prioritete je razvoj in postavitev proizvodnih tehnologij in kapacitet za shranjevanje energije.

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:

- pilotni projekti sezonskega hranilnika energije na energetski lokaciji v Šaleški dolini,
- kompetenčni center v SAŠA regiji na področju sodobnega energetskega managementa,
- zmanjšanje izpustov CO_2,
- zmanjšanje porabe fosilnih goriv,
- proizvodnja potrebne količine toplotne energije za daljinsko ogrevanje.

Razvojna prioriteta ima naslednje ukrepe:

U	5.1.1. Energetska tranzicija primarno vezana na gospodarstvo & energetiko
U	5.1.2. Vzpostavitev kompetenčnega centra v SAŠA regiji
U	5.1.3. Ohranjanje energetske lokacije
U	5.1.4. TEŠ kot ključna lokacija za vzdrževanje EE sistema Slovenije
U	5.1.5. Zeleni viri – predmet pravičnega prehoda
U	5.1.6. Uporaba alternativnih goriv v TEŠ
U	5.1.7. Postavitev plinsko parne elektrarne s kogeneracijo toplote v TEŠ

5.1.1. Energetska tranzicija primarno vezana na gospodarstvo & energetiko

Namen ukrepa je za potrebe energetske tranzicije vezana na gospodarstvo in energetiko spodbuditi zeleno transformacijo na vseh nivojih. Spodbuditi je potrebno razvoj in vlaganja v infrastrukturo za blaženje posledic zaradi prestrukturiranje regije in usmerjenih predvsem za prehod daljinskega ogrevanja na obnovljive vire energije, visoko učinkovito proizvodnjo v proizvodnjo toplotne in električne energije, proizvodno hranilnikov električne energije …

5.1.2. Vzpostavitev kompetenčnega centra v SAŠA regiji

Namen ukrepa je izobraziti in usposobiti kader na področju sodobnega energetskega managementa. SAŠA regija ima ogromen potencial v znanju tehničnega kadra, ki mora nadgraditi svoje znanje in se prestrukturirati za iskanje novih rešitev in v skladu kot jih narekujejo trendi in potrebe na trgu, zato bo kompetenčni center pa bo izvajal programe tudi za tehnološke profile, ki bodo razvijal nove rešitve na področju razogljičenja družbe (tehnologije).

5.1.3. Ohranjanje energetske lokacije

Namen ukrepa je da se ohrani lokacija, torej degradirano območje, ki se lahko sanira in nameni za druge dejavnosti energetskega sektorja s pomočjo posojil EBRD, državnega proračuna, HSE kapitala …

5.1.4. TEŠ kot ključna lokacija za vzdrževanje EE sistema Slovenije

Namen ukrepa je obdržati TEŠ kot ključno lokacijo za vzdrževanje EE sistema Slovenije – Power to gas.

5.1.5. Zeleni viri – predmet pravičnega prehoda

Namen ukrepa je vlaganje v pilotne, demonstracijske projekte za razogljičenja kot so npr.:

- razvoj poslovnega sistema za prehransko samooskrbo,
- ureditev voznega parka mestnega in medmestnega javnega prevoza z brez-emisijskimi vozili,
- zelena soseska, ki ponuja nove, okolju prijaznejše in trajnostne rešitve na področju pridobivanja/zagotavljanja električne in toplotne energije,
- uporaba zelenih virov v različne namene …

5.1.6. Uporaba alternativnih goriv v TEŠ

Namen ukrepa je zagotoviti prestrukturiranje na osnovi uporabe na alternativnih goriv v TEŠu.

5.1.8. Postavitev plinsko parne elektrarne s kogeneracijo toplote v TEŠ

Namen ukrepa je postavitev plinsko parne elektrarne s kogeneracijo toplote v TEŠ - rekonstrukcija plinskih turbin PT51 in PT52 z dograditvijo parnega procesa – faza 1 (TEŠ), postavitev plinsko parnega postrojenja – faza 2 (TEŠ).

5.5.2 RP 5.2. Ureditev degradiranih območij

Cilj prioritete je rekultivacija degradiranih območji.

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:
- urejene degradirane (razvrednotene) površine za namen nadaljnje rabe,
- nadaljnja raba objektov industrijske dediščine (stara elektrarna, klasirnica): 3 objekti,
- razgradnja opuščenih energetskih objektov.

Razvojna prioriteta ima naslednje ukrepe:

U	5.2.1. Dolgoročna sanacija območja ugreznin
U	5.2.2. Sprememba rabe določenih območij
U	5.2.3. Razgradnja objektov in energetska revščina
U	5.2.4. Sprememba namenske rabe degradiranega območja

5.2.1. Dolgoročna sanacija območja ugreznin

Namen ukrepa je dolgoročna sanacija ugreznin, za katere so predvidena deloma sredstva »Sklada za pravični prehod«.

Namen ukrepa je tudi ureditev območja kot spomenik, ki bo služil tudi kot dodatna turisična ponudba (npr. Pot spominov na robovih ugreznin, nastalih zaradi odkopavanja premoga)

5.2.2. Sprememba rabe določenih območij

Namen ukrepa je koncipiranje idej za spremembo rabe določenih območji kot npr. klasirnica, torej urejene degradirane površine za namen nadaljnje rabe za druge dejavnosti kot je turizem.

5.2.3. Razgradnja objektov in energetska revščina

Namen ukrepa je razgradnja opuščenih energetskih objektov.

5.2.5. Sprememba namenske rabe degradiranega območja

Namen ukrepa je sprememba namenske rabe degradiranega območja in objektov ter nadaljnja raba objektov industrijske dediščine kot stara elektrarna, klasirnica za namene razvoja drugih dejavnosti (izobraževanje, podporno okolje, turizem …).

5.5.3 RP 5.3. Povezljivost in trajnostna mobilnost

Cilj prioritete je tehnološko napredna, digitalna in povezana regija.

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:

- izgradnja 3. razvojne osi - zgrajena trasa Slovenj Gradec-Velenje-Šentrupert,
- projektna dokumentacija za železniško povezavo Velenje-Celje, Velenje-Slovenj Gradec,
- izgradnja tranzitnih in lokalnih novih kolesarskih poti v dolžini: 50 km,
- postavitev nove vodikarne (60-100 Nm^3 /h vodika) ter polnilnice za potrebe mestnega prometa,
- vzpostavljeni laboratoriji na področju trajnostne mobilnosti in digitalne povezljivosti
- pilotni projekti.

Razvojna prioriteta ima naslednje ukrepe:

U	5.3.1. Infrastrukturne povezave
U	5.3.2. Digitalna povezljivost
U	5.3.4. Trajnostna mobilnost

5.3.1. Infrastrukturne povezave

Namen ukrepa je zagotovitev povezav konkurenčnejšo regijo, in sicer izgradnja 3. razvojne osi - zgrajena trasa Slovenj Gradec-Velenje-Šentrupert, priprava projektna dokumentacija za železniško povezavo Velenje-Celje, Velenje-Slovenj Gradec.

5.3.2. Digitalna povezljivost

Namen ukrepa je povečati kompetence prebivalcev SAŠA, podpreti ustanovitev in razvoj podjetij, ki razvijajo pametne storitve, podpreti e-storitve na vseh področjih, podpreti proces digitalizacije v industriji.vzpodbuditi inštitucije/podjetja za razvoj v smeri digitalizacije družbe - pametna mesta/vasi/regije, internet stvari, Družba 5.0, umetna inteligenca, 5G …

5.3.4. Trajnostna mobilnost

Namen ukrepa je spodbuditi trajnostno mobilnost za razogljičenje z spodbujanjem izgradnje tranzitnih in lokalnih novih kolesarskih poti, spodbujanje e-mobilnosti ali mobilnost na pogon kot npr. vodik.

5.5.4 RP 5.4. Trajnosten, vzdržen in diverzificiran gospodarski razvoj ter delovna mesta z visoko dodano vrednostjo

Cilj prioritete je blaženje posledic prestrukturiranja premogovništva.

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:

- število delovnih mest z visoko dodano vrednostjo,
- površina, namenjena MSP za širitev obstoječih in vzpostavitev novih dejavnosti,
- površina, namenjena novim zagonskim podjetjem za širitev obstoječih in vzpostavitev novih dejavnosti,
- število novih delovnih mest in podjetij, ki so posledica nadaljnjega aktivnega prestrukturiranja premogovništva,
- stopnja brezposelnosti.

Razvojna prioriteta ima naslednje ukrepe:

U	5.4.1. Ohranjanje proizvodnih zmoglivosti obstoječih podjetij v povezavi z razvojem in
U	5.4.2. Start-up ekosistem, vključno z ustvarjalno industrijo
U	5.4.3. Zero waste valley
U	5.4.4. Krepitev izvoza in TNI (podporno okolje)
U	5.4.5. Spin-off aktivnosti PV
U	5.4.6. Les in lesna veriga (navezava s pametnimi stavbami in proizvodnjo energije)
U	5.4.7. Center sodobnih in učinkovitih energetskih rešitev (RES, energetske storitve,
U	5.4.8. Srebrna ekonomija
U	5.4.9. Trajnostni turizem

5.4.1. Ohranjanje proizvodnih zmoglivosti obstoječih podjetij v povezavi z razvojem in raziskavami na področju zelenih tehnologij – investicije

Namen ukrepa je podpreti demonstracijske projekte na področju zelenih tehnologij – investicije.

5.4.2. Start-up ekosistem, vključno z ustvarjalno industrijo

Namen ukrepa je vzpostavitev industrijsko - tehnološki inkubator SAŠA (SAŠA TecHub i4.0), da se zagotovi podporno okolje za novonastala podjetja v smeri razvoja zelenih tehnologij.

5.4.3. Zero waste valley

Namen ukrepa je spodbujati različne sektorje v območju SAŠA, da v svoje delovanje vpeljejo Zero waste princip, ki pomeni ohranjanje vseh virov skozi odgovorno proizvodnjo, potrošnjo, ponovno uporabo in izrabo izdelkov, embalaže in snovi, brez sežiganja in izpustov v zemljo, vodo ali zrak, ki bi lahko ogrozili zdravje ekosistemov ali ljudi.

5.4.4. Krepitev izvoza in TNI (podporno okolje)

Namen ukrepa je zagotovitev podpornega okolja za krepitev izvoza in tuje neposredne investicije.

5.4.5. Spin-off aktivnosti PV

Namen ukrepa je ustanoviti Spin-off podjetja, ki bodo prenesla vse intelektualne napore, pridobljena znanja, ki so nastala v premogovniku Velenje v sodelovanju z visoko šolo/fakulteto.

5.4.6. Les in lesna veriga

Namen ukrepa je ustanoviti lesno predelovalni center v navezavi s pametnimi stavbami in proizvodnjo energije. Dejavnost predelave lesa se je skozi celotno obdobje pridobivanja premoga v Šaleški dolini razvijala skupaj z razvojem Premogovnika Velenje. Namen je nadgradnja in razširitev obstoječih proizvodnih programov s programi višje stopnje predelave lesa (tudi z višjo dodano vrednostjo), ki bo omogočala doseganje ustrezne konkurenčnosti na trgu, postopno zmanjševanje odvisnosti od Premogovnika Velenje.

5.4.7. Center sodobnih in učinkovitih energetskih rešitev

Namen ukrepa je vzpostaviti Center sodobnih in učinkovitih energetskih rešitev, ki bo skrbel razvoj obnovljivih virov energije, energetske storitve in recikliranje OVE opreme.

5.4.8. Srebrna ekonomija

Namen ukrepa je razvoj srebrne ekonomije, je COVID 19 kriza še bolj pokazala, da je potrebno povečati skrb za starejše, povečati kapacitete domov, število oseb, ki skrbi za starejše kot tudi

vsebino delovanja teh ustanov. V SAŠA regiji imamo fizične in človeške vire, ki bo to omogočali in sicer: V Topolšici hiške, kjer bi lahko naselili starejše osebe, V Nazarjah objekt Aparthotel Natura, ki bi se lahko spremenil v objekt za starejše. V objektih za starejše bi lahko zaposlili presežni delavci, ki bi jih zelo lahko prekvalificirali.

5.4.9. Trajnostni turizem

Namen ukrepa je iz industrijske dediščine in spominov narediti turistično zanimive produkte za popestritev turistične ponudbe, iz degradiranih območji pa narediti turistično atraktivne površine.

5.5.5 RP 5.5. Usposobljena, visoko motivirana delovna sila

Cilj prioritete je uspešni programi specializacij in novih poklicev.

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:

- število delovnih mest z visoko dodano vrednostjo,
- število novo vzpostavljenih programov za specializacijo in nove poklice,
- število vključenih obstoječih in novo zaposlenih kadrov v izobraževanja ter vključitev v sklad,
- predstavitveni program vizije kontinuitete dela za zaposlene in novo zaposlene kadre.

Razvojna prioriteta ima naslednje ukrepe:

U	5.5.1. Ukrepi namenjeni presežnim delavcem v energetiki
U	5.5.2. Formalno izobraževanje za nove poklice
U	5.5.3. Neformalno izobraževanje in ukrepi za privlačnost poklicev

5.5.1. Ukrepi namenjeni presežnim delavcem v energetiki

Namen ukrepa je snovati programe prekvalifikacije presežnih delavcev v energetiki in preusmeritev v okoljsko sanacijo, gozdarstvo in lesarstvo ter druge panoge. Namen ukrepa je tudi vzpostavitev sklada za zagotavljanje ekonomskega standarda.

5.5.2. Formalno izobraževanje za nove poklice

Namen ukrepa je vzpostavljenih programov za specializacijo in nove poklice ter njihova umestitev v kurikulume srednjih in visokih šol ter fakultet.

5.5.3. Neformalno izobraževanje in nadgradnja v ukrepe za večanje privlačnosti poklicev

Namen ukrepa je snovanje programov za strokovne kvalifikacije, namenjenim prestrukturiranju strokovnih delavcev v druge poklice. Namen ukrepa je tudi promocija programov za pridobitev

strokovnih kvalifikacij za njihovo večjo privlačnost s predstavitvenimi programi vizije kontinuitete dela za zaposlene in novo zaposlene kadre.

5.5.6 RP 5.6. Spodbujanje družbenega in kulturnega razvoja v regiji

Cilj prioritete je uspešni izboljšati ponudbo na področju družbenega standarda.

Kazalniki za uresničevanje ciljev so naslednji:

- število prireditev,
- število lokalnih iniciativ,
- število sodelovanj.

Razvojna prioriteta ima naslednje ukrepe:

U	5.6.1. Kultura, Šport, Prostovoljstvo
U	5.6.2. NVO in Spodbujanje pozitivne podobe doline (imidž)
U	5.6.3. Lokalne iniciative usklajene s projekti LAS
U	5.6.4. Skrb za ranljive skupine (socialno izključeni, rudarji invalidi, tujci)

Cilj prioritete je uspešni izboljšati ponudbo na področju družbenega standarda.

5.6.1. Kultura, Šport, Prostovoljstvo

Namen ukrepa je spodbuditi družbeni in kulturni razvoj z namenom socialne aktivacije brezposelnih, ki so izgubili službo zaradi zapiranja premogovnika.

5.6.2. NVO in Spodbujanje pozitivne podobe doline (imidž)

Namen ukrepa je vzpostaviti inkubator NVO kot osrednji center in spodbujevalec za trajnostni razvoj nevladnega sektorja v regiji za razvoj novih rešitev v korist prebivalcev regije. Namen projekta je tudi

5.6.3. Lokalne iniciative usklajene s projekti LAS

Namen ukrepa je spodbuditi lokalne iniciative in jih povezati za lokalno akcijsko skupino z namenom socialne aktivacije brezposelnih, ki so izgubili službo zaradi zapiranja premogovnika.

5.6.4.Skrb za ranljive skupine (socialno izključeni, rudarji invalidi, tujci)

Namen ukrepa je nuditi socialne storitve za socialno izključene, rudarje invalide in tujce kot na primer pomoč v duševni stiski, rehabilitacijske storitve …

Predlagan Upravljavski model posredniški organ in projektna pisarna

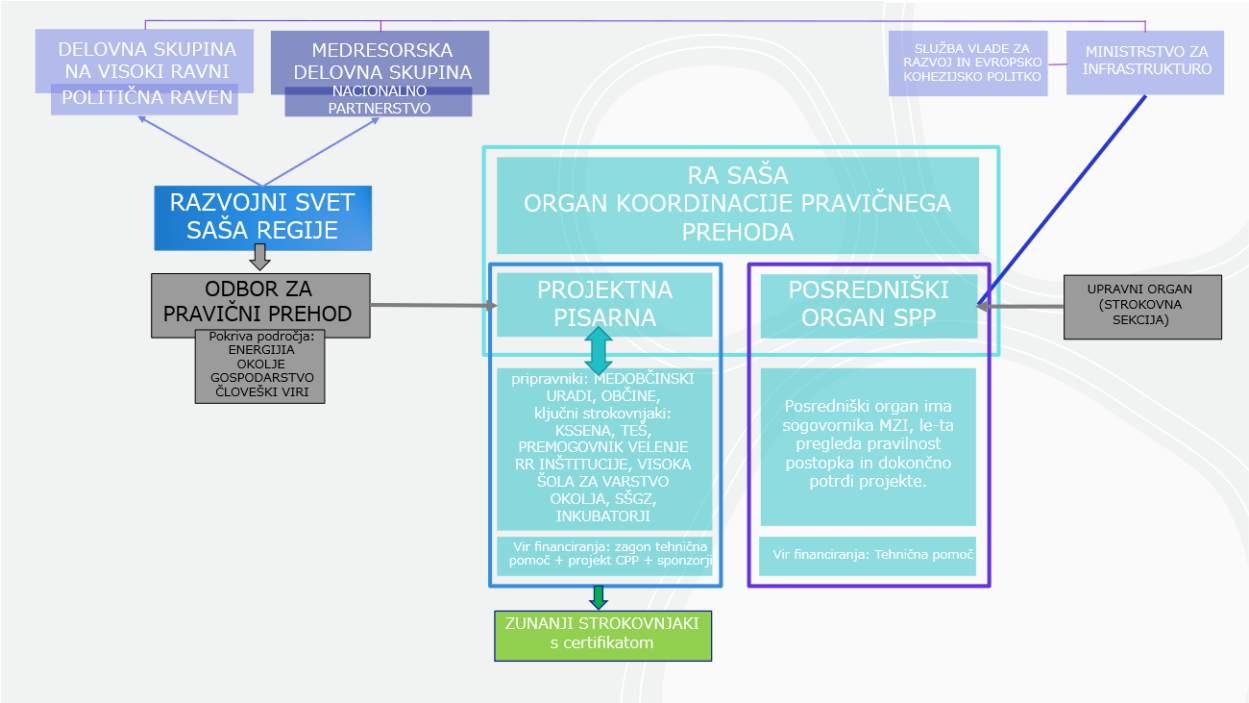

Organ koordinacije pravičnega prehoda je RA SAŠA

- je neodvisna pravna oseba in se ji status nosilne institucije podeli na podlagi Sporazuma o partnerstvu med ključnimi deležniki iz lokalnega okolja, pri čemer vse sodelujoče strani namenijo sredstva in prevzamejo odgovornosti v skladu s svojim položajem v regiji (ločena od funkcij splošnih razvojnih nalog skladno z Zakonom o skladnem regionalnem razvoju),
- je glavna informacijska točka in vir informacij za SPP za lokalno okolje,
- ima dve vlogi:

a) POSREDNIŠKI ORGAN SPP – pristojnosti:

- Oblikuje in objavlja razpise.
- Vodi postopke izbire.
- Ocenjuje in izbira projekte (ocenjevalci izbrani na podlagi poziva in izpolnjevanju pogojev).
- Informira, obvešča, animira.
- Ima vlogo 1. stopenjske kontrole.
- Spremlja, vrednoti rezultate razpisa.

Posredniški organ ima **strokovno sekcijo**, ki deluje kot upravni organ, funkcija le -tega je, da:

- Zagotavlja strokovno znanje.
- Pomaga posredniškemu organu pri oblikovanju kriterijev za izbor projektov.
- Nadzoruje postopek ocenjevanja in izbire projektov.
- Posredniški organ ji mora predložiti poročilo o vrednotenju rezultatov razpisa.

Viri financiranje posredniškega organa: tehnična pomoč za SPP sklad – vzpostavitev mehanizma.

Posredniški organ ima sogovornika MZI, le-ta pregleda pravilnost postopka in dokončno potrdi projekte.

b) **PROJEKTNA PISARNA SPP** – pristojnosti:

- Odgovarja za vsakodnevno delovanje, povezano z izvajanjem strategije, zlasti za sodelovanje pri pripravi javnih razpisov in drugih izbornih postopkov.
- Vzpostavlja lokalna projektna partnerstva in mreži ključne strokovnjake za upravljanje projektov vseh sponzorjev in zunanjih izvajalcev: **organizira koordinacijske sestanke deležnikov** in na ta način skrbi za izmenjavo informacij, sinergijskih učinkov.
- Krepi zmogljivosti: **organizira usposabljanja** za upravljanje projektov za pripravnike in ključne strokovnjake za upravljanje projektov vseh sponzorjev in zunanjih izvajalcev.
- Izvaja podporo pri pripravi projektov: **organizira strukturo upravljanja posameznega projekta** in dodeli certificiranega zunanjega strokovnjaka za vodenje SPP projektov.
- **Zbira projektne ideje, pobude iz lokalnega okolja**, ki jih nato obravnava Odbor za pravični prehod.
- Izvaja administrativno-tehnično podporo Odboru za pravični prehod v okviru delovanja Območnega razvojnega sveta SAŠA regije. **Odbor za pravični prehod bedi in spremlja izvajanje projektov**, pregleda nove ideje pobude iz lokalnega okolja, predlaga nove projekte in nove rešitve za projektno pisarno z namenom učinkovitejšega izvajanja projektov v regiji.
- Je vezni člen med Odborom za pravični prehod in mrežo ključnih strokovnjakov, ki upravlja projekte.

Vključeni ključni strokovnjaki morajo biti z različnih področji, in sicer najmanj:

- ENERGIJIA
- OKOLJE
- GOSPODARSTVO
- ČLOVEŠKI VIRI

(Svetovalni) Odbor za pravični prehod

Območni razvojni svet SAŠA regije je sestavljen iz petih različnih odborov, eden izmed njih je Odbor za pravični prehod. Za učinkovit okvir upravljanja pravičnega prehoda se je ustanovil **Odbor za pravičen prehod** v okviru Območnega razvojnega sveta SAŠA regije.

Odbor za pravični prehod pokriva področja:

- ENERGIJIA
- OKOLJE
- GOSPODARSTVO
- ČLOVEŠKI VIRI

Odbor za pravični prehod se po potrebi lahko poveže tudi z ostalimi odbori znotraj Območnega razvojnega sveta SAŠA regije.

Odbor za pravični prehod:

- Prostovoljni organ, ki pomaga in svetuje organom upravljanja (vključeni najemna sindikati, lokalna podjetja, lokalno prebivalstvo, mladinske organizacije).
- Sodeluje in skrbi za usklajeno delovanje z Medresorsko delovno skupino na nacionalni ravni.
- Sodeluje in skrbi za usklajeno delovanje z Delovno skupino na visoki ravni – politična raven.
- Sodelovanje v odboru je odprto za vse, vendar morajo prosilci zagotoviti resnično zanimanje za postopek imenovanja.
- Skrbi za socialni dialog v SAŠA regiji.
- Vključen je v koordinacijske sestanke projektne pisarne s ključnimi strokovnjaki.
- Bedi in spremlja izvajanje projektov pravičnega prehoda.
- Svetuje in pregleda nove ideje pobude iz lokalnega okolja in predlaga nove projekte projektni pisarni.
- Predlaga nove rešitve za projektno pisarno z namenom učinkovitejšega izvajanja projektov v regiji, ki jo mora sprejeti Svet županov SAŠA regije.

Zunaj tega sistema so **financerji in sponzorji projektov**, ki se usklajujejo preko projektne pisarne pri Organu koordinacije pravičnega prehoda. Financerji so med drugim odgovorni tudi za pravilnost in zakonitost financiranja v skladu s svojimi pravili.

Viri financiranja: financerji in sponzorji projekta

1. Za zagon in usposabljanje kot tehnična pomoč: SVRK, MZI …
2. Za usposabljanje, delovanje in zagotavljanje likvidnosti: na osnovi Sporazuma o partnerstvu med ključnimi deležniki iz lokalnega okolja (občine, Premogovnik Velenje, TEŠ).
3. Za usposabljanje, delovanje in razvoj: predviden Projekt Center za pravični prehod.
4. Za pripravo in izvajaje posameznih projektov: partnerji na konkretnem projektu.

6 SKUPNA OKVIRNA FINANČNA OCENA VREDNOSTI ORP

V preglednico finančne ocene smo vključili še indikativnih nabor projektov, ki so prispeli na poziv RA SAŠA, predlagani projekti v za Načrt za odpornost in okrevanje v mesecu avgustu 2020, projekt »Sklada za pravični prehod«, ki so bili prejeti na RA SAŠA.

6.1 Preglednica finančne ocene po posameznih področjih

Preglednica po področjih/razvojnih prioritetah:

Skupna okvirna finančna ocena vrednosti RRP SAŠA		2.265.048.042,63 €
CP 1:	**PAMETNEJŠA IN TRAJNEJŠA SAŠA**	**288.826.000,00 €**
RP 1.1.	Krepitev konkurenčnosti gospodarstva	234.390.000,00 €
RP 1.2.	Krepitev kompetenc v podjetjih	6.126.000,00 €
RP 1.3.	Krepitev podpornega okolja za konkurenčnost MSP	40.625.000,00 €
RP 1.4.	Krepitev mednarodnega sodelovanja	800.000,00 €
RP 1.5.	Digitalizacija	6.885.000,00 €
CP 2:	**NIZKOOGLJIČNA, ZELENA IN POVEZANA SAŠA**	**513.618.638,08 €**
RP 2.1.	Energetska učinkovitost	39.885.825,41 €
RP 2.2.	Energetska samooskrba s spodbujanjem OVE	307.149.717,71 €
RP 2.3.	Odporna regija na podnebne spremembe	26.200.000,00 €
RP 2.4.	Ohranjati in izboljšati kakovost okolja, ustvariti pogoje za poseljenost	25.480.000,00 €
RP 2.5.	Prehod na krožno gospodarstvo	18.586.972,00 €
RP 2.6	Kakovostno, zeleno in zdravo okolje	17.583.860,66 €
RP 2.7.	Trajnostna mobilnost	71.532.262,30 €
RP 2.8.	Ustvarjanje pogojev za večjo konkurenčnost regije	7.200.000,00 €
CP 3:	**SOCIALNA SAŠA**	**171.815.724,93 €**
RP 3.1.	Aktivna politika zaposlovanja	7.713.000,00 €
RP 3.2.	Posodobitev programov za prilagoditev trga dela in spodbujanje mobilnosti delovne sile	1.080.000,00 €
RP 3.3.	Izobraževanje	3.688.500,00 €
RP 3.4.	Vseživljenjsko učenje in prekvalifikacije	4.274.680,00 €
RP 3.5.	Socialna aktivacija, zmanjšanje revščine ali socialne izključenosti	19.076.750,00 €
RP 3.6.	Socialna zaščita, izboljšanje dostopnosti do zdravstvenih in socialnovarstvenih storitev	13.805.100,00 €
RP 3.7.	Socialno vključevanje oseb, izpostavljenih tveganju revščine	11.643.416,24 €
RP 3.8.	Izboljšanje dostopa do vključujočih in kakovostnih storitev na področju izobraževanja, usposabljanja in vseživljenjskega učenja in športa	15.105.000,00 €

RP 3.9.	Infrastrukturno izboljšanje socialno-ekonomske vključenosti marginaliziranih skupnosti, migrantov in zapostavljenih skupin prek celostnih ukrepov, vključno s stanovanjskimi in socialnimi storitvami	47.178.278,69 €
RP 3.10.	Vlaganje v infrastrukturo v zdravstvu	24.620.000,00 €
RP 3.11.	Vlaganje v infrastrukturo in spodbujanje kulture in turizma	9.532.000,00 €
RP 3.12.	Sodelovanje različnih sektorjev	14.099.000,00 €
CP 4:	**SAŠA ZA TRAJNOSTNI IN CELOSTNI RAZVOJ**	**109.503.832,00 €**
RP 4.1.	Celostni razvoj urbanih območij	17.620.000,00 €
RP 4.2.	CLLD	19.660.250,00 €
RP 4.3.	Gorska, odmaknjena in obmejna problemska območja	5.410.000,00 €
RP 4.4.	Zavarovana območja	330.000,00 €
RP 4.5.	Lokalna samooskrba in vitalno podeželje	7.708.500,00 €
RP 4.6.	Trajnostni butični turizem	58.775.082,00 €
CP 5:	**SAŠA V PRAVIČNEM PREHODU**	**1.181.283.847,62 €**
RP 5.1.	Pravična energetska tranzicija doline	130.455.572,21 €
RP 5.2.	Ureditev degradiranih območij	55.140.000,00 €
RP 5.3.	Povezljivost in trajnostna mobilnost	60.395.000,00 €
RP 5.4.	Trajnosten, vzdržen in diverzificiran gospodarski razvoj ter delovna mesta z visoko dodano vrednostjo	900.189.800,00 €
RP 5.5.	Usposobljena, visoko motivirana delovna sila	11.136.000,00 €
RP 5.6.	Spodbujanje družbenega in kulturnega razvoja v regiji	23.967.475,41 €

6.2 Finančni pregled projektov za področje 1. PAMETNA IN TRAJNOSTNA SAŠA

Preglednice projektov, ločeno po posameznih področjih, razvojnih prioritetah in ukrepih. Vrednosti projektov, ki so prijavljeni tudi v JTF sklad so podčrtane. Iz tabel so razvidne vrednosti posameznih projektov in skupne vrednosti po posameznih razvojnih prioritetah. Razvidna je tudi vrednost projektov vsako področje posebej.

1. PAMETNA IN TRAJNOSTNA SAŠA				**SKUPAJ PODROČJE:**	**288.826.000,00 €**
RAZVOJNA PRIORITETA	**UKREPI**	**Delovni naziv projekta:**	**Organizacija:**	**VREDNOST PROJEKTA SKUPAJ - Vrednost brez DDV**	**SKUPAJ PO RP**
1.1 Krepitev konkurenčnosti gospodarstva	1.1.1. Spodbujanje naložb za nadaljnji razvoj gospodarstva	Tovarna EMS (Electronic Manufacturing Services)	Plastika Skaza	5.450.000,00 €	
		RAZVOJ IN PROIZVODNJA HIDROMEHANSKE OPREME	ESOTECH, d.d.	6.400.000,00 €	
		Tovarna KLS Ljubno	KLS Strašek d.o.o.	120.000.000,00 €	
		Turna 5.0 - Razširitev proizvodnih kapacitet Turna	Turna d.o.o.	6.000.000,00 €	
	1.1.2. Spodbude za internacionalizacijo gospodarstva	Postavitev proizvodnje hranilnikov električne energije	TEŠ, HSE in drugi partnerji	35.500.000,00 €	
	1.1.3. Izboljšanje inovacijskega sistema v regiji in spodbude za prenos znanja	Postavitev proizvodnje mikro SPTE naprav	TEŠ, HSE in drugi partnerji	35.500.000,00 €	

		Proizvodnja mini avtobusov ECUBES ELAPHE s pogonom na vodik	TEŠ, HSE in drugi partnerji	25.000.000,00 €	
		SAŠA Stičišče inovacij in ustvarjalnosti	IPAK inštitut	540.000,00 €	**234.390.000,00 €**
1.2. Krepitev kompetenc v podjetjih	1.2.1. Krepitev znanj in spretnosti za gospodarstvo ter prenos znanja v gospodarstvo	LABORATORIJ ZA POKLICE PRIHODNOSTI	Mladinski center Velenje	- €	
		Borza uporabnih znanj	IPAK inštitut	126.000,00 €	
		Turvac 2.0 - Kompetenčni center vakuumske izolacije	Turna d.o.o Turvac d.o.o.	6.000.000,00 €	**6.126.000,00 €**
1.3. Krepitev podpornega okolja za konkurenčnost MSP	1.3.1. Razvoj in optimizacija ekosistema za podporo podjetništvu in inovativnosti	Industijsko-tehnološki inkubator SAŠA	Velenje/ SAŠA INKUBATOR	8.515.000,00 €	
		Industrijsko poslovna cona Hom	Občina Ljubno in občina Gornji Grad	4.000.000,00 €	
		PC Pesje	Velenje	6.250.000,00 €	
		Dograjevanje obstoječih poslovnih con v MOV	Mestna Občina Velenje	20.000.000,00 €	
		Poslovno logistični center	Šmartno ob Paki	1.000.000,00 €	
		CDIP - Center družbenih inovacij in podjetništva	Društvo Pristop, so.p.	810.000,00 €	
		KREATIVNI CENTER	SAŠA inkubator d.o.o.	50.000,00 €	**40.625.000,00 €**

1.4. Krepitev mednarodnega sodelovanja	1.4.1. Sodelovanje v evropskem raziskovalnem prostoru 1.4.2. Sodelovanje zagonskih podjetij s korporacijami	Future 4.0, povezovanje Startupov in korporacij	SAŠA inkubator d.o.o.	800.000,00 €	**800.000,00 €**
1.5. Digitalizacija	1.5.1. Spodbujanje digitalne transformacije podjetij 1.5.2. Spodbujanje digitalizacije na drugih področjih	Digitalni marketing	Velenje, Zavod za turizem Šaleške doline	200.000,00 €	**6.885.000,00 €**
		Digitalna platforma Pametno Velenje	Mestna občina Velenje	6.500.000,00 €	
		DIGITALNI INFORMATORJI	Center Rinka	185.000,00 €	

6.3 Finančni pregled projektov za področje 2. NIZKOOGLJIČNA, ZELENA IN POVEZANA SAŠA

2. NIZKOOGLJIČNA, ZELENA IN POVEZANA SAŠA				**SKUPAJ PODROČJE:**	**513.618.638,08 €**
RAZVOJNA PRIORITETA	**UKREPI**	**Delovni naziv projekta:**	**Organizacija:**	**VREDNOST PROJEKTA SKUPAJ - Vrednost brez DDV v EUR**	**SKUPAJ PO RP**
2.1. Energetska učinkovitost	2.1.1. Energetska prenova stavb 2.1.2. Zmanjšanje energetske revščine in ozaveščanje socialno ranljivih skupin in omogočanje dostopa do nepovratnih sredstev	Energetska sanacija - javna razsvetljava	Občina Rečica ob Savinji	80.000,00 €	
		Energetska sanacija MC Šmartno ob Paki – dediščina za danes in jutri	Šmartno ob Paki, partner MC Šmartno ob Paki	350.000,00 €	
		Energetska sanacija občinske stavbe	Občina Rečica ob Savinji	350.000,00 €	

	2.1.3. Ukrepi za izboljšanje energetske učinkovitosti v gospodarstvu (brez stavb)	ENERGETSKA SANACIJA OSNOVNE ŠOLE MOZIRJE	Občina Mozirje	700.000,00 €	
		Energetska sanacija OŠ s sončno elektrarno za samooskrbo	Občina Luče	200.000,00 €	
		Energetska sanacija stavbe, izdelava prizidka k zdravstvenemu domu in odkup prizidka lekarne	Občina Gornji Grad	815.000,00 €	
		Energetska sanacija vile Lučka	Občina Šoštanj	400.000,00 €	
		Obnova osnovne šole KDK z energetsko sanacijo	Občina Šoštanj	3.000.000,00 €	
		Ohranjanje kulturne dediščine - Kajuhov dom Šoštanj (prenova in energetska sanacija objekta)	Občina Šoštanj	1.500.000,00 €	
		Prenova stadiona s pripadajočimi objekti in energetsko svetlobno sanacijo	Velenje	21.311.475,41 €	
		Rekonstrukcija, obnova in energetska sanacija večstanovanjskega objekta Žehelj	Občina Gornji Grad	365.000,00 €	

		Za zeleno energijo in ohranjeno naravo - MHE Rogovilc	Občina Solčava	500.000,00 €	
		Energetska obnova zdravstvenega doma	Mestna občina Velenje	2.100.000,00 €	
		Energetske sanacije objektov v lasti javne uprave in civilne zaščite	Mestna občina Velenje	5.000.000,00 €	
		Razvoj in vzpostavitev nove generacije sistema za aktivno upravljanje z energijo - digitalizacija energetskega prehoda Savinjsko-šaleške regije	Energetska Agencija za Savinjsko, Šaleško in Koroško (Zavod KSSENA)	3.214.350,00 €	**39.885.825,41 €**
2.2. Energetska samooskrba s spodbujanjem OVE	2.2.1. Spodbujanje prehoda na OVE in ukrepi ozaveščanja 2.2.2. Zmanjšanje energetske revščine in ozaveščanje socialno ranljivih skupin in omogočanje dostopa do nepovratnih sredstev 2.2.3. Razvoj in proizvodnja čistejših	Delna energetska zelena samo-oskrba Zgornje-Savinjske doline (ZSD)	KLS Strašek d.o.o.	17.500.000,00 €	
		Uporaba degradiranih zemljišč za izkoriščanje obnovljivih virov energije.	KSSENA, Energetska agencija za Savinjsko Šaleško in Koroško	1.504.000,00 €	
		Preobrazba sistema daljinskega ogrevanja Šaleške doline.	Velenje Šoštanj KP Velenje	130.000.000,00 €	
		Izgradnja male hidroelektrarne Čuješ	Komunalno podjetje Velenje, d. o. o.	199.380,00 €	

	virov energije in alternativnih goriv				
		Vodikova dolina	Velenje Šoštanj HSE in TEŠ	12.601.337,71 €	
		OBNOVLJIVI VIRI ENERGIJE V KMETIJSTVU	Kmetija Glušič	950.000,00 €	
		Rekonstrukcija plinskih turbin PT51 in PT52 z dograditvijo parnega procesa-faza 1	TEŠ	44.000.000,00 €	
		Postavitev plinsko parnega postrojenja (PPE)-faza 2	TEŠ	85.000.000,00 €	
		Proizvodnja vodika z uplinjanjem biomase – pilotni projekt	TEŠ, HSE in drugi partnerji	5.000.000,00 €	
		Koridor brez emisijske mobilnosti Slovenije (ZEMC-S) - projekt Velenje	TEŠ, HSE in drugi partnerji	10.395.000,00 €	**307.149.717,71 €**
2.3 Odporna regija na podnebne spremembe		Poplavna varnost	Občina Nazarje	2.000.000,00 €	
		POPLAVNA VARNOST SAVINJE IN PRITOKOV	Občina Mozirje	5.000.000,00 €	
		Poplavno varna vas Solčava	Občina Solčava, MOP, MZI	3.000.000,00 €	
		Protipoplavna zaščita Savinje s pritoki	Občine ZSD	1.000.000,00 €	

	2.3.1. Poplavna varnost 2.3.2. Preprečevanje negativnih vplivov klimatskih sprememb	Protipoplavna zaščita v porečju Savinje vključno s pritoki	Občina Rečica ob Savinji	2.500.000,00 €	
		Protipoplavni ukrepi na Bečovnici	Občina Šoštanj	3.500.000,00 €	
		Protipoplavni ukrepi na Toplici	Občina Šoštanj	3.000.000,00 €	
		Rekonstrukcija mostu čez Savinjo v Spodnji Rečici	Občina Rečica ob Savinji	600.000,00 €	
		SANACIJA PLAZOV PO NEURJIH	Občina Mozirje	500.000,00 €	
		Urejanje vodotoka reke Pake -faza 2	Velenje	4.600.000,00 €	
		Upravljanje z gozdno infrastrukturo za zagotavljanje poplavne varnosti Zgornje Savinjske doline in Šaleške kotline	Zavod za gozdove Slovenije, OE Nazarje	500.000,00 €	**26.200.000,00 €**
2.4. Ohranjati in izboljšati kakovost okolja, ustvariti pogoje za poseljenost	2.4.1. Izgradnja in obnova še manjkajoče infrastrukture za odvajanje in čiščenje odpadnih voda	Čisto-zeleno-trajnostno	Občina Solčava	1.000.000,00 €	
		Gradnja manjših MČN	Občina Luče	200.000,00 €	
		Izgradnja kanalizacije Rečica ob Paki - Letuš	Šmartno ob Paki (Braslovče)	2.000.000,00 €	
		Izgradnja kanalizacijskega sistema Spodnja Rečica - desni breg	Občina Rečica ob Savinji	80.000,00 €	**25.480.000,00 €**

	2.4.2. Izgradnja novih vodovodnih sistemov in strateških vodnih virov za oskrbo prebivalcev s pitno vodo	Kanalizacija Florjan - gornji del	Občina Šoštanj	800.000,00 €	
		Kanalizacija Ljubno	Občina Ljubno	1.500.000,00 €	
		Kanalizacija Ravne - levi del	Občina Šoštanj	800.000,00 €	
		OBNOVA IN DOGRADNJA KANALIZACIJE NA PRAPROTNIKOVI IN AŠKERČEVI ULICI V MOZIRJU	Občina Mozirje	2.900.000,00 €	
		Izgradnja kanalizacijske infrastrukture v mestni občini Velenje	Mestna občina Velenje	1.200.000,00 €	
		Oskrba s pitno vodo v mestni občini Velenje	Mestna občina Velenje	1.800.000,00 €	
		Vodovod Ravne - sever	Občina Šoštanj	800.000,00 €	
		Iskanje dodatnega vodnega vira v občini Luče	Občina Luče	100.000,00 €	
		Širitev vodovodnega sistema Podolševa	Občina Solčava	300.000,00 €	
		Vodovod Letošč	Občina Nazarje, Mozirje, Rečica, Ljubno, Gornji Grad	12.000.000,00 €	
2.5. Prehod na krožno gospodarstvo	2.5.1. Izkoriščanje lesnega potenciala	LESNO PREDELOVALNI CENTER	PLP Lesna industrija, d.o.o., Partizanska 78, 3320 Velenje	6.500.000,00 €	**18.586.972,00 €**

	(razvojni center lesarstva)	RAZVOJNO-PROMOCIJSKI CENTER LESARJEV	Občina Nazarje	243.900,00 €	
	2.5.2. Ukrepi in podpora samozadostnosti na področju ravnanja z odpadki	Podzemne zbiralnice za ločeno zbiranje odpadkov	PUP-Saubermacher d.o.o.	2.843.072,00 €	
		Proizvodnja in razvoj reciklatov, kompozitov in bio-polimerov	Plastika Skaza	9.000.000,00 €	
	2.5.3 Nadgradnja sistema zbiranja in ravnanja z odpadki, ponovna uporaba 2.5.4. Spremembe v poslovnih procesih, prilagojenih na krožno gospodarstvo 2.5.5 Ukrepi ozaveščanja o krožnem gospodarstvu	Center ponovne uporabe Podhom	Skupni projekt občin (Solčava, Luče, Ljubno, Gornji Grad, Nazarje)	- €	
2.6. Kakovostno, zeleno in zdravo okolje	2.6.1. Ukrepi na področju umirjanja prometa	Umiritev prometa v zavarovanih območij Solčavskega	Občina Solčava	1.500.000,00 €	
	2.6.2. Ukrepi za zeleno infrastrukturo v urbanem in podeželskem okolju	Ekoremediacijska otoka	Velenje, Zavod za turizem Šaleške doline	15.500,00 €	
		Izvedba kolesarske infrastrukture	Občina Rečica ob Savinji	90.000,00 €	
		Urbana prenova mestnega središča	Velenje	4.098.360,66 €	

	2.6.3. Vzpostavitev peš povezav med mesti in podeželjem	Urbani park	Velenje	2.000.000,00 €	**17.583.860,66 €**
		Oznake pohodniških poti v okolici Mozirja + ponatis že obstoječega zemljevida	TIC Mozirje	100.000,00 €	
		Pomen zelene infrastrukture v SA-ŠA regiji	Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Nazarje	500.000,00 €	
		Ureditev peš povezav med mestom in podeželjem	Mestna občina Velenje	2.160.000,00 €	
		Cestna infrastruktura - rekonstrukcija občinskih cest	Koncesionar in Občina Rečica ob Savinji	1.500.000,00 €	
		Pešpot Nazarje Gornji grad	Občina Nazarje in Gornji Grad	2.500.000,00 €	
		Ureditev občinski pešpoti	Občina Rečica ob Savinji	120.000,00 €	
		Čolnarna z ozelenjeno pohodno streho (izgradnja nove čolnarne, strateški načrt razvoja celotnega območja, nadgradnja obstoječe čolnarne-nov namen)	Velenje	3.000.000,00 €	
2.7. Trajnostna mobilnost	2.7.1. Izboljšanje povezanosti regije z	Rekonstrukcija cestnega odseka pri EsoTech-u	Mestna občina Velenje	1.500.000,00 €	

drugimi regijami 2.7.2. Izboljšanje trajnostne mobilnosti na področju JPP 2.7.3 Infrastruktura za varno trajnostno mobilnost na lokalni in regionalni ravni dostopna vsem 2.7.4. Sodobne tehnologije za upravljanje mobilnosti	Celostna študija urejanja in vodenja prometa v mestu	Mestna občina velenje	100.000,00 €	
	Študija optimizacije izvajanja JPP v MOV	Mestna občina Velenje	30.000,00 €	
	Vzpostavitev javnega prevoza oz. posebnega prometnega režima na turističnih območjih	Razvojna agencija Savinjsko-šaleške regije	3.500.000,00 €	
	Državna kolesarska povezava Ljubno - Luče - Solčava	DRSI, občine	26.000.000,00 €	
	Državna kolesarska povezava Nazarje - Rečica ob Savinji - Ljubno - Gornji Grad	DRSI, občine	10.000.000,00 €	
	Državna kolesarska povezava Velenje-Polzela-Šempeter	Mestna občina Velenje	2.720.000,00 €	
	Izgradnja parkirišča na vpadnici v Velenje - Camlek	Velenje	2.049.180,33 €	
	Izvedba krajše cestne povezave do Snežne jame	Občina Luče	250.000,00 €	
	Kolesarska pot R23	MZI, Občina Solčava	- €	
	Kolesarske steze	Občina Ljubno in DRI	5.000.000,00 €	
	Krožišče Radmirje	DRI	500.000,00 €	

		Lokalne kolesarske poti	Občina Šoštanj	1.500.000,00 €	
		OBNOVA LOKALNIH JAVNIH CEST	Občina Mozirje	2.000.000,00 €	
		Parkirišče s spremljevalnimi objekti ob Velenjskem jezeru	Velenje	2.295.081,97 €	
		Urbana prenova Stantetove in Kardeljevega trga	Velenje	4.000.000,00 €	
		Ureditev kolesarske infrastrukture na območju MOV	Mestna občina Velenje	2.310.000,00 €	
		Izboljšanje pogojev za dnevno trajnostno mobilnost	Mestna občina Velenje	2.805.000,00 €	
		Označitev rekreacijskih kolesarskih poti	Mestna občina Velenje	17.000,00 €	
		Prenova Rudarske ceste	Mestna občina Velenje	620.000,00 €	
		Širitev avtomatizirane izposoje koles	Mestna občina Velenje	315.000,00 €	
		Ureditev kolesarske infrastrukture na območju MOV	Mestna občina Velenje	2.310.000,00 €	
		Ureditev peš povezav v mestu Velenje	Mestna občina Velenje	1.110.000,00 €	**71.532.262,30 €**

		Varna kolesarska in peš povezava čez deponijo pepela	Mestna občina Velenje	601.000,00 €	
2.8. Ustvarjanje pogojev za večjo konkurenčnost regije	2.8.1. Digitalna povezljivost	Optično omrežje	Telekomuinikacijska družba in Občina Rečica ob Savinji	100.000,00 €	
		Dovozna cesta na industrijsko cono	Občina Šoštanj	500.000,00 €	
		Modernizacija občinskih cest	Občina Ljubno	2.000.000,00 €	
		Navezava na 3. razvojno os	Občine ZSD	- €	
		Pridobitev prostora za nadaljnji razvoj Velenja ob železnici	Velenje	4.000.000,00 €	
	2.8.2. Razvoj trajnostne, pametne in intermodalne nacionalne, regionalne in lokalne mobilnosti	Rekonstrukcija dela regionalne ceste R 225 in pločnika Češnovar - Nizka	Občina Rečica ob Savinji in DRSI	600.000,00 €	**7.200.000,00 €**

6.4 Finančni pregled projektov za področje 3. SOCIALNA SAŠA

3. SOCIALNA SAŠA				SKUPAJ PODROČJE:	171.815.724,93 €
RAZVOJNA PRIORITETA	**UKREPI**	**Delovni naziv projekta:**	**Organizacija:**	**VREDNOST PROJEKTA SKUPAJ - Vrednost brez DDV**	**SKUPAJ PO RP**
3.1. Aktivna politika zaposlovanja	3.1.1. Izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja	SPIN Usposabljanja	INVEL, d.o.o.	5.490.000,00 €	
		Učinkovit nastop na trgu dela	Društvo za razvoj človeških virov in socialnih programov NOVUS	1.170.000,00 €	
		Storitve zaposlitvene rehabilitacije	Zavod RUJ, Center za izobraževanje, usposabljanje in rehabilitacijo (skrajšano Zavod Ruj)	- €	
	3.1.2. Pospešiti prehod mladih na trg dela	Prva ali/in ponovna zaposlitev – ZMOREM!	Društvo za razvoj človeških virov in socialnih programov NOVUS	1.053.000,00 €	
		PROJEKT PREHOD MLADIH NA TRG DELA	Zavod RUJ - Center za izobraževanje, usposabljanje in rehabilitacijo, Velenje	- €	**7.713.000,00 €**
3.2. Posodobitev programov za prilagoditev trga dela in spodbujanje mobilnosti delovne sile	3.2.1. Vzpostavitev regionalnih centrov in/ali programov za spodbujanje zaposlovanja	Vzpostavitev programov za spodbujanje zaposlovanja ranljivih ciljnih skupin	Zavod USPEŠEN.SI	1.080.000,00 €	**1.080.000,00 €**

3.3. Izobraževanje	3.3.1. Spodbude za krepitev sodelovanja poklicnih in strokovnih šol ter delodajalcev 3.3.2.Vzpostavitev podpornega okolja v terciarnem izobraževanju 3.3.3. Digitalizacija izobraževalnih institucij 3.3.4. Motivacijske štipendije za pridobitev višje stopnje izobrazbe in omogočitev nemotenega prehoda na trg dela 3.3.5. Krepitev ključnih kompetenc	KARIERNI CENTER ZA MLADE v SAŠA regiji	Društvo za razvoj človeških virov in socialnih programov NOVUS	1.072.000,00 €	
		FOKUS 2027: KOMPETENČNA SAŠA	Zavod Emendo Gavce	345.000,00 €	
		Izobraževanje po meri zaposlovalcev	Ljudska univerza Velenje	70.000,00 €	
		Temeljne in poklicne kompetence 2018-2022	Andragoški zavod Ljudska univerza Velenje	250.000,00 €	
		H2Student – Izobraževalno tekmovalni program za mlade - razvoj in razumevanje e-mobilnosti na osnovi vodikovih tehnologij	TEŠ, HSE in drugi partnerji	1.951.500,00 €	**3.688.500,00 €**
3.4. Vseživljenjsko učenje in prekvalifikacije	3.4.1. Oblikovanje in izvajanje programov za različne ciljne skupine odraslih	INFORMIRANJE IN SVETOVANJE TER COACHING – STEBRI PODPORE VSEŽIVLJENJSKEMU UČENJU	Andragoški zavod Ljudska univerza Velenje	450.000,00 €	**4.274.680,00 €**

	3.4.2. Dvig izobrazbene ravni posameznikov na srednješolski in višji ravni, vključno s kvalifikacijami in prekvalifikacijami in izvajanje programov nadaljnjega poklicnega izobraževanja in usposabljanja	Uporaba sodobnih tehnologij- delavnice	Viljem Osojnik, Izobraževanje in storitve, s.p.	15.680,00 €
		ZNANJE JE "IN"	INVEL, d.o.o.	1.134.000,00 €
		Znanje po meri	Ljudska univerza Velenje	71.000,00 €
		(Še) Vedno se učim	Društvo za razvoj človeških virov in socialnih programov NOVUS	1.134.000,00 €
	3.4.3. Razvijanje kompetenc mladih preko kakovostnega mladinskega dela	Prestrukturiranje delovnih mest in zaposlitve mladih na kulturnih in tehničnih področjih dela	Mladinski center Velenje	- €
	3.4.4. Ukrepi za podaljševanje obdobja delovne aktivnosti.	CENTER ZNANJA IN POVEZOVANJA	e-Vila, izobraževanje, Bojana Drev s.p., Andraž nad Polzelo 92, 3313 Polzela	150.000,00 €
	3.4.5. Razvoj kakovostnih storitev/programov za naslavljanje izzivov dolgožive družbe	Večgeneracijski center Planet generacij	Andragoški zavod Ljudska univerza Velenje	1.320.000,00 €

3.5. Socialna aktivacija, zmanjšanje revščine ali socialne izključenosti, vključno z marginaliziranimi skupinami	3.5.1. Socialna aktivacija z namenom približevanja trgu dela (MDDSZ)	Integracijska točka Velenje	Andragoški zavod Ljudska univerza Velenje	67.000,00 €	
		Socialna aktivacija "AS - Aktiviraj Se!"	Društvo NOVUS	2.700.000,00 €	
		SOCIALNA AKTIVACIJA (Sklop 1)	Andragoški zavod Ljudska univerza Velenje	2.210.000,00 €	
		SOCIALNA AKTIVACIJA (Sklop 2)	Andragoški zavod Ljudska univerza Velenje	2.045.182,00 €	
		Vzpostavitev mobilne enote socialne aktivacije	Društvo za razvoj človeških virov in socialnih programov NOVUS	1.035.000,00 €	
	3.5.2. Zaposlovanje, usposabljanje in spodbujanje socialne vključenosti pripadnikov ranljivih družbenih skupin	Medgeneracijski center Medgen borza	Društvo prijateljev mladine Rečica ob Savinji	511.000,00 €	
		PRENOS ZNANJ MED GENERACIJAMI: NAUČI ME, NAUČI SE	INVEL, d.o.o.	513.000,00 €	
	3.5.3. Ustvarjanje pogojev za večjo socialno vključenost, zagotavljanje prostorov in programov	Centri za družine v Zgornji savinjski regiji	Društvo za razvoj človeških virov in socialnih programov NOVUS	1.800.000,00 €	
		DNEVNI CENTER ZA ZMANJŠEVANJE ŠKODE ZARADI DROG VELENJE	ŠENT - Slovensko združenje za duševno zdravje	58.368,00 €	
		Program oskrbe starejših - dnevni centri	Mestna občina Velenje	1.500.000,00 €	**19.076.750,00 €**

	3.5.4. Svetovalni centri za otroke in mladostnike, priseljence 3.5.5. Programi socialne aktivacije, PUMO, za demenco, proti zasvojenosti idr. 3.5.6. Aktivnejša vloga NVO	Socialna vključenost ranljivih skupin v ozaveščanje o pomenu narave	Zavod za Gozdove Slovenije, Območna enota Nazarje	1.000.000,00 €	
		SOZVEZDJE ERIDANUS	Andragoški zavod Ljudska univerza Velenje	1.510.200,00 €	
		Znajdem se in nisem sam	Društvo za razvoj človeških virov in socialnih programov NOVUS	756.000,00 €	
		DNEVNI CENTER ZA DUŠEVNO ZDRAVJE MOJ KLUB	Mladinska center Velenje	21.000,00 €	
		Sklad za razvoj nevladnih organizacij	IPAK inštitut	3.350.000,00 €	
3.6. Socialna zaščita, izboljšanje dostopnosti do zdravstvenih in socialnovarstvenih storitev	3.6.1. Ukrepi za zagotavljanje kakovostnih in varnih storitev v zdravstvu in dolgotrajni oskrbi	Terapevtski center za psihološko podporo	Anja Naraločnik	470.000,00 €	
		Satelitski urgentni center	Mestna občina Velenje	12.500.000,00 €	
		Živeti z demenco doma	Zavod za raziskave, izobraževanje in trajnostni razvoj Celje	686.000,00 €	

	3.6.2. Spodbujanje zdravega življenjskega sloga na lokalni ravni (bo del CLLD)	CENTER KREPITVE ZDRAVJA - ZDRAVO Z NARAVO	EHD Mozirski gaj	149.100,00 €	**13.805.100,00 €**
3.7. Socialno vključevanje oseb, izpostavljenih tveganju revščine ali socialne izključenosti, vključno z najbolj ogroženimi in otroki	3.7.1. Ukrepi za podporo izvajanju lažjega prehoda mladih s posebnimi potrebami na trg dela	Poklicno usmerjanje učencev Cviu Velenje	Center za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje Velenje	9.000,00 €	
	3.7.2. Programi socialnega vključevanja za najbolj ogrožene in otroke	POD DEŽNIKOM	Andragoški zavod Ljudska univerza Velenje	1.717.695,00 €	
		Program Socialne vključenosti	Zavod RUJ - Center za izobraževanje, usposabljanje in rehabilitacijo, Velenje Obrtniška ulica 17, 3331 Nazarje	- €	
	3.7.3. Zagotoviti namenski prostor za izvajanje socialnovarstvenih storitev in spremljajočih aktivnosti za najbolj ogrožene in otroke s posebnimi potrebami	Objekt za razvijanje motoričnih spretnosti s pripadajočimi zunanjimi površinami (OŠ Gustava Šiliha)	Velenje	4.918.032,72 €	
		Rekonstrukcija prostora v občinskem objektu	Občina Rečica ob Savinji	20.000,00 €	**11.643.416,24 €**

	3.7.4. Izgradnja ali prenova stavb z namenom zagotovitve več neprofitnih stanovanj namenjenih najbolj ogroženim	JAKIJEVA HIŠA NAZARJE – prostor združevanja, povezovanja in socialnega vključevanja otrok in mladostnikov	Občina Nazarje	600.000,00 €	
		Neprofitna stanovanja za starejše na Žarovi	Velenje	1.639.344,26 €	
		Oskrba z neprofitnimi stanovanji	Občina Rečica ob Savinji	1.100.000,00 €	
	3.7.5. Zagotavljanje pomoči v obliki hrane in/ali osnovnih materialnih pripomočkov najbolj ogroženim	Center za pripravo zdrave hrane za vse generacije	Velenje	1.639.344,26 €	
3.8. Izboljšanje dostopa do vključujočih in kakovostnih storitev na področju izobraževanja, usposabljanja in vseživljenjskega učenja in športa prek razvoja infrastrukture,	3.8.1. Investicije v obstoječe in sodobne nove objekte vzgojno-izobraževalnih zavodov, terciarnega izobraževanja, športno rekreacijske infrastrukture zavodov za izobraževanje odraslih in kulturnih ustanov s pripadajočo opremo.	Center šolskih in obšolskih dejavnosti (CŠOD)	Občina Ljubno	2.000.000,00 €	
		GRADNJA ŠPORTNIH IGRIŠČ PRI OSNOVNI ŠOLI MOZIRJE	Občina Mozirje	500.000,00 €	
		GRADNJA-PRIZIDEK KULTURNEGA DOMA MOZIRJE	Občina Mozirje	2.500.000,00 €	
		Izgradnja prizidka vrtca	Šmartno ob Paki	1.800.000,00 €	**15.105.000,00 €**

vključno s spodbujanjem odpornosti pri zagotavljanju on-line		Javna infrastruktura za podporo športnemu in rekreativnemu turizmu ter krepitev zdravega načina življenja za podporo ZELENI EU	Občina Solčava	1.200.000,00 €	
		"TRANSFORMACIJA LJUDI ZA TRANSFORMACIJO REGIJE"	Trgotur, d.o.o.	570.000,00 €	
		Kulturni dom Ljubno	Občina Ljubno	700.000,00 €	
		Rekonstrukcija in razširitev telovadnice s prizidkom novega vrtca	Občina Gornji Grad	2.835.000,00 €	
		Rekonstrukcija obstoječe telovadnice OŠ Rečica (dograditev tribun)	Občina Rečica ob Savinji	500.000,00 €	
		ŠIRITEV ŠOLE MOZIRJE	Občina Mozirje	700.000,00 €	
		ŠIRITEV VRTCA MOZIRJE	Občina Mozirje	600.000,00 €	
		Energetska obnova športne dvorane Šolskega centra Velenje	Šolski center Velenje	700.000,00 €	
		RIBNO TABORNI PROSTOR	Šaleška zveza tabornikov, Šaleška cesta 3, 3320 Velenje	350.000,00 €	

	3.8.2. Krepitev infrastrukture za izvajanje kakovostnega mladinskega dela	Hostel Ljubno	Občina Ljubno	500.000,00 €	
3.9. Infrastrukturno izboljšanje socialno-ekonomske vključenosti marginaliziranih skupnosti, migrantov in zapostavljenih skupin prek celostnih ukrepov, vključno s stanovanjskimi in socialnimi storitvami	3.9.1. Modernizacija in vzpostavitev socialne infrastrukture, vključno z infrastrukturo na področju dolgotrajne oskrbe	Gradnja vrtca v Nazarjah	Občina Nazarje	1.800.000,00 €	**47.178.278,69 €**
		Center za vseživljensko učenje Šturm	Občina Solčava	1.500.000,00 €	
		Dnevni center za starejše	Občina Nazarje	2.500.000,00 €	
		Dnevni center za starejše	Občina Ljubno in koncesionar	3.000.000,00 €	
			Občina Rečica ob Savinji	1.600.000,00 €	
		Izgradnja doma za starejše	Šmartno ob Paki	- €	
		Komunalna ureditev Medica 3	Občina Solčava	500.000,00 €	
		MEDGEN HIŠA	Občina Rečica ob Savinji	100.000,00 €	
		Novi Dom za varstvo odraslih	Mestna občina Velenje (JZP)	6.000.000,00 €	
		Večnamenski in večgeneracijski objekt - KS Šentilj	Velenje	8.000.000,00 €	

		Večnamenski in večgeneracijski objekt - KS Podkraj	Velenje	2.049.180,33 €	
		Večnamensko stanovanjski kompleks za medgeneracijsko bivanje (Pošta)	Velenje	10.000.000,00 €	
		Zlati grič-vzpostavitev nove soseske	Velenje	9.529.098,36 €	
		DNEVNO VARSTVENI CENTER ZA STAREJŠE	Občina Nazarje	600.000,00 €	
3.10. Vlaganje v infrastrukturo in opremo v skladu z izkazanimi potrebami, ki jih identificira kartiranje potreb investicij v zdravstvu	3.10.1. Zagotovitev boljše infrastrukture na primarnem nivoju za obvladovanje okužb	Zdravstvena postaja Ljubno	Občina Ljubno	1.000.000,00 €	
		Zdravstveni center Ljubno	Koncesionar	8.000.000,00 €	
	3.10.2. Vzpostavitev rehabilitacijskih ustanov (negovalnih ustanov)	Negovalna bolnica Topolšica	Republika Slovenija in Občina Šoštanj	10.000.000,00 €	
	3.10.3. Izgradnja zdravstvenih centrov za boljšo dostopnost do zdravstvenih storitev	Izgradnja Zdravstvenega centra Zgornjesavinjske doline	Občina Nazarje, Mozirje, Rečica, Ljubno, Gornji Grad, Luče, Solčava	5.200.000,00 €	
	3.10.4. Obnova in posodobitev opreme reševalnih postaj	OBNOVA ZDRAVSTVENE POSTAJE V MOZIRJU	Občina Mozirje	150.000,00 €	**24.620.000,00 €**

	3.10.5. Investicije v celovito zdravstveno infrastrukturo, z zagotavljanjem dostopa do objektov in varnost starejšim ter gibalno oviranim uporabnikom	IZGRADNJA JAVNIH PARKIRIŠČ PRED VARSTVENO DELOVNEM CENTRU IN BIVALNO ENOTO, LEKARNO TER ZDRAVSTVENEM DOMU MOZIRJE	Občina Mozirje	270.000,00 €	
3.11. Vlaganje v infrastrukturo in spodbujanje kulture in turizma v kontekstu gospodarskega razvoja ter socialnega inoviranja in vključenosti	3.11.1. Rekonstrukcija, revitalizacija in obnova kulturne dediščine	Rekonstrukcija in revitalizacija okolice Velenjskega gradu (nadaljevanje prenove grajskega parka)	Muzej Velenje MO Velenje	900.000,00 €	**9.532.000,00 €**
		Tavčarjev dvor (Spletišče zdravja kulture in tradicije za krepitev medgeneracijskega sožitja v kriznih časih)	Občina Rečica ob Savinji	1.500.000,00 €	
	3.11.2. Spodbujanje inovativnih produktov in storitev na področju turizma	Posodobitev in ohranjanje Muzeja premogovništva Slovenije	Premogovnik Velenje, d. o. o.	1.500.000,00 €	
		Feelif veččutne vsebine, dostopne tudi slepim in slabovidnim	Feelif d.o.o.	900.000,00 €	

	3.11.3. Digitalno inoviranje kulture / kulturne dediščine za potrebe turizma	Digitalno inoviranje kulturne dediščine - Šaleška dolina 4.0, II.faza	Zavod za turizem Šaleške doline	200.000,00 €	
		Izdaja slovarja solčavskih narečnih besed	Občina Solčava, Kulturno društvo Solčava	22.000,00 €	
		Naša ovca in njena volna	Občina Solčava, Društvo solčavskih filcark Bicka, JZ Center Rinka	10.000,00 €	
		Odsev zgodovine - arhitektura je naša kultura	Župnija Gornji Grad	4.500.000,00 €	
3.12. SODELOVANJE različnih SEKTORJEV	3.12.1. Aktivno sodelovanje deležnikov vseh treh sektorjev	Index SAŠa regije	IPAK inštitut	374.000,00 €	
		Regionalno stičišče NVO savinjske regije NOVUS	Društvo NOVUS	1.215.000,00 €	
	3.12.2. Širitev delovanja regionalnih stičišč z namenom večje pokritosti območji	Mreža podpornih institucij	Razvojna agencija Savinjsko Šaleške regije	4.050.000,00 €	
		Območna akcijska skupina za socialno varstvo	Društvo NOVUS	540.000,00 €	
		Vzpostavitev sheme za financiranje lokalnih NVO	Društvo NOVUS	4.860.000,00 €	
	3.12..3 Sodelovanje NVO med seboj in ostalimi sektorji	Dom zaščite in reševanja ZSD	Občina Ljubno, GRS, ZZD Nazarje	3.000.000,00 €	**14.099.000,00 €**

	3.12.4 Zagotavljanje finančnih sredstev za medsektorsko in medobčinsko sodelovanje pri razvoju novih programov, storitev in orodij 3.12.5. Povezovanje zdravstva, gasilstva ter zaščite in reševanja	Gasilski poligon	Občina Rečica ob Savinji, Prostovoljna gasilska društva PGD Grušovlje, PGD Rečica ob Savinji, PGD Pobrežje, Gasilska zveza Zgornje Savinjske doline in Gasilska zveza Slovenije	60.000,00 €	

6.5 Finančni pregled projektov za področje: 4. SAŠA ZA TRAJNOSTNI IN CELOSTNI RAZVOJ

4. SAŠA ZA TRAJNOSTNI IN CELOSTNI RAZVOJ				**SKUPAJ PODROČJE:**	**109.503.832,00 €**
RAZVOJNA PRIORITETA	**UKREPI**	**Delovni naziv projekta:**	**Organizacija:**	**VIRI FINANCIRANJA SKUPAJ - Vrednost brez DDV**	**SKUPAJ PO RP**
4.1. Celostni razvoj urbanih območij	4.1.1. Trajnostno načrtovanje prostora	Krepitev mehke mobilnosti na Solčavskem	Občina Solčava	1.820.000,00 €	
		Stara hišna imena, obeležbe pomembnih kulturno-zgodovinskih objektov	Občina Solčava	20.000,00 €	
		Bio-odpadki krožno gospodarjenje	Plastika Skaza	2.450.000,00 €	

	4.1.2. Prilagoditev infrastrukture prostoru in času z uporabo sodobnih tehnologij	Izgradnja 'pametne' vstopne točke za Luče na Hočevarjevi njivi	Občina Luče	250.000,00 €
		Ureditev e-pokopališča	Občina Luče	50.000,00 €
		Pot savinjske energije	Razvojna agencija SAŠA	1.000.000,00 €
	4.1.3. Spodbujanje obnove objektov kulturne dediščine in praznih objektov (javni)	Obnova samostanskih stopnic	Občina Nazarje	2.000.000,00 €
		Tajčmanova hiša (propadajoči objekt kulturne dediščine v zasebni lasti)	Občina Luče	400.000,00 €
	4.1.4. Ureditev javne infrastrukture	Gradnja varovane soseske	Občina Ljubno	1.000.000,00 €
		Izgradnja doživljajskega igrišča	Občina Rečica ob Savinji	100.000,00 €
		Sončni park- park zdravja in medgeneracijskega druženja	Velenje	3.000.000,00 €
		SSK SAVINA	Občina Ljubno	500.000,00 €
		ŠC FORŠT	Občina Ljubno	650.000,00 €
		Športna igrišča na Forštu	Občina Ljubno	2.000.000,00 €
		Športni park Ob Ljubnici	Občina Ljubno	1.750.000,00 €

		ZIP LINE SKAKALNICA LJUBNO	Občina Ljubno	200.000,00 €	
		Tenis Mozirje, kot je bil nekoč	Športno društvo Mozirje	350.000,00 €	
		Ureditev trga Rečica - izgradnja amfiteatra	Občina Rečica ob Savinji	80.000,00 €	**17.620.000,00 €**
4.2. CLLD	4.2.1. Vzpostaviti partnerstva za izvedbo trajnostno razvojnih projektov in animacija za vstop v partnerstvo LAS	Center razvoja podeželja	Zavod Savinja	11.910.000,00 €	
		Inštitut za entropijo	IPAK inštitut	2.430.000,00 €	
		KOKARSKA JASA - stičišče naravnih dobrin in deležnikov SAŠA regije	Zavod center rekreacije in izobraževalnih dejavnosti.	70.250,00 €	
		Projektna pisarna za Zgornjo Savinjsko dolino	Razvojna agencija SAŠA	700.000,00 €	
	4.2.2. Zagotavljanje sodobnih oblik podpornih storitev za nova delovna mesta	Vajeniška šola za mlade rokodelce	Mesto na vasi, zasebni zavod	650.000,00 €	
	4.2.3 Spodbujanje dodatne dejavnosti na podeželju in povezovanje ponudbe	Savinja med prodnimi biseri - zavarovana območja	Občina Rečica ob Savinji	750.000,00 €	
	4.2.4. Izboljšanje uporabe naravne in kulturne dediščine	Župnišče - spletišče kulture in tradicije	Občina Solčava	150.000,00 €	
	4.2.5. Vzpostavitev socialnih storitev za kvalitetnejše staranje	Pridobivanje zelene energije	zasebni investitorji	3.000.000,00 €	**19.660.250,00 €**

	in svetlejšo preživljanje mladosti 4.2.6. Pametne rešitve na področju infrastrukture, trajnostne mobilno 4.2.7. Spodbujanje okoljsko razvojnih projektov				
4.3. Gorska, odmaknjena in obmejna problemska območja	4.3.1. Zagotavljanje kvalitetnega trajnostnega bivanja na gorskih odmaknjenih območjih. 4.3.2. Ohranitev kmetij, živih planin in okrepitev proizvodnje lokalnih izdelkov. 4.3.3. Zagotavljati kvaliteto in privlačnost življenjskega/ bivalnega okolja 4.3.4. Ohranjanje habitov in biodiverzitete z načrtovanjem	Čisto zeleno trajnostno	Komunalno Podjetje Mozirje in občina SAŠA	1.000.000,00 €	**5.410.000,00 €**
		Kakovostna dostopnost za vsakega občana SAŠA regije	Občina Solčava	1.000.000,00 €	
		Pokliči, prisedi in se odpelji	Občina Solčava, Luče	200.000,00 €	
		Živina iz dolin v gore in nazaj	Zavod Savinja	10.000,00 €	
		Mladi na vasi	Občina Solčava	2.000.000,00 €	
		Planinske in tematske poti z rekreacijskimi površinami	Planinsko društvo	500.000,00 €	

	uporabe zelene infrastrukture.				
	4.3.5. Preudarno ravnanje s prostorom ter trajnostno načrtovanje posegov v okolje 4.3.6. Preudarno ravnanje s prostorom ter trajnostno načrtovanje posegov v okolje.	Samooskrba z energijo z OVE	Planinska zveza	700.000,00 €	
4.4. Zavarovana območja	4.4.1. Uveljavitev različnih načinov upravljanja, izboljšanje učinkovitosti upravljanja 4.4.2. Izvajanje ukrepov za blažitve in prilagajanje klimatskim spremembam. 4.4.3. Izvajanje osveščanja o pomenu varovanja posameznih enot naravne dediščine na lokalnem nivoju	Upravljanje Krajinskega parka Logarska dolina	Občina Solčava	200.000,00 €	**330.000,00 €**
		Savinja med prodnimi biseri	Občina Rečica ob Savinji	50.000,00 €	
		Ekoturizem in Interpretacija naravne in kulturne dediščine v zavarovanih območjih	Poseben dan	80.000,00 €	

	4.4.4. Sistematično trajnostno upravljanje zavarovanih naravnih vrednot in kulturne dediščine	Varovanje narave v ZSD s participacijo domačinov, lastnikov in lokalnih skupnosti ob podpori strokovnih inštitucij	Poseben dan	- €	
4.5. Lokalna samooskrba in vitalno podeželje	4.5.1. Promoviranje lokalno pridelane hrane	Okusi Šaleške in Posestvo Turn	Muzej Velenje in Zavod za turizem Šaleške doline v sodelovanju s Kmetijsko zadrugo Šaleške doline in Šolskim centrom Velenje	2.500.000,00 €	
		Zeliščno medena vas Gornji Grad	Občina Gornji Grad	850.000,00 €	
		Digitalni vtičnik za Gastronomijo na spletni strani Visit Mozirje	TIC Mozirje	10.000,00 €	
		Izbrano kulinarično doživetje s pridihom domačnosti in zgodovine	Kulturno turistično društvo Bazilika	575.500,00 €	
		Promocija lokalne in tradicionalne kulinarike	Promo zebra, Nina Černel s.p.	38.000,00 €	
		SAVINJSKO	Razvojna agencija Savinjsko-šaleške regije	500.000,00 €	**7.708.500,00 €**

	4.5.2. Vzpostavitev tržnih mest (prodaja na domu, urbana središča, enotna spletna platforma)	Selekcija krav na genotip A2 beta kazeina	Kmetija Glušič	135.000,00 €	
		Vzpostavitev tržnih mest	Zavod Savinja	800.000,00 €	
		"Solčavska tržnca" pod Slapom Rinka	Občina Solčava	600.000,00 €	
		Kmečka tržnica v Lučah	Občina Luče	100.000,00 €	
		Mestna tržnica	Velenje	1.600.000,00 €	
4.6. Trajnostni turizem	4.6.1. Krepitev turistične dejavnosti po epidemiji.	2. in 3. faza Objekt ob Vel. plaži	Velenje	245.901,64 €	
		Gospodarsko poslopje na Macesnikovi domačiji	Krivec Irena, Občina Solčava	500.000,00 €	
		Graščina Gorica	Velenje	6.300.000,00 €	
		Graščina Turn	Velenje	12.295.082,00 €	
		Martinov svet #2026 - prostor združevanja	Občina Šmartno ob Paki, partner MC Šmartno ob Paki	565.000,00 €	
		Odkup skupnega prostora v gradu Vrbovec	Občina Nazarje	250.000,00 €	
		Repene - na kmetijo v wellness	Občina Gornji Grad	10.000.000,00 €	

	4.6.2. Povezovanje turistične dejavnosti na več nivojih	Izgradnja nočitvenih kapacitet	Gostilna Lesnika	300.000,00 €	
		Prireditveni prostor Vinska Gora (pod cerkvijo)	MO Velenje (KS Vinska Gora)	545.000,00 €	
		Digitaliziran sistem zbiranja podatkov	Razvojna agencija Savinjsko-šaleške regije	500.000,00 €	
		Flosar se potepa	Razvojna agencija SAŠA	300.000,00 €	
		SAVINJSKI VRTILJAK DOŽIVETIJ	Razvojna agencija SAŠA	100.000,00 €	
		USPOSABLJANJE ZA NOVE PRILOŽNOSTI V TURIZMU NA KMETIJAH V ZGORNJI SAVINJSKI IN ŠALEŠKI DOLINI	KGZS- ZAVOD CELJE,IZPOSTAVA MOZIRJE	2.690.000,00 €	
		Čarobnost podeželja Šaleške doline II	Zavod za turizem Šaleške doline in Muzej Velenje	150.000,00 €	
	4.6.3. Izvajanje ukrepov za večjo prepoznavnost	DELAVNICE ZA DVIG KAKOVOSTI IN PESTROSTI PONUDBE KMETIJ-"LOKALNO-SEZONSKO-Z DODANO VREDNOSTJO S KMETIJ	KGZS-ZAVOD CELJE, TRNOVELJSKA CESTA 1,3000 CELJE	16.229,51 €	

	4.6.4. Razvoj programov turistične ponudbe	Obrazi dediščine Zgornje Savinjske doline	Muzej Vrbovec	100.000,00 €	
		Naravni in kulturni zakladi Šaleške doline	Zavod za turizem Šaleške doline	80.000,00 €	
		Treking po osamelem kraškem svetu	Zavod za turizem Šaleške doline	80.000,00 €	
		Vlcerska bajta (gozdarska koča)	Občina Luče	60.000,00 €	
		DOLINA MEDU, ZELIŠČ IN VELIKANOV	Andragoški zavod Ljudska univerza Velenje	500.000,00 €	
		Savinjska duhovna pot	Razvojna agencija Savinjsko-šaleške regije	1.000.000,00 €	
		SoundGarden	Enajstica, agencija kulturnega turizma	70.000,00 €	
	4.6.5. Usposabljanje turističnih deležnikov	Vzpostavitev enotnega registra regionalnih turističnih vodnikov	Razvojna agencija SAŠA	100.000,00 €	
	4.6.6. Razvoj infrastrukture za rekreacijo in turistično ponudbo kot dopolnilna ponudba	Prireditveni prostor Graška Gora	Velenje	327.868,85 €	
		Drsališče na POiP	Velenje	1.500.000,00 €	
		Duhovna pot	občine SAŠA regije	1.000.000,00 €	
		Izobraževanje turističnih vodnikov in vzpostavitev enotnega registra na ravni regije	RA SAŠA	100.000,00 €	

Krožna pot	Občina Ljubno	250.000,00 €	
Muzejski center Ljubno	Občina Ljubno	3.000.000,00 €	
Ob Savinji iz Solčave do Robanovega kota	Občina Solčava	300.000,00 €	
Obnova planinske koče na Klemenči jami s prenovo planinskih poti na Solčavskem	Občina Solčava, Planinsko društvo Solčava	500.000,00 €	
Paleopark	Muzej Velenje, Premogovnik Velenje, d. o. o.	250.000,00 €	
Planinski dom Paški Kozjak	MO Velenje/Planinsko društvo	500.000,00 €	
Plezalni center	AK Rinka	4.950.000,00 €	
Podporna infrastruktura kamp Menina	Občina Rečica ob Savinji	200.000,00 €	
PRIREDITVENI PROSTOR / ŠPORTNO-REKREACIJSKO OBMOČJE VRBJE	Občina Ljubno	500.000,00 €	
TEMATSKA POT "Ob Savinji"	Občina Ljubno	1.000.000,00 €	
Tematska pot Rovt pod Menino	Občina Nazarje	5.200.000,00 €	
Turistična cona	Občina Rečica ob Savinji	1.200.000,00 €	

	4.6.7. Enotni rezervacijski sistem nastanitvenih kapacitet na območju	Ureditev dostopa do Partizanske bolnice	Občina Ljubno	200.000,00 €	**58.775.082,00 €**
		Ureditev dostopa do vislic v Homu	Občina Ljubno	200.000,00 €	
		Ureditev pešpoti Luče - Igla	Občina Luče	80.000,00 €	
		VRBJE	Občina Ljubno	300.000,00 €	
		ZADRUŽNI DOM	Občina Ljubno	200.000,00 €	
		Popis in digitalizacija ledinskih in hišnih imen	Občina Solčava, OSTALE OBČINE ZSD	120.000,00 €	
		Enoten rezervacijski sistem za namestitve in doživetja	Razvojna agencija Savinjsko-šaleške regije	150.000,00 €	

6.6 Finančni pregled projektov za področje: 5. SAŠA V PRAVIČNEM PREHODU

5. SAŠA V PRAVIČNEM PREHODU			SKUPAJ PODROČJE:		1.122.929.147,62 €		
RAZVOJNA PRIORITETA	**UKREPI**	**Delovni naziv projekta:**	**Organizacija:**	**VIRI FINANCIRANJA SKUPAJ - Vrednost brez DDV**	**SKUPAJ PO RP**	**OPOMBA**	**ZNESEK NA JTF IN DRUGIH PODROČJIH**
5.1. Pravična energetska tranzicija doline	5.1.1. Energetska tranzicija primarno vezana na gospodarstvo & energetiko (gospodinjstva iz drugih virov)	"Energetsko nevtralna Centralna čistilna naprava Šaleške doline"	Komunala Velenje, MOV, Občina Šoštanj	4.810.000,00 €		PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	4.810.000,00 €
		"Obnova 2C vročevodnega distribucijskega sistema toplote za geografsko območje mestne občine Velenje in občine Šoštanj"	Komunala Velenje, MOV, Občina Šoštanj	9.570.000,00 €		PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	9.570.000,00 €
	5.1.2. Vzpostavitev kompetenčnega centra v SAŠA regiji	"Pametna regija SAŠA"	IPAK inštitut	1.152.000,00 €		PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	1.152.000,00 €
	5.1.3. Ohranjanje energetske lokacije	"Preobrazba sistema daljinskega ogrevanja Šaleške doline"	Komunala Velenje, MOV, Občina Šoštanj			PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF IN POD 2.2.2.	130.000.000,00 €

	5.1.4. TEŠ kot ključna lokacija za vzdrževanje EE sistema Slovenije	Bio-odpadki krožno gospodarjenje	Plastika Skaza		PROJEKT SE NAHAJA V JTF IN TUDI POD 4.1.1.	2.450.000,00 €
		Energetske sanacije objektov v lasti občine (Kulturni dom-KD, Mladinski center-MC, Vrtec-V, Občinska stavba-OB S, Osnovna šola-OŠ, Zdravstveni dom-ZD)	Občina Šmatno ob Paki	2.380.000,00 €	PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	2.380.000,00 €
		PLP Lesna industrija d.o.o., Velenje	PLP Lesna industrija, d.o.o.		PROJEKT SE NAHAJA V JTF IN TUDI POD 2.5.1.	6.500.000,00 €
		Proizvodnja in razvoj reciklatov, kompozitov in bio-polimerov	Plastika Skaza		PROJEKT SE NAHAJA V JTF IN TUDI POD 2.5.2.	9.000.000,00 €
		Tovarna EMS (Electronic Manufacturing Services)	Plastika Skaza		PROJEKT SE NAHAJA V JTF IN TUDI POD 1.1.1.	5.450.000,00 €

		Ureditev energetske in komunalne infrastrukture (Toplovod Šmartno, državna kolesarska steza, ureditev džavne cestne infrastrukture skozi naselje Rečica ob Paki, posodobitev železniške infrastrukture)	Občina Šmartno ob Paki	5.380.000,00 €		PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	5.380.000,00 €
	5.1.5. Zeleni viri – predmet pravičnega prehoda 5.1.6. Uporaba alternativnih goriv v TEŠ 5.1.7. Postavitev plinsko parne elektrarne s kogeneracijo toplote v TEŠ	Ureditev Poslovnih con in Storitveno-inkubacijskega centra (Šmartno, Gorenje, Podgora)	Občina Šmatno ob Paki	8.000.000,00 €		PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	8.000.000,00 €
		Zelena transformacija Komunalnega podjetja Velenje: Prehod daljinskega ogrevanja na obnovljive vire energije v kombinaciji z VN-elektrodnima kotloma	Komunala Velenje, MOV, Občina Šoštanj	9.153.940,00 €		PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	9.153.940,00 €
		Postavitev proizvodnje hranilnikov električne energije	TEŠ, HSE in drugi partnerji			PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF IN POD 1.1.	35.500.000,00 €

		Postavitev proizvodnje mikro SPTE naprav	TEŠ, HSE in drugi partnerji		PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF IN POD 1.1.	35.500.000,00 €
		"Razvoj regionalne samooskrbe s hrano in energijo"	IPAK inštitut	10.055.000,00 €	PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	10.055.000,00 €
		"Z BIOOGLJEM DO PREHRANSKE SAMOOSKRBE"	Biomasa d.o.o.	7.491.000,00 €	PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	7.491.000,00 €
		"Zlati grič - zelena soseska"	MOV		PROJEKT SE NAHAJA V JTF IN TUDI POD 3.9.1.	9.529.098,36 €
		Demonstracijska linija za proizvodnjo sintetičnega metana z uplinjanjem ogljikovih materialov za trajnostni razvoj energetske dejavnosti v Savinjsko-šaleški regiji	Konzorcij v koordinaciji Energetske agencije za Savinjsko, Šaleško in Koroško regijo (KSSENA) organiziran v okviru Centra za Sonaravne Tehnologije (CST)	15.373.632,21 €	PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	15.373.632,21 €

		Proizvodnja vodika z uplinjanjem biomase – pilotni projekt	TEŠ, HSE, PV, PLP			PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF IN POD 2.2.3.	5.000.000,00 €
		Rekonstrukcija plinskih turbin PT51 in PT52 z dograditvijo parnega procesa-faza 1	TEŠ			PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF IN POD 2.2.3.	44.000.000,00 €
		Postavitev plinsko parnega postrojenja (PPE)-faza 2	TEŠ			PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF IN POD 2.2.3.	85.000.000,00 €
		Koridor brez emisijske mobilnosti Slovenije (ZEMC-S) - projekt Velenje	TEŠ, HSE in drugi partnerji		**130.455.572,21 €**	PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF IN POD 2.2.3.	10.395.000,00 €
5.2. Ureditev degradiranih območij	5.2.1. Dolgoročna sanacija območja ugreznin (JTF deloma, zlasti PV in država zaradi večnih stroškov, zagotovitev entitete, ki bo dolgoročno skrbela za okoljsko sanacijo) 5.2.2. Sprememba rabe določenih območij (klasirnica,	"POSLOVNA CONA PESJE"	MOV			PROJEKT SE NAHAJA V JTF IN TUDI POD 1.3.1.	6.250.000,00 €

	hladilnik bloka 4): koncipiranje idej 5.2.3. Razgradnja objektov in energetska revščina						
		"Posodobitev in ohranjanje Muzeja premogovništva Slovenije"	Premogovnik Velenje, d. o. o.	1.500.000,00 €		PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	1.500.000,00 €
		"Pot spominov na robovih ugreznin, nastalih zaradi odkopavanja premoga"	Premogovnik Velenje, d.o.o, RA SAŠA	500.000,00 €		PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	500.000,00 €
		»Naložba v obnovo območja in sanacije tal zaradi ugreznin premogovnika in ureditev območja v gospodarsko-poslovni coni«	Občina Šoštanj	12.000.000,00 €		PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	12.000.000,00 €
		»Obnova in ureditev degradiranega območja s protipoplavnimi ukrepi zaradi posledic rudarjenja«	Občina Šoštanj in HES	16.400.000,00 €		PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	16.400.000,00 €
		Protipoplavna zaščita vodotokov (reka Paka, Hudi potok, hudourniki)	Občina Šmatno ob Paki	5.500.000,00 €		PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	5.500.000,00 €
		Priprava površi n »brown field« za razvojne projekte na področju B1-3	TEŠ	4.220.000,00 €		PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	4.220.000,00 €

	5.2.4. Sprememba namenske rabe degradiranega območja	Priprava površin »brown field« za razvojne projekte na področju B4	TEŠ	10.020.000,00 €	**55.140.000,00 €**	PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	10.020.000,00 €
		"Ureditev turističnega območja ob Družmirskem jezeru"	Občina Šoštanj	5.000.000,00 €		PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	5.000.000,00 €
5.3. Povezljivost in trajnostna mobilnost	5.3.1. Infrastrukturne povezave 5.3.2. Digitalna povezljivost - Pametna mesta/vasi/regije, internet stvari, 5G 5.3.3. Trajnostna mobilnost -Vodik in mobilnost -E-mobilnost	PKC MegaTel	Mega M d.o.o.	20.000.000,00 €	**60.395.000,00 €**	PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	20.000.000,00 €
		"Vodikove tehnologije v brez-emisijskem transportu in razogljičenju energetike"	MOV			PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF IN POD 2.2.3.	12.601.337,71 €
		Koridor brez emisijske mobilnosti Slovenije (ZEMC-S) – Projekt Velenje	TEŠ, HSE in drugi partnerji	10.395.000,00 €		PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	10.395.000,00 €
		Proizvodnja vodika z uplinjanjem biomase – pilotni projekt	TEŠ, HSE in drugi partnerji	5.000.000,00 €		PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	5.000.000,00 €
		Proizvodnja mini avtobusov ECUBES ELAPHE s pogonom na vodik	TEŠ, HSE in drugi partnerji	25.000.000,00 €		PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	25.000.000,00 €

5.4. Trajnosten, vzdržen in diverzificiran gospodarski razvoj ter delovna mesta z visoko dodano vrednostjo	5.4.1. Ohranjanje proizvodnih zmoglivosti obstoječih podjetij v povezavi z razvojem in raziskavami na področju zelenih tehnologij - investicije	»Postavitev treh proizvodnih obratov podjetja Turna".	Turna d.o.o.	1.370.000,00 €		PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	1.370.000,00 €
		"DEMONSTRACIJSKA TOVARNA PRIHODNOSTI - INTELIGENTNI SISTEM NADZORA PROIZVODNJE POLIMERNIH IZDELKOV"	TECOS, razvojni center orodjarstva Slovenije	2.351.500,00 €		PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	2.351.500,00 €
		"GRADNJA SONČNIH ELEKTRARN NA PRIDOBIVALNEM PODROČJU SKUPINE PV TER PRESTRUKTURIRANJE ZAPOSLENIH V PODJETJE ZA IZGRADNJO VELIKIH SONČNIH ELEKTRARN"	HTZ in HSE	56.000.000,00 €		PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	56.000.000,00 €

		"Inštitut za blaginjo in razvoj empatije SAŠA REGIJE	IPAK inštitut	411.600,00 €	PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	411.600,00 €
		Povečevanje proizvodnih zmogljivosti tovarn gospodinjskih aparatov	Gorenje, d.o.o.	250.000.000,00 €	PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	250.000.000,00 €
		Povečevanje proizvodnih zmogljivosti tovarne televizorjev	Gorenje, d.o.o.	4.000.000,00 €	PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	4.000.000,00 €
		Razvoj novih generacij gospodinjskih aparatov	Gorenje, d.o.o.	400.000.000,00 €	PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	400.000.000,00 €
		RECIKLAŽA FOTONAPETOSTNIH MODULOV	HTZ	5.150.000,00 €	PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	5.150.000,00 €
	5.4.2. Start-up ekosistem, vključno z ustvarjalno industrijo	"Industrijsko - tehnološki inkubator SAŠA, akronim: SAŠA TecHub i4.0"	MOV		PROJEKT SE NAHAJA V JTF IN TUDI POD 1.3.1.	8.515.000,00 €

	5.4.3. Zero waste valley (navezava na SC1) – zbiranje, predelava odpadkov, ponovna uporaba in sežig 5.4.4. Krepitev izvoza in TNI (podporno okolje)	"Umeščanje pametnih podzemnih in nadzemnih zabojnikov za odpadke in embalažo z možnostjo identifikacije uporabnikov ter spremljanje polnosti zabojnikov s senzorji in v skladu s tem prenova sistemov logistike"	PUP-Saubermacher d.o.o.		PROJEKT SE NAHAJA V JTF IN TUDI POD 2.5.2.	2.843.072,00 €
	5.4.5. Spin-off aktivnosti PV	"Center prihodnosti Stara elektrarna"	MOV	111.117.000,00 €	PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	111.117.000,00 €
	5.4.6. Les in lesna veriga (navezava s pametnimi stavbami in proizvodnjo energije) 5.4.7. Center sodobnih in učinkovitih energetskih rešitev (RES, energetske storitve, recikliranje RES opreme 5.4.8. Srebrna ekonomija	"Razvoj srebrnega gospodarstva v SAŠA regiji"	RA SAŠA, d.o.o.	4.375.000,00 €	PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	4.375.000,00 €
		Sklad za podporo razvojnih projektov mikro in majhnih podjetije	IPAK inštitut	3.110.000,00 €		

		Turistično-športna infrastruktura (Turistično rekreacijski center, rekonstrukcija zidanice, kolesarsko postajališče in športni center Šmartno)	Občina Šmatno ob Paki	3.950.000,00 €	**841.835.100,00 €**	PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	3.950.000,00 €
5.5. Usposobljena, visoko motivirana delovna sila	5.5.1. Ukrepi namenjeni presežnim delavcem v energetiki (preusmeritev v okoljsko sanacijo, gozdarstvo in lesarstvo ter druge panoge + vzpostavitev sklada za zagotavljanje ekonomskega standarda) 5.5.2. Formalno izobraževanje za nove poklice	Inovativni model RE-aktivacije na trgu dela za trajnostno delovno/zaposlitveno regijo	INVEL, d.o.o.	2.692.000,00 €	**11.136.000,00 €**		
	5.5.3. Neformalno izobraževanje + nadgradnja v ukrepe za večanje privlačnosti poklicev	"CENTER ZA PRAVIČNI PREHOD PREMOGOVNE REGIJE SAŠA-lokacija Kajuhov dom"	RA SAŠA in nosilec investicije Občina Šoštanj	8.444.000,00 €		PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	8.444.000,00 €
		"TRANSFORMACIJA LJUDI ZA TRANSFORMACIJO REGIJE"	Trgotur, d.o.o.			PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF IN POD 3.8.1.	570.000,00 €

5.6. Spodbujanje družbenega in kulturnega razvoja v regiji	5.6.1. Kultura, Šport, Prostovoljstvo 5.6.2. NVO 5.6.3. Lokalne iniciative usklajene s projekti LAS 5.6.4. Skrb za ranljive skupine (socialno izključeni, rudarji invalidi, tujci)	KULturno dogajanje	Mladinski center Velenje	370.000,00 €	**23.967.475,41 €**		
		Inkubator za NVO	Društvo za razvoj človeških virov in socialnih programov NOVUS	1.008.000,00 €			
		"Inštitut za razvoj vodikove družbe, akronim: H2RAST"	BIZMARK	778.000,00 €		PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	778.000,00 €
		"Medicinsko-rehabilitacijski center"	Fizio4	21.311.475,41 €		PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	21.311.475,41 €
		Projekt »pametni dom ripitz«	Ripitz inovacije d.o.o	500.000,00 €		PROJEKT SE NAHAJA TUDI V JTF	500.000,00 €

7 PREGLEDNICA SKLADNOST PODROČIJ, RAZVOJNIH PRIORITET IN UKREPOV ORP SAŠA 2021-2027 Z OPERATIVNIMI DOKUMENTI NACIONALNEGA NIVOJA ZA OBDOBJE 2021 – 2027

Področje pravičnega prehoda se na nacionalnem nivoji trenutno obravnava kot poseben cilj: PRAVIČNI PREHOD. V preglednici smo dodali stolpec CPP - Sklad za pravični prehod in opredelili skladnost z že obstoječimi opredeljenimi cilji področij in specifičnimi cilji na nacionalnem nivoju. Prav tako pa so iz preglednice razvidni mehanizmi CTN, CTN2 in CLLD ter njihova skladnost s cilji področij in specifičnimi cilji nacionalnega nivoja, ki jih posebej obravnavamo v 4. področju: SAŠA ZA TRAJNOSTNI IN CELOSTNI RAZVOJ.

Področje/razvojna prioriteta/ukrep			**Cilj politike = CP Specifični cilj = SC**	**CTN1**	**CLLD**	**CTN2**	**Top down razpisi za občine**	**SPP = CP6**
CP 1:		**PAMETNEJŠA IN TRAJNEJŠA SAŠA**	**CP1 - pametno**					
RP	1.1.	Krepitev konkurenčnosti gospodarstva	CP1, SC1 - RRI, SC3 - MSP					
U	1.1.1.	Spodbujanje naložb za nadaljnji razvoj gospodarstva	CP1, SC1 - RRI, SC3 - MSP					X
U	1.1.2.	Spodbude za internacionalizacijo gospodarstva	CP1, SC1 - RRI, SC3 - MSP					X
U	1.1.3.	Izboljšanje inovacijskega sistema v regiji in spodbude za prenos znanja	CP1, SC1 - RRI					X
RP	1.2.	Krepitev kompetenc v podjetjih	CP1, SC4 - VEŠČINE					
U	1.2.1.	Krepitev znanj in spretnosti za gospodarstvo ter prenos znanja v gospodarstvo	CP1, SC4 - VEŠČINE					
RP	1.3.	Krepitev podpornega okolja za konkurenčnost MSP	CP1, SC3 - MSP					
U	1.3.1.	Razvoj in optimizacija ekosistema za podporo podjetništvu in inovativnosti	CP1, SC3 - MSP					
U	1.3.2.	Podporna infrastruktura gospodarstvu	CP1, SC3 - MSP					
RP	1.4.	Krepitev mednarodnega sodelovanja	CP1, SC3 - MSP					
U	1.4.1.	Sodelovanje v evropskem raziskovalnem prostoru	CP1, SC3 - MSP					
U	1.4.2.	Sodelovanje zagonskih podjetij s korporacijami	CP1, SC3 - MSP					
RP	1.5.	Digitalizacija	CP1, SC2 - DIGITALIZACIJA					
U	1.5.1.	Spodbujanje digitalne transformacije podjetij	CP1, SC2 - DIGITALIZACIJA					X
U	1.5.2.	Spodbujanje digitalizacije na drugih področjih	CP1, SC2 - DIGITALIZACIJA				X	

CP 2:		**NIZKOOGLJIČNA, ZELENA IN POVEZANA SAŠA**	**CP2 - zeleno**					
RP	2.1.	Energetska učinkovitost	CP2, SC1 - ENERGETSKA UČINKOVITOST, SC3 - PAMETNI ENERGETSKI SISTEMI	X		X		
U	2.1.1.	Energetska prenova stavb	CP2, SC1 - ENERGETSKA UČINKOVITOST, SC3 - PAMETNI ENERGETSKI SISTEMI	X		X	X	
U	2.1.2.	Zmanjšanje energetske revščine in ozaveščanje socialno ranljivih skupin in omogočanje dostopa do nepovratnih sredstev	CP2, SC1 - ENERGETSKA UČINKOVITOST	X		X	X	
U	2.1.3.	Ukrepi za izboljšanje energetske učinkovitosti v gospodarstvu (brez stavb)	CP2, SC1 - ENERGETSKA UČINKOVITOST, SC3 - PAMETNI ENERGETSKI SISTEMI	X		X	X	X
RP	2.2.	Energetska samooskrba s spodbujanjem OVE	CP1, SC2 - OBNOVLJIVI VIRI	X		X		
U	3.1.1.	Spodbujanje prehoda na OVE in ukrepi ozaveščanja	CP1, SC2 - OBNOVLJIVI VIRI	X		X	X	X
U	3.1.2.	Spodbujanje daljinskih sistemov na OVE	CP1, SC2 - OBNOVLJIVI VIRI	X		X	X	X
U	3.1.3.	Razvoj in proizvodnja čistejših virov energije in alternativnih goriv	CP1, SC2 - OBNOVLJIVI VIRI	X		X	X	X
RP	2.3.	Odporna regija na podnebne spremembe	CP1, SC4 - PODNEBNE SPREMEMBE, TVEGANJA					
U	2.3.1.	Poplavna varnost	CP1, SC4 - PODNEBNE SPREMEMBE, TVEGANJA				X	
U	2.3.2.	Preprečevanje negativnih vplivov klimatskih sprememb	CP1, SC4 - PODNEBNE SPREMEMBE, TVEGANJA				X	
RP	2.4.	Ohranjati in izboljšati kakovost okolja, ustvariti pogoje za poseljenost	CP1, SC5 - VODNI VIRI	X		X		
U	2.4.1.	Izgradnja in obnova še manjkajoče infrastrukture za odvajanje in čiščenje odpadnih voda	CP1, SC5 - VODNI VIRI	X		X	X	
U	2.4.2.	Izgradnja novih vodovodnih sistemov in strateških vodnih virov za oskrbo prebivalcev s pitno vodo	CP1, SC5 - VODNI VIRI	X		X	X	
RP	2.5.	Prehod na krožno gospodarstvo	CP1, SC6 - KROŽNO					
U	2.5.1.	Izkoriščanje lesnega potenciala	CP1, SC6 - KROŽNO				X	X
U	2.5.2.	Ukrepi in podpora samozadostnosti na področju ravnanja z odpadki	CP1, SC6 - KROŽNO				X	
U	2.5.3.	Nadgradnja sistema zbiranja in ravnanja z odpadki, ponovna uporaba	CP1, SC6 - KROŽNO				X	

U	2.5.4.	Spremembe v poslovnih procesih, prilagojenih na krožno gospodarstvo	CP1, SC6 - KROŽNO				X	X
U	2.5.5.	Ukrepi ozaveščanja o krožnem gospodarstvu	CP1, SC6 - KROŽNO				X	X
RP	2.6	Kakovostno, zeleno in zdravo okolje	CP1, SC7 - BIOTSKA RAZNOVRSTNOST					
U	2.6.1.	Ukrepi na področju umirjanja prometa	CP1, SC7 - BIOTSKA RAZNOVRSTNOST	X		X	X	
U	2.6.2.	Ukrepi za zeleno infrastrukturo v urbanem in podeželskem okolju	CP1, SC7 - BIOTSKA RAZNOVRSTNOST	X		X	X	X
U	2.6.3.	Vzpostavitev peš povezav med mesti in podeželjem	CP1, SC7 - BIOTSKA RAZNOVRSTNOST	X		X	X	
RP	2.7.	Trajnostna mobilnost	CP1, SC8 - TRAJNOSTNA URBANA MOBILNOST	X		X		
U	2.7.1.	Izboljšanje povezanosti regije z drugimi regijami	CP1, SC8 - TRAJNOSTNA URBANA MOBILNOST	X		X		
U	2.7.2.	Izboljšanje trajnostne mobilnosti na področju JPP	CP1, SC8 - TRAJNOSTNA URBANA MOBILNOST	X		X		
U	2.7.3.	Infrastruktura za varno trajnostno mobilnost na lokalni in regionalni ravni dostopna vsem	CP1, SC8 - TRAJNOSTNA URBANA MOBILNOST	X		X		
U	2.7.4.	Sodobne tehnologije za upravljanje mobilnosti	CP1, SC8 - TRAJNOSTNA URBANA MOBILNOST	X		X		
RP	2.8.	Ustvarjanje pogojev za večjo konkurenčnost regije	**CP3 - povezano**					
U	2.8.1.	Digitalna povezljivost	CP3, SC1 - DIGITALNA POVEZLJIVOST					
U	2.8.2.	Razvoj trajnostne, pametne in intermodalne regionalne in lokalne mobilnosti	CP3, SC2 - TEN-T OMREŽJE, TRAJNOSTNA PAMETNA MOBILNOST				X	X
CP	3:	**SOCIALNA SAŠA**	**CP4 - družbeno**					
RP	3.1.	Aktivna politika zaposlovanja	CP4, SC2 - PODPORA PRILAGAJANJU TRGA DELA VEŠČINAM					
U	3.1.1.	Izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja	CP4, SC2 - PODPORA PRILAGAJANJU TRGA DELA VEŠČINAM					
U	3.1.2.	Pospešiti prehod mladih na trg dela	CP4, SC2 - PODPORA PRILAGAJANJU TRGA DELA VEŠČINAM					
RP	3.2.	Posodobitev programov za prilagoditev trga dela in spodbujanje mobilnosti delovne sile	CP4, SC3 - POVEČANJE UDELEŽBE NA TRGU DELA					
U	3.2.1.	Vzpostavitev regionalnih centrov in/ali programov za spodbujanje zaposlovanja	CP4, SC3 - POVEČANJE UDELEŽBE NA TRGU DELA					
RP	3.3.	Izobraževanje	CP4, SC4 - KAKOVOST SISTEMOV IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA					

U	3.3.1.	Spodbude za krepitev sodelovanja poklicnih in strokovnih šol ter delodajalcev	CP4, SC4 - KAKOVOST SISTEMOV IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA					
U	3.3.2.	Vzpostavitev podpornega okolja v terciarnem izobraževanju	CP4, SC4 - KAKOVOST SISTEMOV IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA					x
U	3.3.3.	Digitalizacija izobraževalnih institucij:	CP4, SC4 - KAKOVOST SISTEMOV IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA					
U	3.3.4.	Motivacijske štipendije za pridobitev višje stopnje izobrazbe in omogočitev nemotenega prehoda na trg dela	CP4, SC4 - KAKOVOST SISTEMOV IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA					x
U	3.3.5.	Krepitev ključnih kompetenc	CP4, SC4 - KAKOVOST SISTEMOV IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA					x
RP	3.4.	Vseživljenjsko učenje in prekvalifikacije	CP4, SC5 - VSEŽIVLJENJSKO UČENJE					
U	3.4.1.	Oblikovanje in izvajanje programov za različne ciljne skupine odraslih	CP4, SC5 - VSEŽIVLJENJSKO UČENJE					x
U	3.4.2.	Dvig izobrazbene ravni posameznikov na srednješolski in višji ravni	CP4, SC5 - VSEŽIVLJENJSKO UČENJE					x
U	3.4.3.	Razvijanje kompetenc mladih preko kakovostnega mladinskega dela	CP4, SC5 - VSEŽIVLJENJSKO UČENJE					x
U	3.4.4.	Ukrepi za podaljševanje obdobja delovne aktivnosti.	CP4, SC5 - VSEŽIVLJENJSKO UČENJE					x
U	3.4.5.	Razvoj kakovostnih storitev/programov za naslavljanje izzivov dolgožive družbe	CP4, SC5 - VSEŽIVLJENJSKO UČENJE					x
RP	3.5.	Socialna aktivacija, zmanjšanje revščine ali socialne izključenosti	CP4, SC6 - AKTIVNO SOCIALNO VKLJUČEVANJE					
U	3.5.1.	Socialna aktivacija z namenom približevanja trgu dela (MDDSZ)	CP4, SC6 - AKTIVNO SOCIALNO VKLJUČEVANJE					
U	3.5.2.	Zaposlovanje, usposabljanje pripadnikov ranljivih družbenih skupin	CP4, SC6 - AKTIVNO SOCIALNO VKLJUČEVANJE					
U	3.5.3.	Ustvarjanje pogojev za večjo socialno vključenost, zagotavljanje prostorov in programov	CP4, SC6 - AKTIVNO SOCIALNO VKLJUČEVANJE					
U	3.5.4.	Svetovalni centri za otroke in mladostnike, priseljence	CP4, SC6 - AKTIVNO SOCIALNO VKLJUČEVANJE					
U	3.5.5.	Programi socialne aktivacije, PUMO, za demenco, proti zasvojenosti idr.	CP4, SC6 - AKTIVNO SOCIALNO VKLJUČEVANJE					
U	3.5.6.	Aktivnejša vloga NVO	CP4, SC6 - AKTIVNO SOCIALNO VKLJUČEVANJE					

RP	3.6.	Socialna zaščita, izboljšanje dostopnosti do zdravstvenih in socialnovarstvenih storitev	CP4, SC3 -bis - PRILAGAJANJE SPREMEMBAM, AKTIVNO STARANJE, ZDRAVO DELOVNO OKOLJE, SC7 - STORITVE, SOCIALNA ZAŠČINA, DOLGOTRAJNA OSKRBA					
U	3.6.1.	Ukrepi za zagotavljanje kakovostnih in varnih storitev v zdravstvu in dolgotrajni oskrbi	CP4, SC3 -bis - PRILAGAJANJE SPREMEMBAM, AKTIVNO STARANJE, ZDRAVO DELOVNO OKOLJE, SC7 - STORITVE, SOCIALNA ZAŠČINA, DOLGOTRAJNA OSKRBA					x
U	3.6.2.	Spodbujanje zdravega življenjskega sloga na lokalni ravni (bo del CLLD)	CP4, SC7 - STORITVE, SOCIALNA ZAŠČINA, DOLGOTRAJNA OSKRBA					
RP	3.7.	Socialno vključevanje oseb, izpostavljenih tveganju revščine	CP4, SC8 - SOCIALNA VKLJUČENOST,					
U	3.7.1.	Ukrepi za podporo izvajanju lažjega prehoda mladih s posebnimi potrebami na trg dela	CP4, SC8 - SOCIALNA VKLJUČENOST					
U	3.7.2.	Programi socialnega vključevanja za najbolj ogrožene in otroke	CP4, SC8 - SOCIALNA VKLJUČENOST					
U	3.7.3.	Zagotoviti namenski prostor za izvajanje socialnovarstvenih storitev in spremljajočih aktivnosti za najbolj ogrožene in otroke s posebnimi potrebami	CP4, SC8 - SOCIALNA VKLJUČENOST, SC9 - INFRASTRUKTURA ZA UČINKOVITEJŠE ZAPOSLOVANJE IN SOCIALNE INOVACIJE					
U	3.7.4.	Izgradnja ali prenova stavb z namenom zagotovitve več neprofitnih stanovanj namenjenih najbolj ogroženim	CP4, SC8 - SOCIALNA VKLJUČENOST, SC9 - INFRASTRUKTURA ZA UČINKOVITEJŠE ZAPOSLOVANJE IN SOCIALNE INOVACIJE					
U	3.7.5.	Zagotavljanje pomoči v obliki hrane in/ali osnovnih materialnih pripomočkov najbolj ogroženim	CP4, SC8 - SOCIALNA VKLJUČENOST, SC9 - INFRASTRUKTURA ZA UČINKOVITEJŠE ZAPOSLOVANJE IN SOCIALNE INOVACIJE					
RP	3.8.	Izboljšanje dostopa do vključujočih in kakovostnih storitev na področju izobraževanja, usposabljanja in vseživljenjskega učenja in športa	CP4, SC9 - INFRASTRUKTURA ZA UČINKOVITEJŠE ZAPOSLOVANJE IN SOCIALNE INOVACIJE, SC10 - INFRASTRUKTURA ZA VEŠČINE					
U	3.8.1.	Investicije v obstoječe in sodobne nove objekte vzgojno-izobraževalnih zavodov, terciarnega izobraževanja, športno rekreacijske infrastrukture zavodov za izobraževanje odraslih in kulturnih ustanov s pripadajočo opremo.	CP4, SC9 - INFRASTRUKTURA ZA UČINKOVITEJŠE ZAPOSLOVANJE IN SOCIALNE INOVACIJE, SC10 - INFRASTRUKTURA ZA VEŠČINE					
U	3.8.2.	Krepitev infrastrukture za izvajanje kakovostnega mladinskega dela	CP4, SC9 - INFRASTRUKTURA ZA UČINKOVITEJŠE ZAPOSLOVANJE IN SOCIALNE INOVACIJE, SC10 - INFRASTRUKTURA ZA VEŠČINE					

RP	3.9.	Infrastrukturno izboljšanje socialno-ekonomske vključenosti marginaliziranih skupnosti, migrantov in zapostavljenih skupin prek celostnih ukrepov, vključno s stanovanjskimi in socialnimi storitvami	CP4, SC11 - INFRASTRUKTURAZA CELOSTNE UKREPE ZA VKLJUČEVANJE					
U	3.9.1.	Modernizacija in vzpostavitev socialne infrastrukture, vključno z dolgotrajno oskrbo	CP4, SC11 - INFRASTRUKTURAZA CELOSTNE UKREPE ZA VKLJUČEVANJE	X		X	X	
RP	3.10.	Vlaganje v infrastrukturo v zdravstvu	CP4, SC12 - INFRASTRUKTURA ZDRAVJE					
U	3.10.1.	Zagotovitev boljše infrastrukture za obvladovanje okužb izrednih razmer	CP4, SC12 - INFRASTRUKTURA ZDRAVJE					
U	3.10.2.	Vzpostavitev rehabilitacijskih ustanov (negovalnih ustanov)	CP4, SC12 - INFRASTRUKTURA ZDRAVJE					
U	3.10.3.	Izgradnja zdravstvenih centrov za boljšo dostopnost do zdravstvenih storitev	CP4, SC12 - INFRASTRUKTURA ZDRAVJE					
U	3.10.4.	Obnova in posodobitev opreme reševalnih postaj	CP4, SC12 - INFRASTRUKTURA ZDRAVJE					
U	3.10.5.	Investicije v celovito zdravstveno infrastrukturo, z zagotavljanjem dostopa do objektov in varnost starejšim ter gibalno oviranim uporabnikom	CP4, SC12 - INFRASTRUKTURA ZDRAVJE					
RP	3.11.	Vlaganje v infrastrukturo in spodbujanje kulture in turizma	CP4, SC13 - KULTURA IN TURIZEM	X		X	X	
U	3.11.1.	Rekonstrukcija, revitalizacija in obnova kulturne dediščine	CP4, SC13 - KULTURA IN TURIZEM	X		X	X	
U	3.11.2.	Spodbujanje inovativnih produktov in storitev na področju turizma	CP4, SC13 - KULTURA IN TURIZEM	X		X	X	
U	3.11.3.	Digitalno inoviranje kulture / kulturne dediščine za potrebe turizma	CP4, SC13 - KULTURA IN TURIZEM	X		X	X	
RP	3.12.	Sodelovanje različnih sektorjev	CP1, SC3 - MSP (Podporno okolje), CP4, SC2 - Podpora trgu dela, SC4 - KAKOVOST SISTEMOV IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA, CP4, SC7 - STORITVE, SOCIALNA ZAŠČITA, DOLGOTRAJNA OSKRBA, CP4, SC13 - KULTURA IN TUDIZEM					
U	3.12.1.	Aktivno sodelovanje deležnikov vseh treh sektorjev	CP1, SC3 - MSP (Podporno okolje), CP4, SC2 - Podpora trgu dela, SC4 - KAKOVOST SISTEMOV IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA, CP4, SC7 - STORITVE, SOCIALNA ZAŠČITA, DOLGOTRAJNA OSKRBA, CP4, SC13 - KULTURA IN TUDIZEM					X

U	3.12.2.	Širitev delovanja regionalnih stičišč z namenom večje pokritosti območji	CP1, SC3 - MSP (Podporno okolje), CP4, SC2 - Podpora trgu dela, SC4 - KAKOVOST SISTEMOV IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA, CP4, SC7 - STORITVE, SOCIALNA ZAŠČITA, DOLGOTRAJNA OSKRBA, CP4, SC13 - KULTURA IN TUDIZEM					
U	3.12.3.	Sodelovanje NVO med seboj in ostalimi sektorji	CP1, SC3 - MSP (Podporno okolje), CP4, SC2 - Podpora trgu dela, SC4 - KAKOVOST SISTEMOV IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA, CP4, SC7 - STORITVE, SOCIALNA ZAŠČITA, DOLGOTRAJNA OSKRBA, CP4, SC13 - KULTURA IN TUDIZEM					
U	3.12.4.	Zagotavljanje finančnih sredstev za medsektorsko in medobčinsko sodelovanje pri razvoju novih programov, storitev in orodij.	CP1, SC3 - MSP (Podporno okolje), CP4, SC2 - Podpora trgu dela, SC4 - KAKOVOST SISTEMOV IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA, CP4, SC7 - STORITVE, SOCIALNA ZAŠČITA, DOLGOTRAJNA OSKRBA, CP4, SC13 - KULTURA IN TUDIZEM					
U	3.12.5.	Povezovanje zdravstva, gasilstva ter zaščite in reševanja	CP1, SC3 - MSP (Podporno okolje), CP4, SC2 - Podpora trgu dela, SC4 - KAKOVOST SISTEMOV IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA, CP4, SC7 - STORITVE, SOCIALNA ZAŠČITA, DOLGOTRAJNA OSKRBA, CP4, SC13 - KULTURA IN TUDIZEM					
CP	4:	**SAŠA ZA TRAJNOSTNI IN CELOSTNI RAZVOJ**	**CP5 - bližje državljanom**					
RP	4.1.	Celostni razvoj urbanih območij (CTN, CTN2)	CP5, SC1 - URBANA OBMOČJA	X		X		
U	4.1.1.	Trajnostno načrtovanje prostora	CP5, SC1 - URBANA OBMOČJA					
U	4.1.2.	Prilagoditev infrastrukture prostoru in času z uporabo sodobnih tehnologij	CP5, SC1 - URBANA OBMOČJA					
U	4.1.3.	Spodbujanje obnove objektov kulturne dediščine in praznih objektov (javni)	CP5, SC1 - URBANA OBMOČJA					
U	4.1.4.	Ureditev javne infrastrukture	CP5, SC1 - URBANA OBMOČJA					
RP	4.2.	CLLD	CP5, SC2 - PODEŽELJE IN OBALNA OBMOČJA		X			
U	4.2.1.	Vzpostaviti partnerstva za izvedbo trajnostno razvojnih projektov in animacija	CP5, SC2 - PODEŽELJE IN OBALNA OBMOČJA					
U	4.2.2.	Zagotavljanje sodobnih oblik podpornih storitev za nova delovna mesta	CP5, SC2 - PODEŽELJE IN OBALNA OBMOČJA					

U	4.2.3.	Spodbujanje dodatne dejavnosti na podeželju in povezovanje ponudbe	CP5, SC2 - PODEŽELJE IN OBALNA OBMOČJA					
U	4.2.4.	Izboljšanje uporabe naravne in kulturne dediščine	CP5, SC2 - PODEŽELJE IN OBALNA OBMOČJA					
U	4.2.5.	Vzpostavitev socialnih storitev za kvalitetnejše staranje in svetlejšo preživljanje mladosti	CP5, SC2 - PODEŽELJE IN OBALNA OBMOČJA					
U	4.2.6.	Pametne rešitve na področju infrastrukture, trajnostne mobilnosti	CP5, SC2 - PODEŽELJE IN OBALNA OBMOČJA					
U	4.2.7.	Spodbujanje okoljsko razvojnih projektov	CP5, SC2 - PODEŽELJE IN OBALNA OBMOČJA					
RP	4.3.	Gorska, odmaknjena in obmejna problemska območja	CP1, SC2 - OBNOVLJIVI VIRI, CP1, SC4 - PODNEBNE SPREMEMBE, TVEGANJA, CP1, SC5 - VODNI VIRI, CP1, SC7 - BIOTSKA RAZNOVRSTNOST, CP2, SC8 - TRAJNOSTNA URBANA MOBILNOST,					
U	4.3.1.	Zagotavljanje kvalitetnega trajnostnega bivanja na gorskih odmaknjenih območjih	CP1, SC2 - OBNOVLJIVI VIRI, CP1, SC4 - PODNEBNE SPREMEMBE, TVEGANJA, CP1, SC5 - VODNI VIRI, CP1, SC7 - BIOTSKA RAZNOVRSTNOST, CP2, SC8 - TRAJNOSTNA URBANA MOBILNOST,					
U	4.3.2.	Ohranitev kmetij, živih planin in okrepitev proizvodnje lokalnih izdelkov	CP1, SC2 - OBNOVLJIVI VIRI, CP1, SC4 - PODNEBNE SPREMEMBE, TVEGANJA, CP1, SC5 - VODNI VIRI, CP1, SC7 - BIOTSKA RAZNOVRSTNOST, CP2, SC8 - TRAJNOSTNA URBANA MOBILNOST,					
U	4.3.3.	Zagotavljati kvaliteto in privlačnost življenjskega/ bivalnega okolja	CP1, SC2 - OBNOVLJIVI VIRI, CP1, SC4 - PODNEBNE SPREMEMBE, TVEGANJA, CP1, SC5 - VODNI VIRI, CP1, SC7 - BIOTSKA RAZNOVRSTNOST, CP2, SC8 - TRAJNOSTNA URBANA MOBILNOST,					
U	4.3.4.	Ohranjanje habitov in biodiverzitete z načrtovanjem uporabe zelene infrastrukture	CP1, SC2 - OBNOVLJIVI VIRI, CP1, SC4 - PODNEBNE SPREMEMBE, TVEGANJA, CP1, SC5 - VODNI VIRI, CP1, SC7 - BIOTSKA RAZNOVRSTNOST, CP2, SC8 - TRAJNOSTNA URBANA MOBILNOST,					
U	4.3.5.	Trajnostno gospodarjenje s kmetijskimi in gozdnimi viri, ohranjanje biodiverzitete na različnih ravneh	CP1, SC2 - OBNOVLJIVI VIRI, CP1, SC4 - PODNEBNE SPREMEMBE, TVEGANJA, CP1, SC5 - VODNI VIRI, CP1, SC7 - BIOTSKA RAZNOVRSTNOST, CP2, SC8 - TRAJNOSTNA URBANA MOBILNOST,					
U	4.3.6.	Preudarno ravnanje s prostorom ter trajnostno načrtovanje posegov v okolje	CP1, SC2 - OBNOVLJIVI VIRI, CP1, SC4 - PODNEBNE SPREMEMBE, TVEGANJA, CP1, SC5 - VODNI VIRI, CP1, SC7 - BIOTSKA RAZNOVRSTNOST, CP2, SC8 - TRAJNOSTNA URBANA MOBILNOST,					

U	4.3.7.	Protipoplavne ureditve vodotokov	CP1, SC2 - OBNOVLJIVI VIRI, CP1, SC4 - PODNEBNE SPREMEMBE, TVEGANJA, CP1, SC5 - VODNI VIRI, CP1, SC7 - BIOTSKA RAZNOVRSTNOST, CP2, SC8 - TRAJNOSTNA URBANA MOBILNOST,					
RP	4.4.	Zavarovana območja	CP1, SC4 - PODNEBNE SPREMEMBE, TVEGANJA, CP1, SC7 - BIOTSKA RAZNOVRSTNOST, CP2, SC8 - TRAJNOSTNA URBANA MOBILNOST,					
U	4.4.1.	Uveljavitev različnih načinov upravljanja, izboljšanje učinkovitosti upravljanja.	CP1, SC4 - PODNEBNE SPREMEMBE, TVEGANJA, CP1, SC7 - BIOTSKA RAZNOVRSTNOST, CP2, SC8 - TRAJNOSTNA URBANA MOBILNOST,					
U	4.4.2.	Izvajanje ukrepov za blažitve in prilagajanje klimatskim spremembam.	CP1, SC4 - PODNEBNE SPREMEMBE, TVEGANJA, CP1, SC7 - BIOTSKA RAZNOVRSTNOST, CP2, SC8 - TRAJNOSTNA URBANA MOBILNOST,					
U	4.4.3.	Izvajanje osveščanja o pomenu varovanja posameznih enot naravne dediščine na lokalnem nivoju	CP1, SC4 - PODNEBNE SPREMEMBE, TVEGANJA, CP1, SC7 - BIOTSKA RAZNOVRSTNOST, CP2, SC8 - TRAJNOSTNA URBANA MOBILNOST,					
U	4.4.4.	Sistematično trajnostno upravljanje zavarovanih naravnih vrednot in kulturne dediščine	CP1, SC4 - PODNEBNE SPREMEMBE, TVEGANJA, CP1, SC7 - BIOTSKA RAZNOVRSTNOST, CP2, SC8 - TRAJNOSTNA URBANA MOBILNOST,					
RP	4.5.	Lokalna samooskrba in vitalno podeželje	CP1, UKREPI IN CILJI SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE					
U	4.5.1.	Promoviranje lokalno pridelane hrane	CP1, UKREPI IN CILJI SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE					
U	4.5.2.	Vzpostavitev tržnih mest	CP1, UKREPI IN CILJI SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE					
U	4.5.3.	Umeščanje lokalnih kulinaričnih posebnosti v lokalne prireditve	CP1, UKREPI IN CILJI SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE					
U	4.5.4.	Vzpostavitev zelenih delovnih mest	CP1, UKREPI IN CILJI SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE					
U	4.5.5.	Spodbujanje pridobivanja energije iz OVE v javnih objektih ter gospodarskih objektih	CP1, UKREPI IN CILJI SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE					
U	4.5.6.	Medsektorsko zakonsko usklajevanje	CP1, UKREPI IN CILJI SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE					

RP	4.6.	Trajnostni butični turizem	CP1, SC2 - DIGITALIZACIJA, CP1, SC3 - MSP, CP1, CP7 - BIOTSKA RAZNOVRSTNOST, CP1, SC8 - TRAJNOSTNA URBANA MOBILNOST, CP4, SC13 - KULTURA IN TURIZEM,					
U	4.6.1.	Krepitev turistične dejavnosti po epidemiji	CP1, SC2 - DIGITALIZACIJA, CP1, SC3 - MSP, CP1, CP7 - BIOTSKA RAZNOVRSTNOST, CP1, SC8 - TRAJNOSTNA URBANA MOBILNOST, CP4, SC13 - KULTURA IN TURIZEM					
U	4.6.2.	Povezovanje turistične dejavnosti na več nivojih	CP1, SC2 - DIGITALIZACIJA, CP1, SC3 - MSP, CP4, SC13 - KULTURA IN TURIZEM					
U U	4.6.3.	Izvajanje ukrepov za večjo prepoznavnost destinacije »Savinjska«	CP1, SC2 - DIGITALIZACIJA, CP1, SC3 - MSP, CP4, SC13 - KULTURA IN TURIZEM					
U	4.6.4.	Razvoj programov turistične ponudbe	CP1, SC2 - DIGITALIZACIJA, CP1, SC3 - MSP, CP1, CP7 - BIOTSKA RAZNOVRSTNOST, CP1, SC8 - TRAJNOSTNA URBANA MOBILNOST, CP4, SC13 - KULTURA IN TURIZEM,					
U	4.6.5.	Usposabljanje turističnih deležnikov	CP1, SC2 - DIGITALIZACIJA, CP1, SC3 - MSP, CP4, SC13 - KULTURA IN TURIZEM,					
U	4.6.6.	Razvoj zelene infrastrukture za rekreacijo kot dopolnilna turistična ponudba	CP1, CP7 - BIOTSKA RAZNOVRSTNOST, CP1, SC8 - TRAJNOSTNA URBANA MOBILNOST, CP4, SC13 - KULTURA IN TURIZEM					
U	4.6.7.	Enotni rezervacijski sistem nastanitvenih kapacitet na območju	CP1, SC2 - DIGITALIZACIJA, CP4, SC13 - KULTURA IN TURIZEM					
CP	5:	**SAŠA V PRAVIČNEM PREHODU**	**CP6 - SPP**					
RP	5.1.	5.1. Pravična energetska tranzicija doline						
U	5.1.1.	Energetska tranzicija primarno vezana na gospodarstvo & energetiko (gospodinjstva iz drugih virov)						
U	5.1.2.	Vzpostavitev kompetenčnega centra v SAŠA regiji						
U	5.1.3.	Ohranjanje energetske lokacije						
U	5.1.4.	TEŠ kot ključna lokacija za vzdrževanje EE sistema Slovenije						
U	5.1.5.	Zeleni viri – predmet pravičnega prehoda						
U	5.1.6.	Uporaba alternativnih goriv v TEŠ						
U	5.1.7.	Postavitev plinsko parne elektrarne s kogeneracijo toplote v TEŠ						

RP	5.2.	Ureditev degradiranih območij						
U	5.2.1.	Dolgoročna sanacija območja ugreznin (JTF deloma, zlasti PV in država zaradi večnih stroškov, zagotovitev entitete, ki bo dolgoročno skrbela za okoljsko sanacijo)						
U	5.2.2.	Sprememba rabe določenih območij (klasirnica, hladilnik bloka 4): koncipiranje idej						
U	5.2.3.	Razgradnja objektov in energetska revščina						
U	5.2.4.	Sprememba namenske rabe degradiranega območja						
RP	5.3.	Povezljivost in trajnostna mobilnost						
U	5.3.1.	Infrastrukturne povezave						
U	5.3.2.	Digitalna povezljivost						
U	5.3.4.	Trajnostna mobilnost						
RP	5.4.	Trajnosten, vzdržen in diverzificiran gospodarski razvoj ter delovna mesta z visoko dodano vrednostjo						
U	5.4.1.	Ohranjanje proizvodnih zmoglivosti obstoječih podjetij v povezavi z razvojem in raziskavami na področju zelenih tehnologij - investicije						
U	5.4.2.	Start-up ekosistem, vključno z ustvarjalno industrijo						
U	5.4.3.	Zero waste valley						
U	5.4.4.	Krepitev izvoza in TNI (podporno okolje)						
U	5.4.5.	Spin-off aktivnosti PV						
U	5.4.6.	Les in lesna veriga (navezava s pametnimi stavbami in proizvodnjo energije)						
U	5.4.7.	Center sodobnih in učinkovitih energetskih rešitev (RES, energetske storitve, recikliranje RES opreme						
U	5.4.8.	Srebrna ekonomija						
U	5.4.9.	Trajnostni turizem						
RP	5.5.	Usposobljena, visoko motivirana delovna sila						
U	5.5.1.	Ukrepi namenjeni presežnim delavcem v energetiki						

U	5.5.2.	Formalno izobraževanje za nove poklice						
U	5.5.3.	Neformalno izobraževanje in ukrepi za privlačnost poklicev						
RP	5.6.	Spodbujanje družbenega in kulturnega razvoja v regiji						
U	5.6.1.	Kultura, Šport, Prostovoljstvo						
U	5.6.2.	NVO in Spodbujanje pozitivne podobe doline (imidž)						
U	5.6.3.	Lokalne iniciative usklajene s projekti LAS						
U	5.6.4.	Skrb za ranljive skupine (socialno izključeni, rudarji invalidi, tujci)						

8 OPREDELITEV SISTEMA SPREMLJANJA, VREDNOTENJA IN ORGANIZIRANOSTI IZVAJANJA ORP

8.1 Postopek priprave ORP

V postopek priprave območnega razvojnega programa (RRP) so skladno z veljavnim Zakonom o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (ZSRR-2) vključeni naslednji organi na ravni regije:

- Območni razvojni sveta ORP SAŠA z Odbori, s katerimi se je strokovno pokrila celotna razvojna mreža in strokovnjaki na posameznih področjih,
- Svet županov ORP SAŠA,
- zainteresirana javnost,
- Razvojna agencija SAŠA.

Območni razvojni svet ORP SAŠA vodi in usmerja pripravo ORP, strokovne, tehnične in administrativne naloge pri pripravi ORP pa opravlja RA SAŠA v sodelovanju z drugimi razvojnimi institucijami v regiji, ki so vključene tudi v Odbore Območnega razvojnega sveta in skladno s programom priprave ORP.

Začetek priprave ORP je določen s sprejemom sklepov o pripravi ORP in programom priprave ORP, ki ga je Svet županov ORP SAŠA sprejel 23. 10. 2019.
Sklep o pripravi ORP vključuje navedbo območja priprave ORP in določitev ožje skupine za njegovo pripravo. Program priprave ORP vsebuje:

- navedbo območja priprave ORP (vključene občine),
- vodjo projekta priprave ORP,
- člane projektne skupine,
- zadolžitve razvojnih institucij pri pripravi ORP,
- časovni in finančni načrt priprave ORP.

RA SAŠA v sodelovanju z deležniki v območju SAŠA pripravlja ORP 2021 – 2027.
Vodja priprave je za vsebinsko in operativno usmerjanje priprave RRP odgovoren Območnemu razvojnemu svetu ORP SAŠA. V projektni skupini sodelujejo vodje odborov razvojnega sveta regije in predstavniki RA SAŠA.

Pri programu priprave ORP je potrebno upoštevati časovni načrt priprave programa državnih razvojnih prioritet in investicij, tako da se le ta pripravljata usklajeno. ORP mora biti usklajen z državnimi dokumenti razvojnega načrtovanja: strategijo razvoja Slovenije, strategijo pametne specializacije, operativnimi programom, partnerskim sporazumom in z nacionalnimi razvojnimi politikami. Skladen mora biti tudi z državnim strateškim prostorskim aktom. Za del, ki se nanaša na prostorski razvoj, morajo biti dane smernice ministrstva, pristojnega za prostor, ki ga posreduje nosilna RRA – RASR.

ORP mora biti skladen z varstvenimi in razvojnimi dokumenti zavarovanih in varovanih območij ter izkazovati način razvoja primerjalnih prednosti regije-območja v odnosu do sosednjih regij in pri mednarodnem razvojnem povezovanju.

8.2 Organiziranost izvajanja ORP

Organiziranost izvajanja ORP določa Uredba o regionalnih razvojnih programih, ki se smiselno uporablja za ORP. ORP sprejme Območni razvojni svet ORP SAŠA. Po sprejetju ga mora potrditi še Območni Svet regije SAŠA.

ORP se uresničuje tudi z dogovori za razvoj regije in ostalimi mehanizmi. Dogovor za razvoj regije je definiran kot ključni instrument regionalne politike, ki ga za obdobje štirih let skleneta ministrstvo, pristojno za regionalni razvoj, in razvojni svet Savinjske regije. Priprava tega se začne z načrtom priprave dogovora, ki se pripravlja skupaj z državnim programom razvojnih prioritet in investicij, s katerim mora biti dogovor usklajen. Načrt pripravi RASR v sodelovanju z ORP SAŠA V dogovoru za razvoj regije bo poleg regijskih projektov vključenih tudi nekaj ključnih sektorskih projektov, ki bodo izbrani v dogovoru med državo in regijo.

Dogovor za razvoj regije je pripravljen na osnovi poziva MGRT razvojnim svetom regij. RASR v sodelovanju z ORP-ji Savinjske regije (eden izmed 5-ih je RA SAŠA) mora pri pripravi predloga dogovora preveriti oziroma zagotoviti:

- finančno izvedljivost dogovora,
- izvedljivost z vidika umestitve projektov v prostor,
- sodelovanje z lokalnimi skupnostmi.

8.2.1 Spremljanje in vrednotenje učinkov RRP

Način in sistem spremljanja in vrednotenja RRP prav tako določa Uredba o regionalnih razvojnih programih. Za zagotovitev učinkovitega spremljanja mora RRP vsebovati:

- opredelitev in opis razvojnih prioritet regije s kvantificiranimi kazalniki in navedbo virov podatkov za spremljanje kazalnikov,
- opredelitev in podroben opis ukrepov v okviru posamezne prioritete s prikazom kvantificiranih kazalnikov in virov spremljanja kazalnikov,
- predstavitev najpomembnejših regijskih projektov, pri čemer mora biti vsak projekt okvirno predstavljen tako, da vsebuje opis kazalnikov ter navedbo virov podatkov za spremljanje kazalnikov.

Za spremljanje izvajanja RRP in uresničevanje zastavljenih ciljev je odgovoren razvojni svet regije, ki sprejema letna poročila in končno poročilo o izvajanju RRP. Vsa poročila pripravi RASR v sodelovanju z RA SAŠA.

RASR spremlja kazalnike in izvajanje dogovorov za razvoj regij, podatke pa vnaša v informacijski sistem ministrstva.
Letna poročila in končno poročilo o izvajanju ORP vključujejo:

- kratek prikaz sprememb, ki so pomembne za izvajanje ORP, ter njihov vpliv na doseganje ciljev,
- napredek pri doseganju kvantificiranih ciljev z uporabo fizičnih in finančnih kazalnikov,
- dosežene učinke po izvedbi posameznih ukrepov in projektov,
- povzetek pomembnih težav pri izvajanju ORP in ukrepov, sprejetih za njihovo odpravo.

Letno poročilo se predloži RASR, le-ta pa ga v treh mesecih po koncu koledarskega leta posreduje MGRT-ju. Končno poročilo se MGRT-ju posreduje v šestih mesecih po poteku programskega obdobja.

Območni Razvojni svet ORP SAŠA lahko predlaga spremembe ORP. Za postopek priprave se smiselno uporabljajo določbe uredbe, ki urejajo postopek priprave RRP, ki se uporabljajo tudi za ORP.

Vrednotenja ORP izvaja RA SAŠA (enako velja za RRP, ki ga izvaja RASR) tako, da za posamezne vsebine ali celoten program zagotovi neodvisne izvajalce vrednotenja in s pomočjo MGRT-ja zagotovi sredstva za vrednotenje s strani neodvisnih izvajalcev.

9 OPREDELITEV SISTEMA INFORMIRANJA IN OBVEŠČANJA JAVNOSTI O NAČRTOVANJU

RA SAŠA je in bo informacije o poteku priprave ORP 2021 – 2027 posredovala preko:

- Območnega razvojnega sveta ORP SAŠA in njegovih Odborov,
- Sveta županov ORP SAŠA,
- organizacije strokovnih dogodkov (delavnic, sej odborov)
- priprave gradiv (za predstavnike medijev, strokovne javnosti),
- podajanja informacij medijem (sporočila in gradiva za medije),
- objav na spletni strani RA SAŠA: http://ra-sasa.si/: sprejet ORP, najave dogodkov, obvestila, poročila o dogodkih, poziv za projekte, opisi regijskih projektov itd.,
- vsakodnevnega stika prek različnih komunikacijskih kanalov s predstavniki deležnikov v regiji.
- predstavljanje programa in obveščanje javnosti o vseh aktivnostih pri pripravi in izvajanju programa.

Ciljne skupine obveščanja o poteku nastajanja ORP so:

- občine v razvojni regiji: predvsem prek organiziranja rednih sej članic, priprav gradiv
- za seje, posvetovanj z župani, oglaševanja v glasilih občin,
- predstavniki odborov in njihovih članov, kjer so vključeni vsi ključni deležniki razvoja v območju (organizacija sej, delavnic, konferenc, priprava gradiv za navedene aktivnosti, predstavitev projektov …
- odnosi z mediji: priprava sporočil za javnost/ medije, organizacija novinarskih konferenc, sodelovanje v različnih medijskih konceptih (intervjuji, predstavitve posameznih projektov),
- odnosi s političnimi javnosti na nacionalni ravni.

10 PREDSTAVITEV NAJPOMEMBNEJŠIH (SUB)REGIJSKIH PROJEKTOV

Predstavitev projektov se nahajajo na spletni strani Razvojne agencije SAŠA in si jih lahko ogledati na povezavi: http://ra-sasa.si/. V dokumentu, v poglavju 6 pa so zraven finančne konstrukcije vsi projekti.

11 VIRI

- Podatkovna baza SURS (https://pxweb.stat.si/SiStat/sl), 2020-2021.
- Podatkovna baza ARSO – Varstvo okolja (https://www.arso.gov.si/varstvo%20okolja/), 2020-2021.
- Ajpes, Izpostava Velenje: Informacija o poslovanju gospodarskih družb, samostojnih podjetnikov in zadrug v SAŠA regiji v letu 2018. Velenje, maj 2019.
- Ajpes, Izpostava Velenje: Informacija o poslovanju gospodarskih družb, samostojnih podjetnikov in zadrug v SAŠA regiji letu 2019. Velenje, julij 2020.
- Ajpes: Informacija o poslovanju gospodarskih družb v Republiki Sloveniji v letu 2019. Ljubljana, junij 2020.
- Spletne strani Evropske komisije – Regionalna politika, Nova kohezijska politika (https://ec.europa.eu/regional_policy/sl/2021_2027/), 2020.
- Izbrani specifični cilji v okviru EU politik, h katerim lahko regija prispeva preko lokalnega pristopa/projektov v regiji za obdobje 2021-2027, Zavod Palemid, Maribor, oktober 2020.
- Sporazum o partnerstvu med Slovenijo in Evropsko komisijo za obdobje 2021-2027 (https://www.eu-skladi.si/sl/dokumenti/pa-2021-2027/ps-za-ek-22-1-2021.pdf) in nadaljnje obravnave, ki smo jih prejeli.
- Kažipot prehoda v krožno gospodarstvo Slovenije, naročnik: Ministrstvo za okolje in prostor, Partnerstvo za zeleno gospodarstvo Slovenije, 2018 (http://socialnaekonomija.si/wp-content/uploads/KA%C5%BDIPOT-PREHODA-V-KRO%C5%BDNO-GOSPODARSTVO-SLOVENIJE.pdf).
- Poročilo o izvajanju evropske kohezijske politike 2014–2020 za obdobje od januarja 2014 do konca septembra 2020 (https://www.eu-skladi.si/portal/sl/ekp/izvajanje/porocila-1)
- Obvestilo – programiranje 2021-2027 (prejeto 18.3.2021 s strani RASR).
- Ostali viri navedeni v dokumentu.